A-8006

Omariikluse ajal väljaantud kriminaal- ja tsiviilõiguslikkude normide

süstematiseeritud kogu

HIND 3 KROONI

KORRALDANUD
ALEKSANDER BULDAS
KOHTUAMETI-KANDIDAAT

AUTORI VÄLJAANNE
1 9 3 2

Omariikluse ajal väljaantud kriminaal- ja tsiviilõiguslikkude normide

süstematiseeritud kogu

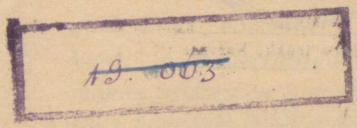

KORRALDANUD
ALEKSANDER BULDAS
KOHTUAMETI-KANDIDAAT

AUTORI VÄLJAANNE
1 9 3 2

2.

M. Minis'e trükk, Narvas.

A-8006

SISSEJUHATAV MÄRKUS.

Käesolevasse käsiraamatusse kokkuvõetud seadused on toodud selles redaktsioonis, nagu nad olid maksvad 1-seks märtsiks s. a. Kodifitseerimisel, aluseks võttes 1927 a. Rahaseadust, olen margad ümber arvanud kroonideks ja sentideks.

Kuna käsiraamat on mõeldud eestkätt kohtutegelaste jaoks, on raamatusse peale puht kriminaal- ja tsiviilõiguslikkude normide sisse võetud Administratiiv-kohtu kord, Administratiiv-sissenõudmise seadus, Pärandusmaksu seadus ja Veksliseadus, millistega kohtutegelastel tihti kokkupuutumist.

Märtsi kuul 1932 a.

A. BULDAS.

SISUKORD.

I. MATERJAALÕIGUSLIKUD NORMID.

A. Kriminaalõiguslikud normid.

1. Nuhtlusseaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri 1
2. Rahukohtu nuhtlusseaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri 5
3. Uue nuhtlusseaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja maksmapandud ning kaotatud §§ nimekiri 10
4. Sõjaväe nuhtlusseaduse §§ 232, 234 ja 240 muutmise seadus 12
5. Seadus rahatrahvide kõrgendamise kohta kohtu ja administratiiv asjus 13
6. Kriminaalseadustikkudes ettenähtud õiguste kaotamise muutmise seadus 13
7. Seadus tingimisi süüdlaseks mõistmise kohta . 14
8. Karistusmäärused trükiseaduse, avalikkude ettekannete seaduse ja raamatukaupluste ning avalikkude lugemistubade avamise seaduse rikkumise asjus 15
9. Karistusmäärused kaitseväeteenistuse seaduse rikkumise asjus 18
10. Veo- ja liikumisvahendite üldlugemise, registreerimise ja kaitseväele võtmise seaduse rikkumise kohta käivate karistusmääruste seadus . 20
11. Määrus hangeldamise (spekulatsiooni) ja liigkasu võtmise vastu 21
12. Kõlvatu võistluse vastu võitlemise seadus . . . 24
13. Iseseisva sanktsiooniga normide nimekiri . . 38

B. Tsiviilõiguslikud normid.

1. Balti Eraseaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri 40
2. Vene Tsiviilseaduse muudetud §§ tekst . . . 41
3. Endisest Pihkva ja Petrogradi kubermangust Eesti Vabariigi külge liidetud maa-aladele Balti Eraseaduse asi- ja nõudeõiguse laiendamise seadus 41

4. Täisealsuse alammäära vähendamise seadus . 43
5. Abielu seadus 43
6. Seadus riigi ostu eesõiguste kohta Tallinna Toompea I-ses hüpoteegi ringkonnas asuvate liikumata varanduste või nende kohta maksva põlisrendi õiguse peale 49
7. Välismaalaste mahajäänud varanduste korraldamise seadus 50
8. Välismaalaste kinnisvarade omandamise, valdamise ning kasutamise kitsendamise seadus . . 51
9. Firmade seadus 52
10. Tsekiseadus 53
11. Seadus aktsiaseltside asutamise kohta käivate seaduste muutmise ja täiendamise üle 59
12. Aktsiaseltside ja osaühisuste kohta käivate seaduste täiendamise seadus 59
13. Korterite aktsiaseltside seadus 63
14. Kooperatiivühingute ja nende liitude seadus . 67
15. Kokkuleppe-protsentide määra seadus 88

II. VORMAALÕIGUSLIKUD NORMID.

A. Kohtute korralduse normid.

1. Kohtuteseaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri 90
2. Ajutiste kohtute sisseseadmise seadus 94
3. Seadus ringkonnakohtu ümbernimetamise kohta 96
4. Kohtuministri ringkiri vallakohtute ja ülemtalurahvakohtute tegevuse lõpetamise asjus . 96
5. Seadus hoolekandekohtute asutamise ja vaestelastekohtute muutmise kohta 97
6. Hoolekandekohtute kaotamise seadus 98
7. Petserimaal ja Narvatagusel maa-alal valla vaestelastekohtute asutamise seadus 98
8. Riigikohtu seadus 99
9. Seadus Vabariigi prokuratuuri ajutise korralduse kohta 101
10. Rahukogude korraldavate ja üldkoosolekute koosseisu muutmise seadus 102
11. Seadus eraadvokatide kohta 103
12. Vandevormelid 103
13. Kohtupristavite taksi seadus 103
14. Kohtukäskjalgade taksi seadus 107
15. Vanutatud advokatide tasu ajutise taksi muutmise seadus 107

16. Eesti Vabariigi ajutised sõjakohtud ja neile alluvad süüteod 108
17. Määrus väljakohtute üle 110

B. Kriminaalprotsessi normid.

1. Kriminaalkohtupidamise seaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri . 114
2. Sõjaväe kohtupidamise seaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri . 117
3. Seadus 1) eeluurimise ärajätmise kohta üksikutel kordadel ja 2) kohtu alla andmise korra muutmise kohta 117
4. Kohtu käskotsused 118
5. Ajutine seadus kohtupidamise korra muutmise kohta mõnesuguste süütegude asjus . . 119
6. Kohtumaksude ja -kulude seaduse täiendamise seadus 120
7. Seadus vande muutmise kohta kohtuasjus . . 120
8. Mõnede seaduste ja sundmääruste rikkumiste eest määratavate administratiiv-karistuste seadus 121
9. Raudteedel maksvatest politsei määrustest üleastumiste karistuse seadus 122
10. Töökaitse seaduste rikkumise eest administratiivkaristamise seadus 123
11. Ajutine kodukord armuandmise palvete läbivaatamise ja otsustamise asjus 124

D. Tsiviilprotsessi normid.

1. Tsiviilkohtupidamise seaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri . 126
2. Tsiviilkohtupidamise seaduse ühtlustamise seadus 141
3. Maksujõuetuks tunnistatud võlgnikkude vahi all pidamise kohta käiva Vene Ajutise Valitsuse 1917 a. 15 mai määruse muutmise seadus 142
4. Määrus arestitud varanduse hoidmise ja hindamise eest tasu maksmise kohta 1932, 1933 ja 1934 aastal 142
5. Raudtee tegevuse alal tekkinud nõuete kohtualluvus ja aegumine ning raudtee vastu sihitud otsuste täidesaatmise kord 144
6. Mõnesuguste kadumaläinud väärtpaberite hävinenuks tunnustamise seadus 147

E. Notariaal-ala normid.

1. Notariaalseaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri 150

2. Ajutine notariaalseadus 153
3. Juhatuskiri notaariuste kohta 154
4. Notaariuste tasu taks 160
5. Võru-Petseri kinnistusejaoskonna seadus . . . 162
6. Kuresaare kinnistusejaoskonnas 1917 a. hävitatud kinnistuseraamatute ja -registrite jalule-seadmise seadus 163
7. Kinnistusejaoskonnale antud juhatuskirja muutmise määrus 167
8. Rahukogu kinnistuseosakonna kantseleimaksu seadus 168
9. Laevakinnistusseadus 168
10. Petseri ja Narvataguste maade kinnisvarade kinnistamise seadus 172
11. Sõjaministeeriumile sundvõõrandatud maade kinnistamise korra seadus 184
12. Maaseadusega võõrandatuid maid koormavate hüpotekaarvõlgade korraldamise seadus . . . 185
13. Maaseadusega võõrandatud maadele kinnistatud hüpoteekide kustutamise seadus 186

III. MÕNESUGUSED LISAD.

1. Administratiiv-kohtu kord 188
2. Administratiiv-sissenõudmise seadus 196
3. Pärandusmaksu seadus 206
4. Vekslíseadus 216

I. MATERJAALÕIGUSLIKUD NORMID.

A. KRIMINAALÕIGUSLIKUD NORMID.

Nuhtlusseaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri.

§§ **22—29.** Kaotatud. (R./T. — 27, 54, 54).

§ **43.** Kaotatud. (R./T. — 27, 54, 54).

§ **43¹.** Surmanuhtlusele, sunnitööle või vangiroodu mõistmisega käib kaasas riigi ja omavalitsuse teenistuskohalt tagandamine ja riikliku pensioni, kaitseväeliste auastmete, autähtede ning aumärkide kaotus. (R./T. — 27, 54, 54).

§ **43².** Sunnitööle või vangiroodu mõistetu kaotab õiguse:

1) olla valijaks või valitavaks riigi või omavalitsuse asutuste valimisel, võtta osa rahvahääletamisest ja rahvaalgatamisest;

2) olla riigi või omavalitsuse teenistuses;

3) olla mittekohuslikus kaitseväeteenistuses;

4) olla eestkostjaks või hooldajaks;

5) olla avalikkudes või era-õppe- või kasvatusasutustes juhatajaks, kasvatajaks või õpetajaks;

6) olla vahekohtunikuks, konkursivalitsuse või administratsiooni liikmeks, vannutatud hooldajaks, vandekohtunikuks või advokaadiks;

7) olla tunnistajaks lepingute või aktide tegemisel, kus seaduse poolt nõutakse tunnistajate osavõttu. (R./T. — 27, 54, 54).

§§ **46** ja **46¹.** Kaotatud. (R./T. — 27, 54, 54).

§ **50.** Mõnede iseäralikkude õiguste ja eesõiguste kaotusega seotud kindlusse või türmi mõistmisega käib kaasas §§ 43¹ ja 43² ettenähtud õiguste kaotus. (R./T. — 27, 54, 54).

§ **51**. § 43[2] põhjal kaotatud õigused antakse tagasi sunnitööle mõistetule — kümne aasta pärast, vangiroodu või kindlusse või türmi mõistetutele — viie aasta pärast, arvates kinnipidamise lõpust.

Süüdimõistetu laitmata ülespidamise korral ja tema palvel võib kohalik rahukogu, kui pool aega möödas, neid tähtaegu lühendada tema elukoha järgi. (R./T. — 27, 54, 54).

§ 58[2]. Eelmises (58[1]) paragrahvis nimetatud isikud, kes kohtuotsuste põhjal politsei valve alla antud, ei või elada ega viibida neis kohtades, kus sarnaste isikute elamine ja viibimine keelatud on Vabariigi Valitsuse määrustega. (R./T. — 24, 67, 24).

§ **133** märkus **3**. Kaotatud. (R./T. — 26, 28, 26).

§§ **214** ja **215**. Kaotatud, — niipalju kui nad U. N. S. §§ 530—540 ettenähtud süütegude tundemärke eneses sisaldavad. (R./T. — 20, 59/60, 166).

§§ **260** ja **261**. Kaotatud, — niipalju kui nad U. N. S. §§ 530—540 ettenähtud süütegude tundemärke eneses sisaldavad. (R./T. — 20, 59/60, 166).

§§ **276** ja **277**. Kaotatud. (R./T. — 24, 139, 76).

§§ **279** ja **280**. Kaotatud, — niipalju kui nad U. N. S. §§ 530—540 ettenähtud süütegude tundemärke eneses sisaldavad. (R./T. — 20, 59/60, 166).

§§ **282** ja **283**. Kaotatud, — niipalju kui nad U. N. S. §§ 530—540 ettenähtud süütegude tundemärke eneses sisaldavad. (R./T. — 20, 59/60, 166).

§§ **286**, **286**[1] ja **287**, **288**. Kaotatud, — niipalju kui nad U. N. S. §§ 530—540 ettenähtud süütegude tundemärke eneses sisaldavad. (R./T. — 20, 59/60, 166).

§ **313**. Kaotatud. (R./T. — 26, 28, 26).

§ **354**. Ametnikku või teenijat, kelle käes või valitsemisel on teenistusalal temale usaldatud riigi-, omavalitsuse või eravarandus, ja kes süüdi seesuguse varanduse või sellest saadud sissetulekute omastamises või raiskamises, karistatakse:

Kui ta enne kuritarvituse avalikuks tulemist täielikult ära tasus omastatud või raisatud varanduse — vangistusega § 38 esimese astme järgi.

Kui ta pärast kuritarvituse avalikukstulemist ära tasus omastatud või raisatud varanduse, karistatakse teda:

vangirooduga § 31 neljanda astme järgi.

Kui süüdlane pärast kuritarvituse avalikukstulemist täielikult ära ei tasunud omastatud või raisatud varandust, karistatakse teda:

kui omastatud või raisatud varanduse väärtus ei ulata ühe 1000 krooni — vangirooduga § 31 teise astme järgi; kui omastatud või raisatud varanduse väärtus ulatab üle 1000 krooni — sunnitööga § 19 viienda astme järgi;

iseäranis tähtsatel kordadel — sunnitööga § 19 neljanda astme järgi.

Omastatud või raisatud varandus nõutakse süüdlaselt sisse N. S. § 59 üldmääruste järgi. (R./T. — 26, 37, 71).

§ **358.** Ametnikku või teenijat, kes süüdi, et ta tema valitsemisel olevates tulude ja kulude asjus ametlikku tuluderaamatusse tõelikult saadud tulust meelega vähem sissekandis või sugugi sisse ei kandnud, või et ta kulude raamatusse tõelikult tehtud kulust meelega rohkem sisse kandis, karistatakse:

rahatrahviga sissekandmata jäänud tulu või ülemäära sissekantud kulu kahekordses suuruses ja peale selle veel sunnitööga § 19 viienda astme järgi. (R./T. — 26, 37, 71).

§ **359.** Kui ametnik või teenija, kes süüdi tema kätte teenistusalal usaldatud riigi, omavalitsuse või eravaranduse omastamises või raiskamises, ära jookseb kohtu eest kõrvalehoidmise sihiga või võltsib dokumente oma kuriteo varjamiseks, siis karistatakse teda:

sunnitööga § 19 neljanda astme järgi.

Peale selle nõutakse süüdlaselt sisse omastatud või raisatud varanduse väärtus. (R./T. — 26, 97, 102).

§ **400.** Kaotatud, — niipalju kui ta U. N. S. §§ 530 — 540 ettenähtud süütegude tundemärke eneses sisaldab. (R./T. — 20, 59/60, 166).

§ **506—531.** Kaotatud. (R./T. — 26, 100, 116).

§ **541[1]—541[4].** Kaotatud. (R./T. — 27, 103, 79).

§ **821.** Paldiski vabasadama kohta käivate seaduste poolt ettekirjutatud määruste ehk kindlaksmääratud korras väljaantud korralduste vastu eksijaid trahvitakse rahatrahviga mitte üle 1000 krooni. (R./T. — 21, 59, 62).

§§ **1039** ja **1040.** Kaotatud, — niipalju kui nad U. N. S. §§ 530—540 ettenähtud süütegude tundemärke eneses sisaldavad. (R./T. — 20, 59/60, 166).

§ **1175.** Töösturit või kauplejat, kes süüdi on selles, et ta sisemaalistel äritehingutel: vahetamisel, ostmisel, müümisel, töö arvestamisel töötasu kindlaksmääramiseks, materjalide vastuvõtmisel ja väljaandmisel tarvitas või

hoidis kauplemise või tööstus-äri-ajamise juures tarvitamiseks kaalusid, vihte või mõõte, mis olid:

a) ebaõiged:
b) tarvitamiseks keelatud kauplemises üldse või käesolevas kauplemisharus eriti;
c) ilma seadusliku templita, —

karistatakse arestiga mitte üle kolme kuu või rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

Käesolevas paragrahvis tähendatud süüteo kordumise eest karistatakse süüdlast vangimajaga neljast kuni kaheksa kuuni. (R./T. — 25, 191/192, 114).

§§ **1176** ja **1177**. Kaotatud. (R./T. — 25, 191/192, 114).

§ **1263**. Kaotatud, — niipalju kui ta U. N. S. §§ 530—540 ettenähtud süütegude tundemärke eneses sisaldab. (R./T. — 20, 59/60, 166).

§ **1386**. Töökoja omanik ehk kaupleja, kes süüdi on proovimisele kuuluvate, kuid ilma seaduslise proovita, aga täielikult valmistehtud kuld- ja hõbeasjade alalhoidmises tööstuslistes ärides ehk kauplustes, või müümises, karistatakse rahatrahviga:

esimesel korral kuni viiekordse, teisel korral kuni kümnekordse ja kolmandal ning järgmistel kordadel kuni kahekümneviiekordse proovimaksu suuruseni, mis tuleks võtta nende kuld- ja hõbeasjade pealt. (R./T. — 24, 74, 35).

§ **1390**. Kaotatud. (R./T. — 24, 74, 35).

§ **1393**. Teine jagu (algades sõnadega „Сему же взысканию подвергаются лица" kuni selle § lõpuni) kaotatud. (R./T. — 20, 22/23, 89).

§ **1395**[1]. Süüdlast selles, et ta:
a) templi järele tegi kaalude, vihtide või mõõtude tembeldamiseks;
b) järeltehtud templiga kaalu, vihi või mõõdu tembeldas;
c) proovikoja poolt löödud templi muutis, — karistatakse vangimajaga mitte üle kuue kuu. (R./T. — 25, 191/192, 114).

§ **1395**[2]. Töösturit või kauplejat, kes süüdlane on selles, et ta:

a) müüs või hoidis tarvitamise jaoks või tarvitas kauplemise või tööstus-äriajamise juures kaalu, vihti või mõõtu, mis teadvalt tembeldatud järeltehtud templiga või millel proovikoja poolt löödud tempel muudetud;

b) tarvitas kaalu, vihti või mõõtu, mis proovimiseks ja tembeldamiseks ei olnud esitatud, kuid millel teisalt võetud tempel peal oli, —

karistatakse vangimajaga kahest kuni nelja kuuni. (R./T. — 25, 191/192, 114).

§ **1399**. Kaotatud. (R./T. — 25, 191/192, 114).

§ **1404**. Paragrahvides 1386, 1389 (järg), 1395 (järg) ja 1396 (järg) tähendatud juhtumistel võetakse ära (konfiskeeritakse) riigi kasuks kuld- ja hõbeasjad, millel puuduvad määratud proovid, märgid, plommid, nimepitsatid ja tähendused, või mis madalamad on, kui seaduslik proov. Prooviseaduse määruste vastu eksijate peale pandud rahatrahvid loetakse riigi sissetulekuteks. (R./T. — 24, 74, 35).

§ **1453**[1]. Süüdlast ettekavatsetud tapmises karistatakse surmanuhtlusega, kui tapmine on kordasaadetud poliitilistel motiividel. (R./T. — 25, 29/30, 7).

§§ **1534**, **1535** ja **1536**. Kaotatud, — niipalju kui nad U. N. S. §§ 530—540 ettenähtud süütegude tundemärke eneses sisaldavad. (R./T. — 20, 59/60, 166).

§ **1539**. Kaotatud, — niipalju kui ta U. N. S. §§ 530—540 ettenähtud süütegude tundemärke eneses sisaldab. (R./T. — 20, 59/60, 166).

§ **1655**. Kuriteo objekti hinna määramise juures lugeda 300 rubla asemel 1000 krooni. (R./T. — 20, 119/120, 248 ja 25, 171/172, 85).

§ **1656**. Kaotatud. (R./T. 20, 119/120, 248).

§ **1663** p. 3. Kuriteo objekti hinna määramisel lugeda 50 kopika asemel 2 krooni. (R./T. — 20, 119/120, 248 ja 25, 171/172, 85).

§ **1666**. Kuriteo objekti hinna määramisel lugeda 300 rubla asemel 1000 krooni. (R./T. — 20, 119/120, 248 ja 25, 171/172, 85).

§ **1667**. Kaotatud. (R./T. — 20, 119/120, 248).

§ **1681**. Kuriteo objekti hinna määramisel lugeda 300 rubla asemel 1000 krooni. (R./T. — 20, 119/120, 248 ja 25, 171/172, 85).

§ **1682**. Kaotatud. (R./T. — 20, 119/120, 248).

Rahukohtu nuhtlusseaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri.

§ **20**[2]. Rahukohtu nuhtlusseaduse § 51[17], 51[18] ja 51[21] ettenähtud süüteod võidakse lõpetada kokkuleppel töölisnõukogu või töölisvanema ja tööandja vahel. Sama seaduse § 50[20] ettenähtud süüteod algatatakse tööandja kaebusel ning kuuluvad lõpetamisele kokkuleppe teel. (R./T. — 31, 61, 488).

§ 29. Valitsusvõimude kui ka omavalitsusasutuste seaduslikkude korralduste, nõudmiste ja määruste mittetäitmise eest trahvitakse süüdlasi, kui selles seaduses teist trahvi ei ole määratud:

arestiga mitte üle ühe kuu või rahatrahviga mitte üle 100 krooni. (R./T. — 28, 21, 105).

§ 31. Kaotatud, — niipalju kui ta U. N. S. §§ 530—540 ettenähtud süütegude tundemärke eneses sisaldab. (R./T. — 20, 59/60, 166).

§ 33. Süüdlast avalikkude mälestussammaste rikkumises, kui tal selle juures ei olnud tahtmist võimude vastu lugupidamatust ülesnäidata, karistatakse arestiga mitte üle kuue kuu või rahatrahviga mitte üle 500 krooni. (R./T. — 24, 139, 76).

§ 38 jagu 1. Karistus on kõrgendatud järgmiselt: arest kuni ühe kuuni ehk rahatrahv kuni 20 kroonini. (R./T. — 20, 147/148, 309).

§ 38 jagu 2. Karistus on kõrgendatud järgmiselt: arest kuni kahe kuuni ehk rahatrahv kuni 40 kroonini. (R./T. — 20, 147/148, 309).

§ 39. Karistus on kõrgentatud järgmiselt: arest kuni ühe kuuni ehk rahatrahv kuni 20 kroonini. (R./T. — 20, 147/148, 309).

§ 47[3]. Kaotatud. (R./T. — 31, 62, 495).

§ 51[15]. Käitise juhatajat või ta asemikku, kes süüdlane selles, et ta rikkus seaduse või määruse eeskirju, mis antud tööliste tööaja kohta käitistes, karistatakse:

arestiga mitte üle kolme kuu või rahatrahviga mitte üle viiesaja krooni. (R./T. — 31, 61, 487).

§ 51[16]. Käitise juhatajat või ta asemikku, kes süüdlane selles, et ta töölistele ületunnitööde eest ei maksnud tasu vähemalt 50% rohkem kui harilikkude tööde eest, karistatakse:

arestiga mitte üle ühe kuu või rahatrahviga mitte üle saja krooni. (R./T. — 31, 61, 487).

§ 51[17]. Tööandjat, kes süüdlane selles, et ta töölisnõukogule või töölisvanemale nende nõudel ei näidanud raamatuid või dokumente, mis tööandja kohustatud pidama maksvate töökaitse seaduste alusel töölepingu kohta, või ei andnud ülevaadet käitise üldise seisukorra ja loodetava tööjõu vajaduse kohta, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle saja krooni, korduvatel juhtudel arestiga mitte üle kolme kuu või rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

Sama karistuse alla langeb ka tööandja, kes süüdlane selles, et ta käitises massiliselt vallandas või võttis juure töölisi etteteatamata töölisnõukogule või töölisvanemale. (R./T. — 31, 61, 488).

§ 51[18]. Tööandjat, kes süüdlane selles, et ta ei andnud käitise ulatusele ja võimalustele vastavat ruumi töölisteüldkogu või töölisnõukogu koosolekute pidamise, asjaajamise või kõnetundide otstarbeks, takistades sellega üldkogu, töölisnõukogu liikmete või töölisvanema seadusepärast ametiasjade ajamist, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle saja krooni, korduvatel juhtudel mitte üle kolmesaja krooni. (R./T. — 31, 61, 488).

§ 51[19]. Tööandjat, kes süüdlane selles, et ta takistas töölisnõukogu või töölisvanema valimist või tööliste valimisõiguse teostamist, karistatakse:

arestiga kuni kolme kuuni või vangistusega ühest kuust kuni kuue kuuni. (R./T. — 31, 61, 488).

§ 51[20]. Töölisnõukogu liige või töölisvanem, kes on kohustatud tööandja nõudel hoidma saladuses töölisnõukogule või töölisvanemale antud ülevaates sisalduvaid andmeid käitise üldise seisukorra ja loodetava tööjõu vajaduse kohta ja kes süüdlane selles, et ta tahtlikult avaldas need andmed, kui seejuures avaldatud andmed võisid sünnitada kahju tööandjale, karistatakse:

arestiga mitte üle ühe kuu või rahatrahviga mitte üle saja krooni.

Kui sarnane avaldamine saadeti korda sihiga sünnitada varanduslikku kahju või saada varanduslikku kasu, siis karistatakse süüdlast:

vangimajaga mitte üle kolme kuu.

Sama karistuse alla langeb ka isik, kes võtnud osa töölisnõukogu koosolekust asjatundjana ja kes avaldas nõukogu koosolekul saadud salajaseks tunnustatud andmeid. (R./T. — 31, 61, 488).

§ 51[21]. Süüdlast selles, et ta, valitud käitise tööliste üldkogu juhatajaks, võimaldas koosolekule kutsutud eriteadlasele kalduda kõrvale päevakorras märgitud kõneainest ja ei võtnud tarvitusele Tööstuslikkude käitiste tööliskonna asutiste seaduse § 50 ettenähtud abinõusid korrapidamiseks, karistatakse:

arestiga mitte üle kahe nädala või rahatrahviga mitte üle viiekümne kroni. (R./T. — 31, 61, 488).

§ 57. Rahatrahvi ülemmäär tõstetakse 100 kroonini ja § lisatakse juurde järgmised märkused:

Märkus 3. Keelatud püügiriistad, samuti ka keelatud püügiajal ja kohal leitud püügiriistad konfiskeeritakse.

Märkus 4. Käesolevas § ettenähtud rahatrahvi alla langevad ka need, kes rikuvad kalapüügi seaduse § 2-ses ettenähtud Põllutööministeeriumi poolt kinnitatud kokkulepet või tema poolt avaldatud sundmäärust. (R./T. — 23, 43, 64).

§ 63[1]. Süüdlast selles, et ta võttis teenistusse välismaalase, kel puudub teenistusluba, karistatakse:
arestiga mitte üle 3 kuu või rahatrahviga mitte üle 300 krooni. (R./T. — 27, 52, 47).

§ 117. Karistus on kõrgendatud järgmiselt: arest kuni ühe kuuni ja rahatrahv kuni 20 kroonini. (R./T. — 20, 147/148, 309).

§ 101[3]. Süüdlast selles, et ta loata seadis üles raadio saateseade või kasutas säärast raadio saateseadet, mille kasutamiseks puudub vastav luba, karistatakse:
rahatrahviga mitte üle kahesaja viiekümne krooni.

Kui aga loata seati üles või kasutati säärast raadio saateseadet, mis võimaldab ühendust isikutega väljaspool Eesti Vabariigi piire, siis karistatakse süüdlast:
vangistusega ühest kuust kuni ühe aastani või arestiga mitte üle kolme kuu.

Loata ülesseatud või kasutatud raadio saateseade konfiskeeritakse.

Käesoleva paragrahvi teises lõikes ettenähtud karistuse alal langeb ka süüdlane selles, et ta vastava loata pidas postituisid piiriäärseis kohtades, kus on maksev kaitseseisukord. (R/T. — 32, 17, 128).

§ 101[4]. Süüdlast selles, et ta loata seadis üles raadio vastuvõtuseade või vastuvõtuseade pidajana kasutamisloata kasutas raadio vastuvõtuseadet, karistatakse:
rahatrahviga mitte üle viiekümne krooni.

Peale selle mõistetakse süüdlaselt raadioringhäälingu pidaja kasuks raadio vastuvõtuseade kasutamismaks ühe aasta eest.

Süüdlaselt, kellele mõistetakse karistus selle süüteo eest teist või rohkemat korda, konfiskeeritakse loata ülesseatud või kasutatud raadio vastuvõtuseade. (R/T. — 32, 17, 128).

§§ 130—136 ja 138. Kaotatud, — niipalju kui nad U. N. S. §§ 530—540 ettenähtud süütegude tundemärke eneses sisaldavad. (R./T. — 20, 59/60, 166).

§ 144[2]. Süüdlast koolikohusliku lapse õppeajal palgalisse teenistusse võtmises sellekohase loata või teenistuses pidamises antud loa vastaselt, karistatakse:
rahatrahviga mitte üle viiekümne krooni. (R./T. — 31, 52. 408).

§ 144². Lapse vanemat või lapse eest hoolitsevat isikut, kes süüdlane selles, et ta jättis täitmata seadusega nõuetava koolikohustuse mõjuva põhjuseta või ei võtnud abinõusid tarvitusele lapse korratu kooliskäimise kõrvaldamiseks, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle viiekümne krooni. (R./T. — 31, 52, 408).

§ 169. Kuriteo objekti hinna määramisel lugeda 300 rubla asemel 1000 krooni. (R./T. — 20, 119/120, 248 ja 25, 171/172, 85).

§ 171. „До половины" asemel lugeda „kuni kahe nädala arestini." (R./T. — 20, 119/120, 248).

§ 171 punkt 3. Kuriteo objekti hinna määramisel lugeda „viiekümne kopika" asemel „kaks krooni". (R./T. — 20, 119/120, 248 ja 25, 171/172, 85).

§§173, 177. Kuriteo objekti hinanmääramisel lugeda 300 rubla asemel 1000 krooni. (R./T. — 20, 119/120, 248 ja 25, 171/172, 85).

§ 180². Süüdlast selles, et ta protsentide saajana leppis kokku protsentide saamise kohta või võttis protsente või muid tasusid üle seadusega lubatud ülemmäära, karistatakse selle liigkasuvõtmise eest:

vangistusega mitte üle kuue kuu või rahatrahviga mitte üle kolmetuhande krooni.

Sama karistuse alla langeb krediidiasutise juhataja või asjade korraldaja, kes süüdlane selles, et ta võttis krediidiasutisele makstavaid otseseid kulusid üle Majanduseministri poolt määratud ülemmäära.

Kui üle lubatud protsendimäära lepiti kokku laenuvõtjaga või võeti laenuvõtjalt, kes oma kitsikuse tõttu, mis laenuandjale teada, oli sunnitud võtma vastu või pikendama laenu lubamata protsendiga, siis kristatakse süüdlast selle liigkasuvõtmise eest:

vangistusega kahest kuust kuni ühe aastani ja peale selle rahatrahviga mitte üle kolmetuhande krooni.

Esimeses ja teises lõikes tähendatud karistuse alla ja neis lõikeis tähendatud alustel langeb süüdlane liigkasuvõtmise kohustuse teadvalt omandamises.

Liigkasuline kohustus tunnustatakse tühiseks protsendimäära suhtes ja võlgnikud vabanevad sel juhul üldse protsentide maksmise kohustusest, kuid laenuandjale jääb õigus saada tagasi tõesti antud kapitali, arvatud maha kättesaadud summad, kusjuures kohustuse tähtaeg pikendatakse kahe aasta peale, arvates kohtuotsuse seadusjõusse astumisest, kui kohustuses eneses ei ole nähtud ette pikemat tähtaega. (R./T. — 32, 7, 58).

§ 181. Kuriteo objekti hinna määramisel lugeda 300 rubla asemel 1000 krooni. (R./T. — 20, 119/120, 248, ja 25, 171/172, 85).

§ 181. p. 1. Kaotatud. (R./T. — 20, 119/120, 248).

Uue nuhtlusseaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja maksmapandud ning kaotatud §§ nimekiri.

§ 25. Surmanuhtlusele, sunnitööle või parandusmaija mõistmisega käib kaasas riigi ja omavalitsuse teenistuskohalt tagandamine ja riikliku pensiooni, kaitseväeliste auastmete, autähtede ning aumärkide kaotus. (R./T. — 27, 54, 54).

§ 26. Sunnitööle või parandusmaija mõistetu kaotab õiguse:

1) olla valijaks või valitavaks riigi või omavalitsuste asutuste valimisel, võtta osa rahvahääletamisest ja rahvaalgatamisest;
2) olla riigi või omavalitsuse teenistuses;
3) olla mittekohuslikus kaitseväeteenistuses;
4) olla eestkostjaks või hooldajaks;
5) olla avalikkudes või era-õppe- või kasvatusasutustes juhatajaks, kasvatajaks või õpetajaks;
6) olla vahekohtunikuks, konkursivalitsuse või administratsiooni liikmeks, vannutatud hooldajaks, vandekohtunikuks või advokaadiks;
7) olla tunnistajaks lepingute või aktide tegemisel, kus seaduse poolt nõutakse tunnistajate osavõttu. (R./T. — 27, 54, 54).

§ 27. Eelmistes (25 ja 26) paragrahvides ettenähtud õiguste kaotused käivad kaasas ka türmi mõistmisega käesoleva seaduse §§ 158 (j. 2. p. 1.), 168 (j. 2. p. 2.), 274 (j. 2), 279, 344 (j. 4.), 351, 352, 427, 428, 431, 432, 434, 435 (j. 2), 440, 441, 442 (j. 3), 443 (j. 3), 516, 524—527, 574 (j. 1 ja 2), 575—578, 579 (j. 2), 580, 581 (j. 1—3), 582, 583, 586, 588, 590, 591 (j. 1 ja 2), 592—596, 598, 599, 607—609, 611—616, 619 (j. 2), 626, 656 (j. 3), 657—659, 661, 664, 665 ja 673—675 ettenähtud juhtumistel. (R./T. — 27, 54, 54).

§§ 28—30. Kaotatud. (R./T. — 27, 54, 54).

§ 31. § 26 põhjal kaotatud õigused antakse tagasi sunnitööle mõistetule — kümne aasta pärast, parandusmaija või türmi mõistetule — viie aasta pärast, arvates kinnipidamise lõpust.

Süüdimõistetu laitmata ülespidamise korral ja tema palvel võib kohalik rahukogu, kui pool aega mööda, neid tähtaegu lühendada tema elukoha järgi. (R./T.—27 54, 54).

§ 66. Kaotatud viimane lõige. (R./T. — 26, 28, 26).

§ **99.** Süüdlast Riigivanema, Riigikogu Esimehe, Vägede Ülemjuhataja või Vabariigi Valitsuse liikme tapmises karistatakse:

surmanuhtlusega või tähtajata sunnitööga.

Sama karistuse alla langeb ka süüdlane selle raske kuriteo katses. (R./T. — 25, 29/30, 7).

§ **100.** Süüdlast vägivaldses väljaastumises selleks, et muuta Eesti Vabariigis põhiseadusega maksmapandud riigikorda või lõpetada Vabariigi iseseisvust või lahutada Vabariigi küljest mõnda tema osa, karistatakse:

surmanuhtlusega. (R./T. — 25, 29/30, 7).

§ **101.** Süüdlast § 100 ettenähtud raske kuriteo ettevalmistamises karistatakse:

tähtaegse sunnitööga.

Kui selle juures süüdlase käsitusel olid abinõud plahvatuse sünnitamiseks või sõjariistade ladu, siis karistatakse teda:

tähtajata sunnitööga. (R./T. — 25, 29/30, 7).

§ **102.** Süüdlast selles, et ta teise või mitme isikuga ühines § 100 ettenähtud raske kuriteo kordasaatmiseks, karistatakse:

sunnitööga mitte üle kümne aasta. (R./T. — 25, 29/30, 7).

§ **129**[1]. Süüdlast Eesti Vabariigi iseseisvust eitava propaganda arendamises karistatakse:

kinnipidamisega parandusmajas. (R./T. — 25, 29/30, 7).

§ **155.** Süüdlast selles, et ta tahtlikult maha kiskus, rikkus või moonutas kuulutust, mis sellekohase võimu korraldusel avalikult välja pandud, või mõnda muud riigi- või omavalitsusasutuse dokumenti, pealkirja, vappi või muud võimumärki, samuti ka riigi, Riigivanema, riigiasutuse, väeosa või mereväe lippu, karistatakse arestiga mitte üle kuue kuu või rahatrahviga mitte üle 500 krooni.

Kui:

1) see ülesastumine korda saadeti sihiga võimu vastu lugupidamatust üles näidata;

2) nimetatud lippude avalik teotamine korda saadeti, siis karistatakse süüdlast vangistusega. (R./T. — 24, 139, 76).

§ **155**[1]. Süüdlast Vabaduse Risti vastu jultunud lugupidamatuse avalikus ülesnäitamises karistatakse vangistusega mitte üle kuue kuu.

Ühes sellega, kui süüdlane on Vabaduse Risti kandja, kaotab tema õiguse selle aumärgi peale. (R./T. — 24, 139, 76).

§§ **530—540.** Maksmapandud. (R./T. — 20, 59/60, 166).

§§ 579 ja 580. Maksmapandud. (R./T. — 27, 54, 58).
§ 601. Maksmapandud. (R./T. — 27, 54, 58).
§§ 604 ja 605. Maksmapandud. (R./T. — 27, 54, 58).

Sõjaväe nuhtlusseaduse §§ 232, 234 ning 240 muutmise seadus.

(R./T. — 26, 37, 71).

Sõjaväe nuhtl. seaduse §§ 232, 234 ja 240 muudetakse järgmiselt:

§ 232. Sõjaväeteenistuses seisvat isikut, kelle käes või valitsemisel on teenistuse alal temale usaldatud riigi-, omavalitsuse- või eravarandus ja kes süüdi seesuguse varanduse või sellest saadud sissetulekute omastamises või raiskamises, karistatakse:

Kui ta enne selle kuritarvituse avalikukstulemist täielikult ära tasus omastatud või raisatud varanduse — kodanlise vangistusega N. S. § 38. esimese astme järgi.

Kui ta pärast kuritarvituse avalikukstulemist täielikult ära tasus omastatud või raisatud varanduse, karistatakse teda:

kodanlise vangirooduga N. S. § 31. neljanda astme järgi.

Kui süüdlane pärast kuritarvituse avalikukstulemist täielikult ära ei tasunud omastatud või raisatud varandust, siis karistatakse teda:

kui omastatud või raisatud varanduse väärtus ei ulata üle 1000 krooni —
kodanlise vangirooduga N. S. § 31. teise astme järgi;
kui omastatud või raisatud varanduse väärtus ulatab üle 1000 krooni —
sunnitööga N. S. § 19. viienda astme järgi.
iseäranis tähtsatel kordadel —
sunnitööga N. S. § 19. neljanda astme järgi.

Omastatud või raisatud varandus nõutakse süüdlaselt sisse N. S. § 62. üldmääruste järgi.

§ 234. Kui isik, kes süüdi tema kätte teenistusalal usaldatud riigi-, omavalitsuse- või eravaranduse omastamises või raiskamises, kohtu eest kõrvalehoidmise sihiga ära jookseb või dokumente võltsib oma kuriteo varjamiseks, karistatakse teda:

sunnitööga N. S. § 19. neljanda astme järgi.

Peale selle nõutakse süüdlaselt sisse omastatud või raisatud varanduse väärtus.

§ 240. Süüdlast, kes tema valitsemisel olevates tulude ja kulude asjus ametlikusse tuluderaamatusse tõelikult saadud tulust meelega vähem sisse kandis või sugugi sisse ei kandnud või kes kulude-raamatusse tõelikult tehtud kulust meelega rohkem sisse kandis, karistatakse: rahatrahviga sissekandmata jäänud tulu või ülemäära sissekantud kulu kahekordses suuruses ja peale selle veel sunnitööga N. S. § 19. viienda astme järgi.

Seadus rahatrahvide kõrgendamise kohta kohtu ja administratiiv asjus.

(R./T. — 21, 86, 129).

§ 1. Rahatrahve, mis Eesti Vabariigis maksvad Vene seadused eneses siasldavad ja mis kohtuotsuste järele ehk administratiivvõimude poolt peale pannakse, tuleb sajakordselt suurendada ja sentides lugeda.

§ 2. Sajakordselt kahekümne korra asemel kõrgendatakse ka neid rahatrahve, mis 26. aprilli 1921 a. seaduses ilma loata viinapõletamise ja viina- ning piiritusemüügi kohta (R./T. nr. 40 — 1921 a.) § 2 märkuses kahekümnekordseks on tõstetud.

§ 3. Selle seaduse maksmapanekuga kaotab Vabariigi Valitsuse poolt 10 aprillil 1920 a. vastuvõetud seadus nr. 143 (R./T. nr. 55/56 — 1920 a.) oma jõu.

§ 4. See seadus hakkab maksma tema vastuvõtmisega.

Kriminaalseadustikkudes ettenähtud õiguste kaotamise muutmise seadus.*)

(R./T. — 27, 54, 54.).

III.

U. N. S. §§ 25. — 30. põhjal kuni käesoleva seaduse maksmahakkamiseni kaotatud õigused antakse tagasi § 31**) järgi, peale õiguste, mis maksvate seaduste põhjal üleläinud kolmandatele isikutele.

IV.

N. S. §§ 22. — 29., 46., 46^1. ja 50. põhjal kuni käesoleva seaduse maksmahakkamiseni kaotatud õigused antakse tagasi § 51***) järgi, peale õiguste, mis maksvate seaduste põhjal üle läinud kolmandatele isikutele.

*) I ja II jaotus muudavad U. N. S. ja N. S. üksikuid paragrahve.
**) S. o. U. N. S. § 31 järgi, 20 mai 1927 a. redaktsioonis.
***) S. o. N. S. § 51 järgi, 20 mai 1927 a. redaktsioonis.

V.

Kõigil juhtumistel, kus N. S., Sõjaväe Nuhtlusseaduse ja erikriminaalseaduste paragrahvides nimetatakse kõigi õiguste kaotust ja kõigi iseäralikkude õiguste ja eesõiguste kaotust, tuleb lugeda §§ 43^{1}*****) ja 43^{2}*****) ettenähtud õiguste kaotust.

Seadus tingimisi süüdlaseksmõistmise kohta.

(R./T. — 20, 119/120, 247).

1. Kõigis neis süüteoasjus, kus seadus karistusega ähvardab kuni ühe aasta ja 6 kuuni kinnipidamisega kindluses, türmis või arestis ja kus kohus kordasaadetud süüteo eest karistuse määrab, mis üle ei ulata kuuekuulisest kinnipidamisest kindluses, türmis või arestis, võib kohus niisuguse süüteo kordasaatjat tingimisi süüdlaseks mõista, kui ta enne seda ausat elu elas või iseäranis, kui ta alaealine on.

Isikuid, kes enne süüteo eest seadusjõusse astunud kohtuotsuse järele karistusele on mõistetud, mis arestist raskem, ei või tingimisi süüdlaseks mõista; samuti on keelatud ühe ja sellesama isiku teinekordne tingimisi süüdlaseksmõistmine.

2. Kohtuotsus, mille põhjal süüteo kordasaatja tingimisi süüdlaseks mõistetud, peab olema motiveeritud.

3. Tingimisi süüdlaseksmõistetud isik peab kohtule kohustuse andma,et ta uusi süütegusid korda ei saada.

4. Kui tingimisi süüdlaseksmõistetud isik § 3 tähendatud kohustuse täidab kohtu poolt määratud tähtaja jooksul, mis mitte üle 3 aasta ei või kesta, siis vabastatakse tema süüst ja karistusest; kui ta aga uue süüteo eest seadusjõusse astunud kohtuotsuse läbi karistusele mõisteti, mis arestist raskem ei ole, võib kohus tingimisi süüdlaseksmõistmist tagasi võtta, ja süüteo kohta tehtud kohtuotsus määratakse täitmisele seaduses ettenähtud korras.

Tingimisi süüdlaseksmõistmine võetakse tingimata tagasi, kui tingimisi süüdlaseksmõstetud isik uue süüteo eest seadusjõusse astunud kohtuotsuse läbi karistusele mõisteti, mis arestist raskem on.

5. Tingimisi süüdlaseksmõistmine ei takista kohtuotsuses määratud kohtukulude ja kahjutasumaksu sissenõudmist ega konfiskeeritud asjade äravõtmist.

6. Tingimisi süüdlaseksmõistetud isikute üle peetakse Kohtuministri poolt väljaantavate sellekohaste erimää-

*****) S. o. N. S. § 43^{1} ja 43^{2}, 20 mai 1927 a. redaktsioonis, ettenähtud õiguste kaotust.

ruste järele nimekirju, mis kohtuile võimaldavad nende isikute üle teateid saada.

Sel seadusel on edasilükkamatuse iseloom.

Karistusmäärused trükiseaduse, avalikkude ettekannete seaduse ja raamatukaupluste ning avalikkude lugemistubade avamise seaduse rikkumise asjus.

(R./T. — 23, 43, 45.).

I osa.

§ 1. Süüdlast selles, et ta perioodilise trükitoote välja andis ilma seaduse poolt nõuetava teadaande saatmata, või et ta esialgses teadaandes tähendatud asjaolude muudatustest ei teatanud, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

§ 2. Süüdlast selles, et ta:

1) perioodilise trükitoote välja andis ilma trükitoote nimetuse, järjekorra numbri, vastutava toimetaja või väljaandja nime, trükiasutuse nimetuse või asukoha, või toimetuse aadressi ära tähendamata;

2) mitteperioodilise trükitoote välja andis ilma kirjastaja nime, trükiasutuse nimetuse või asukoha või ilmumise aasta ära tähendamata, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

§ 3. Perioodilise trükitoote vastutavat toimetajat, kes süüdlane on selles, et ta seaduses ettenähtud korras ei avaldanud riigi- või omavalitsuse asutuse või ametniku, samuti ka eraisiku poolt avaldamiseks saadetud ümberlükkamist või õiendust selles trükitootes avaldatud asjaolude kohta, karistatakse:

arestiga mitte üle kuue kuu või rahatrahviga mitte üle viiesaja krooni.

§ 4. Kuulutusi avaldava perioodilise trükitoote vastutavat toimetajat, kes süüdlane on kohtuotsuse või riigi- või omavalitsuse asutuse poolt avaldamiseks saadetud teadaannete või kuulutuste avaldamatajätmises, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle ühe saja krooni.

§ 5. Perioodilise trükitoote vastutavat toimetajat või mitteperioodilise trükitoote väljaandjat, kes süüdlane on selles, et ta riigiasutuste salajashoitavaid: protokolle, kirju, dokumente või Riigikogu või tema komisjonide kinnistel istungitel arutatavatest asjadest trükis avaldas ilma sellekohase loata, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

§ 6. Süüdlast sellest, et ta trükis avaldas ilma sellekohase loata enne kohtuistungit või asja äralõpetamist teate, mis juurdluse või eeluurimise materjaalist oli võetud, karistatakse:
arestiga mitte üle kuue kuu või rahatrahviga mitte üle viiesaja krooni.

§ 7. Perioodilise trükitoote vastutavat toimetajat, kes süüdlane on Vabariigi Valitsuse poolt seaduslikus korras avaldamiseks keelatud teadete avaldamises kaitseväe jõudude, nende liikumise, riigikaitse abinõude või mobilisatsiooni kohta, karistatakse:
arestiga mitte üle kuue kuu või rahatrahviga mitte üle viiesaja krooni.

§ 8. Süüdlast trükiasutuse avamises ilma seaduse poolt nõutava teadaande saatmata või esialgses teadaandes tähendatud asjaolude muudatustest teatamata, karistatakse:
arestiga mitte üle kolme kuu või rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

Kui seesugune ettevõte avati ühes abinõude tarvitusele võtmisega tema varjamiseks vastava järelvalve eest, siis karistatakse süüdlast:
vangimajaga mitte üle ühe aasta.

Trükiasutuse all mõistetakse: trükikoda, litograafiat, metallograafiat või muud sarnast tööstusettevõtet, kus mehaaniliste või keemiliste abinõudega vaimutooteid paljundatakse.

§ 9. Trükiasutuse juhatajat, kes süüdlane on selles, et ta:

1) seaduse eeskirju ei täitnud nimetatud ettevõtete jaoks seatud nõõrraamatute pidamise kohta;
2) nimetatud ettevõttest trükitöö väljalaskmise korral nõutavaid eksemplaare ei saatnud määratud aja jooksul vastavale asutusele, karistatakse:
rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

§ 10. Süüdlast selles, et ta trükiasutusest läbikäivusesse välja laskis trükitoote, kuhu:

1) teadvalt valesti trükiasutus üles oli märgitud, kus ta trükitud oli;
2) teadvalt valesti väljaandja või vastutava toimetaja nimi ära oli tähendatud, karistatakse:
vangimajaga mitte üle ühe aasta.

§11. Süüdlast selles, et ta hoidis müügi jaoks või müüs, või muul viisil laiali laotas väljamaal ilmuva perioodilise trükitoote, mille laialilaotamine seatud korras oli keelatud, karistatakse:

arestiga mitte üle kolme kuu või rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

§ 12. Ajutiselt seismapandud perioodilise trükitoote väljaandjat, kes süüdlane on selles, et ta rikkus keeldu tähendatud toodet välja anda, karistatakse:

arestiga mitte üle kolme kuu või rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

§ 13. Valmistamise või läbikäivusesse laskmise asjus süütegevust sisaldavate trükitoodete kohta võib kohus, rippumata Uue nuhtlusseaduse § 36-da tarvitusele võtmisest, määrata:

1) perioodilise trükitoote seismapanemist või jäädavalt ärakeelamist;

2) väljamaal ilmuva perioodilise trükitoote sissetoomise ärakeelamist kuni kahe aastani;

3) kohtuotsuse lähemas trükitoote numbris väljakuulutamist.

§ 14. Süüdlast selles, et ta korraldas näitemängu, ooperi, kontserdi, kino, tsirkuse või teise sarnase ettekande, kuhu igaüks ilma isiklise kutseta võib ilmuda või kuhu pääsemise eest tasu võetakse, ilma et ta sellest seaduse korras teatanud oleks, karistatakse:

arestiga mitte üle kolme kuu või rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

§ 15. Süüdlast selles, et ta ilma kohaliku omavalitsuse nõusolekuta ja Siseministeeriumi loata restoraanis, kabarees, kohvikus või teises sarnases ettevõttes, kus sööke ja jooke kohapeal tarvitamiseks müüakse, avalikke ettekandeid korraldas, karistatakse:

arestiga mitte üle kolme kuu või rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

§ 16. Süüdlast avalikul platsil, teel või tänaval avaliku ettekande korraldamises, ilma kohaliku politseiülema loata, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle ühesaja krooni.

§ 17. Näitemängu, ooperi, kontserdi, kino, tsirkuse või teise sarnase ettekande, kuhu igaüks ilma isiklise kutseta võib ilmuda või kuhu pääsemise eest tasu võetakse, korraldajat, kes süüdlane on selles, et ta:

1) sarnase ettekande korraldas saadetud teadaandele mittevastavalt;

2) seatud määrusi ei täitnud alaealiste pääsemise suhtes sarnastele ettekannetele või nende ülesastumise suhtes neil ettekannetel, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

§ 18. Süüdlast selles, et ta avas raamatukaupluse, ajalehekontori, -kioski või avalikuks tarvitamiseks määratud laenuraamatukogu või lugemistoa, ilma seaduse poolt nõuetava teadaande saatmata, või et ta esialgses teadaandes tähendatud asjaolude muudatustest ei teatanud, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

§ 19. Süüdlast selles, et ta kauples trükitoodetega käsimüügi teel avalikkudel platsidel, teedel, tänavatel või kodanikkudele kodus pakkumas käies, ilma seaduse poolt nõuetava teadaande saatmata, või et ta esialgses teadaandes tähendatud asjaolude muudatustest ei teatanud, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

II osa.

§ 20. Selles seaduses ettenähtud süüteod alluvad rahukohtunikkudele. Süütegude arutamisel tuleb käia Uue Nuhtlusseaduse üldosa määruste järele.

Karistuse määrused kaitseväeteenistuse seaduse rikkumise asjus.

I.

§ 1. 20—55 aastast kodanikku, kes mõnesugustel põhjustel veel võetud pole kaitseväeteenistuskohuslikkude kodanikkude arvele, kuid arvestamisele kuulus, ja kes süüdlane on selles, et ta, ilmudes valla, alevi või linna piirkonda, ennast ei teatanud 7 päeva jooksul kohalikus arvestamise asutuses kaitseväeteenistuskohuslikkude kodanikkude arvele võtmiseks, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle kolmekümne krooni.

(R./T. — 26, 100, 116.).

§ 2. Kes oli kohustatud end teatama kaitseväeteenistuse kutsealuste nimekirja kandmiseks ja süüdlane selles, et ta seda kohustust ei täitnud kuni 20. novembrini sel aastal, mille jooksul ta saanud või saab 20-aastaseks, karistatakse rahatrahviga mitte üle ühe saja krooni.

(R./T. — 28, 51, 310.).

§ 3. Kes kaitseväeteenistuse komisjoni ilmuma pidi vanaduse kindlaksmääramiseks välimuse järele ja süüdlane on selles, et ta ilma mõjuva põhjuseta selleks määratud ajaks ei ilmunud, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle saja krooni.

(R./T. — 26, 100, 116.).

§ 4. Kaitseväeteenistuse kutsealuste nimekirja kantud kodanik, kes oli kohustatud ilmuma kaitseväeteenis-

tuse komisjoni poolt väljakuulutatud kohta ja väljakuulutatud ajal tegelikku kaitseväeteenistusse vastuvõtmiseks või arstlikule järelkatsumisele või läbivaatamisele, ja süüdlane selles, et ta mõjuva põhjuseta ei ilmunud, kuid keda pärast ilmumist või tabamist vastu ei võetud kaitseväeteenistusse, karistatakse:

kui ta ilmus kuni tegelikku kaitseväeteenistusse astumiseks määratud tähtajani — arestiga mitte üle kolme nädala;

kui ta ilmus või tabati enne 30-aastaseks saamist — vangimajaga mitte üle ühe aasta;

kui ta ilmus või tabati pärast 30-aastaseks saamist — kinnipidamisega parandusmajas mitte üle kolme aasta.

(R./T. — 28, 51, 310.).

§ 5. Süüdlast selles, et ta:

1) kaitseväeteenistuse kohustuse täitmisest kõrvalehoidmise sihiga ise või teise isiku läbi tekitas enese juures kehavigastuse või tervisrikke,

2) pettust tarvitas kaitseväeteenistuse kohustuse täitmisest vabanemiseks või temale seadusega mitte antud kergenduste saamiseks,

karistatakse pärast kaitseväeteenistusse määramist kinnipidamisega sõjaväe üksikvangistuses mitte üle nelja kuu.

(R./T. — 26, 100, 116.).

§ 6. Süüdlast selle, et ta tekitas teisele isikule selle soovil või nõusolekul kehavigastuse või tervisrikke, sihiga takistada tema kaitseväeteenistusse võtmist või et ta pettust tarvitas selle isiku vabastamiseks riigikaitse kohuste täitmisest, karistatakse:

kinnipidamisega parandusmajas mitte üle kolme aasta.

(R./T. — 26, 100, 116.).

§ 7. Süüdlast selles, et ta teist isikut kihutas riigikaitse kohuse täitmisest kõrvale hoiduma, karistatakse:

vangimajaga mitte üle ühe aasta.

(R./T. — 26, 100, 116.).

§ 8. Süüdlast selles, et ta tegelikus kaitseväeteenistuses seisvat isikut kihutas väejooksule või muule teenistuskohuste täitmata jätmisele, karistatakse:

vangimajaga mitte üle ühe aasta.

(R./T. — 26, 100, 116.).

§ 9. Süüdlast selles, et ta teadvalt varjas väejooksikut või isikut, kes kuulub käsutus-, reserv- või maakaitseväkke ja kaitseväeteenistusest kõrvale hoidub, karistatakse:

vangimajaga mitte üle ühe aasta.
(R./T. — 26, 100, 116.).

§ 10. Kodanikku, kes süüdi selles, et ta tegelikust kaitseväeteenistusest vabanedes 7 päeva jooksul ei registreerunud, või käsutus-, reserv- või maakaitseväes olles vastavale registreerimisasutusele hoopis või õigel ajal ei andnud käsutus-, reserv- ja maakaitseväe arvestamiseks ettenähtud teateid, karistatakse rahatrahviga mitte üle ühe saja krooni.
(R./T. — 28, 51, 310.).

§ 11. Reservi- või maakaitseväe ohvitseri, kes süüdlane on selles, et ta oma alalisest elukohast ajutiselt lahkudes vastavaid abinõusid tarvitusele ei võtnud selleks, et valitsuse korraldused kaitseväeteenistusse kutsumise asjus ajutisel viibimiskohal õigel ajal tema kätte jõuaksid, karistatakse:
rahatrahviga mitte üle saja krooni.
(R./T. — 26, 100, 116.).

§ 12. Kontrollkokkukogumise kutse alla kuuluvat kaitseväeteenistuskohuslikku kodanikku, kes kutse piirkonnas asub ja süüdlane on selles, et ta ilma mõjuva põhjuseta määratud ajaks kontrollkokkukogumisele ei ilmunud, karistatakse:
arestiga mitte üle seitsme päeva.
(R./T. — 26, 100, 116.).

II.

§ 13. Käesoleva seaduse § 4. viimases lõikes ja § 6. ettenähtud süüteod alluvad rahukogule esimeses astmes, teised — rahukohtunikkudele.
(R./T. — 26, 100, 116.).

§ 14. Käesolevas seaduses ettenähtud süütegude arutamisel tuleb käia Uue Nuhtlusseaduse üldosa määruste järele.
(R./T. — 26, 100, 116).

Veo- ja liikumisvahendite üldlugemise, registreerimise ja kaitseväele võtmise seaduse rikkumise kohta käivate karistusmääruste seadus.

(R./T. — 27, 103, 79.).

I.

§ 1. Süüdlast sellest, et ta ilma mõjuva põhjuseta jättis toomata määratud kohta kaitseväe tarbeks nõutava veo- või liikumisvahendi või selle juurde kuuluva riistadekomplekti või tagavaraosa katsemobilisatsiooni või kä-

sutusväe kokkukutsumise puhul või mobilisatsiooni või sõjaajal, karistatakse:

iga toomatajäänud veo- või liikumisvahendi või selle juurde kuuluva riistadekomplekti või tagavaraosa pealt rahatrahviga mitte üle asja kahekordse kõrgema hinna, mis määratud seda liiki asjade eest mobilisatsiooni korraks, või vangistusega mitte üle ühe aasta.

Mõlemal juhtumisel võetakse ära toomatajäänud varandus ja tunnustatakse tasuta riigi omanduseks.

§ 2. Süüdlast selles, et ta ilma mõjuva põhjuseta jättis toomata üldlugemisele või registreerimisele veo- või liikumisvahendi või selle juurde kuuluva riistadekomplekti või tagavaraosa, karistatakse:

iga toomatajäänud veo- või liikumisvahendi või selle juurde kuuluva riistadekomplekti või tagavaraosa pealt — rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

§ 3. Süüdlast selles, et ta mobilisatsiooni või sõja ajal rikkus, varjas või välismaale viis isesõitja veo- või sõiduriista või nende päraldisi või tagavaraosasid, karistatakse:

vangimajaga mitte üle kuue kuu.

II.

§ 4. Käesolevas seaduses ettenähtud süüteod alluvad rahukohtunikkudele.

§ 5. Käesolevas seaduses ettenähtud süütegude arutamisel tuleb käia Uue Nuhtlusseaduse üldosa määruste järgi.

Määrus hangeldamise (spekulatsiooni) ja liigkasuvõtmise vastu.

I jaotus.

A.

§ 1. Keelatud on toiduainete ja muude vajalikkude tarbeasjade, nagu ka sõjavarustuse asjade müügil nõuda ja võtta niisugust hinda, mis on üleliigne ja ei olene nende ainete valmistamise ja müügi tingimistest. (R./T. — 20, 14/15, 73.).

§ 2. Keelatud on igasugune „vahelkauplemine“ § 1 nimetatud asjadega, s. o. iga ülearuse, asjatu, ainult hinda kõrgendava vahelkaupleja ehk vahetalitaja osavõtmine või juurelaskmine kauba liikumisel valmistaja ning suurkaupleja käest jaotikaupleja ning tarvitaja kätte.

Kaup peab suurkaupleja poolt võimalikult otsekohe ilma mingi vahendita jaotikaupleja kätte kaubeldama;

komisjonäride või muude vahemeeste osavõtmine on lubatud ainult siis, kui nende abi tegelikult tarviline on esiloleva kaubaliikumise ja tingimuste tõttu. (R./T. — 20, 14/15, 73.).

§ 3. Komisjonäärid ja agendid ei tohi oma vahetalituse tasuks § 1 nimetud asjade ostu-müügi juures nõuda ega võtta niisugust hinda, mis on üleliigne ja mis ei olene vahetalituse tingimustest. (R./T. — 20, 14/15, 73).

§ 4. Keelatud on § 1. nimetatud kaupa, mis juba tarvitamiseks valmis oli seatud, teisenäoliseks kaubaks ümber töötada suurema kasu saamise sihil. (R./T. — 20, 14/15, 73.).

§ 5. Keelatud on § 1. nimetatud asju kaubaliikumisest kõrvaldada hinnatõusu äraootamise sihil. (R./T. — 20, 14/15, 73.).

§ 6. Käesoleva määruse põhjal karistatakse ka kauba välimuse muutmist selle läbi, et kohalist pakkimisviisi väljamaa oma vastu ümber vahetatakse, ehk kaupa aseainete juuresegamisega võltsitakse, nagu ka muude sarnaste kelmuste tarvitamist hangeldamise ja liigkasusaamise sihil. (R./T. — 20, 14/15, 73.).

§ 7. Süüdlasi selle määruse §§ 1—6 eeskirjade rikkumises karistatakse kinnipidamisega türmis ehk arestiga ja kummalgi korral rahatrahviga riigi kasuks kuni 3000 kroonini.

§ 6. nimetatud juhtumistel on türmimõistmine sunduslik.

Seaduserikkumise kordumisel enne kolme aasta möödaminekut eelmise süüteo eest karistuse ärakandmise päevast arvetes, karistatakse süüdlast kinnipidamisega parandusmajas mitte üle kolme aasta ja rahatrahviga kuni 5000 kroonini.

Peale selle võib kohus määrata kauba konfiskeerimist riigi kasuks ja kaupluse kinnipanekut ehk süüdlaselt kauplemise õiguse äravõtmist.

Karistuse määramisel tuleb käia Uue Nuhtlusseaduse üldosa eeskirjade järele. (R./T. — 20, 143/144, 289.).

§ 8. § 7. ettenähtud karistuse alla langevad ka need kaubandus- ja tööstus ettevõtete omanikud, kelle teenijad süüdlased on §§1—6 eeskirjade rikkumises, kui teenijad selle rikkumise korda saatsid oma peremehe korraldust täites ehk tema kasuks, ehk kui peremees tarvilikke samme ei astunud rikkumise eemalhoidmiseks.

Märkus. Ühel määral peremeestega vastutavad nende volinikud ja ärijuhatajad. (R./T. — 20, 14/15, 73.).

B.

§ 9. Selle määruse I. jaotuse A. all ettenähtud eeskirjade rikkumised alluvad rahukogudele harilikus kohtupidamise korras. (R./T. — 20, 143/144, 289.).

§§ 10—17. Kaotatud. (R./T. — 20, 143/144, 289).

II. jaotus.

§ 18. Suurkauplejad, komisjonäärid ja agendid on kohustatud ostjale müüdud kauba üle välja andma üksikasjalikke arveid, kus ära on tähendatud müüja nimi ja täpipealne aadress; jaotikaupleja ja iga ostja kaubanduselisest piirkonnast on kohustatud neid arveid ja kõike kauba liikumisesse puutuvaid tõendusi alles hoidma. (R./T. — 20, 14/15, 73.).

§ 19. Kaubandus-tööstusministril on õigus sundmäärusega kohustada kõike kauplusepidajaid linnades nende ettevõtete akendele väljapandud ja äriruumides müügileseatud kaupadel ära tähendama viimaste hinnad või ostjale nähtavale kohale välja panema kaupade hinnakirjad; väljapandud hindadest kallimat hinda ei tohi ostjalt nõuda.

Sellest Kaubandus-tööstusministri sundmäärusest üleastujaid karistatakse käesoleva määruse § 23. põhjal. (R./T. — 25, 197/198, 123.).

§ 20. Restoraanide, puhvetite, söögimajade ja muude sarnaste ettevõtete omanikud on kohustatud oma äriruumides kõigile nähtaval kohal välja panema kõigi müüdavate toitude ja jookide hinnakirjad ja kinni pidama seal äratähendatud hindadest. (R./T. — 20, 14/15, 73.).

§ 21. Kõik kauplejad on kohustatud ametilistele isikutele, kes selle määruse rikkumisi juurdlevad, ette näitama oma arveid, dokumente ja raamatuid, küsimuste peale andma täpipealseid ja õigeid teateid, samuti ka neid isikuid laskma oma ruumide vaatust toime panna. (R./T. — 20, 14/15, 73).

§ 22. Kauplejad ei tohi oma kaupa müües täiendavaid eritingimusi teha, näit. ostetava kauba juure mõne asja ostmist nõuda jne. (R./T. — 20, 14/15, 73).

§ 23. Süüdlast selle määruse II jaotuse (§§ 18—22) eeskirjade rikkumises karistatakse arestiga ehk rahatrahviga riigi kasuks kuni 30 kroonini, ehk ka mõlemaga koos.

Karistuse määramisel tuleb käia Uue Nuhtlusseaduse üldosa eeskirjade järele. (R./T. — 20, 143/144, 289.).

§ 24. Selle määruse II jaotuse eeskirjade rikkumised alluvad rahukohtunikkudele. (R./T. — 20, 14/15, 73.).

Kõlvatu võistluse vastu võitlemise seadus.

(R./T. — 31, 62, 495.).

I osa.
Tsiviilõiguslik kaitse.

1. peatükk.
Kõlvatud võistlustoimingud.

1. jagu.
Üldeeskiri.

§ 1. Isikult, kes ärilise läbikäimise alal oma toiminguga, mis võib tuua kahju kellelegi võistlejale, on sattunud vastollu võistluse heade kommetega, võidakse nõuda, et ta loobuks sellest toimingust (ei jätkaks ega saadaks korda seda) ja et ta kõrvaldaks toimingu tagajärjel tekkinud väärolukorra. Kui ta aga teadis või pidi teadma, et toiming võib tuua kahju kellelegi võistlejale, siis võidakse nõuda temalt ka kahjutasu.

2. jagu.
Kõlvatu reklaam.

§ 2. Isikult, kes avalikult andis või levitas oma või teise isiku ettevõtte kohta ebaõiget teadet, mis hariliku tähelepanelikkuse juures võib tekitada eriti soodsa pakkumise mulje, võidakse nõuda, et ta loobuks avaldamast või levitamast seda teadet.

Eriti kuuluvad eelmises lõikes ettenähtud teadete hulka teated kaupade omaduse, valmistamisviisi, hinna kalkulatsioonide, muretsemisviisi, produktsiooni- või ärimeetodite, auhindamiste, äri vanuse või suuruse, müügi põhjuste ja tagavarade suuruse või seisukorra, ettevõtte eesõiguste, ta varandusliku või krediidi seisukorra, ta isikuliste vahekordade või isikulise koosseisu kohta.

Teate all mõeldakse ka kujutisi, etendusi ja muid vahendeid, mis võivad asendada suusõnalisi või kirjalikke teateid.

Avalikuks teate andmiseks loetakse ka teate avaldamine laiemale ringkonnale, nagu ärisildi, äriringkirja, hinnakirja, arve, kaaskirja või kauba pealkirja kaudu.

Kui teate andja või levitaja teadis või pidi teadma, et ebaõige teade võib viia eksiarvamusele ja tuua soodustust tema oma või teise isiku ettevõttele, siis võidakse nõuda temalt ka kahjutasu.

§ 3. Kui ebaõige teade on avaldatud trükitootes, võidakse nõuda kahjutasu ka teate autorilt ja isikult, kes andsid välja või levitasid trükitoodet, kui need isikud

teadsid või pidid teadma, et teade võib viia eksiarvamusele ja seega kellegi võistleja kahjuks soodustada teist võistlejat. Tähendatud teate avaldamise eest perioodilises trükitootes vastutab ka vastutav toimetaja.

Teate autoriks loetakse isik, kes trükis avaldamise otstarbel koostas teate või tellis teate avaldatud kujul, või andis sõnumi, mida kasutati teateks.

Eelmiste lõigete eeskirjad kohaldatakse vastavalt ka teatele, mis antakse edasi valguse- või häälereklaami abil.

3. jagu.

Kauba päritolu ebaõige märkimine.

§ 4. Kauba päritolu loetakse ebaõigelt märgituks, kui kauba suhtes on tarvitatud märki, teadet või nimetust, mis hariliku tähelepanelikkuse juures võib viia eksiarvamusele kauba valmistamise koha või maa kohta.

Eelmise lõike eeskiri kohaldatakse ka siis, kui märki, teadet või nimetust pole tarvitatud kaubal endal ega tema vahenditel või kaudsel ümbrikul, vaid kuulutuses, pealkirjas, äriringkirjas, hinnakirjas, arves, prospektis, kaaskirjas või mujal, hoolimata sellest, kas seesugune tarvitamine on teostunud vahenditult või kaudselt, sõnas või kujutises.

Asjaolu, et esimeses lõikes nimetatud märgi, teate või nimetuse kõrval on tarvitatud ka kauba tõeliku valmistusekoha või -maa nimetust või väljendusi: „tüüp“, „vorm“, „sort“, „kvaliteet“ või muud sarnast, ei muuda ebaõiget märkimist õigeks, kui märkimine siiski hariliku tähelepanelikkuse juures võib viia eksiarvamusele.

Kui keegi, märkides kaubale oma nime või aadressi, jätab sealsamas selgelt nimetamata kauba tootmiskoha või -maa, siis — kuivõrd see võib viia eksiarvamusele kauba päritolu kohta — võidakse ka kauba märkimist nime või aadressiga lugeda kauba päritolu ebaõigeks märkimiseks.

Vabariigi Valitsus võib anda määrusi päritolu-märkimise kaitse järelevalve ja kindlustamise (näiteks ebaõige päritoluga märgitud kaupade välja- ja sisseveo ning laoshoidmise keelu) kohta.

Välismaalistele päritolu-märkimistele võib anda määrustega kaitset niivõrd, kuivõrd vastav välisriik kaitseb eesti kaupade päritolu-märkimisi.

§ 5. Ebaõigeks kauba märkimiseks ei loeta märki, teadet ega nimetust, mis tarvitajaskonnas kaotanud päritolu tähenduse, kuna seda on hakatud üldiselt tarvitama teatud kauba liigi või omaduste määramiseks. See pole maksev juhul, kui eriliste lisanduste (näiteks „eht“, „loo-

mulik", „tõeline", „originaalne") tõttu märki, teadet või nimetust võib mõista ta algupärases tähenduses.

Majanduseminister, arvestades eelmise (4) paragrahvi kuuenda lõike eeskirju, võib määrata, millised märgid, teated ning nimetused ja millistel tarvitamise tingimustel ning viisil näitavad kauba päritolu ja mida ei või lugeda kauba liigi või omaduste määrajaiks.

Kaubandus-tööstuskoda peab käesolevas paragrahvis ettenähtud märkide, teadete ning nimetuste registrit, milleks Majanduseminister annab vajalikud juhtnöörid.

§ 6. Isikult, kes ebaõigelt märkis kauba päritolu, võidakse nõuda, et ta loobuks seesugusest märkimisest ja kõrvaldaks tekkinud väärolukorra. Kui ta aga teadis või pidi teadma, et päritolu on ebaõigelt märgitud, siis võidakse nõuda temalt ka kahjutasu.

Eelmise lõike tarvitamisele kohaldatakse vastaval juhul § 3 eeskirjad.

4. jagu.

Mahategevate teadete andmine.

§ 7. Isikult, kes võistluse otstarbel andis või levitas kellegi teise ettevõtte kohta (§ 2 teine lõige) teadet, mis võib tuua kahju sellele ettevõttele, võidakse — kuivõrd ei suudeta tõendada selle teate õigsust — nõuda, et ta loobuks andmast või levitamast seda teadet ja kõrvaldaks tekkinud väärolukorra ning tasuks tekkinud kahju. Peale selle võidakse temalt nõuda ebaõige teate ümberlükkamist ühes või mitmes kohtu poolt nimetatud perioodilises trükitootes.

Eelmise lõike eeskirjad kohaldatakse tasuta antud konfidentsiaalsetele teadetele, millest teate andja või saaja oli õigustatult huvitatud, ainult siis, kui teade oli ebaõige, kusjuures kahjutasu võib nõuda süüdlaselt ainult juhul, kui ta teadis või pidi teadma, et teade on ebaõige.

Teate avaldamisest ja levitamisest loobumist, väärolukorra kõrvaldamist kui ka kahjutasu võib nõuda isikult, kes võistluse otstarbel, ilma et erilised kaaluvad asjaolud oleksid sundinud teda selleks, andis või levitas õiget teadet kellegi teise ettevõtte kohta, teades, et teade võib tuua sellele ettevõttele kahju, mis on võrdlematult suurem teate tähtsusest. Käesoleva lõike eeskirjad ei maksa konfidentsiaalse teate kohta, millest teate andja või saaja oli õigustatult huvitatud.

Käesoleva paragrahvi tarvitamisele kohaldatakse vastavail juhtudel § 3 eeskirjad.

5. jagu.

Ettevõtte nimetuse, erimärkide ja teiste tunnuste väärtarvitamine.

§ 8. Isikult, kes tarvitab mingit nime või mingit ettevõttesse puutuvat erimärki või erinimetust seesugusel viisil, et neid hariliku tähelepanelikkuse juures võidakse ära vahetada nimega, erimärgiga või erinimetusega, mida teine ettevõte juba varem kasutab, võidakse nõuda, et ta loobuks seesugusest tarvitamisest ja kõrvaldaks tekkinud väärolukorra.

Eelmise lõike eeskirjad kohaldatakse ka välistele seadeldistele, mida läbikäimises tuntakse teatud ettevõtte tunnustena, näiteks kaubale, hinnakirjadele, saatekirjadele, arvetele ja reklaamabinõudele antud eriline välimus.

Kui isik teadis või pidi teadma, et nime, erimärgi, erinimetuse või välise seadeldise tarvitamine võib viia eksiarvamusele, siis võidakse temalt nõuda ka kahjutasu.

Käesolea paragrahvi tarvitamisele kohaldatakse vastavail juhtudel § 3 eeskirjad.

6. jagu.

Teenijate ja volinikkude meelitamine.

§ 9. Isikult, kes ärilise läbikäimise alal vahenditult või kaudselt pakkus, lubas või andis kingi või mingi muu kasu mõne teise ettevõtte teenijale, õpilasele, volinikule, agendile või kaubareisijale selleks, et nende isikute kõlvatu tegevusega — kellegi võistleja kahjuks — saavutada enesele või teisele isikule soodustust võistlusel, võidakse nõuda, et ta tasuks tekkinud kahju.

Ettevõtte teenijalt, õpilaselt, volinikult, agendilt või kaubareisijalt, kes ärilise läbikäimise alal vahenditult või kaudselt nõuab või võtab vastu kingi või mingi muu kasu või lepib kokku kingi või muu kasu saamise kohta selleks, et kõlvatu tegevusega oma kohuste täitmisel tuua kellelegi soodustust võistlusel — teise võistleja kahjuks — võidakse nõuda, et ta tasuks tekkinud kahju.

7. jagu.

Äri- ja tootmissaladuste rikkumine ja kuritarvitamine.

§ 10. Teenijalt, õpilaselt, volinikult, agendilt või kaubareisijalt, kes teenistuse-, õppe- või volitusevahekorra kestusel vajaliku loata teatas kõrvalisele isikule või võimaldas viimasele saada teada äri- või tootmissaladuse, mis temale usaldatud või teatavaks saanud tema teenistuse-, õppe-, või volitusevahekorra tõttu, võidakse nõuda, et ta loobuks avaldamast äri- ja tootmissaladust.

Sama võib nõuda isikult, kes võistluse otstarbel vajaliku loata teatas kõrvalisele isikule või võimaldas viimasele teada saada või kasutas omas või võõras ettevõttes äri- või tootmissaladuse, mille ta oli saanud teada:

1) seaduse või heade kommete vastase teo, eriti oma või teise isiku luuretoimingu abil;

2) erilise usalduse tõttu;

3) kohtu või muu avaliku asutuse poolt pealepandud ülesande täitmisel.

Eelmised lõiked ei maksa teenistuse-, õppe- või volituse alal tööandja või volitaja tahtmisel toimitud tegevusel omandatud teadmiste kasutamise kohta.

Esimeses ja teises lõikes nimetatud isikuilt võidakse nõuda ka kahjutasu, kui nad teadsid või pidid teadma, et teadet võib kasutada võistluse otstarbel.

8. jagu.

Teenijate ja volinikkude kasutamine võistleja poolt.

§ 11. Teenijatelt, välja arvatud teenijad, kelle töö- jõud pole määratud kasutamiseks ärilise tegevuse alal, samuti ka õpilaselt, volinikult, agendilt või kaubareisijalt, kes, olles kokkuleppe, seaduse või kombe järgi kohustatud teotsema ainult teatud ettevõtte ülesandel, teotses võistleva ettevõtte ülesandel, võidakse nõuda, et ta loobuks teotsemast teiste ettevõtete ülesandel ja — juhul, kui ta teadis või pidi teadma, et ta lubamatu tegevus võib tuua kahju ettevõttele, mille ülesandel ta peab teotsema — et ta tasuks tekkinud kahju.

Samuti võib nõuda võistlejalt, et ta loobuks kasutamast esimeses lõikes nimetatud isikute teeneid. Kui aga võistleja teadis või pidi teadma, et isik, kelle teeneid ta kasutab, võib nende teenetega tuua kahju ettevõttele, kelle ülesandel ta on kohustatud teotsema, siis võidakse võistlejalt nõuda ka kahjutasu.

2. peatükk.

Tsiviilõigusliku kaitse üldeeskirjad.

1. jagu.

Nõudjad ja kostjad.

§ 12. Nõuda kõlvatust võistlustoimingust loobumist ja tekkinud väärolukorra kõrvaldamist võib §§ 1, 2, 6 ja 9 põhjal iga võistleja kui ka asutis, selts või ühing, kelle eesmärgiks põhikirja järgi on kaitsta sama liiki majanduslikke huvisid, mida on riivatud kõlvatu võistlustoiminguga. Paragrahvide 7, 8, 10 ja 11 põhjal on nimetatud nõudeõigus ainult võistlejal, keda kõlvatu võistluseabinõu vahenditult riivab.

§ 13. Paragrahvide 1, 2, 6, 7, 8, 9 esimese lõike ja § 10 teise lõike põhjal võidakse esitada kõlvatust toimingust loobumise ja tekkinud väärolukorra kõrvaldamise nõue ettevõtte omaniku vastu ka siis, kui toiming on leidnud aset tema ettevõtte tegevuse alal teiste isikute süü läbi; sel juhul aga kohus võib jätta kohtukulud ja nõudja asjaajamise kulud nõudja kanda, kui nõudja ei suuda tõendada, et kostja-ettevõtteomanik teadis või pidi teadma nimetatud toimingu teostamisest, kuid ei võtnud viivitamata tarvitusele vajalikke abinõusid toimingu ärahoidmiseks või katkestamiseks. Kahjutasu aga võidakse sel alusel nõuda ettevõtte omanikult ainult siis, kui ta teadis või pidi teadma kõlvatu toimingu teostamisest, kuid ei võtnud viivitamata tarvitusele vajalikke abinõusid toimingu ärahoidmiseks või katkestamiseks.

2. jagu.

Kahjutasunõue.

§ 14. Kahju, mille suurust pole võimalik täpselt teha kindlaks, hindab kohus asjaolude kohaselt oma õiglase äranägemise järgi.

Peale selle võib kohus nõudja palvel kostjalt mõista välja mittehinnatavate kahjude ja tülituste eest tasu, mille suuruse kohus, arvestades kõiki asjaolusid, määrab oma õiglase äranägemise järgi, kuid mitte üle 1.000 krooni.

Kahjutasu maksmiseks kohustatud isikud vastutavad solidaarselt.

3. jagu.

Nõude alluvus.

§ 15. Käesoleva seaduse põhjal esitatavad nõuded alluvad rahukogudele esimese astme kohtutena.

Nõuete kohalik alluvus määratakse Tsiviilkohtupidamise seaduse eeskirjade järgi. Kui kostjal ei ole Eestis elukohta ega ajutist viibimiskohta või vastaval juhul juhatuse või ettevõtte asukohta, mille järgi Tsiviilkohtupidamise seaduse põhjal nõue peaks esitatama, siis võidakse esitada nõue kohtule, mille piirkonnas on korda saadetud kõlvatu võistlustoiming. Kui kõlvatu võistlustoiming on korda saadetud välismaalt Eestisse saadetud kirja või trükitoote sisu ja kujutise või raadio- või telefoni- või muul sarnasel teel antud suusõnalise teate läbi, siis loetakse toimingu kordasaatmise kohaks iga koht Eestis, kuhu saabunud kiri või trükitoode või kujutis või raadio- või telefoni- või muul sarnasel teel antud teade.

4. jagu.

Nõude kindlustamine.

§ 16. Nõudja palvel võib kohus käsitada järgmisi abinõusid kõlvatust võistlustoimingust loobumise ja väärolukorra kõrvaldamise nõude kindlustuseks:

1) ajutiselt, kuni asja lõpliku otsustamiseni, kirjutada ette § 17 teises lõikes punktides 1 ja 3 ettenähtud keeldusid, ja

2) aresti alla panna asjad, mille abil vaidluse all olev võistlustoiming korda saadeti või tahetakse korda saata, kuivõrd need asjad on kostja valduses või korralduses.

Neile kindlustustele kohaldatakse Tsiviilkohtupidamise seaduse eeskirjad, eranditega ja täiendustega, mis järelduvad käesolevast seadusest.

Nõude kindlustamise palve rahuldamise, samuti kindlustuse maksmajätmise võib kohus teha olenevaks sellest, et nõudja esitab kautsjoni kindlustamisest tekkida võivate kahjude katteks kui ka ettemaksu korralduste kuludeks. Asjaolu, et aresti alla pandud vara müüakse võlgade katteks enampakkumisel kolmandaile isikuile, ei vabasta seda vara käesoleva seaduse põhjal pealepandud arestist.

5. jagu.

Otsuse avaldamine ja erieeskirjad otsuste täitmiseks.

§ 17. Kohus võib nõudja palvel, välja arvatud § 10 ettenähtud nõudeasjad, lubada temale avaldada kostja arvel ühes või mitmes kohtu poolt nimetatud perioodilises trükitootes kohtuotsuse, millega nõue on rahuldatud. Ühtlasi määrab kohus avaldamiskulude ülemmäära, mõistes vastava summa kostjalt nõudja kasuks. Avaldamine võib teostuda kohtuotsuses määratud tähtajal. Kostjal pole õigust nõuda tagasi avaldamiskulusid põhjusel, et nõudja on jätnud avaldamata otsuse.

Rahuldades toimingust loobumise ja väärolukorra kõrvaldamise nõude võib kohus nõudja palvel:

1) keelata trükitoodete väljaandjatele, perioodiliste trükitoodete vastutavatele toimetajatele kui ka reklaamiettevõtete pidajatele või omanikkudele ja valguse- või häälereklaami vahendite kasutamise ettevõtete (kinode, raadiosaatejaamade) omanikkudele või pidajatele avaldada trükitootes või valguse- või häälereklaamitoodetes teadet, millest kostja on kohtuotsuse põhjal kohustatud loobuma, samuti nimetatud toodete levitamisettevõtete pidajatele — levitada tooteid, mis sisaldavad selle teate;

2) määrata, et kõrvaldataks teated, nimed, erimärgid, erinimetused, tunnused ja välised seadeldised, millest

kostja on kohustatud loobuma, kuivõrd need on kostja valduses või korralduses või kui seesugune kõrvaldamine pole võimalik, siis hävitataks ümbrikud, kuulutused, pealkirjad, teated, seadeldised, tooted ja kaubad;

3) kirjutada ette tolliasutustele, et need ei laseks läbi ja jätaksid toimetamata punktides 1 ja 2 nimetatud tooted, kaubad ja muud asjad.

Kohtuotsuste täitmisel kohaldatakse vastavad Tsiviilkohtupidamise seaduse eeskirjad eranditega ja täiendustega, mis järelduvad käesolevast paragrahvist.

6. jagu.

Aegumine.

§ 18. Eelmises (1) peatükis ettenähtud nõuded aeguvad:

1) kuue kuu möödumisel, arvates päevast, mil võistlustoiming või — vastaval juhul — kahi, kui ka toimingu kordasaatja sai teatavaks nõudeks õigustatud isikule;

2) ühe aasta möödumisel, arvates kõlvatu võistlustoimingu kordasaatmise päevast, hoolimata sellest, millal eelpoolnimetatud asjaolud on saanud teatavaks isikule, kes on õigustatud nõudeks.

Erandina neist tähtaegadest võib üldise tsviilaegumise tähtaja jooksul seni, kui püsivad seadeldised (nagu nimetus, ettevõtte erimärgid ja välised seadeldised), mis on vastolus käesoleva seadusega, esitada võistlustoimingust loobumise ja väärolukorra kõrvaldamise nõude.

II osa.

Administratiivsed eeskirjad.

§ 19. Hooaja- ja inventuur-väljamüüke ei või korraldada kalendriaasta kestel kokku üle kahe, igaüht neist kestusega mitte üla 15 peäva. Majanduseminister, kuulanud ära kaubandus-tööstuskoja arvamuse, võib piirata hooaja- ja inventuur-väljamüükide korraldamist teatud kuudega.

Peale hooaja- ja inventuur-väljamüükide lubatakse korraldada ainult väljamüüke, mille otstarbeks on kiirelt müüa ära teatud kaubatagavara või kaubapartiid äri lõpetamise, teatud kaubaliigiga kauplemisest loobumise või kauba rikete tõttu, või rikkimineku ärahoidmiseks, või muul sarnasel erakordsel põhjusel. Seesuguseid väljamüüke ei või linnas korraldada teisiti kui loa põhjal. Loa andjaks on linnavalitsus. Linnades, kus asub kaubandustööstuskoda või ta osakond, esitab väljamüügi toimepanija linnavalitsusele enne loasaamist kaubandus-tööstuskoja või ta kohaliku osakonna arvamuse.

Loa saamiseks esitab väljamüügi korraldaja väljamüügile lastavate kaupade liikide nimekirja ja vajalikud põhistused. Loas märgitakse väljamüügi põhjus ja kestus.

Majanduseminister, kokkuleppel Kohtu- ja siseministriga, võib anda määrusi väljamüükide lubade andmise tingimuste ning korra kui ka väljamüükide toimetamise ning nende järelevalve teostamise kohta.

§ 20. Majanduseminister võib määrata, et teatud kaupu kauplustes võib müüa või müügiks valmis hoida ainult tema poolt ettekirjutatud üksustes, arvus, mõõdus või kaalus, või et neid võib müüa ainult tingimusel, et kaubal endal või kauba ümbrikul oleks märgitud kauba arv, mõõt, kaal või päritolu, või tingimusel, et kaubal oleks Majanduseministri poolt ettekirjutatud ümbrik.

Majanduseminister võib määrata, et teatud kaupadel või nende ümbrikkudel peab olema tootja või müüja nimi, firma või elu- või asukoht.

III osa.
Kriminaalõiguslik kaitse.

1. peatükk.
Süüteod.

§ 21. Süüdlast selles, et ta eksiarvamusele viimise otstarbel avalikult andis või levitas oma või teise isiku ettevõtte kohta teadvalt ebaõiget teadet, mis hariliku tähelepanelikkuse juures võib tekitada eriti soodsa pakkumise mulje, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle 500 krooni või arestiga mitte üle kolme kuu.

§ 22. Süüdlast selles, et ta eksiarvamusele viimise otstarbel ebaõigelt märkis kauba päritolu, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle 500 krooni või arestiga mitte üle kolme kuu.

Päritolu-märkimise ebaõigeks tunnustamisele kohaldatakse käesoleva seaduse esimese osa eeskirjad.

§ 23. Süüdlast selles, et ta teenijana (välja arvatud teenijad, kelle tööjõud pole määratud kasutamiseks ärilise tegevuse alal), õpilasena, volinikuna, agendina või kaubareisijana olles kohustatud teotsema üksnes teatud ettevõtte ülesandel (§ 11), ilma selle ettevõtte omaniku nõusolekuta teotses teise võistleva etevõtte ülesandel, teades, et see võib tuua kahju esimesele ettevõttele, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle 500 krooni või arestiga mitte üle kolme kuu.

Sama karistuse alla langeb võistleja, kes kasutas eelmises lõikes nimetatud teenija, õpilase, voliniku, agendi või kaubareisija teeneid, teades, et see isik on kohustatud teotsema üksnes teise võistleja ülesandel ja et tema poolt selle isiku teenete kasutamine võib tuua kahju nimetatud teisele võistlejale.

§ 24. Süüdlast selles, et ta tarvitas mingit nime või mingit ettevõttesse puutuvat erimärki või erinimetust seesugusel viisil, et neid hariliku tähelepanelikkuse juures võidakse ära vahetada teise ettevõtte poolt juba tarvitatava nimega või erimärgiga või erinimetusega, kui see tegu on saadetud korda seesuguse äravahetamise esilekutsumise otstarbel, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle 1.000 krooni või arestiga mitte üle kuue kuu.

Sama karistuse alla langeb süüdlane selles, et ta eelmises lõikes nimetatud otstarbel ja viisil tarvitas ettevõtte välist seadeldist, mida läbikäimises tuntakse teatud ettevõtte tunnustena.

§ 25. Süüdlast selles, et ta ärilise läbikäimise alal vahenditult või kaudselt pakub, lubab või annab kingi või muu kasu teise ettevõtte teenijale, õpilasele, volinikule, agendile või kaubareisijale selleks, et nende kõlvatu tegevusega — kellegi võistleja kahjuks — saavutada enesele või teisele isikule soodustust võistlusel, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle 1.000 krooni või arestiga mitte üle kuue kuu.

Sama karistuse alla langeb ettevõtte teenija, õpilane, volinik, agent või kaubareisija, kes ärilise läbikäimise alal vahenditult või kaudselt nõuab või võtab vastu kingi või muu kasu või lepib kokku kingi või muu kasu saamise kohta selleks, et kõlvatu tegevusega oma kohuste täitmisel tuua kellelegi soodustust võistlusel teiste võistlejate kahjuks.

§ 26. Kaubanduse- või tööstuseettevõtte teenijat, õpilist, voliniku, agenti või kaubareisijat, kes on süüdlane selles, et ta teenistuse-, õppe- või volitusevahekorra kestel vajaliku loata teatas kõrvalisele isikule või võimaldas viimasele saada teada äri- või tootmissaladuse, mille kohta ta teadis, et teadet võib kasutada võistluse otstarbel, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle 1.000 krooni või arestiga mitte üle kuue kuu.

Sama karistuse alla langeb isik, kes võistluse otstarbel vajaliku loata teatas kõrvalisele isikule või kasutas omas või võõras ettevõttes äri- või tootmissaladuse, mille ta oli saanud teada:

1) seaduse või heade kommete vastase teo, eriti oma või teise isiku luuretoimingu abil;
2) erilise usalduse tõttu;
3) kohtu või muu avaliku asutuse poolt pealepandud ülesannete täitmisel.

Eelmised lõiked ei maksa teenistuse-, õppe- või volituse alal tööandja või volitaja tahtmisel toimitud tegevusel omandatud teadmiste kasutamise kohta.

§ 27. Süüdlast selles, et ta jätkas või kordas võistlustoimingut, millest ta kohtuotsuse põhjal oli kohustatud loobuma, karistatakse:
esimesel korral — rahatrahviga mitte üle 100 krooni või arestiga mitte üle ühe kuu;
teisel ja järgmistel kordadel — rahatrahviga mitte üle 500 krooni või arestiga mitte üle kolme kuu.

Sama karistuse alla langeb isik, kes, hoolimata temale § 16 p. 1 ja § 17 teise lõike p. 1 põhjal antud kohtu keelust, avaldas teate või levitas teadet sisaldavat toodet.

Eelmised lõiked ei maksa § 9 nimetatud toimingute jätkamise või kordamise kohta.

§ 28. Ettevõtte valdajat või juhatajat, kes süüdlane selles, et ta, teades, et ettevõtte teenija, õpilane, volinik, agent või kaubareisija saatis korda ettevõtte kasuks §§ 21, 22, 24, § 25 esimeses lõikes või § 27 esimeses lõikes ettenähtud süüteo, ei takistanud süüteo toimepanekut, karistatakse:
rahatrahviga mitte üle 500 krooni või arestiga mitte üle kolme kuu.

§ 29. Süüdlast selles, et ta avalikult pakkudes kaupa, mis on pärit konkursimassist, kuid enam ei kuulu selle massi koosseisu, avaldas, et kaup on pärit konkursimassist, karistatakse:
rahatrahviga mitte üle 100 krooni või arestiga mitte üle ühe kuu.

Sama karistuse alla langeb isik, kes avalikult pakkudes kaupa, mis on ostetud enampakkumiselt või väljamüügilt, avaldas, et kaup on saadud enampakkumiselt või väljamüügilt.

§ 30. Süüdlast selles, et ta avaliku kuulutusega või suuremale hulgale isikuile määratud avaldusega ärilisel otstarbel teatades kaupade väljamüügi korraldamisest, sealsamas ei teatanud väljamüügi põhjust ja kestust, karistatakse:
rahatrahviga mitte üle 500 krooni või arestiga mitte üle kolme kuu.

Väljamüügi kuulutuseks loetakse ka iga seesugune avaldus, millega teatatakse, et kaupa müüakse äri lõpe-

tamise või teatud kaubaliigiga kauplemisest loobumise või kaubatagavara likvideerimise tõttu, kauba rikke tõttu või rikkimineku ärahoidmiseks või muul sarnasel erakorralisel põhjusel.

Esimeses lõikes ettenähtud karistuse alla langeb ka isik, kes on süüdlane selles, et ta kalendriaasta kestel korraldas kokku rohkem kui kaks hooaja- ja inventuur-väljamüüki, või et ta korraldas hooaja- või inventuur-väljamüügi, mis kestis üle 15 päeva, või korraldas käesolevas seaduses ettenägemata väljamüügi, või ilma loata seesuguse väljamüügi, mida ta võis korraldada ainult loa põhjal, või et ta kaldus kõrvale väljamüügi tingimustest või tähtajast, mis määratud loa andmisel.

Süüdlast selles, et ta väljamüügil laskis müügile kaupa, mis oli hangitud väljamüügi otstarbeks, karistatakse: rahatrahviga mitte üle 1.000 krooni või arestiga mitte üle kuue kuu.

§ 31. Süüdlast selles, et ta:

1) pani toime lumepalli- või hüdrasüsteemi järgi kuponide, seeriate või mingisuguste asjade müügi või levitas neid kuponge, seeriaid või asju, lubades läbikäigu suurendamise otstarbel kasulikke ostutingimusi või preemiaid rahas või kaubas eeldusel, et ostja hangib uusi ostjaid, kes astuksid samasugusesse lepingusse;

2) sõlmis lepingu, mille järgi kaubavõtjale lubatakse preemiat, mille saamine oleneb loosimisest või muust juhuslikust asjaolust, või

3) lubas preemiaid avalikult väljakuulutatud küsimuste lahendamise eest, kui osavõtt oli eriliselt maksustatud,

karistatakse:

rahatrahviga mitte üle 300 krooni või arestiga mitte üle kolme kuu.

§ 32. Teenijat või õpilast, kes ettevõtte kasuks on saatnud korda käesolevas peatükis ettenähtud süüteo, ei karistata, kui tõestatakse, et teda oleks ähvardanud teenistusest vallandamine või tõsine aineline kahi, kui ta oleks keeldunud saatmast korda temale süükspandavat tegu.

2. peatükk.

Kriminaalõigusliku kaitse üldeeskirjad.

§ 33. Käesolevas osas ettenähtud süütegudele kohaldatakse Uue nuhtlusseaduse üldosa.

§ 34. Süüdistaja või tsiviilnõudja palvel võib kohus süüdlase arvel kuulutada ajalehtedes kohtuotsuse §§ 21—28 ettenähtud süüasjus.

Samuti võib kohus kuulutada ajalehtedes õigeksmõistva otsuse, kui õigeksmõistetu seda palub, kusjuures kuulutamise kulud langevad süüdistaja või tsiviilnõudja kanda.

Süüdistaja või tsiviilnõudja palvel võib kohus §§ 21—28 ettenähtud süüasjus peale teistes vastavates seadustes ettenähtud abinõude teha § 16 esimese lõike p. 1 ja § 17 teises lõikes nimetatud korraldusi.

§ 35. Käesoleva seaduse §§ 21—28 ettenähtud süüteod alluvad rahukogule ja §§ 29—31 ettenähtud süüteod — rahukohtule.

Tähendatud süütegusid jälitakse:

1) §§ 21, 23, 24, 25, 26 ja 28 ettenähtud süütegusid — isiku kaebusel, kelle huvid on süüteoga vahenditult riivatud;

2) § 22 ettnähtud süütegusid — iga võistleja kaebusel kui ka iga seesuguse asutise, seltsi või ühingu kaebusel, kelle eesmärgiks tema põhikirja järgi on kaitsta sama liiki majanduslikke huvisid, mida süüteoga on riivatud;

3) § 27 ettenähtud süütegusid — sama isiku kaebusel, kes esines või võib esineda nõudjana asjas, millest süüdlane oli kohtuotsuse põhjal kohustatud loobuma;

4) §§ 29, 30 ja 31 ettenähtud süütegusid — politsei poolt üldises korras.

Käesoleva seaduse §§ 21—28 ettenähtud süüdistused algatatakse erakaebuse korras. Neid süüdistusi võib lõpetada kokkuleppel poolte vahel.

IV osa.

Lepitusetoimetus.

§ 36. Isik, kes käesoleva seaduse põhjal on õigustatud esitama kahjutasu või kõlvatust võistlusest loobumise nõuet, võib paluda kaubandus-tööstuskoda või ta osakonda korraldada lepitustoimetus tema ja kostja vahel. Sellest teatatakse kostjatele hiljemalt ühe nädala jooksul. Kui kostja kahe nädala jooksul, arvates teate kättesaamise päevast, on andnud nõusoleku lepitusetoimetuse avamiseks, annab kaubandus-tööstuskoda või ta osakond nõudeasja lahendamise erikomisjoni kätte.

Lepitusetoimetusele kohaldatakse Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1379—1383, 1384 punktides 1—3, §§ 1385—1394, 1395, 1397 punktides 1 ja 2, §§ 1398 ja 1399 ettenähtud eeskirjad.

Isik, kes lepituskomisjoni otsuse vastaselt jätkas või kordas keelatud võistlustoimingut, langeb karistuse alla § 27 põhjal.

Kaubandus-tööstuskojal või ta osakonnal on õigus võtta maksu pooltelt lepitusetoimetuse eest Majanduseministri poolt määratud alustel.

V osa.

Lõppeeskirjad.

§ 37. Võistlejaks käesoleva seaduse mõttes loetakse iga ettevõtja, kes valmistab või müüb samasugust või sarnast liiki kaupa või toimetab samasuguseid või sarnast liiki äritoiminguid või üldse on tegev sarnasel ärialal.

Kaubaks loetakse ka põllu- ja metsamajanduse ja mäetööstuse algsaadused kui ka toimingud, mida ettevõtted ärilisel otstarbel tasuliselt teostavad.

§ 38. Käesoleva seaduse põhjal kasutavad kaitset kõlvatu võistluse vastu ühistel alustel Eesti kodanikkudega ka välismaalased, kellel Eestis on ettevõte või alaline elukoht. Kohtu- ja siseministril, kokkuleppel Majanduseministriga, on õigus anda määrusi selle kohta, kas ja kuivõrd välismaalased, kellel ei ole Eestis ettevõtet või alalist elukohta, võivad kasutada käesoleva seaduse kaitset kõlatu võistluse vastu, arvestades asjaolu, kuivõrd nende kodumaa saadused annavad Eesti kodanikkudele asmasugust või oluliselt sarnast kaitset.

§ 39. Käesolev seadus hakkab maksma 1. septembrist 1931.

§ 40. Käesoleva seaduse maksmahakkamisel kaotavad maksvuse:

1) Ebaõigete kaubanimetuste keeluseadus (RT 145 — 1923);

2) Rahukohtu trahviseaduse § 47[3] (VSK XV k. 1914. a. väljaanne, RT 38 — 1927).

Teiste vastavate seaduste eeskirjad, mis puutuvad käesoleva seadusega korraldatud küsimustesse, jäävad maksma.

§ 41. Kõlvatust võistlustoimingust loobumist ja toimingust tekkinud väärolukorra kõrvaldamist võidakse nõuda käesoleva seaduse põhjal ka juhul, kui toiming oli leidnud aset enne käesoleva seaduse maksmahakkamist, kuid väärolukord on kestnud ka pärast seda. Kahjutasu nõuda võib aga ka seesugusel juhul ainult niivõrd, kui kahi on tekkinud pärast käesoleva seaduse maksmahakkamist.

Iseseisva sanktsiooniga normide nimekiri.

Alevivolikogude valimise seadus.
(R/T. — 26, 92, 100. § 1).

Bensiinimaksu seadus.
(R./T. — 29, 3, 25).

Eesti Vabariigi Juudi rahvuse kultuur-nõukogu valimise määrused.
(R/T. — 26, 32. § 43).

Eesti Vabariigi Saksa rahvuse kultuur-nõukogu valimise määrus.
(R/T. 31, 63, 506. § 50).

Elustapaloomade ja loomaliha alaliste turgude korraldamise seadus.
(R/T. — 32, 2, 13. § 10) .

Firmade seadus.
(R/T. — 27, 36, 26. § 12).

Hoolekande seadus.
(R./T. — 25, 120/121, 80. §§ 167—176).

Kanamunade sisse- ja väljaveo kontrolli seadus.
(R/T. — 31, 16, 97. § 12).

Kartuliveo kontrolli seadus.
(R/T. — 26, 12, 15. §§ 9, 10).

Kaubalaeva mõõtmise ja registreerimise korraldus.
(R/T. — 19, 18, 45. § 27).

Kaupade sisseveo korralduse seadus.
(R/T. — 31, 90, 670. § 4).

Kiirsõidu ujuvabinõude liikumise seadus.
(R/T. — 30, 54, 358. § 6).

Kuresaare linna piires asuvas „Väikeses lahes" lindude kodu asutamise seadus.
(R/T. — 27, 54, 64. § 6).

Küütide seadus.
(R/T. — 26, 32, 51. § 7).

Laevakinnistusseadus.
(R/T. — 24, 77/78, 40. §§ 26—28).

Lina ja linaseemne hoiu ja veo kontrolli seadus.
(R/T. — 31, 44, 331. § 11).

Linnavolikogude valimise seadus.
(R/T. — 26, 84, 89. § 54).

Maavolikogude valimise seadus.
(R/T. — 26, 100, 118. § 63).

Meremeestekodu seadus.
(R/T. — 28, 13, 70. §§ 89—92).

Merilaevanduses töötavate laste ja alaealiste sundusliku arstliku järelvaatuse seadus.
(R/T. — 25, 199/200, 140. § 6).

Muinasvarade kaitse seadus.
(R/T. — 25, 111/112, 70. § 20).

Määrus avalikkude korjanduste kohta.
(R/T. — 19, 4. § 2).

Määrus templite ja käsitsitrükkimise abinõude kohta.
(R/T. — 19, 12. p. 4).

Määrus väljamaa rahade asjus.
(R/T. — 19, 30/31, 77. p. 5).

Nisu- ja maisijahu ning nisu- ja maisimanna müügi seadus.
(R/T. — 26, 97, 103. § 4, 5).

Pagari öötöö keelu seadus.
(R./T. — 29, 30, 208).

Piimasaaduste väljaveo kontrolli seadus.
(R/T. — 24, 85/86, 64. §§ 7, 8).

Proovi seadus.
(R/T. — 24, 74, 37. § 25).

Puuvilja väljaveo kontrolli seadus.
(R/T. — 25, 109/110, 65. §§ 8, 9).

Põllutöökoja seadus.
(R/T. — 31, 60, 470. § 24).

Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seadus.
(R/T. — 26, 16, 17. §§ 104—113).

Seadus tinavalge tarvitamise kohta maalritöödes.
(R/T. — 28, 46, 277. § 7).

Seemnemüügi korralduse seadus.
(R/T. — 21, 20, 2. §§ 8, 9).

Sisemaksuvahendite liikumise korraldamise seadus.
(R/T. — 32, 6, 47. § 5.).

Suguhaiguste vastu võitlemise seadus.
(R/T. — 27, 1, 5. § 16).

Tehniliseks otstarveteks piirituse müügi ja tarvitamise seadus.
(R/T. — 27, 54, 60. §§ 10, 11).

Teravilja kaitse seadus.
(R/T. — 30, 56, 375. § 6).

Tolliseadustik.
(R./T. — 23, 45/46, 67).

Tubakamaksu seadus.
(R/T. — 20, 65/66, 194. §§ 97—102).

Tulitikkude valmistamise ja müügi seadus.
(R./T. — 28, 38, 205, §§ 29, 30, 34—40).

Tööstusettevõtete nädala puhkepäevade seadus.
(R/T. — 26, 4, 6. § 8).

Vallavolikogude valimise ja vallavolikogude ning vallavalitsuste korraldamise seadus.
(R./T. — 26, 97, 104. § 62).

Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamise seadus.
(R/T. — 31, 95, 695. § 7).

Äride registreerimise seadus.
(R/T. — 27, 36, 25. § 16).

B. TSIVIILÕIGUSLIKUD NORMID.

Balti Eraseaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri.

§ **205.** Kaotatud. (R./T. — 23, 33/34, 23).

§ **351.** Kaotatud. (R./T. — 23, 33/34, 23).

§§ **488—489.** Muudetud mõisate hoolekande asjus järgmiselt: Hoolekande lõpparuannete vastu võivad asjast huvitatud isikud või nende volinikud kaebust tõsta komisjoni ees ühe kuu jooksul peale teadaande avaldamist „Riigi Teatajas" hoolekande aruande ettepanemise kohta Põllutööministeeriumile hoolekandja-valitseja poolt (R./T. — 21, 35, 27).

§ **524.** Täiendatud järgmise märkusega:

Märkus 2. Sõjaoludes teadmata kadunud isiku võib kohus surnuks tunnistada, kui möödunud kümme aastat temalt viimaste teadete saamisest. Sarnasel korral loetakse teadmata kadunu surmapäevaks päev, mil kohus ta tunnustas surnuks. (R./T. — 28, 41, 232).

§ **620.** Kaotatud märkus. (R./T. — 28, 48, 293).

§ **713.** Kaotatud märkus 2. (R./T. — 28, 48, 293).

§ **870.** Kaotatud märkus 2. (R./T. — 28, 48, 293).

§ **1029.** Kaotatud. (R./T. — 23, 43, 64).

§ **1032.** Kaotatud ühes märkusega. (R./T. — 23, 43, 64).

§ **1034.** Täiendatud järgmise märkusega:

Märkus: Juhtumisel, mis ette nähtud kalapüügi seaduse § 2-es on Põllutööministeeriumil õigus

kalapüüki mitme omaniku päralt olevates vetes ajutiselt ära keelata ja kalapüüki sundmäärustega korraldada. (R./T. — 23, 43, 64).

§ **1038.** Täiendatud järgmise märkusega:

Märkus. Iseäralised kitsendused kalapüügi suhtes on ette nähtud kalapüügi seaduses. (R./T. — 23, 43, 64).

§ **1060.** Kaotatud. (R./T. — 24, 72/73, 33).

§ **1504.** Kaotatud märkus 2. (R./T. — 28, 48, 293).

§ **2641.** Kaotatud märkus 3. (R./T. — 28, 48, 293).

Vene Tsiviilseaduse muudetud §§ tekst.

§ **582.** Liikumata varanduste ja maade hindamist toimetab hindamiskomisjon, kelle liigeteks on: 1) maakonnavalitsuse esimees kui komisjoni juhataja, 2) kohalik rahukohtunik, 3) maakonna politseiülem, 4) kohalik maksuinspektor, 5) valla-, alevi-, linnavalitsuse esitaja vallast, alevist või linnast, kuhu kuuluvad võõrandatavad varandused, 6) maakonna riigimaade ülem — riigimaade võõrandamise puhul. (R./T. — 22, 86, 54).

§ **1489.** Riikliku mittetarvitatava liikuva varanduse müümine lubatakse peavalitsustele kuni 1000 kroonini, ministritele kuni 10 000 kroonini ja Vabariigi Valitsusele piiramata summani.

Müüminė kinnitatakse vastavate võimude poolt suuruses, mis ette nähtud Hankede ja Töövõtete seaduse § 118-es avalikkude võistluspakkumiste kohta. (R./T. — 22, 89, 66).

Endisest Pihkva ja Petrogradi kubermangust Eesti Vabariigi külge liidetud maa-aladele Balti Eraseaduse asi- ja nõudeõiguse laiendamise seadus.

(R./T. — 30, 46, 291).

§ 1. Endisest Pihkva ja Petrogradi kubermangust Eesti Vabariigi külge liidetud maa-aladel, välja arvatud see Narva linna osa, kus maksab Balti Eeaseadus, pannakse maksma Balti Eraseadus asi- ja nõudeõiguse osades (teine ja neljas raamat, ühes nende kohta käivate sissejuhatava osa eeskirjadega). Seejuures tulevad kohaldamisele: Pihkva kubermangust liidetud maa-alal — Liivimaa maaõigus ja Petrogradi kubermangust liidetud maa-alal — Eestimaa maaõigus.

Tähendatud maa-aladel seniste Vene seaduste järgi maksev asi- ja nõudeõigus kaotab maksvuse, välja arvatud eeskirjad, mis on maksvad Vabariigi kogu maa-alal. Samuti jäävad maksma senised seadused kogukondlikkude omanduseõiguste ja hoonestuseõiguste (pravo zastroiki) kohta.

§ 2. Kõik seniste seaduste alusel seaduslikult omandatud või tekkinud õigused jäävad püsima ka pärast Balti Eraseaduse maksmahakkamist.

Seniste seaduste alusel tehtud aktid ja tehingud jäävad jõusse ka pärast Balti Eraseaduse maksmahakkamist.

Enne Balti Eraseaduse maksmahakkamist seaduslikult omandatud omanduseõiguste ja teiste asiõiguste sisu kohta tulevad kohaldamisele Balti Eraseaduse sellekohaste õiguste kohta käivad eeskirjad.

§ 3. Aktide ja tehingute vormi suhtes on maksev nende tegemise aja seadus.

§ 4. Õigused ja kohustused, mis tekkinud lepingute järgi või muul alusel enne Balti Eraseaduse maksmahakkamist, reguleeritakse nende tekkimise aja seaduste järgi.

§ 5. Balti Eraseaduse eeskirjad isiku teguvõime kohta on maksvad aktide ja tehingute suhtes, mis tehakse pärast Balti Eraseaduse maksmahakkamist.

§ 6. Aegumise kohta, mis alanud, kuid pole veel lõppenud enne Balti Eraseaduse maksmahakkamist, on maksvad Balti Eraseaduse eeskirjad. Selle aegumise alguse, katkemise või peatuse kohta, mis aset leidnud enne Balti Eeraseaduse maksmahakkamist, on maksvad seniste seaduste eeskirjad.

Kui aegumise tähtaeg Balti Eraseaduse järgi on lühem kui seniste seaduste järgi, siis hakkab see lühem tähtaeg maksma Balti Eraseaduse maksmahakkamisest arvates, kui aga seejuures seniste seaduste järgi määratud pikema tähtaja jooks lõpeb varem lühemat tähtaega Balti Eraseaduse järgi, siis loetakse aegumine nimetatud pikema tähtaja möödumisega teostunuks.

§ 7. Kinnisvara igamise kohta, mis alanud, kuid pole veel lõppenud enne Balti Eraseaduse maksmahakkamist, on maksev Petseri ja Narvataguste maade kinnisvarade kinnistamise seadus ühes teiste seniste seaduste eeskirjadega igamise kohta.

Vallasvara igamise kohta, mis alanud, kuid pole veel lõppenud enne Balti Eraseaduse maksmahakkamist, tulevad kohaldamisele aegumise kohta käivad eeskirjad (§ 6).

§ 8. Avalikkude jõgede hulka (BES § 1014) loetakse ka Rossoni ja Pljussa jõgi.

Täisealsuse alammäära vähendamise seadus.

(R./T. — 22, 74/75, 40)

Kõigis maksvates seadustes ettenähtud kahekümneühe aastalist täisealsuse alammäära vähendatakse ühe aasta võrra ja määratakse kindlaks kahekümne aasta peale.

Abielu seadus.

(R./T. — 22, 138, 88).

§ 1. Käesolevale seadusele alluvad kõik Eestis elutsevad isikud, usu peale vaatamata, samuti ka Eesti kodanikud väljamaal.

I jagu.

A. Abiellu astumise üldised eeltingimised.

§ 2. Abiellu astuda võivad meesterahvad, kes kaheksateistkümmend, ja naisterahvad, kes kuusteistkümmend aastat vanaks on saanud.

§ 3. Abielu on keelatud: alanevate ja ülenevate sugulaste vahel, täis- ja pool-vendade ning õdede vahel, onu ja tema venna- või õetütre vahel, tädi ja tema venna- või õepoja vahel — vaatamata selle peale, kas see sugulus on tekkinud abielust või väljaspool abielu; samuti ka võõrasisa ja -tütre ning võõrasema ja -poja vahel.

§ 4. Abiellu astuda ei või:

1) parandamata vaimuhaiged;
2) langetõbised raskel kujul;
3) üleüldse isikud, kes oma teo iseloomust ja tähendusest ei suuda aru saada ehk oma tegevust juhtida;
4) pidalitõbised ja
5) suguhaiged haiguse külgehakkavuse järgus.

§ 5. Keegi ei või uude abiellu astuda enne, kui tema senine abielu ei ole lõppenud abikaasa surma tõttu või seadusjõusse astunud kohtuotsuse läbi.

§ 6. Keelatud on abielu adoptiiv-vanemate ja -laste vahel nii kaua, kui kestab adoptsioon.

§ 7. Lesk- ehk lahutatud naine ei või uude abiellu astuda enne, kui vana abielu lõppemisest on kümme kuud mööda läinud.

Märkus: Enne seda tähtaega lubatakse neile abiellu astuda: a) kui nad sünnitavad enne seda tähtaega; b) kui nad mitte varem kui nelja kuu pärast peale eelmise abielu lõppu ette näitavad riigi ehk omavalitsuse teenistuses oleva arsti tunnistuse selle üle, et nad ei ole raskejalgsed; d) kui uuesti abiellu astuvad üksteisega eelmisest abielust lahutatud abikaasad.

§ 8. Vanemate võimu all olevad allealised lapsed ei või abiellu astuda vanemate nõusolekuta.

On üks vanematest teadmata äraolekul, on ta ilma vanema õiguseta, on ta mõistuse kaotanud või üleüldse seesuguses olekus, kus ta oma tahtmist ei saa avaldada, siis jätkub ühe vanema nõusolekust. Keelduvad vanemad või üks neist oma nõusolekust ilma mõjuva põhjuseta, siis võib allealise kaebtuse peale luba anda abiellu asutimesks vastav kohus.

§ 9. Eestkoste all olev allealine ei või ilma eestkostja nõusolekuta abiellu astuda. Eestkostja võib aga loa andmisest keelduda ainult siis, kui isik, kellega tema eestkostealune soovib abiellu astuda, — on mõistetud kinnipidamisele vangiroodus või parandusmajas või mõnele raskemale karistusele, samuti ka kinnipidamisele vangimajas varguse, kelmuse, võõra vara omastamise ehk raiskamise eest; on andunud joomahimule, kõlvatule elule, pillamisele või muile jämedaile pahedele; kui abiellu astuda tahtjate vahel on liig suur vahe vanaduse suhtes. Keeldumise puhul ilma mõjuva põhjuseta võib allealise kaebtuse peale luba anda abiellu astumiseks vastav kohus.

Eestkostja või tema lapsed võivad abiellu astuda isikutega, kes tema eestkostmise all on, ainult vastava kohtu loaga.

B. Väljamaal sõlmitud abielud.

§ 10. Abielud, mis sõlmitud väljamaal Eesti kodanikkude ja väljamaalaste vahel sõlmimise kohal maksva seadusliku korra järele, loetakse Eestis maksvaks, kui nad vastavad käesoleva seaduse §§ 2—5 nõuetele.

D. Väljamaalaste abielude sõlmimine Eestis.

§ 11. Väljamaalaste abielud, mis Eesti registreerimise asutustes sõlmitakse, peavad sisuliselt vastama mõlema abikaasa kodumaa materjaalseaduse, samuti ka käesoleva seaduse §§ 2—5 nõuetele.

II jagu.

A. Abielu maksvusetus.

a) Tühised abielud.

§ 12. Abielu loetakse maksvusetuks:

1) kui mõlemad abikaasad või üks neist ei olnud abiellu astumise ajaks käesoleva seaduse § 2 ettenähtud aastaid vanaks saanud.

Erandina tuleb seesugune abielu maksvaks lugeda, kui naine on sellest abielust raskejalgseks jäänud või kui mõlemad abikaasad enne abielu tühistamise asja otsustamist kohtus jõudsid abielulisesse täiseasse;

2) kui abikaasad on neis sugulus- või hõimlusastmetes, mis käesoleva seaduse järele (§ 3) takistavad abiellu astumist;

3) kui mõlemad abikaasad ehk üks neist oli abielu sõlmimise ajal parandamata vaimuhaige, langetõbine raskel kujul või kui abiellu astuja mõne muu kestva põhjuse tõttu oma teo iseloomust ja tähendusest ei suutnud aru saada ehk oma tegevust juhtida, või oli pidalitõbine. (§ 4);

4) kui mõlemad abikaasad ehk üks neist oli abiellu astumise ajal juba teises abielus (§ 5).

§ 13. Abielu tühistamise asjad kohtus algatakse prokuröri ettepanekul ehk asjast huvitatud eraisikute palvel.

Abielu lõppemise korral, olgu surma tõttu või mõnel muul teel, võib abielu tühistamise asi kohtus algatatud või edasi aetud saada ainult asjast huvitatud eraisikute palvel.

Senikaua, kui mõlemad abikaasad elus, ei või kohtu toimetuses olev tühistamise asi asjast huvitatud eraisiku palvel ära lõpetatud saada, kuigi see asi tema poolt algatuse sai.

b) Vaieldatavad abielud.

§ 14. Abikaasal on õigus nõuda abielu maksvusetuks tunnistamist:

1) kui tema abielu sõlmimise ajal mõne ajutise põhjuse tõttu oma teo iseloomust ja tähendusest ei suutnud aru saada ehk oma tegevust juhtida;

2) kui teine abikaas abielu sõlmimise ajal põdes suguhaigust haiguse külgehakkavuse järgus;

3) kui tema eksituse tõttu abiellu on astunud, olgu, et ta ei soovinud üleüldse abiellu astuda ehk et ta ei soovinud abiellu astuda selle isikuga;

4) kui teda tõukas abiellu astuma eksituses olemine teise abikaasa niisuguste omaduste suhtes, mille puudumisel ei saa oletada, et ta selle abikaasaga võiks abielulist ühiselu elada;

5) kui abikaas teda abiellu astumisele on avatlenud vale teadetega või tõe varjamisega selle kohta, kes ta on; või olude kohta endisest elust, mis nõudjat poolt oleksid tagasi hoidnud abiellu astumast;

6) kui teda sunniti nõusolekut avaldama abiellu astumiseks läheda ja tõsise hädaohuga, millega ähvardati tema ehk tema lähedal seisva isiku elu, tervist või au.

§ 15. Eelmises (14) paragrahvis ettenähtud nõudmise õigus kustub kuue kuu jooksul, arvates nõudmise põhjuse nõudjale teatavaks saamise ehk ähvardava hädaohu lõppemise ajast, igatahes aga viie aasta jooksul, arvates abiellu astumise ajast.

§ 16. Pärijatel on õigus nende pärandaja poolt § 14 põhjal alustatud abielu maksvusetuks tunnistamise asja edasi ajada.

d) Abielu maksvusetuse tagajärjed.

§ 17. Abielu maksvusetuse tagajärjed (§§ 12—16) korraldatakse maksva tsiviilseaduse järele.

§ 18. Abielu maksvusetuks tunnistamise puhul saab naine selle perekonnanime tagasi, mis temal oli enne sellesse abiellu astumist.

§ 19. Ühel ajal abielu maksvusetuks tunnistamisega korraldab kohus ka laste saatuse, määrates, kumma abikaasa juure nad jäävad; selle juures võtab kohus arvesse abikaasade omavahelist kokkulepet, kui see saavutatud, kuid peab silmas siiski ainult laste huvisid ja paneb võimalikult tähele ka laste eneste soove, kui nad juba on meelemõistuslises eas.

e) Seadusest kõrvalekaldumised, millele ei järgne abielu maksvusetus.

§ 20. Vormiliste nõuete rikkumist, mis vastava registreerimise asutuse poolt abielu sõlmimise juures tehtud, ei loeta abielu maksvusetuks tunnistamise põhjuseks.

B. Abielu lahutamine.

a) Lahutamise põhjused.

§ 21. Kui üks abikaasadest on abielu rikkunud, siis on teisel abikaasal õigus abielu lahutamist nõuda.

See õigus kustub kuue kuu jooksul, arvates sellest ajast, mil nõudjale abielu rikkumine teatavaks sai, igatahes aga viie aasta jooksul, arvates abielu rikkumise ajast.

Abikaasal ei ole õigust lahutamist nõuda, kui see abielu rikkumine sündis tema nõusolekul ehk kui ta rikkujale andeks andis.

Samadel põhjustel ja tähtaegadel võib lahutamist nõuda ka abikaas, kes pärast abiellu astumist teada saab, et teine abikaas on enne abiellu astumist, kuid pärast nende kihlust, olnud kellegi teisega sugulises ühenduses.

§ 22. Kui üks abikaasadest on teise kuritahtlikult maha jätnud, ehk teadmata kuhu ära läinud, ja ei ilmu oma perekonna juure tagasi, ilma et tal äraolemiseks mõjuvaid põhjusi oleks, siis võib mahajäetu, kui äraolemine on kestnud vähemalt üks aasta, nõuda lahutust.

Enne nõudmise tõstmist, igatahes aga mitte varem kui peale üheksakuulist äraolekut, peab mahajäetud abikaas seda kohut, kellele nõudmisasi allub, paluma äraolijat abikaasat välja kutsuda, tarbekorral kuulutuse läbi, ette pannes temale kolme kuu jooksul perekonna alalisse elukohta tagasi tulla.

Abielu lahutamise nõudmine võib tõstetud saada ainult peale selle tähtaja möödaminekut.

Kui äraolija kohtu kutsel küll ilmus oma perekonna juure, kuid uuesti oma abikaasa kuritahtlikult maha jättis ehk teadmata kuhu ära läks ja see teistkordne äraolemine kestis juba vähemalt üks kuu, siis võib mahajäetu esineda lahutamise nõudega ilma uue kutsetoimetuseta.

Märkus. Ühetaoliseks kuritahtliku mahajätmisega loetakse: a) naise keeldumist mehele uude elukohta järele minemast ilma mõjuva põhjuseta, b) mehe keeldumist elukoha vahetamise puhul naist kaasa võtmast ilma mõjuva põhjuseta ja d) kui üks abikaas teist sunnib lahus elama.

§ 23. On abikaasad kokkuleppimatuse tõttu vahetpidamata vähemalt kaks aastat lahus elanud, siis võib kumbki abikaas lahutamist nõuda.

§ 24. Kui abikaasad põhjusil, mis neist ära ei ripu, sunnitud on lahus elama vähemalt kolme aasta kestel, siis võib kumbki abikaas lahutamist nõuda.

§ 25. Abikaas võib lahutamist nõuda:

1) kui teine abikaas tahtlikult, vastu nõudja tahtmist, takistab sigitamist;

2) kui teine abikaas, mitte rauganõtruse tõttu, vaid muil põhjustel, on täiesti suguvõimetu või sigitusvõimetu.

§ 26. Abikaasa võib nõuda lahutamist:

1) kui teine abikaas abielu ajal on jäänud vaimuhaigeks, mis kestis juba üle aasta ja mida parandamatuks tunnistatakse, või kui ta põeb langetõbe;

2) kui teine abikaas põeb külgehakkavat suguhaigust, pidalitõbe või mõnda äärmiselt vastikut tõbe.

§ 27. Abikaas võib nõuda lahutamist, kui teine abikaas on andunud liigjoomisele, pillamisele, kiimalusele või elab üleüldse kõlvatumat elu, või kui tema juures on ilmsiks tulnud loomuvastased pahed.

§ 28. Abikaas võib nõuda lahutamist, kui teine abikaas:

1) kavatseb temalt elu võtta ehk tema tervist rikkuda;

2) käib temaga julmilt ümber;

3) tahtlikult oma kohustust perekonna ülespidamises või tema eest hoolitsemises ei täida või väga hooletusse jätab;

4) teotab tema au;

5) katsub temalt vabadust võtta.

Nõudmise õigus selle paragrahvi järele kustub kuue kuu pärast, arvates päevast, mil lahutamise põhjus nõudjale teatavaks sai, igal juhtumisel aga viie aasta pärast peale lahutamise põhjuse tekkimist.

Andeksandmine võtab õiguse lahutamist nõuda.

§ 29. Abikaas võib nõuda lahutamist, kui teine abikaas on kohtu poolt mõistetud kinnipidamisele vangiroodus või parandusmajas, või muude, veel raskemate karistuste kandmisele, samuti ka kinnipidamisele türmis varguse, kelmuse, võõra vara omastamise ehk raiskamise eest.

§ 30. Abielu lahutatakse, kui mõlemad abikaasad seda ühiselt ja vankumatalt soovivad.

b) Abielu lahutamise tagajärjed.

§ 31. Abielu lahutamise tagajärjed korraldatakse maksva tsiviilseaduse järele.

§ 32. Lahutatud naine hoiab mehe perekonnanime alal, kui ta ise oma endist perekonnanime tagasi ei soovi.

Kui aga naine tunnistatakse lahutamises süüdlaseks pooleks, siis võib kohus mehe palve peale, arvesse võttes kõike asjaolusid, naiselt mehe perekonnanime ära võtta, niisugusel juhtumisel saab ta tagasi oma endise perekonnanime.

§ 33. Laste saatus peale abielu lahutamist korraldatakse käesoleva seaduse § 19 järele.

D. Väljamaal toimetatud Eesti kodanikkude abielu maksvusetuks tunnistamine ja lahutamine.

§ 34. Väljamaal toimetatud Eesti kodanikkude abielu maksvusetuks tunnistamine ja lahutamine, kui see on toimetatud koha peal maksva seadusliku korra järele, loetakse Eestis maksvaks, kui seesugune maksvusetuks tunnistamine või lahutamine sündis ühel neist põhjustest, mis on ette nähtud käesolevas seaduses abielu maksvusetuks tunnistamise või lahutamise kohta.

Märkus. Väljamaal käesoleva seaduse § 30 ettenähtud põhjusel toimetatud abielu lahutamise registreerimiseks Eestis on tarvilik, et mõlemad lahutatud abikaasad lahutamise registreerimispalves kinnitaksid, et abielu lahutamise põhjuseks oli tõesti nende omavabeline kokkulepe.

E. Väljamaalaste abielude lahutamine Eestis.

§ 35. Eestis elavate väljamaalaste abielusid võidakse Eesti kohtutes lahutada käesolevas seaduses ettenähtud lahutamispõhjuste järele.

Seadus riigi ostueesõiguste kohta Tallinnas Toompea esimeses hüpoteegiringkonnas asuvate liikumata varanduste või nende kohta maksva põlisrendi õiguse peale.

(R./T. — 21, 80, 121).

§ 1. Riigil on ostueesõigus Tallinnas, Toompea esimeses hüpoteegiringkonnas asuvate liikumata varanduste või nende kohta maksva põlisrendi õiguse (Grund- oder Erbzinsrecht) peale.

§ 2. Enne ostu-müügi lepingu korroboreerimist on Tallinna-Haapsalu kinnistusejaoskond kohustatud Siseministeeriumile sellest teatama, kellel õigus on ühe kuu jooksul, teate kättesaamisest arvates, müüdavat varandust lepingus äratähendatud tingimistel riigile ära osta ja riigi nimele korroboreerida lasta.

Kui siseministeerium ostueesõigusest lahti ütleb või kui ta ülemaltähendatud aja jooksul seda pole tarvitanud, siis kinnitatakse ostja ja müüja vahel tehtud ostumüügi leping hariliku korra järele.

Välismaalaste mahajäänud varanduste korraldamise seadus.

(R./T. — 27, 110, 86).

§ 1. Kohtu poolt Balti Eraseaduse § 517. alusel hooldamisele võetud või võetavad kinnisvarad ühes nende päraldistega ja vallasvaraga, mis kuuluvad omandusena või kruntrendi või põlise rendi alusel isikutele, kes ei ole Eesti Vabariigi kodanikud ja Eestist ära olnud üle viie aasta, või kui neil selle aja jooksul ei olnud Eestis alalist elukohta, määratakse müügile vastava rahukogu juures linna või valla vaestelastekohtu ettepanekul, kui omanik, kruntrentnik või põline rentnik või ta õigusjärglane ei ilmu Eestisse ja ei nõua tagasi hooldamisele võetud varandust kuue kuu jooksul, arvates käesoleva seaduse maksmahakkamisest, või arvates hooldaja-määramisest juhtumisel, kui hooldaja määratakse pärast käesoleva seaduse maksmahakkamist.

§ 2. Eelmises (1) paragrahvis tähendatud varanduse hindesumma müügi jaoks määrab vaestelastekohus hooldaja ettepanekul. Ühe kuu jooksul pärast hindesumma määramist vaestelastekohtu poolt esitab hooldaja rahukogu esimehele ärakirja vaestelastekohtu määrusest varanduse müümise ja hindesumma kohta, mispeale rahukogu esimees määrab ühe kohaliku kohtupristavi müügi toimimiseks. Müümine sünnib Tsiv. kohtupidamise sead. §§ 1141.—1151., 1154., 1156.—1168. ja 1170. ettenähtud korras. Kui esmakordne müük ei lähe korda, määrab rahukogu teistkordse müügi kaks kuud hiljem. Teistkordsel müümisel võidakse varandus ära müüa ka alla vaestelastekohtu hindesumma. Kui ka teistkordne müük ei lähe korda, tunnustab rahukogu varanduse kui vaibevara kohaliku linna, valla või alevi omavalitsuse omanduseks, saates viimasele ärakirja oma otsusest.

§ 3. Kui müük teostatud, lõpetatakse hooldamine ja müügist kõikide võlgade, maksude ja kulude tasumise järele ülejäänud summad hoiab vaestelastekohus alal seaduses ettenähtud korras.

§ 4. Kui omanik või ta õigustepärija ei ilmu 10 aasta jooksul, arvates varanduse hooldamisele määramisest, läheb hoiuleantud summa kohaliku linna, alevi või valla omavalitsuse omanduseks.

Välismaalaste kinnisvarade omandamise, valdamise ning kasutamise kitsendamise seadus.

(R./T. — 28, 48, 293).

§ 1. Välismaalastele on keelatud, peale § 3. ettenähtud erandite ja kuivõrd see ei ole teisiti korraldatud Eesti Vabariigiga sõlmitud rahvusvahelistes lepingutes, omandada, vallata või kasutada kinnisvaru:

1) Harjumaal: Naissaarel ja Pranglisaarel;

2) Virumaal: Narva, Peetri, Auvere-Joala, Kose, Skarjatina ja Vasknarva valdades;

3) Tartumaal: Kavastu, Kastre-Võnnu ja Rasina valdades;

4) Võrumaal: Meeksi, Räpina, Moisekatsi, Toolamaa, Kahkva, Veriora ja Orava valdades;

5) Petserimaal, välja arvatud Meremäe vald.

Välismaalased võivad Tallinna linna administratiivpiirides kinnisvaru omandada ainult linnavolikogu loal. Linnavolikogu peab asja otsustama kahe kuu jooksul, arvates vastava palve esitamise päevast, vastasel korral on välismaalasel õigus kinnisvara oma nimele kinnistada eeltähendatud loata.

Vabariigi Valitsusel on õigus teha erandeid üksikutel juhtudel, kui ta leiab selle tarvilikuks riigi majanduslikkudes huvides.

Need välismaalaste õiguste kitsendused ei ole maksvad juhtudel, kui välismaalased üürivad maju, kortereid või suvilaid ajutiseks isiklikuks elamiseks.

§ 2. Eelmises (1) paragrahvis loetletud keelukohtades võivad välismaalased kindlustada oma nõudmisi sealasuvate kinnisvaradega, kuid sarnane kindlustamine või üldse võlanõudmiste pööramine neile kinnisvaradele ei tohi võimaldada välismaalastele nende kinnisvarade omanduseõigust ega tegelikku valdamist või kasutamist.

§ 3. Välismaalaste pärimisõiguste kohta kinnisvarade suhtes § 1. loetletud keelukohtades on maksvad järgmised kitsendused:

1) seadusejärgne pärimine on lubatud kinnisvara omaniku-välismaalase alanevatele sugulastele ja ta abikaasale, kui pärija asunud Eesti Vabariigi territooriumile enne 1. aug. 1914;

2) kõigil teistel, nii seaduse kui testamendijärgsetel pärimisjuhtumistel on välismaalane-pärija kohustatud kolme aasta jooksul, arvates õiguste omandamise päevast, ära müüma päritud kinnisvara Eesti kodanikule; selle

Ex bibl. univ. Tart.

müügikohuse mittetäitmisel võetakse kinnisvara hooldamisele seaduses ettenähtud korras ja müüakse enampakkumisel hooldaja poolt; saadud summast arvatakse maha hooldamise ja müümise kulud ja ülejäänud summa antakse pärijale.

§ 4. Eelmiste (1—3) paragrahvide eeskirjad on maksvad ka välismaade seaduste põhjal asutatud seltside ning kaubandus- ja tööstusühisuste kohta, ühes arvatud need, kellele tegevus lubatud Eesti Vabariigis.

§ 5. Kui käesoleva seaduse vastane tehing ilmsiks tulnud, esineb Kohtuminister vastavas tsiviilkohtus nõudega selle tehingu tühistamiseks. Sarnased nõudeasjad toimetatakse kohtus Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1282—1299 ettenähtud alustel.

Firmade seadus.

(R./T. — 27, 36, 26).

§ 1. Firma on nimi, mille all üksik isik, ühing või selts peab mingisugust „Äride registreerimise seaduse" § 1. järgi registreerimisele kuuluvat äri ja mida üksik isik või ühingu ja seltsi esitajad allkirjaks annavad.

§ 2. Ainuisikulise äripidaja firma peab sisaldama äripidaja perekonnanime ühes eesnimega või eesnimeta. Sarnasel firmal ei tohi olla niisugust lisandust, mis laseks oletada, et firma on ühingu oma.

§ 3. Täisühingu firmas peab olema vähemalt ühe ühinguliikme perekonnanimi, ja kui firmas ei ole kõigi ühinguliikmete nimesid, siis lisandus, mis näitab, et firma on ühingu oma.

Täisühingu firmasse ei või mahutada peale ühinguliikmete teiste isikute perekonnanimesid.

§ 4. Usaldusühingu firmas peab olema vähemalt ühe piiramata vastutusega liikme perekonnanimi ja peale selle lisandus, mis näitab, et firma on ühingu oma.

Usaldusühingu firma ei või sisaldada ainult osamaksuga vastutava osaniku nime.

§ 5. Uue liikme juurdetulek juba olevasse täis- või usaldusühingusse ei tee tarvilikuks firmat muuta.

Juhtumisel, kui ühingust lahkub liige, kelle nimi firmas tähendatud, ei või ühing kasutada endist firmat, kui lahkunud liige või ta pärijad ei anna selleks oma nõusolekut.

§ 6. Aktsiaseltsi, osaühingu või muu seaduslikus korras registreeritud seltsi või ühingu firma peab sisaldama selle nime, mille all seltsi või ühingu põhikiri re-

gistreeritud ühes vastava nimetusega „aktsiaselts“, „osaühing“ jne.

§ 7. Firma nimi peab selgesti erinema teistest sama linnas või maakonnas olevatest firmadest, aktsiaseltsi ja registreeritud osaühingu firma aga kõigi teiste Eestis tegutsevate aktsiaseltside ja osaühingute päralt olevatest firmadest.

Kui äriomanikul on nimi, mis juba firmana kantud ärideregistrisse, siis peab ta oma firmat registreerides oma nime erinevalt lühendatud eesnimede, lisanduste või eesnimede ärajätmise teel niivõrd muutma, et oma firma endisest selgesti erineb.

§ 8. Ärideregistrisse kantud äri pärimise teel omandaja võib edasi tarvitada äri endist firmat.

Kui äri lepingu põhjal üle läheb uuele omanikule, võib uus omanik edasi tarvitada registreeritud firmat, kui endine omanik või tema pärijad annavad selleks kirjaliku nõusoleku.

§ 9. Kes omandas äri enne käesoleva seaduse maksmahakkamist ja pidas seda endise omaniku nime all, võib registreerida selle nime oma firmana.

§ 10. Firmat ei või võõrandada lahus sellest ärist, mille jaoks teda tarvitatakse.

§ 11. Isikul, ühingul või seltsil, kelle firma kantud ärideregistrisse, on ainuõigus seda firmat tarvitada.

See, kelle õigusi rikutakse firma lubamata tarvitamisega, võib kohtuteel nõuda firma tarvitamise keelamist ja kahjutasu.

II.

§ 12. Süüdlast käesoleva seaduse järgi temale mitte kuuluva firma tahtlikus tarvitamises karistatakse rahatrahviga mitte üle viiekümne krooni.

Kui sarnane üleastumine korda saadeti kasupüüdva sihiga või teadvalt mõne teise firma omaniku huvide vastu või tähelepanemata jättes kohtu vastavat keeldu (§ 11), siis karistatakse süüdlast arestiga mitte üle kuue kuu või rahatrahviga mitte üle viiesaja krooni.

Tsekiseadus.

§ 1. Tsekiga teeb tsekiandja tsekimaksjale ülesandeks maksta tsekipidajale tseki ettenäitamisel teatud rahasumma, selle summa piirides, millise tsekimaksja enese ja tsekiandja vahel oleva kokkuleppe järgi kohustatud on viimase tsekkide eest maksma. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 2. Maksjatena võib tsekil tähendada ainult krediitasutusi, kellel on õigus võtta hoiusummasid jooksvale arvele.

Välismaal maksmisele kuuluvatel tsekkidel tulevad tähendada niisugused maksjad, kes on sealsete seaduste järgi õigustatud maksma tsekke. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 3. Tsekil tähendatakse:

1) dokumendi nimetus tekstis sõnaga „tsekk" või sama mõistelise sõnaga teises keeles;

2) tsekimaksja nimi või firma;

3) tsekiandja käsk tsekimaksjale välja maksta kindel sõnulkirjutatud rahasumma, milline käsk ei tohi sisaldada tingimusi ega tähtaegu maksmiseks;

4) väljaandmise koht;

5) väljaandmise aasta, kuu ja päev, ja

6) tsekiandja allkiri. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 4. Dokumenti, mis ei vasta käesoleva seaduse §§ 2. ja 3. nõuetele, ei loeta tsekiks. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 5. Tsekil ei ole lubatud oluliste (§ 3) paranduste tegemine. Dokumenti, millel leiduvad niisugused parandused, ei loeta tsekiks. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 6. Tseki võib välja anda ettenäitaja või teatud isiku nimele. Tseki võib kirjutada ka tsekiandja enda nimele. Kui teatud isiku nimele väljaantud tsekil tähendatud isiku perekonnanimele või firmale juurde kirjutatud kas sõnad „või ettenäitajale" või muu samasisuline märkus, samuti kui tsekil puudub märkus, kellele maksta, siis makstakse tseki ettenäitajale. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 7. Maksukohaks loetakse tsekimaksja nime või firma juures tähendatud koht. Teise maksukoha tähendamine tsekil loetakse maksvusetaks. Kui maksja nime või firma juures koht tähendamata, loetakse maksukohaks tseki väljaandmise koht. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 8. Kui maksmisele kuuluv summa tsekil sõnadega ja numbritega lahkuminevalt tähendatud, on maksev sõnulkirjutatud summa. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 9. Tsekk makstakse välja selle ettenäitamisel, kuigi see ei järgne ta sisust.

Tsekk, millel väljaandmise kuupäev on tähendatud eeloleva aja peale, loetakse väljaantuks tseki maksmiseks esitamise päeval, kui esitamine toimub enne tähendatud kuupäeva saabumist. (R./T. — 30, 97, 630).

§ 10. Eesti Vabariigi piires väljaantud tseki peab maksmiseks esitama neljateistkümne päeva jooksul, arvates väljaandmise päevast. Välismaal, Euroopas, väljaantud tseki peab maksmiseks esitama ühe kuu jooksul, väljaspool Euroopat väljaantud tseki — kahe kuu jooksul.

Tähtaja arvutamisel regressnõude õiguse teostamiseks (§ 30) tseki järgi, mille väljakirjutamise kuupäev on tähendatud eeloleva aja peale (§ 9 teine lõige), loetakse maksmiseks esitamise tähtaja algus päevast, mil tsekk esitatakse tsekimaksjale. (R./T. — 30, 97, 630).

§ 11. Kui tseki esitamise tähtaeg lõppeb päeval, mil maksja asutus suletud püha tõttu või muul põhjusel, ei võeta seda päeva arvesse. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 12. Kui tsekk esitatakse käesoleva seaduse § 10. ettenähtud tähtaja möödumisel, on tsekimaksja kohustatud maksma Eesti piirides väljaantud tseki kuue kuu jooksul, arvates selle väljaandmise päevast, ja välismaal väljaantud tseki aasta kestel, arvates väljaandmise päevast, kui temal tsekiandja arvel leidub vastav summa tsekimaksmiseks ja tsekiandja ei ole enne tseki esitamist tühistanud tähendatud tseki järgi maksmist (§ 27). Nende tähtaegade möödumisel ei ole maksja kohustatud tsekki maksma. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 13. Tseki võib edasi anda (shireerida) nimelise kui ka blanko-pealkirjaga. Tseki edasiandmise keeld ei ole maksev. Ettenäitaja nimele väljaantud tseki võib edasi anda ilma edasiande pealkirjata.

Tsekimaksja nimele tehtud tseki shiirol on allkirja tähendus temalt maksu kättesaamise üle. Tseki shiirode suhtes talitatakse vastavalt veksliseaduse §§ 18, 21, ja 23. (S. K. XI köide, II jagu, 1903. a. väljaanne). (R./T. — 27, 54, 59).

§ 14. Tsekimaksja poolt tsekil tehtud aktseptmärkus loetakse maksvusetaks. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 15. Tseki esitamisel arvekojale (clearing-house), kus tsekimaksjal esitaja, on sama tähendus, kui tseki esitamisel tsekimaksjale maksukohal, kui niisugune esitamine vastab antud määrustele arvekodade kohta. Arvekojad avatakse Rahaministri otsusel, millest kuulutatakse „Riigi Teatajas". Rahaminister annab arvekodade tegevuse korraldamiseks juhtnöörid, mis avaldatakse „Riigi Teatajas". (R./T. — 27, 54, 59).

§ 16. Tsekiandja ja iga tsekipidaja võib tseki esiküljele mahutatud pealkirjaga „ainult arvele kandmiseks" või vastava muukeelelise pealkirjaga keelata tsekimaksjat tsekki sularahas maksmast. Sel juhtumisel võib tsekki kasutada ainult arveõiendamiseks tsekimaksjaga või tsekisumma ülekandmiseks tsekiandja arvelt isikute arvele, kel tsekimaksja juures arve, kusjuures tehtud toimingul on tsekimaksmise jõud. Tseki sularahas maksmise keeldu ei või ära muuta. Tsekimaksja vastutab sellest keelust üleastumise tagajärjel tekkinud kahjude eest. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 17. Tsekipidajal, kellele ei makstud tsekki, ei ole õigust nõuda selle maksmist tsekimaksjalt. Tal on õigus seda nõuda tsekiandjalt. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 18. Tseki järgi mittemaksmise korral, mis tõestatakse määratud korras (§ 19), on tsekipidajal õigus omal äranägemisel pöörata nõudmisega võlgneva tsekisumma maksmiseks kas kõigi tseki järgi vastutajate vastu üheskoos või üksikute vastu nende hulgast, kusjuures viimasel kahel juhtumisel ei kaota tema oma õigusi nende suhtes, kelle vastu ta veel pole esinenud nõudmisega.

Kui tseki shireerija tseki shiirole ette kirjutanud sõnad „ilma minu vastutuseta" või muu samasisulise märkuse, siis ei vastuta ta tseki shiiro järgi. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 19. Tseki järgi regressnõudmise õiguse teostamiseks peab tsekipidaja tõestama, et tsekk õigel ajal (§ 10) esitatud tsekimaksjale, kuid viimase poolt maksmata jäetud. Seda asjaolu tuleb tõestada:

1) tsekimaksja poolt tehtud pealkirjaga tsekil tseki esitamise aja ja tseki maksmatajätmise kohta või arveasutuse (§ 15) tõendusega sama üle juhtumisel, kui tsekk esitatud sellele asutusele, või

2) notariaalse protestiga.

Tseki protesti asjas talitatakse vastavalt vekslliseaduse §§ 67—72 eeskirjade ettenäitamisel maksetavate vekslite suhtes (S. K. XI köide, II jagu, 1903. a. väljaanne).

Pärast käesoleva seaduse § 10. ettenähtud tähtaja möödumist ei või tsekki protestida või tsekimaksja pealkirjaga varustada käesoleva paragarhvi p. 1. korras.

Jääb tsekk protestimata või ilma tsekimaksja pealkirjata, vabanevad tseki shireerijad vastutusest, ja tsekipidaja võib maksmist nõuda ainult tsekiandjalt. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 20. Regressnõudmisel (§§ 17. ja 18.) on tsekipidaja, kelle poolt tsekk maksmiseks esitatud õigel ajal (§ 10), õigustatud saama tseki järgi kohustatud isikutelt peale maksmatajäänud summa kaksteist protsenti aastas, arvates tseki maksmiseks esitamise päevast kuni rahuldamise päevani, niisama ka protestimise kulud, kui tsekk protestitud. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 21. Regressnõudmisel vastutav isik on kohustatud toimetama maksmist ainult tseki vastu, tseki õigeaegset maksmiseks esitamist ja maksmata jätmist või esitamise katse tagajärjetust tõestavate dokumentide vastu. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 22. Tseki järgi kohustatud isik võib esitada tsekipidajale ainult niisuguseid vastuväiteid, mis puutuvad tema pealkirja tõelikkusse tsekil või mis tekivad tseki enese sisust või vahetuist suhetest tsekipidajaga. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 23. Kui tsekimaksja juures tsekiandja arvel puudub vastav summa väljaantud tseki maksmiseks, siis vastutab tsekiandja tsekipidaja ees kahjude eest ja on peale selle kohustatud maksma viimasele tsekitrahvi 5% suuruses tseki maksmata summast.

Kui tsekiandja ei tasu trahvi vabatahtlikult kolme päeva jooksul pärast tseki protestimist või varustamist pealkirjaga käesoleva seaduse § 19. korras, siis mõistetakse tsekipidaja kasuks tema sellekohasel kohtulikul nõudmisel tsekitrahvi 10% tseki maksmata summast.

Kui tseki väljaandmisel on kuriteo tundemärgid, siis talitatakse üldiste kriminaalseaduste alusel, olenemata käesolevas paragrahvis ettenähtud tsekitrahvist. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 24. Tsekk makstakse tsekimaksja poolt dokumendi enese vastu, maksmise allkirjaga sellel, kui tsekk välja antud teatud isiku nimele; samuti võib tsekimaksja nõuda tsekipidajalt maksmise allkirja ka sel juhtumisel, kui tsekk välja antud ettenäitajale.

Vale- või võltsitud tseki väljamaksmisest tekkinud kahju kannab vale- või võltsitud tseki arvatav väljaandja kui tema peale langeb süü valetseki väljaandmises või tseki võltsimises, või kui valetseki väljaandmine või tseki võltsimine võimaldus tema, tema volinikkude või teenijate tegevuse või hooletuse läbi; muidu kannab kahju tsekimaksja. Teistsugune kokkulepe on maksvuseta. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 25. Kui selgub, et allkiri tsekil võltsitud või ei ole maksev isiku kohta, kes selle teinud või kelle nimel see tehtud, või kui see tehtud isiku poolt, kellel puudub õigus tseki järgi kohustada, siis ei tühista see vastutust teiste tsekil leiduvate allkirjade järgi. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 26. Tsekipidaja ei ole kohustatud tseki esitamisel osalist maksu tsekimaksjalt vastu võtma. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 27. Enne tseki esitamise tähtaja möödumist (§ 10) ei ole tsekiandja õigustatud ära muutma maksmist tseki järgi. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 28. Kaotatud ja haaratud tsekid tunnustatakse jõukaotanuks väljakutse korras. Tsiviilkohtupidamise sea-

duse §§ 2054, 2055, 2057—2060, 2062—2071, 2087—2090 ja 2092 kohaldatakse vastavalt. Väljakutse tähtajaks määratakse vähemalt kaks kuud. Väljakutse toimetuse algatamisel võib kohus või kohtu esimees seisma panna tseki maksmise vastava määrusega seaduspärase tsekipidaja palve põhjal; tseki keeluvastaselt maksmine loetakse palveavaldaja suhtes toimimatuks. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 29. Tsekiandja surm või teguvõimetuks tunnustamine pärast tseki väljaandmist ei tühista tsekki.

Tsekiandja maksujõuetuks tunnustamine või administratsiooni alla seadmine pärast tseki väljaandmist kohustavad tsekimaksjat keelduma tsekki maksmast, kui tsekimaksjal teada tähendatud asjaolud. (R./T.—27, 54, 59).

§ 30. Regressnõudmine tsekiandja vastu esitatakse tsekipidaja poolt 6 kuu jooksul, arvates tsekimaksjale tseki esitamiseks määratud tähtaja lõppemise päevast, tseki shireerijate vastu aga ühe kuu kestel, arvates samast tähtajast.

Tseki shireerija, kes tsekipidajale maksnud tsekil tähendatud summa, võib esitada nõudmise eelmistele tseki shireerijatele ühe kuu jooksul, arvates maksupäevast.

Kui tseki tsekimaksjale esitamiseks määratud tähtaja lõpust kuus kuud möödunud, ei lubata nõudmiste esitamist tseki shireerijate vahel. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 31. Tsekiandja, kelle kohustus regressnõudmise järgi lõppes tseki õigel ajal maksmiseks mitteesitamise või käesoleva seaduse § 30. esimeses lõikes nimetatud tähtaja möödumise tõttu, jääb tsekipidaja ees vastutavaks selle summa piirides, mille võrra tsekiandja rikastus, kuid mitte suuremal määral, kui seda oli tsekipidaja poolt kannatatud kahju (R./T. — 27, 54, 59).

§ 32. Välismaal väljaantud tseki oluliste nõuete üle, kui ka igasuguse välismaal tsekile tehtud pealkirja üle otsustatakse selle maa seaduste järgi, kus tsekk välja antud või tsekile pealkiri tehtud.

Välismaal väljaantud ja Eestis maksmisele kuuluv tsekk kui ka niisugusele tsekile tehtud pealkiri on maksvad, kui need vastavad Eesti seadustele, olgugi need puudulikud välismaa seaduste järgi. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 33. Tsekid on vabad tempelmaksust. (R./T. — 27, 54, 59).

§ 34. Käesolevas seaduses ettenägemata juhtumistel tuleb käia vekslіseaduse järgi. (R./T. — 27, 54, 59).

Seadus aktsiaseltside asutamise kohta käivate seaduste muutmise ja täiendamise üle.

(R./T. — 20, 65/66, 191.)

§ 1. Aktsiaseltsid võivad välja anda peale nimeliste aktsiate ka nimeta aktsiaid *(au porteur)*, kui nad selle seaduse §§ 2. ja 4. tähendatud nõudmisi täidavad.

§ 2. Seltsi põhikirjas peab äratähendatud olema niihästi nimeliste kui ka nimeta aktsiate üleüldine arv ja peale selle veel mõlema liigi aktsiate arv eraldi, mis seltsi asutajad omale jätavad.

§ 3. Asutajatel ei ole õigust omale jäetud nimelisi aktsiaid nimeta aktsiate vastu ümber vahetada ega neid võõrandada enne esimese operatsiooni-aasta kohta kokku seatud aruande kinnitamist.

§ 4. Kui Vabariigi Valitsus ehk vastav ministeerium, kellest ära ripub registreerimisseaduse § 4.*) järele seltsi asutamiseks lubaandmine, leiab, et seltsi põhikirjas tähendatud nimeliste aktsiate arv, kui ka nende nimeliste aktsiate arv, mis asutajad omale jätavad, ei ole küllalt suur aktsionääride huvide kindlustamiseks, siis keeldub ta lubaandmisest kuni nimetatud puuduse kõrvaldamiseni.

Aktsiaseltside ja osaühingute kohta käivate seaduste täiendamise seadus.

(R./T. — 27, 54, 58).

§ 1. Aktsionäridel või osanikkudel, kelle omanduses on aktsiaid või osatähti üldsummas vähemalt $^1/_{20}$ põhikapitalist, on õigus nõuda juhatuselt või nõukogult peakoosoleku kokkukutsumist.

Ühingu põhikirjas võidakse seda õigust anda ka aktsionäridele ja osanikkudele, kelle omanduses on aktsiaid või osatähti vähem kui $^1/_{20}$ põhikapitalist.

Aktsionärid või osanikud peavad esitama oma nõudmise kirjalikult, ära tähendades peakoosoleku kokkukutsumise põhjuse ja päevakorra ning tõendades oma omandusõigust tarviliku hulga aktsiate või osatähtede peale.

§ 2. Kui juhatus või nõukogu ei täida aktsionäride või osanikkude nõudmist peakoosoleku kokkukutsumise kohta ühe kuu aja jooksul, arvates nõudmise esitamise päevast, siis annab aktsionäride või osanikkude palvel Siseminister neile loa peakoosolekut kokku kutsuda, kui selleks olemas seaduslikud tingimused. Siseminister peab

*) 26. märtsi 1926 a. „Ühingute, seltside ja nende liitude registreerimise seaduse § 2".

küsimuse otsustama ühe nädala jooksul, ära kuulates juhatuse seletuse.

Peakoosoleku kokkukutsumise kuulutuses ja kutsetes peab tähendatama, et see kutsutakse kokku Siseministri loaga.

Samas korras on aktsionäridel või osanikkudel õigus nõuda juhatuselt või nõukogult, et nende poolt soovitatud küsimused võetaks peakoosoleku päevakorda.

§ 3. Aktsiaseltside või osaühingute asutajad vastutavad solidaarselt kolme aasta jooksul, arvates ühingu põhikirja „Riigi Teatajas" avaldamisest, nende kahjude eest, mis nad sünnitasid seltsile või ühingule, mahutades valeandmeid:

1) aktsiate või osatähtede müügilehtedesse või müügikuulutustesse;

2) arvetesse või ettekannetesse seltsi või ühingu asutamise töö eest ja kulude katteks antava tasu kohta või selle varanduse hindamisse, mis seltsile või ühingule antud asutajate või kolmandate isikute poolt.

Esimese juhatuse ja nõukogu liikmed, kes hooletult selgitasid seltsi või ühingu asutamise kohta käivaid, käesoleva paragrahvi esimese lõike p. p. 1. ja 2. tähendatud toimetusi, ning leitud väärnähtustest ei teatanud peakoosolekule, vastutavad solidaarselt kolme aasta jooksul seltsile või ühingule selle läbi sünnitatud kahjude eest, kui ei ole võimalik neid sisse nõuda asutajatelt.

§ 4. Aktsiaseltsi või osaühingu juhatus on kohustatud hoolitsema vajalikkude äriraamatute pidamise eest, valvama õige arvepidamise järele ja üldse seltsi või ühingu asju ajama ja varandusi valitsema korralikule äripidajale omase hoolsusega.

§ 5. Kui aasta-aruandes või vahepealses bilansis ilmsikstulnud kahju ulatub krediitseltsides või -ühingutes ühe kolmandiku, teistes aktsiaseltsides või osaühingutes poole põhikapitali suuruseni, siis peab juhatus viibimata kokku kutsuma peakoosoleku ja sellest viimasele teatama.

Niipea kui ilmsiks tuleb seltsi või ühingu maksuvõimetus, peab juhatus nõudma konkursi-avamist; sama on maksev ka siis, kui selgub aasta-aruandest või vahepealsest bilansist, et varandus enam ei kata võlgu.

§ 6. Seltsi või ühingu juhatuse liikmed on kohustatud oma kohuste täitmisel toimima korralikule äripidajale omase hoolsusega.

Juhatuse liikmed, kes oma kohuste rikkumisega seltsile või ühingule kahju sünnitavad, vastutavad solidaarselt seltsi või ühingu ees.

Juhatuse liikmed, kes oma kohuste rikkumisega seltsi või ühingu kreeditoridele kahju sünnitavad, vastutavad viimaste ees samuti solidaarselt, kui kreeditoridel ei ole võimalust seltsi või ühingu maksujõuetuse tõttu saada selle varandusest täit rahuldust.

Need nõudmised kustuvad kolmeaastase aegumisega.

§ 7. Nõukogu liikmed on kohustatud oma kohuste täitmisel toimima korralikule äripidajale omase hoolsusega.

Nõukogu liikmed, kes olid teadlikult kaastegevad juhatuse liikmete kohuste rikkumises, millega kahju sünnitati seltsile või ühingule ja kreeditoridele, vastutavad solidaarselt juhatuse liikmetega seltsi või ühingu ees, samuti viimaste maksujõuetuse korral seltsi või ühingu kreeditoride ees.

Nõukogu liikmed, kes oma kohuste hooletu täitmise tõttu ei teinud avalikuks juhatuse liikmete poolt seltsile või ühingule sünnitatud kahju, vastutavad juhatuse liikmete maksujõuetuse korral solidaarselt nii seltsi või ühingu ees, kui ka nende maksujõuetuse korral, seltsi või ühingu kreeditoride ees.

Kahjutasunõudmist nõukogu liikmete vastu käesoleva paragrahvi kolmanda lõike alusel võidakse tõsta ka koos juhatuse liikmete vastu esitatava nõudmisega.

See nõudmine kustub kolmeaastase aegumisega.

§ 8. Kahjutasu nõudmist seltsi või ühingu asutajate ja juhatuse ning nõukogu liikmete vastu nende poolt seltsile või ühingule sünnitatud kahju pärast võidakse tõsta kas peakoosoleku otsuse põhjal või peakoosolekul avaldatud aktsionäride või osanikkude vähemuse nõudmisel, kui see vähemus esitab aktsiaid või osatähti vähemalt ühe kümnendiku suuruses põhikapitalist.

§ 9. Nõudeasja (§ 8) ajamiseks kohtus võib peakoosolek volinikke valida aktsionäride või osanikkude, kui ka kõrvaliste isikute seast.

Tõstetakse nõue vähemuse nõudmisel, on vähemusel õigus nõudeasja ajamiseks kohtus volinikke valida kas enda seast või kõrvalistest isikutest. Enamuse volinikkudel ei ole õigust osa võtta vähemuse poolt algatatud protsessist.

Vähemuse nõudmisel alustatud nõue tõstetakse kohtus hiljemalt kolme kuu jooksul, arvates peakoosoleku päevast, kus see nõudmine avaldatud.

§ 10. Vähemuse poolt peakoosolekul esildatud nõudmine tõstetakse seltsi või ühingu nimel ja lisatakse nõudepalvele juurde tõestatud väljavõte peakoosoleku protokollist nõudmise avaldamise ja voliniku valimise kohta.

Vähemus kannab protsessiajamise ja volinikkude palkamise kulud ning peab kohtusse deponeerima summa, millest kaetud võiksid saada seltsi või ühingu kulud protesssi kaotamise korral, ning mille suuruse kohus kindlaks teeb enne asja arutamisele määramist. Kohus ei määra asja arutamisele enne, kui nõutav summa deponeeritud.

Vähemus peab aktsiaid või osatähti ühe kümnendiku põhikapitali suuruses nõudeasja kestuse ajaks seltsile või ühingule hoiule andma; samuti peab vähemus usutavaks tegema, et need aktsiad või osatähed vähemalt kuus kuud enne peakoosolekut vähemuse hulka kuuluvate aktsionäride või osanikkude omanduses olid.

Kostjate nõudmisel võib kohus oma äranägemise järgi otsustada, kas peab vähemus kostjale kindlustust andma võimalikkude kahjude katteks ja milles see kindlustus peab seisma.

Kahjude eest, mis põhjendamata nõude läbi kostjale tekitatud, vastutavad solidaarselt aktsionärid või osanikud, kes toiminud pahatahtlikult või kergemeelselt.

Kohtu ja asjaajamise kulud, mis kohus kostjatelt seltsi või ühingu kasuks mõistnud ja mis kostjatelt sisse nõutud, peab selts või ühing välja maksma vähemusele, kes need kulud kandis.

§ 11. Peakoosolek võib otsustada liht häälteenamusega erakorralise revisjoni määramist seltsi või ühingu asutamise või nende asjade valitsemise kohta käivate toimetuste selgitamiseks.

Kui peakoosolek ei võta vastu seatud korras esildatud ettepanekut erakorralise revisjoni määramise kohta seltsi või ühingu asutamise või nende asjade valitsemise kohta käivate toimetuste selgitamiseks, mis tehtud viimase kahe aasta jooksul, siis võivad aktsionärid või osanikud, kes esitavad aktsiaid või osatähti vähemalt ühe kümnendiku suuruses põikapitalist, pöörata ühe kuu jooksul, arvates peakoosoleku päevast, seltsi või ühingu juhatuse asukoha rahukogusse palvega, määrata revisjoni jaoks üks kuni kolm isikut, kellel tarvilikud teadmised revideeritava asja kohta.

§ 12. Kohus võib palve (§ 11) ainult siis rahuldada, kui nõudjad usutavaks teevad, et seltsi või ühingu ees

vastutavad isikud mitteausalt on toiminud või tuntavalt rikkunud seadust või põhikirja.

Nõudjad peavad oma aktsiad või osatähed (§ 11) ühingule hoiule andma kuni kohtuotsuse seadusejõusse astumiseni ja kohtule usutavaks tegema, et nad vähemalt kuus kuud enne peakoosolekut nende aktsiate või osatähtede omanikud olid.

Enne revidentide määramist kuulab kohus ära juhatuse, samuti ka nõukogu ja revisjonikomisjoni esitajate arvamise. Kui tähendatud isikud neile kohtu poolt antud kahenädalisel tähtajal oma arvamise avaldamata jätavad, otsustab kohus asja temale esitatud andmete põhjal. Sellekohasel nõudmisel võib kohus revidentide määramise oma äranägemise järgi vastava kindlustuse andmisest olenevaks teha.

Asja arutatakse kinniste uste taga.

§ 13. Juhatus on kohustatud kohtu poolt revisjoni jaoks määratud isikutele võimaldama revideeritava asjaolu kohta käivaid seltsi või ühingu raamatuid ja dokumente läbi vaadata ning kassat ja iga muud seltsile või ühingule kuuluvat varandust revideerida.

Revisjoni kohta tehtud protokoll antakse revisjoni toimetanud isikute poolt sellele kohtule, kes neid määras. Pärast protokolli saamist saadab kohus viivitamata ühe ärakirja sellest kaubandus-tööstuskojale seltsi või ühingu registreerimistoimetuse juurde panemiseks ja teise ärakirja seltsi või ühingu juhatusele peakoosolekule ettekandmiseks.

§ 14. Kohus määrab revidentidele revisjoni eest tasu, arvesse võttes nende poolt tehtud töö ja ülesande keerulsust; ühtlasi määrab kohus selle järgi, kuivõrd revisjoni tulemuse kohaselt oli revisjoni toimepaneku nõudmine põhjendatud, kes peab kandma revisjoniga seotud kulud, kas selts või ühing või aktsionärid või osanikud, kes nõudsid revisjoni.

Revisjoniga seotud kulude kindlustamiseks võib kohus aktsionäre või osanikke, kes revisjoni nõuavad, kohustada ette sisse maksma tarviliku summa kohtu deposiiti.

§ 15. Revidentide ja neile tasu määramisel talitab kohus Tsiviilkohtupidamise seaduses ettenähtud ekspertide kohta käivate määruste järgi.

Korterite aktsiaseltside seadus.

(R./T. — 30, 98, 639).

§ 1. Korterite aktsiaseltsi eesmärgiks on ehitada või omandada maju selleks, et anda kõik või suurem osa

nende majade elu- ning ärikorterite pindalast oma aktsionäridele kasutamiseks.

Korterite aktsiaseltsile kohaldatakse üldised aktsiaseltside kohta maksvad eeskirjad, kuivõrd alljärgnevatest paragrahvidest ei järeldu teisiti.

§ 2. Korterite aktsiaseltsi aktiad on kõik nimelised.

Iga aktsia, vastavalt põikirjale kas üksikult või koos teiste aktsiatega, annab aktsionärile õiguse kasutada teatud korterit seltsi majas.

Seltsi asutajad võivad jätta endale kõik aktsiad, kui põhikiri ei määra teisiti.

Aktsiaid võib omandada ainult tervete korterite kaupa. Tellimise tähtaeg võib olla lühem kui 6 kuud.

Selts võib oma aktsiate hinna arvel ülemmäära piiramata võtta vastu elukorterite ühistegeliste ehituseühingute poolt nende liikmete jaoks ehitatud või omandatud maju ja viimaste all olevaid krunte.

Aktsiaid võib tasuda osakaupa tingimusel, et esialgne sissemaks aktsiate järgi ei oleks alla 25 protsendi nende nominaalhinnast, välja arvatud eelmisest lõikest järelduvad erandid.

Aktsiaraamatusse märgitakse peale muude nõutavate andmete, missugust korterit kasutama õigustab aktsia, kas üksikult või koos teistega.

§ 3. Aktsiaid, mis üheskoos annavad õiguse kasutada teatud korterit, ei tohi anda edasi lahus, välja arvatud juht, kui aktsionär seltsi peakoosoleku nõusolekul lahutab oma korterist ja annab üle teise aktsionäri korteri juurde ruume ühes vastava arvu aktsiatega.

Eelmise lõike keeld kohaldatakse ka pärimistele ja sunduslikkudele enampakkumistele.

§ 4. Seltsi põhikirjaga võib jätta aktsionäridele eesõiguse aktsiate omandamiseks, kui keegi aktsionäridest kavatseb võõrandada oma aktsiaid väljaspool seltsi seisvale isikule. See eesõigus ei maksa aktsiate kohta surma puhul tehtud korralduste suhtes. Juhul, kui aktsionär kavatseb võõrandada oma aktsiaid kingituse teel, ei või põhikiri kohustada teda andma üle aktsiaid teistele aktsionäridele teisiti, kui vastava hinna eest, millise vaidluse korral määrab kohus.

Võõrandamise kavatsusest teatamise ja nimetatud eesõiguse kasutamise kord määratakse põhikirjaga.

Tehingud aktsiate võõrandamise kohta, mis tehtud omandamise eesõiguse vastaselt, tunnustatakse asjasthuvitatud aktsionäri nõudel tühiseks, milline nõue aegub 3 kuu jooksul, arvates tehingust teadasaamisest.

§ 5. Seltsi peakoosolekul ei või kellelgi olla rohkem kui üks viiendik koosolijate häälte arvust. Seltsi peakoosoleku otsuste poolt, mis piiravad või laiendavad aktsiatega ühendatud korterite kasutamise õigusi, peavad olema kõik aktsionärid.

Kuivõrd põhikirjaga pole määratud teisiti, vajab peakoosoleku otsus seltsi tegevuse lõpetamise kohta kõigi aktsionäride nõusolekut.

§ 6. Aktsionär võib kasutada tema päralt olevat korterit ainult põhikirja alusel määratud otstarbeks, korralikult ja heaperemeheliku hoolega. Selle kohustuse mittetäitmisest seltsile ja teistele isikuile tekkinud kahjude eest vastutab aktsionär, hoolimata sellest, kas ta kasutas koretrit vahenditult või üürniku kaudu.

Aktsionäril on õigus seltsi juhatuse nõusolekul teha korteris sisemisi muudatusi ja uuendusi, kui see ei too kahju ega tüli teistele aktsionäridele ja üürnikkudele.

Kui põhikirjaga pole määratud teisiti, siis teeb aktsionär kõik vajalikud korteri sisemised parandused omal kulul ilma mingi meeldetuletuseta seltsi poolt. Selts kõrvaldab omal kulul kõik vead, mis on tingitud maja ehitamisest, ja teeb kõik parandused kütte-, gaasi- ja tarbening raiskveetorustikkudes, mis korterisse pandud seltsi korraldusel, kuigi nimetatud tööd kuuluvad korteri sisemiste paranduste liiki.

§ 7. Aktsionär võib anda oma korteri või osa sellest kasutamiseks teistele isikuile. Põhikirjaga võib seesuguseks kasutada andmiseks nõuda seltsi juhatuse nõusolekut.

Isikul, kes omandanud aktsiaid, on õigus nõuda endise aktsionäri poolt üürnikuga sõlmitud üürilepingu lõpetamist, sellest pärast aktsiate omandamist üürnikule kuus nädalat ette teatades.

§ 8. Seltsi esindajail ja nende ülesandel teotsevail isikuil on korteri seisukorra järelevaatamiseks ja parandusetööde tegemiseks õigus pääseda aktsionäri valitsemisel olevatesse ruumidesse.

§ 9. Aktsionärilt korteri arvel seltsile kuuluvate summade (§ 14 p. 3) tasumise kindlustuseks on seltsil korteris leiduva aktsionäri vara suhtes kinnipidamise õigus.

§ 10. Kui aktsionär ei maksa tähtajaks korteri arvel seltsile kuuluvaid summasid (§ 14 p. 3) või kui ta kasutab korterit oluliselt teiseks otstarbeks kui määratud, või nii hooletult või korratult, et see ähvardab tuua kahju seltsile või teistele aktsionäridele, või kui aktsionär või temast olenevad korterikasutajad ei täida korra alal-

hoiu nõudeid majas, siis juhul, kui seltsi juhatuse meeldetuletus pole andnud tagajärgi, võib seltsi peakoosolek otsustada võtta korter ajutiselt seltsi valitsemisele. See otsus teatatakse aktsionärile 10 päeva jooksul ja märgitakse aktsiate raamatusse.

§ 11. Korter, mis aktsionärilt ajutiseks ära võetud (§ 10), ei või jääda seltsi valitsemisele ühtejärgi kauemaks kui kolmeks aastaks. Seltsi valitsemisele võetud korteri annab juhatus üürile hariliku kohapealse üüritasu eest; seejuures parandatakse enne üürileandmist aktsionäri kulul korteris leiduvad vead ning puudused, mille eest aktsionär vastutab.

Seltsi poolt eelmise lõike põhjal sõlmitud üürilepingu tähtaeg ei või olla pikem kui üks aasta. Summad, mis jäävad üle üürimaksudest, pärast aktsionäride kõikide kohustuste täitmist seltsi vastu, antakse aktsionärile. Kui võrd üürisummad ei kata kõiki nimetatud kohustusi, tasub puuduvad summad aktsionär.

§ 12. Kui aktsiad lähevad üle teisele isikule pärast seda, kui seltsi peakoosolek on teinud otsuse korteri võtmise kohta seltsi valitsemisele, siis saab uus aktsionär korteri oma kasutamisele pärast seda, kui ta on tasunud seltsile kõik endise aktsionäri kohustused.

Kui aktsiad on läinud üle teisele isikule, kohaldatakse üürinikkude suhtes § 7 teise lõike eeskirjad ka seltsi poolt § 11 põhjal sõlmitud lepingutele.

§ 13. Kui aktsionär ei ole teatanud seltsile teist aadressi, siis saadab selts kõik oma teadaanded ning muud kirjad aktsionärile seltsi majas olevasse korterisse, mis kuulub aktsionäri kasutamisele. Need teated ja kirjad loetakse kätteantuks hiljemalt kolmandal päeval pärast kirja jõudmist aadressikoha postiasutusse.

§ 14. Korterite aktsiaseltsi põhikirjas märgitakse peale üldiste seaduste järgi nõutavate andmete:

1) seltsi päralt olevate majade asupaik ja nende majade korterite arv, ühes korterite asendi kirjeldusega ning mõõdetega või juhtega põhikirja juurde lisatud joonistele, samuti korterite osade (§ 3) üleandmised teiste korterite juurde;

2) missugust korterit valitsema õigustavad teatud aktsiad; kui aga tahetakse jätta mõned korterid vahenditult seltsi valitsemisele, siis — missugused nimelt;

3) alused, mille põhjal määratakse või võidakse määrata korterite arvel aktsionärilt seltsile viimase üldiste kulude katteks makse, samuti — asutis või isik, kelle ülesandeks on nende maksude või maksu suuruse määramine, kui ka maksude tasumise kord, ja

4) aktsiad, mis seltsi asutajad jätavad endile.

§ 15. Korterite aktsiaseltsid on vabad ärimaksust, kuivõrd nende tegevus piirdub kinnisvarade kasutamisega ja korterite kasutada andmisega oma aktsionäridele ja kuivõrd nad ei pea äriettevõtteid ega toimeta ärilisi operatsioone.

Kooperatiivühingute ja nende liitude seadus.

I osa.

Глава первая.

Общія положенія.

1. Кооперативнымъ товариществомъ признается товарищество съ перемѣннымъ составомъ и капиталомъ, которое, дѣйствуя подъ особою фирмою, имѣетъ цѣлью содѣйствовать матеріальному и духовному благосостоянію своихъ членовъ посредствомъ совмѣстной организаціи разнаго рода хозяйственныхъ предпріятій или труда своихъ членовъ.

Къ числу кооперативныхъ товариществъ принадлежатъ: товарищества кредитныя и ссудо-сберегательныя; потребительныя общества; товарищества для производства, по совмѣстной закупкѣ, сбыту, транспорту и храненію товаровъ, для совмѣстнаго пользованія средствами производства, для переработки продуктовъ хозяйства, страховыя, для совмѣстнаго пріобрѣтенія и пользованія землею, строительныя; общества для удовлетворенія жилищной нужды; трудовыя и биржевыя артели, а равно и другія подобныя товарищества и общества и товарищества и общества смѣшаннаго типа. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

2. На ряду съ хозяйственною дѣятельностью, для достиженія своихъ цѣлей кооперативныя товарищества могутъ производить всякаго рода обслѣдованія и опубликовывать ихъ результаты, выпускать періодическія и иныя изданія, возбуждать въ подлежащихъ учрежденіяхъ ходатайства, основы-

вать учрежденія для обслуживанія всякаго рода нуждъ товарищества и его членовъ и производить всякаго рода дѣйствія, направленныя къ развитію товарищества и благосостоянію его членовъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

3. Членами кооперативнаго товарищества могутъ быть какъ совершеннолѣтнія лица обоего пола, такъ и юридическія лица.

Лица въ возрастѣ отъ семнадцати до двадцати одного года*) могутъ быть членами кооперативныхъ товариществъ лишь въ случаѣ, если это допускается ихъ уставами (ст. 9 п. 5), и выдавать въ семъ случаѣ предусмотрѣнныя статьею 15 обязательства. Эти лица не могутъ, однако, входить въ составъ правленія, совѣта и ревизіонной комиссіи, а также не могутъ быть уполномоченными. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

4. Kooperatiivühingud asutatakse põhikirjade või lepingute alusel.

Kooperatiivühingute asutamiseks ei ole tarvis administratiivvõimu luba. Erandina vajavad asutamiseks ja põhikirjade muutmiseks Majanduseministri luba: 1) ühistegelikud laenuasutised ja 2) vastastikused kindlustuseühingud, välja arvatud valla kindlustuseühingud.

Ühingu või liidu nimeks ei või võtta mõne teise ühingu või liidu nime eraldawa wahe tähendamata. (R./T. — 31, 42, 296).

5. Кооперативныя товарищества могутъ объединяться въ союзы и открывать отдѣленія. (V. S. K. K. —17, 72, 414).

6. Кооперативное товарищество со дня внесенія его въ реестръ признается юридическимъ лицомъ и можетъ всѣми законными способами пріобрѣтать и отчуждать права по имуществу, въ томъ числѣ право собственности и другія права въ имуществѣ недвижимомъ, заключать договоры, принимать на себя обязательства, искать и отвѣчать на

*) Kuni „kahekümne aastani“ — vaata „Täieealsuse alammäära vähendamise seadust“ lhk. 43.

судѣ, а также принимать пожертвованія и наслѣдовать по завѣщаніямъ.

Кооперативныя товарищества, учрежденныя по договорамъ, если они не внесены въ реестръ, правами юридическихъ лицъ не пользуются. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

Глава вторая.

Объ учрежденіи кооперативныхъ товариществъ по договорамъ.

7. Взаимныя отношенія членовъ кооперативныхъ товариществъ учрежденныхъ на основаніи договоровъ, опредѣляются содержаніемъ этихъ договоровъ.

Товарищество, учрежденное по договору, по желанію членовъ его, можетъ быть внесено въ реестръ кооперативныхъ товариществъ, съ примѣненіемъ порядка и требованій, опредѣленныхъ статьями 8 и 10. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

Глава третья.

Объ учрежденіи кооперативныхъ товариществъ по уставамъ.

8. Põhikirja järgi asutatava ühingu avamiseks on tarvilik ta kanda registrisse Ühingute, seltside ja nende liitude registreerimise seaduses (R./T. 37 — 1926) ettenähtudkorras. (R./T. — 31, 42, 296).

9. Registreerimiseks esitatud põhikirjal peavad olema vähemalt seitsme asutaja liikme allkirjad ja ta peab sisaldama peale Ühingute, seltside ja nende liitude registreerimise seaduses ja vastavates eriseadustes ettenähtud nõuete järgmisi andmeid:

1) ühingu kestuse tähtaja, kui ühing asutatakse ajutise ettevõtte jaoks;
2) liikmete vastutuse ühingu kohustuste eest (§ 13);
3) kapitalide loomise määrused ja korra, kui kapitalid nähtud ette põhikirjas;
4) osamaksu suuruse, kui ühing asutatakse osakapitaliga;
5) aruannete koostamise, revideerimise ja kinnitamise korra ja tähtajad;
6) kasude ja kahjude jaotamise korra;

7) peakoosolekute ja esindusekogude kokkukutsumise korra ja tingimused, mil nad on otsusevõimelised, ning otsuste tegemise ja protokollimise korra.

Põhikiri võib sisaldada eeskirju, mis korraldavad liikmete vahekorda omavahel ja ühingu vahekorda kolmandate isikutega, kui ka muid eeskirju. (R./T.—31, 42, 296).

10. Всѣ измѣненія и дополненія устава товарищества производятся въ порядкѣ, опредѣленномъ для первоначальной регистраціи (ст. 8).

Для учрежденія отдѣленія товарищества особой регистраціи не требуется, и въ семъ случаѣ лишь посылается соотвѣтсвующее извѣщеніе окружному суду*), внесшему товарищество въ реестръ. для отмѣтки въ послѣднемъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

Глава четвертая.

Капиталы товариществъ.

11. Кооперативное товарищество можетъ образовывать капиталы, необходимые для его цѣдей (ст. 1). Образованіе запаснаго капитала въ семъ случаѣ обязательно. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

12. Уставъ товарищества долженъ опредѣлять часть чистой прибыли, отчисляемую ежегодно на составленіе запаснаго капитала (ст. 11) Означенная часть должна составлять не менѣе одной пятой части прибыли. Уставомъ опредѣляются также: 1) наименьшій размѣръ запаснаго капитала, до достиженія котораго должно производиться указанное отчисленіе, и 2) наивысшій размѣръ прибыли, выплачиваемой на паи, каковой не долженъ, однако, превышать восьми процентовъ на сумму пая.

Постановленіе сей статьи распространяется также на договоры объ учрежденіи кооперативныхъ товариществъ, представляемые для регистраціи (ст. 7). (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

*) Kohtu- ja siseministeeriumile.

Глава пятая.

Права и обязанности членовъ товарищества.

13. По обязательствамъ кооперативныхъ товариществъ члены ихъ несутъ отвѣтственность:

1) ограниченную размѣромъ полной стоимости принадлежащихъ имъ паевъ; либо

2) ограниченную размѣромъ опредѣленной въ уставѣ суммы, которая можетъ быть исчислена или въ извѣстномъ отношеніи къ размѣру открытаго члену товарищества кредита, или дополнительно по отношенію къ стоимости пая, или инымъ способомъ; либо

3) неограниченную, при которой члены товарищества отвѣтствуютъ всѣмъ своимъ имуществомъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

14. Членъ кооперативнаго товарищества съ неограниченною отвѣтственностью его членовъ не можетъ состоять въ то же время членомъ никакого иного товарищества или общества съ неограниченною отвѣтственностью ихъ членовъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

15. При вступленіи въ товарищество каждый членъ его долженъ выдать товариществу обязательство въ томъ, что онъ принимаетъ на себя неограниченную или ограниченную въ размѣрѣ, установленномъ согласно статьѣ 13, отвѣтственность. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

16. Вступающій въ товарищество отвѣчаетъ и по тѣмъ обязательствамъ товарищества, которыя возникли до вступленія его въ товарищество. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

17. Каждый членъ товарищества имѣетъ право выйти изъ товарищества, подавъ о томъ письменное заявленіе. Днемъ выбытія, при отсутствіи иного постановленія устава, считается послѣдній день операціоннаго года, если выбывающій членъ зая-

вилъ о своемъ выходѣ изъ товарищества не позднѣе, какъ за три мѣсяца до означеннаго срока; въ противномъ же случаѣ днемъ выбытія считается конецъ слѣдующаго операціоннаго года. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

18. Днемъ выбытія умершаго члена товарищества считается послѣдній день того операціоннаго года, въ которомъ послѣдовала его смерть, при отсутствіи иного по сему вопросу. постановленія устава. До наступленія этого срока имущественныя права умершаго осуществляются его наслѣдниками; право же участія въ общихъ собраніяхъ и на занятіе какихъ-либо должностей въ товариществѣ къ наслѣдникамъ умершаго не переходитъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

19. Членъ товарищества можетъ быть исключенъ изъ товарищества по причинамъ и въ порядкѣ, указанномъ въ уставѣ. При отсутствіи соотвѣтствующаго постановленія устава, право исключенія членовъ принадлежитъ общему собранію.

Днемъ выбытія изъ товарищества исключеннаго члена, при отсутствіи иного постановленія устава, считается послѣдній день операціоннаго года, но права участвовать в общихъ собраніяхъ или занимать какія-либо должности въ товариществѣ исключенный лишается со дня полученія имъ извѣщенія объ его исключеніи. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

20. Выбывшіе по одной изъ указанныхъ въ статьяхъ 17 — 19 причинъ члены товарищества или ихъ наслѣдники въ теченіе указаннаго въ уставѣ срока, а за неуказаніемъ такового, — въ теченіе одного года, считая со дня выбытія, отвѣчаютъ наравнѣ съ членами по обязательствамъ товарищества, возникшимъ до выбытія ихъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

21. По истеченіи указаннаго въ уставѣ срока, а за неуказаніемъ такового, — по истеченіи шести мѣсяцевъ послѣ утвержденія общимъ собраніемъ

отчета за тотъ операціонный годъ, въ теченіе котораго членъ выбылъ, ему или его наслѣдникамъ возвращается сдѣланные имъ взносы въ паевой капиталъ товарищества, за вычетомъ падающихъ на его долю убытковъ или же съ причисленіемъ причитающейся ему прибыли. Выбывшіе члены товарищества не имѣютъ права на полученіе какой-либо доли изъ запаснаго капитала или другого имущества товарищества. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

22. Въ случаѣ прекращенія товарищества до истеченія срока, отвѣтственности выбывшихъ членовъ по обязательствамъ товарищества (ст. 20), выбывшій членъ или его наслѣдники сохраняютъ за собою при ликвидаціи имущественныя права и несутъ отвѣтственность наравнѣ съ членами товарищества. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

23. Паевой капиталъ товарищества не подлежитъ какимъ бы то ни было взысканіямъ по долгамъ и обязательствамъ отдѣльныхъ его членовъ, а также по обращаемымъ къ нимъ безспорнымъ и административнымъ требованіямъ.

До выбытія члена изъ товарищества, предметомъ означенныхъ взысканій можетъ служить лишь та часть прибылей, которую въ правѣ требовать самъ членъ товарищества. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

24. Ühingu liige võib äriaasta kestel anda edasi mitteliikmele oma äriosad sellekohase kirjaliku kokkuleppe alusel, kui ühingu nõukogu või — kus seda pole — juhatus annab nõusoleku üleandmiseks ja isik, kellele antakse üle põhikirjas ettenähtud korras, on võetud vastu liikmeks. Ühingu liige, kes andnud üle äriosad, vabaneb, arvates üleandmise teostamise silmapilgust, vastutusest ühingu kohustuste eest.

Äriosade edasiandmine liikmete vahel on keelatud. (R./T. — 31, 42, 296).

Глава шестая.

Управленіе дѣлами товарищества.

25. Управленіе дѣлами кооперативнаго товарищества принадлежитъ общему собранію или соб-

ранію уполномоченныхъ, правленію и совѣту, если учрежденіе послѣдняго предусмотрѣно уставомъ.

До избранія правленія дѣлами товарищества завѣдываютъ учредители.

По сдѣлкамъ, заключеннымъ для товарищества учредителями, послѣдніе отвѣчаютъ совокупно, если означенные сдѣлки не будутъ одобрены товариществомъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

26. Правленіе товарищества избирается общимъ собраніемъ. Число членовъ правленія и срокъ ихъ полномочій опредѣляются уставомъ.

Общее собраніе имѣетъ право устранять членовъ правленія и до истеченія срока, на который они избраны. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

27. На правленіе, безъ особой на то довѣренности, возлагается представительство товарищества и веденіе всѣхъ его дѣлъ.

Порядокъ веденія дѣлъ товарищества, а равно предѣлы полномочій и порядокъ отправленія своихъ обязанностей членами правленія, опредѣляются уставомъ и инструкціею, утверждаемою общимъ собраніемъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

28. Правленіе товарищества обязано вести списки:

1) лицъ, состоящихъ членами товарищества, и

2) паевыхъ взносовъ отдѣльныхъ членовъ, съ указаніемъ размѣра отвѣтственности ихъ по обязательствамъ товарищества. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

29. Правленіе обязано не позднѣе четырехъ мѣсяцевъ по окончаніи указаннаго въ уставѣ операціоннаго года созывать годичное общее собраніе для разсмотрѣнія и утвержденія составленнаго правленіемъ годового отчета. Отчетъ долженъ заключать въ себѣ всѣ необходимыя данныя о дѣятельности товарищества и, въ частности, балансъ и счетъ прибылей и убытковъ, а также указаніе на перемѣны въ числѣ членовъ и въ общей суммѣ па-

дающей на товарищество отвѣтственности, если товарищество учреждено съ ограниченною отвѣтственностью. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

30. Члены правленія, нарушившіе свои обязанности, отвѣчаютъ совокупно за всѣ убытки, причиненные ими товариществу.

По дѣламъ, порученнымъ общимъ собраніемъ исключительно одному изъ членовъ правленія, остальные члены правленія не несутъ отвѣтственности, если они не имѣли возможности предотвратить причиненіе вреда.

Въ случаѣ требованія товариществомъ возмѣщенія вреда, причиненнаго дѣйствіями членовъ правленія, а равно и по спорамъ, могущимъ возникнуть между товариществомъ и членами правленія, представительство товарищества можетъ быть возложено на лицъ, избираемыхъ общимъ собраніемъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

31. Число членовъ совѣта, порядокъ и срокъ избиранія ихъ, а также ихъ права и обязанности, опредѣляются уставомъ и постановленіями общаго собранія.

Учрежденіе совѣта обязательно въ товариществахъ, образованныхъ съ цѣлью кредита.

Отвѣтственность членовъ совѣта опредѣляется правилами, установленными для членовъ правленія (ст. 30). (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

32. Ревизіонная комиссія избирается въ составѣ не менѣе трехъ лицъ общимъ собраніемъ.

На ревизіонную комиссію возлагается повѣрка отчетовъ и смѣтъ и представленіе по нимъ заключенія общему собранію, а также фактическая ревизія всего имущества и всѣхъ отраслей дѣятельности товарищества, для чего ей предоставляется требовать отъ правленія и совѣта сообщенія всѣхъ необходимыхъ свѣдѣній. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

33. Къ предметамъ дѣятельности общаго собранія относятся:

1) избраніе членовъ правленія и ревизіонной комиссіи, а также совѣта, если учрежденіе его предусмотрѣно уставомъ;

2) разрѣшеніе вопросовъ объ измѣненіи или дополненіи устава;

3) разсмотрѣніе и утвержденіе инструкцій для органовъ управленія;

4) разсмотрѣніе и утвержденіе отчетовъ и смѣтъ и распредѣленіе прибылей и убытковъ;

5) разрѣшеніе вопроса о прекращеніи дѣйствій товарищества;

6) образованіе комиссій для разработки вопросовъ, касающихся дѣятельности товарищества, и

7) разрѣшеніе всѣхъ дѣлъ, превышающихъ полномочія правленія и совѣта. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

34. Juhatus kutsub kokku peakoosolekud vähemalt üks kord aastas põhikirjas määratud tähtajaks.

Peale selle võib tarviduse korral peakoosoleku kutsuda kokku kas juhatuse, revisjonikomisjoni või nõukogu otsusel või $^1/_{10}$ ühingu liikmete nõudmisel. Kui juhatus ei kutsu kokku peakoosolekut kahe nädala jooksul, arvates sellekohase nõudmise saamisest, siis kutsub peakoosoleku kokku nõukogu, või viimase puudumisel revisjonikomisjon.

Kui juhatus, nõukogu või revisjonikomisjon seaduses ettenähtud tähtajaks ei kutsu kokku peakoosolekut, on Kohtu- ja siseministril õigust $^1/_{10}$ ühingu liikmete palvel nõuda juhatuselt peakoosoleku kokkukutsumist. Selle nõude mittetäitmisel annab Kohtu- ja siseminister asja algatanud liikmete volinikkudele loa peakoosolek kutsuda kokku ülesvõetud küsimuste otsustamiseks.

Ka revisjoniliidul, kelle liikmeks on ühing, on õigus nõuda peakoosoleku kokkukutsumist, kui välisrevisjoni tulemused nõuavad kiiret peakoosoleku otsust. Kui juhatus, nõukogu või revisjonikomisjon keelduvad peakoosolekut kokku kutsumast määratud ajaks, siis teeb seda revisjoniliit ise. (R./T. — 31, 42, 296).

35. Въ общемъ собраніи каждый членъ товарищества пользуется правомъ на одинъ голосъ, причемъ это право не можетъ быть передаваемо. Въ общихъ собраніяхъ товарищества могутъ участво-

вать, съ правомъ совѣщательнаго голоса, и лица, не состоящія членами товарищества, по приглашенію правленія или совѣта товарищества. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

36. Въ товариществахъ съ числомъ членовъ болѣе трехсотъ, общее собраніе можетъ быть, по его собственному постановленію, принятому большинствомъ двухъ третей присутствующихъ членовъ, замѣнено для рѣшенія всѣхъ или части дѣлъ собраніемъ уполномоченныхъ. Порядокъ производства выборовъ уполномоченныхъ, число ихъ, устанавливаемое пропорціонально общему числу членовъ, предѣлы и срокъ полномочій, а также порядокъ перехода отъ общаго собранія къ собранію уполномоченныхъ и обратно, опредѣляется уставомъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

37. Счетоводство и дѣлопроизводство товарищества, а равно всѣ засѣданія товарищества, ведутся на русскомъ языкѣ*), если въ уставѣ не содержится по сему предмету особаго постановленія. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

Глава седьмая.

Прекращеніе товарищества.

38. Ühing likvideeritakse:

1) kui peakoosolek või esindusekogu teeb sellekohase otsuse;

2) kui põhikirjas määratud tegevuse tähtaeg möödunud ja peakoosolek ei ole otsustanud ühingu tegevust jätkata;

3) kui ühing tunnustatakse maksujõuetuks;

4) kui ühing liitub teise ühinguga;

5) Kohtu- ja siseministri otsusega:

a) kui ühingu tegevus ei vasta seaduste või põhikirja nõuetele;

b) vastava revisjoniliidu ettepanekul, pärast asjaomase ministeeriumi arvamuse ärakuulamist, kui ühing ei kõrvalda määratud tähtajaks revisjonil avalikuks tulnud puudusi;

*) Eestikeeles — vaata Põhiseaduse § 5. R./T. — 20, 113/114, 243.

c) iseäralise kinnituseasjade komitee motiveeritud ettepanekul, kui ühing tegutseb vastastikuse kindlustuse alal.

Käesoleva paragrahvi p. 5 eeskirjad ei ole maksvad ühistegelikkude laenuasutiste kohta. Ühistegelikud laenuasutised likvideeritakse Krediidi seaduse (VSK. XI k.) X osa §§ 116—173 ettenähtud korras. (R./T. — 31, 42, 296).

39. Въ случаѣ, если число членовъ товарищества окажется менѣе семи, правленіе обязано немедленно созвать общее собраніе, которое постановляетъ о прекращеніи товарищества, если до того времени товарищество не пополнится новыми членами. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

Отдѣленіе I.

Ликвидація товарищества безъ объявленія его несостоятельнымъ.

40. Paragrahvi 38 punktides 1, 2, 5 ja § 39 ettenähtud juhtudel peab juhatus viivitamata kutsuma kokku peakoosoleku, kes määrab ühingu likvidatsiooni korra. (R./T. — 31, 42, 296).

41. Peakoosoleku otsusest likvidatsiooni määramise kohta (§ 40) teatatakse Kohtu ja siseministeeriumile ja kuulutatakse Riigi Teatajas. (R./T. — 31, 42, 296).

42. Ühingu asjade likvideerimist toimetab juhatus, kui see põhikirja või peakoosoleku otsuse järgi pole tehtud kohuseks teistele isikutele.

Kui likvideerimist ei teostata või ei ole võimalik teostada seatud korras, toimetab likvideerimist Kohtu- ja siseministri poolt määratud üks või mitu likvidaatorit, kelleks määratakse eeskätt ühingu või liidu liikmed, nende puudusel aga või nende isikliku kõlbmatuse korral teised isikud. Likvidaatorid talitavad käesoleva seaduse §§ 44 — 46 kohaselt ning esitavad oma aruande Kohtu ja siseministrile kinnitamiseks. (R./T. — 31, 42, 296).

43. Ликвидаторы подчиняются общимъ правиламъ, установленнымъ для членовъ правленія и на тѣхъ же основаніяхъ несутъ отвѣтственость за причиненіе убытковъ товариществу, а равно подлежатъ контролю ревизіонной комиссіи. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

44. Ликвидаторы исполняютъ объязательства товарищества, получаютъ и взыскиваютъ по его требованіямъ и распродаютъ принадлежащее товариществу имущество.

Вступать въ новыя обязательства ликвидаторы могутъ только въ томъ случаѣ, если право на это предоставлено имъ общимъ собраніемъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

45. Если имущество товарищества окажется недостаточнымъ для покрытія всѣхъ обязательствъ его, то ликвидаторы въ товариществахъ съ указанною въ пунктахъ 2 и 3 статьи 13 отвѣтственностью взыскиваютъ съ членовъ доплату, согласно статьямъ 49 — 51. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

46. Возвратъ паевъ членовъ товарищества можетъ быть произведенъ не ранѣе погашенія долговъ товарищества и, во всякомъ случаѣ, не прежде истеченія одного года со дня публикаціи о назначеніи ликвидаціи. Сумма, необходимая для удовлетворенія по спорнымъ долгамъ товарищества и по долгамъ, по которымъ сроки еще не наступили, отчисляется ликвидаторами.

Нарушившіе правила сей статьи ликвидаторы отвѣчаютъ совокупно какъ предъ товариществомъ, такъ и предъ его кредиторами. Такая же отвѣтственность возлагается и на членовъ ревизіонной комиссіи, если, по обнруженіи нарушенія, ими не было заявлено о томъ въ письменной формѣ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

47. По уплатѣ долговъ товарищества и по возвращеніи паевъ, ликвидаторы даютъ оставшемуся имуществу назначеніе, указанное уставомъ или постановленіемъ ликвидаціоннаго общаго собранія. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

48. По окончаніи ликвидаціи, ликвидаторы составляютъ отчетъ о своихъ дѣйствіяхъ, который представляется общему собранію, съ заключеніемъ

ревизіонной комиссіи для утвержденія. По утвержденіи отчета, объ окончаніи ликвидаціи сообщается окружному суду*) для соотвѣтствующей отмѣтки въ реестрѣ кооперативныхъ товариществъ и для опубликованія въ «Сенатскихъ Объявленіяхъ».**)

Книги, дѣла и документы товарищества передаются ликвидаторами въ окружный судъ, который хранитъ ихъ въ теченіе десяти лѣтъ, допуская бывшихъ участниковъ товарищества и кредиторовъ его къ обозрѣнію ихъ, и выдаетъ копіи, выписки и справки. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

48[1]. Neil juhtudel, kui ühing likvideeritakse liitumise teel mõne samaliigilise teise ühinguga, koostatakse liitumisleping, mis astub jõusse kinnitamisega peakoosolekute poolt. Leping peab sisaldama tingimuse, et kõik likvideeritava ühingu varad ja kohustused lähevad üle liitvale ühingule. (R/T. — 31, 42, 296).

48[2]. Liitunud ühing loetakse likvideerituks liitumislepingu jõusseastumise päevast, millest teatatakse Kohtuja siseministeeriumile ja kuulutatakse Riigi Teatajas. Kõik liituva ühingu arveraamatud, asjatoimetused ja dokumendid antakse liitumise puhul liitvale ühingule. (R/T. 31, 42, 296).

48[3]. Liitumislepingu jõusseastumise päevast loetakse kõik liitunud ühingu liikmed liitva ühingu liikmeiks ja nende lisavastutuse kohustused üleantuks ning maksvaks liitva ühingu kohustuste eest täiel määral. Lisavastutuse kohustust ei või liitva ühingu poolt vähendada enne ühe aasta möödumist, arvates liitumislepingu jõusseastumise päevast.

Liitunud ja liitva ühingu liikmete osamaksud ja liikme lisavastutuse kohustused ühtlustatakse vastavalt põhikirjale ja peakoosoleku otsusele hiljemalt kahe aasta jooksul, arvates liitumislepingu jõusseastumise päevast. (R/T. — 31, 42, 296).

48[4]. Liitunud ühingu liikmetega, kes ei ole päri liitumise otsusega ega soovi jääda liitva ühingu liikmeks, lõpetatakse vahekord liitunud ühingu põhikirja alusel, kui nad oma lahkumise soovist teatavad kuue kuu kestel pärast liitumislepingu jõusseastumist; pärast kuue kuu möödumist aga liitva ühingu põhikirja alusel. (R/T. — 31, 42, 296).

*) Kohtu- ja siseministeeriumile.
**) Riigi Teatajas.

Отдѣленіе II.

Ликвидація товарищества вслѣдствіе несостоятельности.

49. Послѣ открытія несостоятельности товарищества съ указанною въ пунктахъ 2 и 3 статьи 13 отвѣтственностью конкурсное управленіе, по составленіи перваго баланса, опредѣляетъ, какую сумму каждый членъ въ предѣлахъ своей отвѣтственности обязанъ внести въ уплату долговъ товарищества. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

50. Если при составленіи окончательнаго расчета окажется, что сумма, полученная отъ членовъ товарищества (ст. 49), недостаточна для удовлетворенія долговъ, то члены товарищества обязаны внести въ предѣлахъ своей отвѣтственности необходимыя доплаты, отвѣчая въ семъ случаѣ совокупно. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

51. Въ случаяхъ, указанныхъ въ статьяхъ 49 и 50, конкурсное управленіе составляетъ расчетъ суммъ, причитающихся съ членовъ товарищества, и объявляетъ имъ этотъ расчетъ. Члены товарищества, въ мѣсячный со дая объявленія имъ расчета срокъ, могутъ обжаловать его суду, коимъ товарищество объявлено несостоятельнымъ. О приведеніи расчета въ исполненіе въ отношеніи членовъ товарищества, не обжаловавшихъ его въ означенный срокъ или жалобы коихъ оставлены безъ послѣдствій, конкурсное управленіе входитъ съ представленіемъ въ окружный судъ, коимъ и выдаются исполнительные листы. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

II osa.

Союзы кооперативныхъ товариществъ.

Глава первая.

Общія положенія.

52. Союзы кооперативныхъ товариществъ (ст. 5) учреждаются, подъ особою фирмою, съ цѣлью

наиболѣе успѣшнаго осуществленія задачъ товариществъ, входящихъ въ ихъ составъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

53. Ühte liituda võivad niihästi ühe kui mitmelaadilised ühisused kui ka ühisuste liidud.

Märkus. Ühisuste liitude liikmeks võib võtta ka omavalitsusi ja riiklikke ettevõtteid, kes juriidiliselt ja rahaliselt iseseisvad. (R/T. — 26, 32, 52).

54. Союзу кооперативныхъ товариществъ предоставляются:

1) производить операціи, предусмотренныя статьею I, соотвѣтственно задачамъ входящихъ въ его составъ товариществъ, а также спеціальному назначенію союза, опредѣленному его уставомъ или договоромъ его учредителей;

2) производить ревизіи входящихъ въ составъ его товариществъ;

3) производить всякаго рода обслѣдованія и опубликовывать ихъ результаты;

4) выпускать періодическія или иныя изданія.

5) созывать съѣзды для обсужденія вопросовъ, вызываемыхъ жизнью кооперативныхъ товариществъ и ихъ союзовъ;

6) возбуждать въ подлежащихъ учрежденіяхъ ходатайства;

7) основывать учрежденія для обслуживанія нуждъ союза или входящихъ въ составъ его товариществъ и ихъ членовъ, и

8) производить всякаго рода дѣйствія, направленныя вообще къ развитію кооперативнаго дѣла. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

55. Союзы кооперативныхъ товариществъ пользуются правами юридическихъ лицъ, указанными въ статьѣ 6.

Союзы, учрежденные по договорамъ, не внесенные въ реестръ, означенными правами не пользуются. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

Глава вторая.

Учрежденіе союзовъ.

56. Союзы кооперативныхъ товариществъ учреждаются на основаніи уставовъ или на основаніи договоровъ, по правиламъ сего Положенія.

Для учрежденія союза по уставу требуется участіе не менѣе трехъ товариществъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

57. Уставъ союза долженъ содержать въ себѣ означеніе:

1) фирмы союза, каковая должна отличаться отъ фирмъ другихъ союзовъ, внесенныхъ въ реестръ того же окружнаго суда;

2) мѣста нахожденія правленія союза;

3) цѣлей союза;

4) срока, на который учреждается союзъ, если онъ является временнымъ;

5) условій вступленія отдѣльныхъ товариществъ въ союзъ и выбытія изъ него;

6) отвѣтственности отдѣльныхъ товариществъ по обязательствамъ союза;

7) условій и порядка образованія капиталовъ союза, если по уставу таковые капиталы предусмотрѣны;

8) размѣра вносимаго каждымъ товариществомъ пая;

9) сроковъ и порядка составленія, обревизованія и учрежденія отчетовъ союза;

10) порядка распредѣленія прибылей и убытковъ;

11) состава правленія, порядка избранія и срока полномочій его членовъ;

12) состава ревизіонной комиссіи, порядка избранія и срока полномочій ея членовъ;

13)порядка созыва собраній уполномоченныхъ, условій дѣятельности ихъ, порядка постановленія рѣшеній и составленія протоколовъ, и

14) порядка ликвидаціи союза.

Въ уставѣ союза могутъ быть включены постановленія, опредѣляющія отношенія входящихъ въ его составъ товариществъ между собою и отношенія союза къ третьимъ лицамъ, а равно и другія постановленія. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

58. Ühingute liidud registreeritakse ja asutatakse samas korras kui ühingud. Liidu põhikirja esitamisel registreerimiseks lisandatakse sellele liidu liikmete nimestik. Igast muutusest liidu koosseisus teatatakse Kohtuja siseministeeriumile vastava märkuse tegemiseks registrisse. Liidu liikmeks tunnustatakse ainult registreeritud ühing.

Registreerimisasutus võib pidada lisaregistrit liitude nende liikmete kohta, kelle koosseisu märkimiseks ei jätku ruumi põhiregistris. (R/T. 31, 42, 296).

Глава третья.

Права и обязанности товариществъ и союзовъ, входящихъ въ составѣ союза.

59. Союзы могутъ образовываться какъ со складочнымъ капиталомъ, такъ и безъ онаго. Въ образованіи складочнаго капитала входящія въ составъ союза товарищества участвуютъ порядкомъ, опредѣленнымъ въ уставѣ союза. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

60. Союзъ отвѣчаетъ по своимъ обязательствамъ всѣмъ принадлежащимъ ему имуществомъ. Уставами союзовъ можетъ быть предусмотрена и дополнительная отвѣтственность товариществъ по обязательствамъ союза. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

61. Отношенія входящихъ въ составъ союза товариществъ между собою опредѣляются уставомъ союза или договоромъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

62. Каждое товарищество можетъ выйти изъ состава союза съ соблюденіемъ условій, опредѣленныхъ въ уставѣ, причемъ, въ случаѣ, если въ уставѣ не имѣется иного постановленія, днемъ выхода считается послѣдній день операціоннаго года, если товарищество заявило о выходѣ не менѣе какъ за

шесть мѣсяцевъ до конца года; въ противномъ же случаѣ днемъ выхода считается конецъ слѣдующаго операціоннаго года. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

63. По постановленію собранія уполномоченныхъ могутъ быть исключаемы изъ состава союза товарищества, не исполняющія своего устава или договора, а также устава или договора союза, нарушившія свое обязательство по отношенію къ союзу или дѣйствующія въ явный ему ущербъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

Глава четвертая.

Управленіе дѣлами союза.

64. Управленіе дѣлами союза принадлежитъ собранію уполномоченныхъ, правленію и совѣту, если учрежденіе послѣдняго предусмотрѣно уставомъ. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

65. Для контроля надъ дѣятельностью правленія и совѣта союза избирается ревизіонная комиссія. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

66. Собраніе уполномоченныхъ составляется изъ лицъ, избираемыхъ товариществами и союзами, входящими въ данный союзъ, въ числѣ и въ порядкѣ, указанномъ въ уставѣ или договорѣ союза. Каждый уполномоченный пользуется въ собраніи правомъ на одинъ голосъ, причемъ право это не можетъ быть передаваемо. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

67. Кромѣ правилъ, изложенныхъ въ статьяхъ 64—66, къ управленію дѣлами союза примѣняются постановленія статей 25—34, 36 и 37. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

Глава пятая.

О прекращеніи союзовъ.

68. Союзы кооперативныхъ товариществъ прекращаются порядкомъ, указанным въ статьяхъ 38 и 40—51. (V. S. K. K. — 17, 72, 414).

Välised revisjonid.

69. Kõik ühistegelised asutused, kes on äriliselt tegevad, käivad välise sundusliku revisjoni alla vähemalt üks kord kahes aastas.

Tähendus: Käesolev määrus ei puutu asutustesse, kes tegevad on ainult ühistegeliste põhimõtete laialilaotamise, ühistegeliste asutuste huvide kaitsmise ja nende tegevuse ideelise juhtimise otstarbel. (R./T. — 19, 110/111, 204).

70. Sunduslikke välisrevisjone toimetavad ühistegelikkudes asutistes revisjoniliidud, mis on loodud ühistegelikkude asutiste eneste poolt. Iga ühistegelik ettevõte peab olema ühe revisjoniliidu liikmeks. Teotsevad ja asutatavad ühingud on kohustatud astuma revisjoniliitu kuue kuu jooksul, arvates ühingu registreerimise päevast.

Kui ühing selle aja jooksul ei ole alanud tegevust, peavad asutajad sellest teatama Kohtu- ja siseministeeriumile ühingu registrist kustutamiseks. Viimane kustutab ühingu registrist ka siis, kui ta ei ole saanud seitsme kuu jooksul teadaannet tegevuse alguse kohta ja kui kogutud andmetest nähtub, et ühing ei ole alanud oma tegevust. (R./T. — 31, 42, 296).

71. Ühistegeliste asutuste eneste poolt väliste revisjonide toimepanekuks loodud liitude põhikirjad peavad peale nende teadete, mis üleüldise seaduse järgi nõutavad, veel sisaldama andmeid liidu tegevuspiirkonna, liigete alammäära, revidentide valiku ja ametisse määramise, niisama revisjonide iseloomu ulatuse ja korra kohta. (R./T. — 26, 32, 52).

72. Revisjoniliidud võivad muuta oma põhikirju ainult Kohtu- ja siseministri loal. Kohtu- ja siseminister annab revisjoniliitudele loa sunduslikkude välisrevisjonide toimetamiseks liikmeks olevais ühinguis.

Kohtu- ja siseministri ettepanekul on revisjoniliidud kohustatud välisrevisjoni toimetama ka neis ühinguis, kes ei ole liidu liikmeiks, kusjuures revisjoniliidul on õigus võtta revisjonimaksu § 77 ettenähtud alusel ja korras. (R./T. — 31, 42, 296).

73. Iga revisjoniliidu juhatus on kohustatud Siseministrile 2 nädala jooksul teatama igast omast uuest juuretulnud kui ka väljaastunud või väljaheidetud liikmest. (R./T. — 26, 32, 52).

74. Siseministril on õigus tagasi võtta revisjoniliitudelt revideerimislubasid juhtumisel, kui selgub, et re-

visjoniliit oma peale võetud kohustusi ei suuda täita või korratult täidab, ära kuulates enne otsuse tegemist liidu juhatuse seletuse. (R./T. — 26, 32, 52).

75. Revideerimise aja ja korra oma liigete juures määrab kindlaks iga revisjoniliidu juhatus ise, silmaspidades, et iga liikme revideerimine tingimata sünniks vähemalt üks kord kahe aasta jooksul. (R./T. — 26, 32, 52).

76. Jätab revisjoniliidu juhatus oma liigete juures revisjoni määratud aja jooksul teostamata, siis on liikmed, kelle juures revisjon teostamata jäetud, kohustatud sellest Siseministrile teatama. (R./T. — 26, 32, 52).

77. Revisjoniliitude juhatused on õigustatud liitude peakoosolekute vastavate otsuste põhjal, peale harilikkude liidu liikmemaksude, oma liigete revideerimise toimetamise eest võtma erilist tasu, mis on kooskõlas revideerimisel kulutatud ajaga ja muude eriliste revisjoniga ühenduses olevate kuludega.

Kõik revisjoniliitude peakoosolekute poolt määratud liikme revideerimise ja muud maksud nõutakse sisse riigi vastuvaidlemata nõuete korras. (R./T. — 26, 32, 52).

78. Välisrevisjonide sihiks on ühistegeliste asutuste korraldust, asjaajamist ja arvepidamist igakülgselt revideerida, milleks ühistegeliste asutuste juhatused on kohustatud revidentidele ette näitama kõik varandused, mis asutusel olemas, samuti raamatud ja dokumendid ja ühtlasi neile revisjonil kõikipidi abiks olema, toimepandud revisjoni protokolli oma esimesele peakoosolekule ühes oma järelvalveelundi ostusega ette kandes. Revisjonide protokollide algupärandid hoitakse alal revisjoni liidus.

Märkus. Ärakirjad ühistegeliste laenuasutuste ja vastastikuste kinnitusseltside revisjoni protokollidest saadavad liidud rahaministeeriumile informatsiooniks. (R./T. — 26, 32, 52).

79. Ühistegeliste asutuste juhatusliikmed, kes selle seaduse nõudeid ei täida, langevad karistuse alla rahukohtu k. s. § 29 põhjal.

Järelvalve käesoleva seaduse täitmise üle kuulub Siseministrile. (R./T. — 26, 32, 52 ja 31, 42, 296).

79[1]. Majanduseministril on õigus korraldada revisjoniliitude tegevuse kontrollimist ühistegelikkude laenuasutiste ja vastastikuste kindlustusseltside alal. Üksikute laenuasutiste revideerimist toimetab Majanduseministeerium Krediidiseaduse X osa §§ 119 ja 141 ettenähtud juhtudel kui ka oma äranägemise järgi. Vastastikuste kindlustuseseltside revideerimist toimetab iseäraline kinnituseasjade komitee Vene Tsiviilseaduse (VSK X k. I j.)

§ 2200 märkuse 1. lisa §§ 6—8 ettenähtud korras. (R./T. — 31, 42, 296).

80. Lähemad määrused ühistegelistes asutustes toimepandavate välisrevisjonide korra kohta annab Vabariigi Valitsus Siseministri ettepanekul. (R./T. — 26, 32, 52).

Kokkuleppe-protsentide määra seadus.

(R./T. — 32, 7, 58).

§ 1. Keelatud on leppida kokku protsentide saamise kohta või kokkuleppel võtta vastu protsente rahalistelt kohustustel üle 8% aastas aja eest pärast käesoleva seaduse maksmahakkamist. Selle protsendimäära hulka arvatakse ka viivituseraha ja tagatistrahvid, millega poolte kokkuleppel kindlustatakse rahalise kohustuse täitmine, samuti ka muud tasud võla summade kasutamise eest.

Eelmise lõike keeld kohaldatakse ka protsentidele, millistes lepitakse kokku või millised võetakse vekslite ja muude võlakohustuste diskonteerimise eest.

Esimeses lõikes nimetatud protsendimäära hulka ei arvata:

1) hüpoteegipankade poolt võetavaid valitsemiskulusid, mis ei tohi ületada senist määra;

2) pandimajadele makstavaid pantide hoiu, kindlustuse ja muid otseseid kulusid;

3) krediidiasutistele makstavaid otseseid kulusid.

Punktides 1—3 nimetatud kulude ülemmäärad määrab Majanduseminister, kuivõrd need pole määratud seadusega.

§ 2. Tähtajalistelt hoiusummadelt, jooksvailt arvetelt ja muilt hoiuarvetelt lubatakse maksta protsente mitte üle 6% aastas.

§ 3. Paragrahvide 1 ja 2 eeskirjad on maksvad ka protsentide võtmise kohta kokkulepete järgi, mis sõlmitud enne käesoleva seaduse maksmahakkamist.

Paragrahvis 1 ettenähtud määrast kõrgema protsendiga enne käesoleva seaduse maksmahakkamist ettemakstud protsentide vahe ei kuulu tagasimaksmisele. Tasumata protsendid (§§ 1 ja 2) kuuluvad tasumisele kokkulepitud määral aja eest kuni käesoleva seaduse maksmahakkamiseni.

§ 4. Paragrahvide 1 ja 2 keeld pole maksev protsentide kohta, mida makstakse Eestist välismaale või välismaalt Eestisse kokkuleppe järgi isikuga, kes kuulub välisriigi kodakondsusse ja asub välismaal ning kel ei

ole Eestis alalist elukohta, kui kokkulepe pole sõlmitud ta Eestis asuva esindajaga või volinikuga.

§ 5. Käesolevast seadusest järelduvate protsendimäärade muudatuste märkimine enne seaduse maksmahakkamist tehtud võladokumentidesse ja lepinguisse ning kinnistuseraamatute sissekandeisse pole sunduslik. Lepinguid, mis sõlmitud enne käesoleva seaduse maksmahakkamist, võib notariaalselt tõestada ja kanda kinnistuseramatuisse ka pärast seaduse maksmahakkamist, kuid nende lepingute täitmine peab toimuma käesoleva seaduse eeskirjade kohaselt.

§ 6. Majanduseministril on õigus käesoleva seaduse täitmise järelevalve teostamiseks korraldada revideerimist kõigis krediidi- ja muis asutistes ning ettevõtteis.

§ 7. Käesolev seadus kohaldatakse tema maksvuse ajaks ka riiklikkudele rahaasutistele. Viimaste kohta antud seaduste eeskirjad, kuivõrd need ei ole kooskõlas käesoleva seadusega, ei ole maksvad.

II. VORMAALÕIGUSLIKUD NORMID.

A. KOHTUTE KORRALDUSE NORMID.

Kohtuteseaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri.

§ **53**. Asjade arutamisel ja otsustamisel rahukogudes kui teise astme kohtutes võtavad kohtuistungitest osa kohtunikkudena rahukogu esimees, abiesimehed ja alalised liikmed, tarbekorral rahukogu esimehe kutsel ka rahukohtunikud, üks igast istungist.

Rahukohtunik ei või olla istungil asja ettekandjaks. (R./T. — 25, 171/172, 84).

§ **53**[1]. Kohtuistungil on eesistujaks rahukogu esimees, tema äraolekul aga istungist osavõtja abiesimees või vanem alaline liige. (R./T. — 25, 171/172, 84).

§ **58**. Rahukogu kui teise astme kohtuistungitest võib prokuratuuri esitaja oma äranägemise järgi osa võtta asjade kohta arvamise avaldamiseks krim. ja tsiv. kohtup. sead. ettenähtud alustel. Samuti võib prokuratuuri esitaja oma äranägemise järgi osa võtta ka rahukogu korraldavatest koosolekutest. (R./T. — 26, 85, 90).

§ **60**. Rahukogude kui esimese astme kohtupristavid täidavad rahukohtunikkude ja rahukogude kui teise astme kohtu otsuseid ja toimetavad muid täitmisi rahukogude või nende esimeeste korraldusel. (R./T. — 25, 109/110, 59).

§ **61**-a. Eelmises (60) pragrahvis tähendatud toimingute eest saavad kohtupristavid tasu kohtupristavite taksi järgi. Nimetatud tasu summad jagatakse § 314 alustel ja korras. (R./T. 25, 109/110, 59).

§ **61**[1]-a. Kaotatud. (R./T. — 25, 109/110, 59).

§ **140**[2]. Asjade arutamisel ja otsustamisel rahukogudes kui esimese astme kohtutes võtavad kohtuistungitest osa kohtunikkudena rahukogu esimees, abiesimehed ja alalised liikmed. (R./T. — 25, 171/172, 84).

§ **146.** Kui kohtuistungi koosseisu ei ole võimalik täiendada eelmises (145) paragrahvis ette nähtud korras, siis võtab osa kohtunikuna rahukogu esimehe kutsel rahukogu kui esimese astme kohtuistungist kohtu-uurija ja kohtupalati istungist kohtupalati vanema esimehe kutsel kohaliku rahukogu ebiesimees või alaline liige, kes rahukogus osa ei võtnud palatis arutamisel oleva asja otsustamisest. (R./T. — 25, 171/172, 84).

§ **146[1].** Saaremaal rahukogu nii esimese kui ka teise astme kohtu istungitest võtavad osa peale rahukogu esimehe ja alalise liikme rahukohtunikud, kes võivad olla ka asja ettekandjaks ja esimehe äraolekul eesistujaks. (R./T. — 25, 171/172, 84).

§ **200.** Kohtuametite peale võib ainult Eesti Vabariigi kodanikke määrata, kes vähemalt 25 a. vanaks on saanud. (R./T. — 21, 2, 14).

§ **212.** Rahukogu esimehe, abiesimehe, alalised liikmed ja kohtu-uurijad, samuti ka kohtupalati vanema esimehe, departemangu esimehe ja liikmed nimetab ametisse Riigikohus oma üleüldisel koosolekul, prokuröri osavõttel. (R./T. — 21, 2, 14).

§ **213.** Vastavate ametite avanemisel seatakse rahukogu alaliste liigete ja kohtu-uurijate kandidaadid üles kohaliku rahukogu üleüldisel koosolekul, ja kohtupalati liigete, rahukogu esimehe ja abiesimehe kandidaadid kohtupalati üleüldisel koosolekul, prokuröri osavõttel, isikute hulgast, kes võivad seaduse järele avanenud ametit pidada. (21, 2, 14).

§ **214.** Rahukogude ja kohtupalati ettepanekud eelmises (213) paragrahvis tähendatud kandidaatide kohta, kes oma nõusolekut vastava ameti vastuvõtmiseks on avaldanud, saadetakse Riigikohtule edasi kohtupalati vanema esimehe kaudu. (R./T. — 21, 2, 14).

§ **215.** Kohtupalati vanem esimees saadab ettepanekud kandidaatide kohta Riigikohtule edasi ühes oma arvamisega iga ülesseatud kandidaadi kohta, ühtlasi võib ta ka omalt poolt kandidaate Riigikohtule ette panna isikute hulgast, kellel on õigus seaduse järele avanenud ametit pidada. (R./T. — 21, 2, 14).

§ **215[1].** Kohtupalati vanema esimehe ja departemangu esimehe nimetab ametisse Riigikohus otseteed oma üleüldisel koosolekul, prokuröri osavõttel. (R./T. — 21, 2, 14).

§ **215[2].** Peale ettepandud kandidaatide võib Riigikohus ametisse nimetada ka teisi isikuid, kui nad seaduse nõuetele vastavad. (R./T. — 21, 2, 14).

§ **216**. Riigikohtunikud valitakse ametisse Riigikogu poolt. (R./T. — 21, 2, 14).

§ **246**. Kohtuametnik ei või pidada teist ametikohta riigi-, omavalitsuse või erateenistuses. Erandid on nähtud ette käesoleva seaduse §§ 42-a, 49 ja 121. Peale nende erandite võib kohtuametnik olla õpetajaks õigusteadlikes aineis ülikoolis ja teistes õppeasutustes. (R./T. — 29, 3, 23).

§ **251**[1]-a. Kohtupalati vanem esimees valvab asjade õige ja kiire käigu järele rahukogudes, samuti ka rahukogude koosseisu kuuluvate ja nende juures asuvate ametnikkude täpse kohuste täitmise järele.

Saanud teateid mõne toimimatuse või seaduslikust korrast kõrvalekaldumise kohta rahukogus või selle koosseisu kuuluva või selle juures asuva ametniku toimetuses, kohtupalati vanem esimees vastavalt asja tähtsusele kas teatab ilmsikstulnud korratusest asjaomase kohtu esimehele või vahenditult ise teeb vastavaile ametnikkudele asjakohased meeldetuletused ja näpunäited või esineb ebaõigete toimingute kohta ettekandega kohtupalati üldkoosolekule.

Samad õigused, mis käesoleva paragrahviga on antud kohtupalati vanemale esimehele rahukogude ja nende koosseisu kuuluvate ning nende juures asuvate ametnikkude suhtes, on Riigikohtu esimehel kõigi kohtute ja nende koosseisu kuuluvate ning nende juures asuvate ametnikkude suhtes, kusjuures Riigikohtu esimees esineb ebaõigete toimingute kohta ettekandega Riigikohtu üldkoosolekule. (R/T. 32, 17, 129).

§ **257**. Riigikohtul on õigus üldkoosoleku otsuse kohaselt võtta ette nii revisjone kui ka asjatoimetuste järelevaatusi kõigis kohtuasutustes.

Revisjone võib määrata üksikuis kohtuasutustes nende asjatoimetustes ilmsikstulnud või arvatavate korratuste selgitamiseks, asjatoimetuste järelevaatusi aga võib määrata nii üksikuis kui ka kõigis kohtuasutustes.

Revisjone ja asjatoimetuste järelevaatusi Riigikohus võib korraldada:

1) oma liikmete kaudu — kõigis kohtuasutustes;
2) kohtupalati liikmete kaudu — rahukogudes ning kohtu-uurijate juures;
3) rahukogude liikmete kaudu — rahukohtunikkude juures.

Vastavad kohtuvõimud on kohustatud revisjoni toimetajaile ja asjatoimetuste järelevaatajaile andma tarvilikke seletusi ja olema neile kõigiti abiks. (R/T. — 32, 17, 129).

§ **302.** Kahjude katteks, mis võivad tekkida kohtupristavite ebaõigest tegevusest, maksavad pristavid kautsjoni Tallinnas ja Tartus 2000 krooni ja mujal 1000 krooni. Pool kautsjonist nõutakse sisse pristavi ametisse astumisel, kuna puuduv osa kaetakse 25% mahaarvamise teel neist summadest, mis § 314 alusel pristavile väljamaksetakse.

Märkus 1. Ametisolevad pristavid maksavad esimese poole kautsjonist kahe kuu jooksul, arvates käesoleva seaduse maksmahakkamisest.

Märkus 2. Kautsjoni võetakse vastu kas sularahas, riigi väärtpaberites või niisugustes erakrediitasutuste väärtpaberites, mis kautsjoni kõlbulikuks on tunnustatud Kohtuministri poolt kokkuleppel Rahaministriga. Väärtpaberite hinnad kautsjoniks võtmiseks määrab iga poolaasta kohta Rahaminister. (R./T. — 25, 109/110, 59 ja 27, 36, 28).

§ **313.** Kohtupristavid saavad amettoimingute täitmise eest peale palga veel tasu seadusandlikul teel maksmapandava eritaksi järgi. (R./T. — 25, 109/110, 59).

§ **314.** Kõik kohtupristavid maksavad §§ 61-a ja 313 tähendatud tasusummad möödunud kuu eest järgmise kuu algul Eesti panga kohalikku osakonda kohtupalati deposiidi arvele. Need summad jagatakse kas kohtupalati korraldusel või, kui kohtupristavite nõukogu olemas, siis selle nõukogu korraldusel vähemalt iga kolme kuu järgi kõigi kohtupristavite vahel nende töö ja vaeva kohaselt.

Tasusummade jagamise teostamiseks on kohtuministril õigus anda tarvilikke juhtnööre. (R./T.—25, 109/110, 59).

§ **352**[2]. Täiendatud lisaga „Kohtukäskjalgade taks". (R./T. — 24, 74, 36).

§ **352**[5]. Kaotatud. (R./T. — 24, 74, 36).

§ **357.** Kaotatud märkus. (R./T. — 19, 27, 66).

§ **358.** Sõnade asemel „mitte vähem, kui kakskümmend" lugeda „mitte vähem, kui kümme". (R./T. — 19, 27, 66).

§ **366.** Kaotatud märkus. (R./T. — 19, 27, 66).

§ **396.** Muudetud märkuse VII lisa*). (R./T. — 22, 157/158, 95).

§ **406**[3]. Advokaadid, kellele rahukogu kui esimese astme kohtu poolt tunnistus väljaantud, võivad neid asju, kus nad rahukogus esinenud, ka kohtupalatis ajada; rahukogu kui teise astme kohtu poolt välja antud tun-

*) Vannutatud advokaatide ajutise taksi muutmise seadus. — R/T. — 22, 157/158, 95.

nistus annab õiguse asjade ajamiseks ka samale rahukogule alluvate rahukohtunikkude juures. (R./T. — 25, 169/170, 82).

§ **560.** Rahukohtunikud ja lisarahukohtunikud nimetatakse ametisse isikute hulgast, kes vastavad kohtuasutamis-seaduse §§ 200—202 nõuetele; nende ametisse nimetamine sünnib korra järele, mis on ette nähtud §§ 212—215, kusjuures kandidaadid seatakse üles rahukogu üleüldisel koosolekul, prokuröri osavõttel. (R./T. — 21, 2, 14).

§ **561.** Kaotatud. (R./T. — 21, 2, 14).

§ **562.** Kaotatud. (R./T. — 21, 2, 14).

§ **569.** Lisarahukohtunikud asuvad Riigikohtu juures ja neid komaneerditakse vajaduse korral Riigikohtu korraldusega vastava rahukogu ettepanekul jaoskonna rahukohtunikkude kohuste täitmisele. (R./T. — 26, 30, 32).

§ **578.** Kaotatud. (R./T. — 19, 15, 36).

§ **580.** Kaotatud. (R./T. — 25, 109/110, 59).

§ **592.** Kinnistusejaoskonnas on ülem, tarviduse järgi üks või kaks sekretäri ja abisekretäri ning tarviline arv kantselei ametnikke. Linnade kinnistusejaoskondades, kus kinnistamisasjade arv väike, võib sekretäri ja abisekretäri amet jääda ära. (R./T. — 30, 53, 350).

§ **596.** Kinnistusejaoskonna sekretärid nimetab ametisse ja vallandab ametist Kohtu- ja siseminister kinnistusejaoskonna ülema ettepanekul ja abisekretärid — kinnistusejaoskonna ülem. (R./T. — 30, 53, 350).

§ **597.** Sekretäri surma, haiguse, ametist vallandamise või kõrvaldamise korral täidab ajutiselt ta kohuseid abisekretär. Abisekretäril on õigus kinnistuse jaoskonna ülema sellekohase korralduse põhjal täita sekretäri kohuseid ka sekretäri ametikohusel oleku ajal.

Töö jaotuse sekretäride vahel määrab Kohtu- ja siseminister kinnistusejaoskonna ülema ettepanekul. (R./T. — 30, 53, 350).

Ajutiste kohtute sisseseadmise seadus.

§ 1. Kõik kohtuasutused Eesti Vabariigi piirides alustavad päeval, mis Kohtuministri poolt kindlaks määratakse, oma tegevust seaduste põhjal, mis endise ühendatud Eesti ja Põhja-Liivimaa kubermangu piirides kuni 24. oktoobrini 1917 maksvad olid, järgmiste muudatuste ja täiendustega:

a) Kohtupidamise keeleks on Eesti keel. Asjaarutamise juures võib teist keelt tarvitada, kui kohus ja asjaosalised seda mõistavad. (Kohtu Asutuste sead. § 557.

Tsiviilkohtup. sead. §§ 261, 263, p. 2; 1269, p. 2; 1276, p. 2 ja 405 Kriminaal Kohtup. sead. § 579). (R./T. — 18, 1).

b) Vallakohtud ja Ülemtalurahva kohtud kaotatakse ära. Nende võimupiiridesse käivad asjad lähevad asjakohaste kohtute kätte üleüldiste määruste põhjal (Baltimaa vallakohtu seadus 9. juulist 1889; Ajutised määrused vallakohtute poolt pealepandavate karistuste kohta; Kriminaalkohtupidam. seadus §§ 1333—1335, 1348 ja 1349; Tsiviilkohtupidam. sead. § 31, p. 3). (R./T. — 18, 1).

c) Kaotatud. (R./T. — 20, 119/120, 248).

d) Rahukogud on ühtlasi esimeseks astmeks nõudmise ja süüdistuse asjades, mis rahukohtuniku võimupiirist üle ulatavad. (Kohtute sead. § 573). (R./T. — 18, 1).

e) Ringkonna kohus on teiseks kohtu astmeks punkt d all tähendatud nõudmise ja süüdistamise asjades. (Kohtute sead. § 556, 77—80², 110—113. (R./T. — 18, 1).

f) Kaotatud. (R./T. — 20, 119/120, 248).

g) Süüteo asjades, kus kahjutasu nõudmine üle 3000*) rubla ulatub, on esimeseks kohtuastmeks Rahukogu. (Tsiviilasjade kohtupidamise seadus § 184, kriminaal-kohtupidamise sead. § 172). (R./T. — 18, 1).

h) Ülemaks kassatsiooni kohtuks on Kõrgem Riigikohus. (R./T. — 18, 1).

i) Nõudmise asjades, mille väärtus mitte üle 100 rubla ei ole, ja süüteo asjades, kus karistus üle 50 rubla ehk 7-päevase aresti ei ulata, võib kaebada Rahukogusse ainult kassatsiooni teel (Kriminaal kohtupidamise sead. § 124, Tsiviil kohtupidam. sead. §§ 162, 134)**). (R./T.—18, 1).

k) Kaotatud. (R./T. — 29, 30, 209).

l) Rahukogude esimeestele määratakse üks abi (Kohtute-seaduse § 559), (R./T. — 18, 1).

m) Kaotatud. (R./T. — 25, 171/172, 84).

n) Vene vabariigi Ajutise Valitsuse määrus ajutiste kohtute kohta Narva linnas kaotab oma jõu. (Vene Ajutise Valitsuse Teataja nr. 7 — 12 märtsist 1917). (R./T. — 18, 1).

§ 2. Prokuröri ametkond asub Kohtuministeeriumi juures (Kohtute sead. §§ 124. ja järgm.). (R./T. — 18, 1).

§ 3. Ringkonnakohtu esimees võib prokuröri ettepanekul rahukohtunikule ülesandeks teha ajutiselt kohaliku kohtu-uurija kohuseid täita (Kohtute sead. § 79 ja järgm.). (R./T. — 18, 1).

---

*) 1000 krooni — vaata R./T. — 20, 119/120, 248 ja 25, 171/172, 85.

**) Muudetud — vaata R./T. — 24, 85/86, 62.

§ 4. Okupatsiooniaegsetes kohtutes pooleli olevad asjad pandakse asjaosaliste palve peale sellekohastes kohtutes käima. (R./T. — 18, 1).

§ 5. Administratiivkohtu osakonnad asuvad Rahukogude juures. Rahukogude otsuste peale administratiiv asjades võib Kõrgemasse Riigikohtusse edasi kaevata. (Vene Vabariigi Ajut. Valitsuse seadlus — Ajutise Val. Teataja 9. juun. 1917. nr. 75)*). (R./T. — 18, 1).

§ 6. Kaotatud. (R./T. — 20, 55/56, 141 ja 21, 2, 14).

Seadus ringkonnakohtu ümber nimetamise kohta.

§ 1. Tallinna ringkonnakohus nimetatakse ümber Kohtupalatiks (R./T. 20, 55/56, 142).

§§ 2—3. Kaotatud. (R./T. — 20, 119/120, 248 ja 25, 171/172, 84).

Kohtuministri ringkiri vallakohtute ja ülemtalurahvakohtute tegevuse lõpetamise asjus.

(R./T. — 19, 4).

Seaduse läbi 18. nov. 1918. a. tegi Eesti Ajutine Valitsus otsuseks valla- ja ülemtalurahvakohtud ära kaotada. Selle seaduse teostamiseks kirjutan ette:

1. Vallakohtud peavad oma endisel alusel seisva tegevuse lõpetama.

2. Kõik senini vallakohtute alla käivad nõude ja süüteo asjad alluvad rahukohtunikkudele nende jaoskondade järele.

3. Vallakohtu hoiu asjus tuleb järgmiselt toimetada:

a) vallakohus jatkab ajutiselt, kui vaestelaste kohus, senises koosseisus ja senisel alusel vallakohtusead. § 206—219, 242—275 ettenähtud toimetusi, s. o. päranduse, vara alalhoidmise, kui ka hoolekandmise ja eestkostmise asjade korraldamist;

b) pärijate ettekutsumist, päranduse õigustesse kinnitamist ja päranduse jagamist toimetavad üleüldises korras, kui esimese astme kohtud: rahukohtunik — kui pärandus ainult liikuvast varandusest koos seisab ja tema väärtus mitte üle 5 000 marga ei ulata; kõigil teistel juhtumistel — rahukogu**);

d) kasulapseks võtmine allub rahukogule üleüldises korras;

*) Muudetud — vaata „Administratiiv-kohtu kord".
**) Muudetud — v. R./T. — 23, 43, 38.

e) aktide ustavaks tunnistamine käib notarialtoimetuste hulka ja sünnib notariadi seaduste järele; kus notariust ei ole, toimetab neid asju rahukohtunik, notariuse asetäitjana.

4. Vallakohtud peavad kõik oma tsiviil ja kriminaal asjad, — välja arvatud selle ringkirja 3. p. täht a all ülesloetud aktid —, mis veel otsustamata, lõpetamata ehk täitmata, kohalikkudele rahukogudele kuni 1. märtsini 1919. a. ära tooma ja üle andma.

Lõpetatud ja täidetud asjad kui ka arhiivid jäävad kuni uue sellekohase korralduseni vallakohtute juurde nende hoiu alla edasi.

5. Ülemtalurahvakohtud lõpetavad oma tegevuse täielikult. Nad peavad kõik omad aktid, arhiivi ning varanduse kohalikkudele rahukogudele kuni 1. märtsini 1919. a. edasi andma. Rahukogud ehk nende esimees peavad vastuvõtmiseks mõnda oma ametnikku volitama ja saatma.

6. Rahukogudesse üleantud otsustamata, täitmata, lõpetamata valla- ja ülemtalurahvakohtu asjadele antakse, kui keegi asjaosaline isik rahukogule sellekohase palve on avaldanud, järgmine käik:

Vallakohtutest ülevõetud nõude- ja kriminaalasjad saadetakse otsustamiseks, täitmiseks, lõpetamiseks üleüldises korras ühes rahukogusse antud palvekirjaga kohaliku jaoskonna rahukohtuniku kätte. Pooleli olevad pärijate ettekutsumise, päranduse õigustesse kinnitamise ja päranduse vara jagamise aktid saadetakse asja alluvuse järele kas rahukohtuniku kätte ehk jäetakse rahukogu enese toimetada. Pooleli olevad kasulapseks võtmised õiendab rahukogu.

7. Kõik ülemtalurahvakohtute poolt üleantud otsustamata, täitmata ja lõpetamata asjad vaatab läbi rahukogu. Rahukogu otsused neis asjus on lõpulikud.

Seadus hoolekandekohtute asutamise ja vaestelastekohtute muutmise kohta.

§§ 1—11. Kaotatud. (R./T. — 26, 30, 33).

§ 12. Mõisnikkude vaestelastekohtud lõpetavad oma tegevuse eestkoste ja hoolekande alal. Kõik neis kohtutes olevad lõpetatud ja lõpetamata eestkoste- ja hoolekande asjad ühes nende asjade väärtustega ning varandustega antakse üle kohalikkudele rahukogudele, kes nad edasi saadavad kohtualluvuse järele. R./T. — 20, 55/56, 140).

Hoolekandekohtute kaotamise seadus.

(R./T — 26, 30, 33).

§ 1. Hoolekandekohtud lõpetavad tegevuse ja nende võimkonda kuuluvad asjad tunnustatakse alluvaks vastavatele linna, alevi või vallavaestelastekohtutele.

§ 2. Hoolekandekohtud annavad üle kolme kuu vältel, arvates käesoleva seaduse maksmahakkamisest vastavatele vaestelastekohtutele alluvuse järgi kõik lõpetatud ja lõpetamata asjad ühes nende asjade väärtustega ning varandustega.

Hoolekandekohtute poolt otsustamata asjade arutamist ja otsustamist jätkavad vaestelastekohtud harilikus korras.

§ 3. Hoolekandekohtute asutamise ja vaestelastekohtute muutmise seaduse §§ 1—11 (R./T nr.55/56 — 1920.) kaotavad maksvuse.

Petserimaal ja Narvatagusel maa-alal valla vaestelastekohtute asutamise seadus.

(R./T. — 26, 11, 9).

§ 1. Vallakohtuseaduse (S. K. XVI k.) esimese raamatu §§ 1—8, 10, 12—23, 25—26, 43—47, 53—63 ja teise raamatu §§ 206—219, 242—254 ning 255 ilma märkuseta, 256—275 pannakse maksma ka Petserimaal ja Narvatagusel maa-alal.

§ 2. Kõigil juhtumistel, kus tähendatud seaduse paragrahvides nimetatakse Balti Eraseadusest ja kohalikke talurahvaseadusi, tuleb Petserimaal ja Narvatagusel maa-alal vastvalt tarvitada seal maksvaid tsiviilseaduse määrusi.

§ 3. Asutused, kelle toimetusel või hoiul on käesoleva seaduse järgi vallakohtutele alluvad asjad, on kohustatud need üle andma vastavatele vallakohtutele ühe kuu jooksul arvates käesoleva seaduse maksmahakkamisest.

§ 4. Edasikaebe-instantsiks vallakohtutele endise ülem-talurahva kohtu asemel on kohalik rahukogu teiseastme kohtuna.

Edasikaebust toimetatakse vallakohtuseaduse teise raamatu §§ 119, 121, 287—289 korras.

Kassatsioon-instantsiks rahukogu otsuste peale on Riigikohtu tsiviilosakond.

Riigikohtu seadus.

§ 1. Riigikohus teostab vabariigis ülemat kohtu võimu endise Vene senati kohta käivate seaduste määratud piirides ja alustel, ühes nende täienduste ja muudatustega, mis teisiti otsustanud vabariigi seaduslikud valitsemise alused, vabariigis maksvad seadused ja määrused ning käesolev seadus. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 2. Riigikohtu esimeheks ja liigeteks võivad olla isikud, kes peale kõrgema õigusteadusliku hariduse omandamise on vähemalt kümme aastat pidanud kohtu ehk advokaadi praktikat.

Asutav Kogu võib üksikutel juhtumustel sellest erandid teha. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 3. Riigikohtu üleüldine koosolek määrab oma liigete hulgast riigikohtu abiesimehe, samuti ka üksikute osakondade juhatajad ja liikmed, nende valimisi iga aasta uuendades.

Tähendus: Üks Riigikohtu liige võib kahes osakonnas liikmeks olla. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 4. Riigikohtu liigete volitused kestavad kaks aastat Asutavale Kogule järgneva seadusandliku koja kokkuastumisest arvates. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 5. Kaotatud. (R./T. — 21, 3, 18).

§ 6. Riigikohtu istumistel arutatakse asju kas üleüldisel koosolekul ehk ühes osakondadest asjade alluvuse järele. Osakondi on kolm: tsiviil-, kriminaal- ja administratiivasjade jaoks. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 7. Riigikohtu esimehel on õigus ühe osakonna liikmeid teise komandeerida juhtumustel, kui osakonnas nõutav arv liikmeid puudub ehk mõni osakonna liige istumisest osa ei saa võtta. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 8. Riigikohtu üleüldisel koosolekul on õigus eelmises (7) paragrahvis nimetatud juhtumustel ringkonnakohtu*) esimeest, tema abisid ja rahukogu esimehi ning Tartu ülikooli õigusteaduse professorid täisõiguslikkude liigetena istumistele kutsuda, kuid osakonda mitte üle ühe, üleüldisele koosolekule mitte üle kahe. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 9. Üleüldine koosolek on otsusvõimuline, kui vähemalt 5 liiget koos on, esimees ehk tema abi ja kaks alalist liiget ühes arvates.

Tähendus: § 3. ettenähtud juhtumusel võtavad osa üleüldisest koosolekust ainult alalised liikmed. (R./T. — 19, 82/83, 164).

*) Kohtupalati.

§ 10. Osakonna koosolek on otsusvõimuline, kui koos on vähemalt kolm liiget, juhataja ja üks alaline liige ühes arvatud. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 11. Vabariigi Valitsuse liikmed ja asemikud, Kohtuminister ühes arvatud, annavad Riigikohtu isumistel seletusi üleüldistel alustel ainult asjaosalistena omade ametkondade asjus. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 12. Riigikohtul on oma kantselei, mis allub Riigikohtu esimehele, kes määrab ametisse sekretärid ja teised ametnikud. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 13. Kaotatud. (R./T. — 20, 55/56, 141).

§ 14. Arutamisele tuleva asja ettekandjaks on üleüldise koosoleku istumistel esimees ehk tema määramisel üks liigetest, osakonna koosoleku istumistel osakonna juhataja ehk tema määramisel üks osakonna liigetest. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 15. Tsiviilosakonnal on endise Vene senati tsiviildepartemangu, kriminaalosakonnal — kriminaaldepartemangu õigused ja kohustused. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 16. Kriminaalosakonnal on peale eelmises (15) paragrahvis nimetatud ülesannete endise Vene pea-sõja- ja pea-merekohtu õigused ja kohustused vastavate sõjakohtute seaduste korras ja alustel. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 17. Administratiivosakonnal on endise Vene senati esimese, teise, kolmanda ja neljanda departemangu õigused ja kohustused. Peale selle alluvad temale:

1) kaebused revisjoni korras Siseministri otsuste peale ühingute, seltside, ühisuste ja nende liitude registreerimise asjus;

2) kaebused administratiiv-asjus rahukohtunikkude ja rahukogude otsuste peale 12. veebruari 1919 a. administratiivkohtu seaduse („Riigi Teataja" nr. 10 — 1919 a.) korras ja alustel. (R./T. — 26, 32, 45).

§ 18. Riigikohtu üleüldisele koosolekule alluvad esimeses ja lõpulikus astmes peale sellekohastes seadustes ettenähtud asjade: a) asjad, mis endise Vene riiginõukogu seaduse § 68 p. 5 põhjal riiginõukogu esimese departemangu käes lõpulikult olid otsustada; b) vabariigi valitsemise ajutise korra §§ 19. ja 20. ettenähtud korras Asutava Kogu ja Vabariigi Valitsuse liigete kuriteod ning vabariigi Vägede Ülemjuhataja ja tema staabiülema, riigikontrolööri, vabariigi prokuröri, Riigikohtu liigete ja vabariigi väljamaa diplomaatiliste esitajate riiklikud kuriteod. Nimetatud kuritegude arutamisel talitab Riigikohus üleüldisel alusel kriminaalkohtupidamise seaduse korras. (R. T. — 19, 82/83, 164).

§ 19. Otsused Riigikohtu koosolekute istumistel tehakse korras, nagu see endise Vene senati kassatsioondepartemangude kohta sellekohastes seadustes ette nähtud, ja on lõpulikud. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 20. Üleüldisel koosolekul on endise Vene senati üleüldise koosoleku (общее собрание), ühendatud koosolekute (соединенное присутствие), eraliste koosolekute (особое присутствие) ja kõrgema distsiplinaarkoosoleku (высшее дисциплинарное присутствие) õigused ja kohustused. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 21. Seaduste, määruste ja korralduste väljakuulutamine ja algtekstide koondamine ja alalhoidmine läheb Riigikohtu kätte Vabariigi Valitsuse poolt määratavast tähtajast alates. (R./T. — 19, 82/83, 164).

§ 22. Riigikohtu asukohaks on Tartu. (R./T. — 19, 82,83, 164).

Seadus vabariigi prokuratuuri ajutise korralduse kohta.

(R./T. — 20, 55/56, 141).

I.

§ 1. Prokuratuuri võimu teostajad on:
1) Kohtuminister;
2) Riigikohtu prokurör ja tema abid;
3) Kohtupalati prokurör ja tema vanemad ning nooremad abid.

§ 2. Kohtuministril on kõrgem valve ja korraldav võim prokuratuuri tegevuse üle määral, mis ette on nähtud vastavates seadustes.

§ 3. Riigikohtu prokurör asub Riigikohtu juures end. senati ülemprokuröride õiguste ja kohustega, niipalju kui need Riigikohtu seadusega 21. oktoobrist 1919 a. ja käesoleva seadusega muudetud ei ole.

§ 4. Riigikohtu prokurör täidab prokuröri kohused ühes Riigikohtu osakonnas oma enese valiku järele ja paneb oma abide peale prokuröri kohuste täitmise teistes osakondades.

Riigikohtu üleüldistel koosolekutel täidab prokuröri kohuseid Riigikohtu prokurör ehk üks tema abidest prokuröri määramise järele.

Märkus: Osakonna prokuröri kohuste täitja puudusel ehk äraolekul täidab selles osakonnas prokuröri kohuseid Riigikohtu prokurör ehk

üks tema abidest prokuröri määramise järele.

§ 5. Kohtupalati prokurör asub kohtupalati juures end. kohtupalati prokuröri õiguste ja kohustega.

§ 6. Kohtupalati prokuröril on vanemad ja nooremad abid. Vanemad abid teostavad prokuratuuri võimu, prokuröri määramise järele, kohtupalati juures end. kohtupalati prokuröri abide õiguste ja kohustega ning rahukogude juures end. ringkonnakohtu prokuröri õiguste ja kohustega, kuna nooremad abid prokuratuuri võimu teostavad rahukogude juures endise ringkonnakohtu prokuröri abide õigustega ja kohustega.

Märkus: Rahukogu juures, kuhu vanemat abiprokuröri määratud ei ole, täidab prokuröri kohuseid kohtupalati prokurör ise, endise ringkonnakohtu prokuröri õiguste ning kohustega.

§ 7. Riigikohtu ja kohtupalati prokuröri ning nende abid, tarvilikul arvul, nimetab ametisse Vabariigi Valitsus Kohtuministri ettepanekul, kusjuures abide nimetamisel valitsusele ette pannakse ka Riigikohtu ehk kohtupalati prokuröri heaksarvamine Kohtuministeeriumi kaudu.

§ 8. Vabariigi prokuröri amet kaotatakse ära.

§ 9. Riigikohtu seaduse § 13. kaotab oma maksvuse („R. T." nr. 82/83, 1919 a.).

II.

§ 10. Riigikohtu prokurör saab palka riigikassast riigikohtuliikme ja tema abid kohtupalati esimehe palga suuruses.

§ 11. Kohtupalati prokurör saab palka kohtupalati esimehe, ja tema vanemad abid rahukogu esimehe palga suuruses, kuna noorematele abidele palka maksetakse rahukogu alalise liikme palga suuruses.

Rahukogude korraldavate- ja üldkoosolekute koosseisu muutmise seadus.

(R./T. — 26, 32, 46).

Rahukohtunikud, kohtu-uurijad ja lisarahukohtunikud ei võta osa rahukogude korraldavatest ning üldkoosolekutest.

Seadus eraadvokatide kohta.

(R./T. — 24, 141/142, 80).

K. A. S. §§ 406[1] ja järgm. nimetatud tunnistusi võõraste asjade ajamiseks enam välja ei anta isikutele, kellel seesuguseid tunnistusi pole käesoleva seaduse maksmahakkamisel.

Eraadvokadid, kellel nimetatud tunnistused olemas, võivad edaspidi ainult rahukogudelt harilikus korras luba saada võõraste asjade ajamiseks.

Märkus: See seadus ei käi vannutatud advokaadi abide kohta.

Vandevormelid.

I. Vandekohtunikkude vanne.

„Mina tõotan ja vannun kohtuasjade läbivaatamisel kõike oma arusamist ja tähelepanemist tarvitada nende asjaolude selgitamiseks, mis tõendavad kas kohtualuse süüd ehk tema süütust, ja oma otsustavat häält anda ainult kokkukõlas sellega, mis ma kohtus näen ja kuulen, sealjuures kindlasti oma tõetundmuse ja südametunnistuse järele käies, ilma et ma süüdlast süütuks ehk süüta inimest süüdi mõista tahaksin, meeles pidades, et seadus valekohtumõistmist raskesti karistab.“ (R./T. — 20, 1, 5).

II. Kohtuniku vanne.

„Mina tõotan ja vannun ustavaks jääda Eesti Demokraatlikule Vabariigile ja tema seaduslikule valitsusele. ausasti täita omi ametikohuseid, ning kohut mõista õiglaselt, seaduse ja oma südametunnistuse järele, meeles pidades, et seadus valekohtumõistmist raskesti karistab.“ (R./T. — 20, 1, 5).

III. Vannutatud advokatide vandevormel.

„Mina tõotan ja vannun ustavaks jääda Eesti Demokraatlikule Vabariigile ning tema seaduslikule valitsusele ja oma südametunnistuse järele ausasti täita kõiki neid kohuseid, mis advokadi amet mulle peale paneb, teades et seadus ametikohuste rikkumist karistab.“ (R./T. — 19, 73, 142).

Kohtupristavite taksi seadus.

(lisa K. A. S. § 313. juurde).

(R./T. — 27, 36, 28).

I.

§ 1. Iga täitmislehe või sundtäitmise akti täitmiseks vastuvõtmise eest . . . . . 25 sn.

§ 2. Kõiksugu teadete eest, kutsete eest pooltele, tunnistajatele, ekspertidele, kolmandatele isikutele, oksjonikuulutuste, samuti ka kirjavahetuse eest kinnistusjaoskonnaga ja järelpärimiste eest vastavatelt asutustelt kinnisvarade peal lasuvate maksuvõlgade üle iga paberi pealt nõudmise summa juures:

	kuni	5 000 sn.		15 sn.
üle	5.000 sn.	„ 50.000	„	25 „
„	50.000 „	„ 500.000	„	50 „
„	500.000 „	. . . . .		100 „

hindamata nõudmise juures . . . . . 25 „
kohtukutsete kätteandmise eest, iga kutse pealt 25 „

§ 3. Vallasvara üleskirjutamise eest:

a) ühes hindamisega, vara pealt kuni 10 000 sn. 2%
üle 10 000 sn. kuni 50 000 sn. esimese 10 000 pealt 200 sn. ja üle selle ulatuva summa pealt . . 1%
üle 50 000 sn. kuni 1 000 000 sn. esimese 50 000 pealt 600 sn. ja üle selle ulatuva summa pealt ½%
üle 1.000.000 m. ulatuva summa pealt esimese 1 000 000 sn. pealt 5 350 sn. ja üle selle ulatuva summa pealt . . . . . ¼%

b) ilma hindamata, iga üksiku numbri all üleskirjutatud asja või ühetoaliste asjade kogu eest:

	kuni	50 numbrini		1½ sn.
üle	50 numbri	„ 100	„	1 „
„	100 „	. . . . .		½ „

Ühetoaliste asjade kogu kantakse nimekirja ühe numbri all ja sarnasel korral võetakse peale eelmise maksu:

1) lugemisraha iga täis või pooliku 20 asja pealt . . . . . 1 sn.
2) kaaluraha iga täis või pooliku 15 puuda pealt . . . . . 2 sn.
3) mõõduraha iga täis või pooliku 15 sülla pealt . . . . . 2 sn.

Sama vallasvara hindamise eest hiljem võetakse üks veerand p. a. all ettenähtud tasust.

§ 4. Juhtumistel, kui kohtupristav vallasvara areteerimise juures üleskirjutamist ei toimi, vaid vara võrdleb enne kokkuseatud nimekirjaga, võetakse selle eest üks kaheksandik § 3. ettenähtud tasust.

§ 5. Areteeritud vallasvara üleandmise eest uuele hoidjale või ümberpaigutamise eest uude hoiukohta, samuti ka üleandmise eest aresti alt vabastamisel, kui kohtupristav kohale ilmus ja vara ei olnud võlgniku enese käes hoiul, võetakse üks veerand § 3. ettenähtud tasust.

Märkus. Vallasvara üleandmise eest hoidjale arteerimise juures, kui vallasvara kohale jääb, ei võeta erilist tasu.

§ 6. Kinnisvara või kinnistatud laevade üleskirjutamise eest ühes hindamisega võetakse iga hüpoteegi üksuse pealt hinna juures kuni 500 000 sn. 1/5%
üle 500 000 sn. kuni 1 000 000 sn. esimese 500 000 sn. pealt . . . . . 1000 sn.
ja üle selle ulatuva summa pealt 1/10%
üle 1 000 000 sn. kuni 3 000 000 sn. esimese 1 000 000 sn. pealt . . . . . 1500 sn.
ja üle selle ulatuva summa pealt 1/20%
üle 3 000 000 sn. kuni 5 000 000 sn. esimese 3 000 000 sn. pealt . . . . . 2500 sn.
ja üle selle ulatuva summa pealt 1/40%
üle 5 000 000 sn. kuni 25 000 000 sn. esimese 5 000 000 sn. pealt . . . . . 3000 sn.
ja üle selle ulatuva iga täis või pooliku 5 000 000 sn. pealt . . . . . 1000 sn.
üle 25 000 000 sn. esimese 25 000 000 sn. pealt . 7000 sn.
ja üle selle ulatuva iga täis või pooliku 5 000 000 sn. pealt . . . . . 500 sn.

Kinnisvara juures oleva vallasvara üleskirjutamise eest võetakse tasu §§ 3. — 5. põhjal.

§ 7. Päranduste üleskirjutamise eest võetakse toimingute eest tasu poole vähemal määral, kui see on ette nähtud §§ 3., 5. ja 6.

§ 8. Vallasvara müümise eest võetakse tasu müügist saadud summa pealt:
kuni 50 000 sn. 1%
üle 50 000 sn. kuni 100 000 esimese 50 000 sn. pealt 500 sn ja üle selle ulatuva summa pealt. 1/2%
üle 100 000 sn. kuni 500 000 sn. esimese 100 000 sn. pealt 750 sn. ja üle selle ulatuva summa pealt 1/4%
üle 500 000 sn. kuni 1 000 000 sn. esimese 500 tuh. sn. pealt 1750 sn. ja üle selle ulatuva summa pealt 1/8%
üle 1 000 000 sn. kuni 5 000 000 sn. esimese 1 000 000 sn. pealt 2375 sn. ja üle selle ulatuva summa pealt 1/16%
üle 5 000 000 sn. kuni 25 000 000 sn. esimese 5 000 000 sn. pealt 4875 sn. ja üle selle ulatuva iga täis või pooliku 5 000 000 sn. pealt 1000 sn.

üle 25 000 000 sn. esimese 25 000 000 sn. pealt 8875 sn. ja üle selle ulatuva iga täis või pooliku 5 000 000 sn. pealt . . . . . 500 sn.

§ 9. Kinnisvara või kinnistatud laevade müümise eest võetakse tasu § 6. ettenähtud määral.

Märkus: §§ 8. ja 9. ettenähtud tasu võetakse ka siis, kui ostja pärast oksjoni, seaduses ettenähtud tähtajal, ei ole tasunud ostusummat.

§ 10. Varanduse valdamisse asendamise või rikutud valdamise endistamise eest, kui need toimingud ei ole ühenduses väljatõstmisega (§ 11) või üleskirjutamisega, (§§ 3 ja 6) võetakse . . . . . 100 sn.

§ 11. Väljatõstmise eest võetakse:

a) maatükkidest, taludest, mõisatest jne. . . 150 sn.
b) korteritest kuni 5 eluruumini (köök kaasa arvatud) . . . . . 50 sn.
d) korteritest üle 5 eluruumi . . . . . 75 sn.
e) äri- või töökodade ruumidest . . . . . 150 sn.
g) tehastest, trükikodadest, ladudest jne. . 250 sn.

§ 12. Võlgnikult ärasõitmisest keeldumise allkirja võtmise eest . . . . . 50 sn.

§ 13. Maksujõetuks tunnustatud võlgniku vangimaija paigutamise eest . . . . . 200 sn.

§ 14. Ärakirjade, äratõmbete ja igasugu tunnistuste eest iga pooliku või täis poogna pealt . . . . 25 sn.

§ 15. Kui kohtupristav toimingu täitmiseks kohale ilmus, toiming aga temast olenematuil põhjustel täitmata jääb, siis võetakse kohaleilmumise eest . . . . 25 sn.

§ 16. Väljasõitude korral saab kohtupristav:

a) päevaraha iga ööpäeva pealt . . . . . 100 sn. kuŝjuures aega alla 12 tunni ei arvestata;
b) sõidukuludeks:
raudteel — III kl. pileti väärtus,
veeteedel — laeva II kl. pileti väärtus,
maanteedel — hobuse postitaksi järgi ühe hobuse eest.

Kui ühe ja sellesama väljasõiduga kohtupristav täidab kaks või rohkem toimingut ühe ja sellesama isiku ülesandel, siis arvatakse sõidukulud ja päevarahad ühekordselt.

§ 17. Postikulud ja kuulutuste kulud tasutakse eraldi nende tõeliku summa suurses.

§ 18. Käesoleva seaduse järgi ettenähtud tasu võib kohtupristav sisse nõuda ka enne täitmist isikult, kelle palvel ette võetakse täitmine. Juhtumisel, kui seda ei ole

tehtud ja tasu ei ole võimalik katta võlgnikult sissenõutud summadest, võib kohtupristav selle tasu sisse nõuda isikult, kelle palvel ette võeti täitmine.

Tasu § 7. ettenähtud toimetuse eest nõutakse sisse pärast täitmist.

§§ 16. ja 17. ettenähtud tasu ei kuulu jagamisele.

Kohtukäskjalgade taksi seadus.

(R./T. — 24, 74, 36).

§ 1. Kõiksuguste teadete ja kutsete kättetoimetamise eest asjaosalistele, tunnistajatele, võlgnikkudele või muudele isikutele saab kohtukäskjalg iga teate või kutse pealt 25 senti.

§ 2. Väljasõitude korral tasutakse sõidukulud ja päevarahad riigiteenijate ametsõitude määruste järele.

Märkus: Väljasõidu eest ühte kohta, kuigi mitmes, aga ühede ja nendesamade asjaosaliste vahel toimetatavas asjas, tasutakse sõidu- ja päevarahad ühe asja pealt.

§ 3. Käesolevas taksis ettenähtud tasurahad nõuab kättetoimetamise korraldaja asjaosalistelt sisse, kelle huvides kättetoimetamine sünnib.

Vannutatud advokatide tasu ajutise taksi muutmise seadus.

(R./T. — 22, 157/158, 95).

I.

Vannutatud advokatide tasu ajutise taksi (kohtute sead. § 396 märkuse VII lisa) §§ 1, 3, 4, 5 ja 12 muudetakse järgmiselt:

§ 1. Vannutatud advokat saab asjaajamise eest kahes kohtuastmes tasu nõudehinna kohaselt:

1) kuni 10 000 sendini kuni	1 000 sn.
2) 10 000 kuni 100 000 sendini	10%
3) 100 000 — 250 000 sendini esimese 100 000 sendi pealt	10 000 sn.
ja järeljäänud summa pealt	8%
4) 250 000 — 1 250 000 sendini esimese 250 000 sendi pealt	22 000 sn.
ja järeljäänud summa pealt	4%
5) 1 250 000 sn. kuni 2 500 000 sendini esimese 1 250 000 sn. pealt	62 000 sn.
ja järeljäänud summa pealt	2%
6) 2 500 000 sn. kuni 3 750 000 sendini esi-	

mese 2 500 000 sendi pealt . . . . . 87 000 sn.
ja järeljäänud summa pealt 1%
7) üle 3 750 000 sn. pealt — esimese 3 750 000 sendi pealt . . . . . 99 500 sn.
ja järeljäänud summa pealt . . . . . ½%

Märkus: Tsiviilkohtupidamise seaduse § 274 ettenähtud juhtumisel arvatakse tasu kohtu poolt kindlaksmääratud nõudehinna järele.

§ 3. Asjus, mis ei ole hinnatavad, samuti ka tasu nõudmisasjus, kus kohtuotsuste järele ainult õigus tasu nõuda antakse, tasu suurus aga määramata jäetakse (Ts. kp. s. §§ 896, 1317, 1330 ja 1335), arvatakse tasu advokadile asjaajamise eest kahes kohtuastmes, arvesse võttes asja tähtsust poolte kohta, nende jõukust ja aega ning tööd, mis advokadil asjaajamiseks vaja on kulutada: 1 000 sn. — 15 000 sendini.

§ 4. Hoiukohtukorras aetavate asjade pealt arvatakse advokadi tasu varanduse väärtuse ja asja keerulsuse järele kuni 30 000 sendini.

§ 5. kaotab maksvuse

§ 12 välja jätta selle paragrahvi lõpp alates sõnadest: „i vo vsjakom slutshae... “

II.

Kõikides otsustamata asjades, mis rahukohtunikkude ja rahukogude, kui esimese astme kohtute juures enne käesoleva seaduse maksmahakkamist algatud, võetakse asjaajamise kulude määramisel aluseks käesolev taks, kuna kohtupalatis ja rahukogudes, kui teise astme kohtutes, neis asjus, mis enne käesoleva seaduse maksmahakkamist rahukogu, kui esimese astme kohtu või rahukohtuniku poolt otsustatud, võetakse aluseks asjaajamise kulude määramisel esimese astme eest endine taks ja teise astme eest käesolev taks.

Eesti Vabariigi ajutised sõjakohtud ja nendele alluvad süüteod.

§ 1. Eesti Vabariigi sõjakohtud on: a) polgukohtud*) polkude**) ja neile vastavate üksuste juures, b) ekipashi kohtud mereväe ekipashide juures ja d) sõjaringkonnakohus Tallinnas. (R./T. — 19, 21, 51).

§ 2. Sõjaväekohtud käivad oma tegevuses Vene sõjaväe seaduste XXII., XXIII. ja XXIV. raamatu, IV. väljaande järele, ühes hilisemate muudatustega ja täiendustega, mis neis seadustes Vene valitsuse poolt kuni 1. märt-

*) Rügemendikohtud
**) Rügementide

sini 1917. a. olid tehtud, kui ka nende muudatustega, mis allpool ette nähtud. (R./T. — 19, 21, 51).

§ 3. Sõjaringkonnakohtu esimehe ja alalised liikmed nimetab ametisse Riigikohus Sõjaministri poolt esitatud kõrgema õigusteadliku haridusega ohvitseridest, silmaspidades Sõjaväe kohtupidamise seaduse § 151 nõudeid.

Kui ei leidu kandidaate, kes vastavad Sõjaväe kohtupidamise seaduse § 151 nõuetele, siis võib nimetada neisse ametitesse kõrgema õigusteadliku haridusega ohvitsere, kellel vähemalt viieaastane praktika kohtu või advokatuuri alal, või kes vähemalt sama aja teeninud riigiametites, kus oli võimalus omandada vilumust kohtu alal. (R./T. — 29, 20, 130).

§ 4. Sõjaringkonnakohtu istumised on seaduslikud, kui nendest peale ühe alatise kohtuliikme vähemalt kaks ajutist liiget osa võtavad. (R./T. — 19, 21, 51).

§ 4[1]. Sõjaringkonnakohtu istungitest võib alaliste liikmete puudumisel võtta osa alalise liikme õigustega ka sõjakohtu-uurija, kui asi ei olnud tema uurimisel ja kui ta on ohvitser. (R./T. — 29, 20, 130).

§ 5. Prokuröri ametkond asub Sõjaministeeriumi juures. Sõjaprokuröri määrab Ajutine Valitsus*) Sõjaministri ettepanekul. Sõjaprokurörile antakse õigus sõja- ja väljakohtute tegevuse seaduslikkuse üle valvata, millest tema aru annab: sõjakohtute asjus — Sõjaministrile ja väljakohtute asjus — Vägede Ülemjuhatajale. (R./T. — 19, 21, 51).

§ 6. Sõjakohtu-uurijad nimetab ametisse Riigikohus Sõjaministri poolt selleks esitatud ohvitseridest, kes omavad kõrgema õigusteadliku hariduse ja teeninud vähemalt aasta sõjakohtuameti-kandidaadi kohal; samuti võib nimetada sõjakohtu-uurijaks ka muid ohvitsere ja sõjaväeametnikke, kes omavad kõrgema õigusteadliku hariduse ja kellel teadmisi ja vilumust sõjakohtu tegevuse alal.

Ajutise erandina lubatakse ka seniseid sõjakohtu-uurijaid, kellel puudub kõrgem õigusteadlik haridus, edasi ametisse nimetada, kui nad olnud vähemalt viis aastat tegelikult selles ametis. (R./T. — 29, 20, 130).

§ 6[1]. Sõjaringkonnakohtu esimehe, alalised liikmed ja sõjakohtu-uurijad võib tagandada ametist ja vallandada teenistusest ainult Riigikohtu otsusel. (R./T. — 29, 20, 130).

§ 7. S. K. S. XXIV. raam. § 280. lisatakse juure 5. punkt: „5) sõjaväe prokuröri nõudmine tema otsekohese äranägemise järele". (R./T. — 19, 21, 51).

*) Vabariigi Valitsus.

§ 8. S. K. S. § 562 — es 1), 2), 3), ja 4) punktis äratähendatud kordadel antakse kohtualla andmise õigus ka sõjaprokurörile, kui prokurör kohtu alla andmist tarvilikuks peab, vastav sõjaülemus aga mitte nõus ei ole asja kohtu alla andma. (R./T. — 19, 21, 51).

§ 9. S. K. S. §§ 595, 738, 794 ja 842 (XXIV. r.) kaotatakse ära. (R./T. — 19, 21, 51).

§ 10. S. K. S. ettenähtud kõrgema sõja- ja merekohtu funktsioone täidab kõrgem Riigikohus. (R./T. — 19, 21, 51).

§ 10¹. Sõjaväe kohtupidamise seaduses ettenähtud sõjaringkonna ülema õigused ja kohused on Sõjaministril. (R./T. — 29, 20, 130).

Määrus väljakohtute üle.

(R./T. — 19, 19, 47).

§ 1. Sõjategevuse piirkonnas ja kohtades, kus sõjaseadus välja on kuulutatud, asutatakse väljakohtud nende polkude*) ja polgule*) vastava ehk suuremate väeüksuste juures, kellele see kohuseks on tehtud Vägede Ülemjuhataja päevakäsuga. Nimetatud väeüksuste juures seatakse kokku väljakohtud igal üksikul korral teatavate kuriteoasjade arutamiseks, vastava väeülema päevakäsuga.

§ 2. Väljakohus seisab koos viiest ohvitserist, kellest üks kohtu eesistujaks on. Väljakohtu juurde võib määratud saada asjaajaja.

§ 3. Väljakohtu tegevus ulatab üle terve raiooni, mis on vastava väeüksuse asukohaks ja tegevuse piirkonnaks.

§ 4. Väljakohtu alla antakse:

1) reamehed ja eraisikud polguülemate**) läbi, ehk kellel viimastega ühesugused õigused;
2) nooremad ohvitserid (oober-ohv.), divisiülemate läbi, ehk kellel viimastega ühesugused õigused;
3) vanemad ohvitserid (staabi-ohv.) väerinna ülemate ja nende isikute läbi, kellel väerinna ülemaga ühesugused õigused;
4) polguülemad**), isikud, kellel polguülematega**) ühesugused õigused, ja kõik kõrgemad sõjaväe ülemad Sõjaväe Ülemjuhataja läbi.

§ 5. Päevakäsk väljakohtu kokkuseade üle peab ajaviitmata järgnema peale kuriteo kordasaatmist ja süüdlase avalikuks tulemist, võimalikul korral ühe öö-päeva jooksul. Päevakäsus väljakohtu asutamise üle tähenda-

*) Rügementide.
**) Rügemendiülemate.

takse üles kohtu alla antavad isikud ja nende vastu tõstetud süüdistus.

§ 6. Väljakohtu alla antakse sõjaväelased ja eraisikud siis, kui kuritegu päevaselge on ja eeluurimist ei nõua. Tarvitseb aga kuritegu ja süüdlaste süü selgitamine eeluurimist ehk niisugust eelkuulamist, mis kauem kestab, kui § 5. ette nähtud, siis ei allu asi väljakohtule, vaid hariliku korra järele vastavale kohtule.

§ 7. Peale kokkuseadmist asub väljakohus otsekohe asja arutamisele ja lõpetab arutamise mitte hiljem, kui kahe öö-päeva jooksul.

§ 8. Väljakohus istub kinniste uste taga ja teeb otsused liht häälteenamusega.

§ 9. Kohtualusel on igal tingimisel õigus väljakohtus ennast kaitsta, enesele kaitsjat võtta, ehk kohut paluda temale kaitsjat määrata, mida kohus tingimata peab täitma. Kohus peab iga kord kohtualusele meelde tuletama tema õigust enesele kaitsjat võtta, ehk kohust paluda seda määrata.

§ 10. Kui kohtualune Eesti keelt ei oska ehk kui mõni kohtunikkudest kohtualuse keelest aru ei saa, siis peab tõlk juurde kutsutama, kes enne vande ehk pühaliku tõutuse annab õige ja täpipealse tõlkimise lubaduseks.

Kui tõlki käepärast ei ole, peab asjaarutamine edasi lükatama.

§ 11. Kohtulikul asjaarutamisel peab kohtueesistuja asjakohased tõendused ette kandma, millele asjaoludele läbikaalumine, kohtualuse ülekuulamine ja kaitsja seletuseandmine järgneb. Viimane sõna on igal tingimisel kohtualusel ehk tema kaitsjal.

§ 12. Kui kohtuistumisel ilmsiks tuleb, et tähtis asjaolu ehk tõendus, mis kohtuotsuse tegemiseks tarvilik, mitte küllalt selge ei ole, mida aga siiski rutulikus korras ära võib selgitada, siis lükkab kohus asjaarutamise järeluurimiseks edasi.

Nõuab aga nimetatud järeluurimine pikemat aega, mis § 5. ettenähtud korrale ei vasta, siis lõpetab väljakohus asjaarutamise ära ja saadab vastavale kohtule alluvuse järele.

§ 13. Asjaarutamise üle väljakohtus kirjutatakse igal tingimisel protokoll, kas kohtu liikme ehk asjaajaja poolt, mis eneses peab sisaldama:

a) väljakohtu nimetust, kohtuistumise aega ja kohta, kohtunikkude ja kohtualuse nimesid, kuriteo ni-

metust, nii ka kaitsja ja tõlgi nime, kui need olemas;
b) tõenduste nimetust ja lühidat, kuid võimalikult selget asjaarutamise kirjeldust;
e) kohtualuse ja tema kaitsja seletuspalveid;
d) kohtuotsust.

Protokoll kirjutatakse kohtueesistuja ja protokolli kirjutaja poolt alla.

§ 14. Väljakohtu otsused pandakse ajaviitmata peale kohtus kuulutamist ülemale ette, kelle päevakäsuga süüdlased kohtu alla antud.

§ 15. Nõusolemise korral kinnitab väeülem kohtuotsuse ja teeb korralduse otsuse otsekoheseks täitmiseks. Ei ole väeülem kohtuotsusega nõus ja ei ole tema oma õiguste poolest mitte alam kui väerinnaülem, siis annab ta akti ühes oma arvamisega sõjaväe ringkonnakohtusse. Ei ole väeülemal mitte väerinnaülema õigusi, siis annab ta akti kinnitamata kohtuotsusega väeülemale edasi, kellel vähemalt väerinnaülema õigused. Viimase läbivaatamisest ripub ära, kas kohtuotsust kinnitada või akti läbivaatamiseks sõjaväe ringkonnakohtusse saata.

Surmaotsused tulevad ikka kinnitamiseks ette kanda väerinnaülemale, ehk Vägede Ülemjuhatajale.

§ 16. Aktid, mis väljakohtust S. R. K. tulevad, arutatakse määruste põhjal, mis maksvad on polgu kohtutest sõjaväe ringkonnakohtusse sissetulnud aktide läbivaatamise juures.

§ 17. Seadusjõusse astunud väljakohtu otsuste uuesti ülesvõtmise palved otsustab kõrgem Riigikohus. Palveid võivad sisse anda: sõjaväe ülemus, kes süüaluse väljakohut alla andis, prokuröri esitajad, süüalune ise, tema sugulased ja hõimlased. Asja uuesti ülesvõtmise seaduslikkudeks põhjusteks loetakse:

1) mitme isiku süüdimõistmine kahe ehk rohkem kohtuotsusega ühe ja sellesama kuriteo eest, kus selge on, et kui üks süüdimõistetutest on kuriteo korda saatnud, siis teised seda mitte teha ei võinud;
2) süüdimõistmine inimese tapmise eest, kes pärast elus leitakse, ehk mõne teise kuriteo eest, mis üleüldse korda ei ole saadetud, nii ka tõenduste avaldumine süüdimõistetu süütause ehk ülemäära karistuse kandmise üle kohtueksituse läbi;
3) dokumentide ebaehtsuse ehk valekaebtuse avaldumine, mille peal kohtuotsus põhjenes;
4) kohtulikult tõestatud kohtunikkude omakasupüüdlised ja isiklised põhjused selles asjas, mille uuesti ülesvõtmist palutakse.

§ 18. Väljakohtud määravad süüdlastele kuritegude eest süü raskuse järele vangiroodu, sunnitöö ehk surmanuhtluse.

§ 19. Väljakohtu alla langevad:

1) kõik salakuulajad ja teised vaenlase agendid, kes Eesti Vabariigi võimupiirkonnas vaenlase ülesandel tema kasuks töötavad;
2) kõik, kes avalikku mässu Eesti Vabariigi ja tema valitsuse vastu tõstavad ehk mässule õhutavad;
3) kõik, kes Eesti Vabariigi ja tema valitsuse üle kuritahtlikult kuulujutte ehk valeteateid laiali laotavad, mis kabuhirmu (panikat) võivad sünnitada;
4) kõik tapjad, põletajad, röövijad, riisujad ja vägistajad;
5) kõik, kes sõjaväelisele tegevusele, edasiliikumisele, varustuse ja moona muretsemisele, sidede pidamisele takistusi teevad, ehk kes kõlbmataks teevad sõjaväe varustuse ja kaitse abinõusid ehk toidu ja moona tagavarasid;
6) kõik, kes kuritahtlikult hävitavad ehk rikuvad: veevärkisid, sildasid, tammisid, veesaamise kohti, kaevusid, teesid ja muid abinõusid, mis määratud liikumise jaoks;
7) kõik, kes kuritahtlikult hävitavad ehk rikuvad: a) telegrafi, telefoni ehk muid abinõusid, mida tarvitatakse teadete edasiandmiseks; b) raudteesid ja raudtee liikumise abinõusid ehk hoiatusmärke, mis rongide ehk laevade hädaohuta liikumiseks seatud;
8) kõik, kes tungivad tunnimehe ehk sõjaväe karauli kallale, sõjariistus vastuhakkajad sõjaväe karaulile ehk sõjaväe ja miilitsa võimudele;
9) kõik väejooksikud, väeteenistusesse kutsumise käsu täitmata jätjad ja kõik sõdurid käsu täitmata jätmise pärast. Väejooksikuks loetakse iga rahvaväelane, kes oma väeosast ehk väeliinilt lahkub ilma ülema lubata.

B. KRIMINAALPROTSESSI NORMID.

Kriminaalkohtupidamise seaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri.

§§ **33** märkus 1 täiendatud järgmise teise lõikega: Erandina alluvad rahukohtunikkudele Tolliseadustiku § 430[1] ettenähtud süüteod, kui rahatrahvi summa (Kr. kp. s. § 1127) ei ületa 5000 krooni, samuti Aktsiisimaksu seaduse §§ 1110 ja 1111 ettenähtud süüteod. (R./T. — 31, 112, 787).

§ **33** = a. märkus 2. Lugeda kuriteo objekti hinna määramise juures „kolmesaja rubla" asemel „1000 krooni". (R./T. — 20, 119/120, 248 ja 25, 171/172, 85).

§ **34** = a. p. 2. Lugeda kahjutasu nõudmise hinna määramise juures „viiesaja rubla" asemel „1000 krooni". (R./T. — 20, 119/120, 248 ja 25, 171/172, 85).

§ **124**. Rahukohtuniku otsus loetakse lõpulikuks, kui sellega määratakse manitsus, märkus või noomitus, rahatrahv mitte üle 15 krooni ühe isiku pealt, või aresti mitte üle kolme päeva ja kui kahjutasu nõudmine ei ulata üle 30 krooni. (R./T. — 24, 85/86, 62).

§ **166**. Prokuratuuri esitaja osavõtmise korral annab viimane enne kohtuotsuse tegemist seletust kogutud tõendite kohta, saatub asja kohta käivatele seadustele, ja avaldab arvamist nende käsitamise kohta käesolevas asjas; kuid pärast seda antakse viimane sõna alati süüalusele või ta volinikule. (R./T. — 26, 85, 90).

§ **177**. Kaebusele rahukohtunikkude lõplikkude otsuste peale lisatakse juurde kautsjon 2 krooni suuruses ja rahukogude kui teise astme kohtute lõplikkude otsuste peale 10 krooni suuruses. Ilma kautsjonita kaebust vastu ei võeta. Esitatakse kaebus kassatsioonikaebuse esitamise viimasel tähtpäeval, võidakse maksta kautsjon ka veel järgmisel tööpäeval. Kaebuse tagasiarjeta jätmisel läheb kautsjon riigi kasuks, kaebuse rahuldamisel antakse kautsjon kaebajale tagasi. Kautsjoni maksmisest on vabastatud riigi ja omavalitsuse asutused, vahi all olevad kohtualused, isikud, kellele antud vaesuseõigus ja maksujõuetuks tunnustatud võlgnikud. (R./T. — 28, 21, 106).

§ **108[4]—180[14]**. Kaotatud. (R./T. — 19, 5, 11).

§ **193**. Tunnistajate, tõlkide ja ekspertide tasu kohta, arstid kaasa arvatud, on maksvad §§ 978, 978[1] ja 979 määrused. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ **194.** Kohtukulud pannakse: 1) erasüüdistaja peale, kui süüalune õigeks mõistetakse või 2) süüaluse peale, kui ta süüdimõistetakse, 3) asjas, mis lõpetatakse poolte kokkuleppealusel, mõlema poole peale ühesuurustes osades. (R./T. — 25, 57/58, 24).

§ **199.** Rahukohtunikkude ja rahukogude, kui teise astme kohtute otsustest ja protokollidest antavate ärakirjade eest võetakse kantseleimaksu 25 senti lehekülje pealt. Süüalustele ja isikutele, kellele antud vaesusõigus, antakse ärakirjad tasuta. Maksu võetakse kohtumarkides. (Ts. kp. s. § 853[2]). Märkus 1 ja 2 maksvuseta. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ **249.** Vaata — Seadus eeluurimise ära jätmise kohta üksikutel kordadel (lhk. 117).

§ **337.** Kohtuarstide kohuste täitmine lasub otsekohe eriliste kohtu-politseiarstide peal.

Kohtades, kus ei ole erilisi kohtu-politseiarste, pannakse kohtuarsti kohused: makondades — maakonna arsti ja linnades — linnaarsti peale; kui nad ei saa ilmuda haiguse tõttu või mõnel muul kaaluval põhjusel, kutsub kohtu-uurija mõne teise ametliku või eraarsti. (R./T. — 27, 54, 53).

§ **529—541.** Kaotatud. (R./T. — 19, 5, 13).

§ **542.** Väljajäätud sõnad „не иначе, какъ съ разрѣшенія Судебной Палаты“ (R./T. — 19, 5, 13).

§ **910** punkt **2.** Kaebusele lisatakse juurde 25 krooni kautsjoni, milleta kaebust vastu ei võeta. Esitatakse kaebus kassatsiooni kaebuste esitamise viimasel tähtpäeval, siis võidakse maksta kautsjon ka veel järgmisel tööpäeval. Kaebuse tagajärjeta jätmise korral läheb kautsjon riigi kasuks, kaebuse rahuldamise korral antakse kautsjon kaebajale tagasi. Kautsjoni maksmisest on vabastatud riigi- ja omavalitsuse asutused, vahi all olevad kohtualused, isikud, kellele antud vaesusõigus ja maksujõuetuks tunnustatud võlgnikud. (R./T. — 27, 102, 76).

§ **977[1].** Kohtukulud pannakse: 1) erasüüdistaja peale, kui süüalune õigeks mõistetakse või 2) süüaluse peale, kui ta süüdi mõisetakse, 3) asjas mis lõpetatakse poolte kokkuleppe alusel, mõlema poole peale ühesuurustes osades. (R./T. — 25, 57/58, 24).

§ **978.** Ametlikud või eraarstid, keda kutsutakse toimetama kohtulikke uurimisi väljaspool nende asukohta, saavad sõidu- ja päevaraha samal määral, nagu kohtuuurijad ametsõitude puhul.

Peale selle maksetakse neile, väljaarvatud erilised kohtu-politseiarstid, kohtu määramisel tasu töö eest 1—5 kroonini.

Laipade lahkamisel arstidele tarvilikud abijõud saavad peale sõidu- ja päevarahade kohtu määramisel tasu töö eest 1—2,5 kroonini. Seda tasu ei saa kohtu-politseiarstide juhatusel töötavate lõikekambrite kindlapalgalised abijõud. (R./T. — 27, 54, 53).

§ **978**[4]. Tõlkidele ning asjatundjatele, sinna hulka arvatud ka linna ja maakonna arstid ja teised arstid, peale eriliste kohtu-politseiarstide, kui neid kutsutakse uurimistoimetuste juure või kohtusse nende asukohas, makstakse tasu nende töö eest tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 529, 530, 531, 860 ja 862 eeskirjade järgi.

See tasu maksetakse Kohtuministeeriumi eelarves selleks ettenähtud summadest. (R./T. — 27, 54, 53).

§ **979**. Tunnistajad ja teised asjale kõrvalised isikud, keda kutsutakse uurimisele või kohtusse 10 kilomeetrist kaugemale, saavad päevaraha 60 senti iga väljaspool elukohta viidetud päeva eest ja peale selle sõiduraha 10 senti iga kilomeetri pealt, nii sinna kui ka tagasi, kui aga võimalik on sõiduks tarvitada raudteed või veeteed, siis raudtee või laeva alama klassi piletihind sinna ja tagasi. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ **985**. Asjaosalistelt, kellel ei ole õigus käesoleva seadustiku määruste järele saada tasuta ärakirju otsustest, protokollidest ja teistest paberitest, võetkse nimetatud ärakirjade eest nende väljaandmisel kantseleimaksu 25 senti lehekülje pealt. Maksu võetakse kohtumarkides. Ts. kp. s. § 853[2]. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ **986**. Ekspertidele, tunnistajatele ja teistele asjatoimetusele väljakutsutud isikutele makstakse tasu selle kohtu määruse järgi, kus asi arutamisel. Eeluurimisele kutsutud ekspertidele, tunnistajatele ja teistele isikutele makstakse tasu kohtu-uurija määruse järgi. Tasu makstakse ainult isikute nõudmisel, kellel õigus saada tasu. (R./T. — 28, 98, 589).

§ **1001—1061**[9]. Kaotatud. (R./T. — 19, 12, 31).

§ **1124** lisa jagu **1.** muudetud järgmiselt: Otsekohesele tolliametkonna otsustamisele alluvad: a) tollimääruste rikkumise eest trahvide pealepanemine ja keelatud kaupade konfiskeerimiste äramääramine tolliseadustiku §§ 402—418 ettenähtud kordadel ja b) salakauba vedamise asjus trahvide pealepanemine ja konfiskeerimiste äramääramine tolliseadustiku §§ 440, 443, 444-b ja 449 ettenähtud juhtumistel, (R./T. — 23, 45/46, 68).

§ **1125**[6]. Kaotatud. (R./T. — 23, 45/46, 68).

§ **1164**. Riigikassa varanduste ja sissetulekute vastu sihitud asjades kõik süüaluse uurimise ja kohtu eest kõr-

valehoidmise tõkkeabinõud (§ 416) — väljaarvatud vahi alla võtmine — asendatakse käemeeste vastutusega või kautsjoniga summa suuruses, mis võrdub raha trahvi summale, mille võiks määrata süüalusele.

Salakauba asjus, kus rahatrahv määratakse tollitariifis ettenähtud tollimäärade alusel, samuti piirituse salakaubaveo asjus võib käemeeste vastutus või kautsjon olla ka väiksem, kuid mitte alla tariifijärgse tollimaksu. (R./T. — 29, 34, 254).

§ **1174** ja **1175**. Kaotatud. (R./T. — 23, 45/46, 68).

§ **1213**[18]. Täiendatud märkusega: „väljamaal ilmuva trükitoote asjus võib kohus peale selle ära keelata kuni kohtuotsuseni nimetatud toote sissetoomise". (R./T. — 23, 43, 45).

Sõjaväe kohtupidamise seaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri.

§ 280. Juurdelisatud punkt 5.: „5) Sõjaväe prokuröri nõudmine tema otsekohese äranägemise järele". (R./T. — 19, 21, 51).

§ 562. P. p. 1, 2, 3 ja 4 äratähendatud kordadel antakse kohtualla-andmise õigus ka sõjaprokurörile, kui prokurör kohtualla-andmist tarvilikuks peab, vastav sõjaväeülemus aga mitte nõus ei ole asja kohtu alla andma. (R./T. — 19, 21, 51).

§ 595. Kaotatud. (R./T. — 19, 21, 51).

§ 738. Kaotatud. (R./T. — 19, 21, 51).

§ 794. Kaotatud. (R./T. — 19, 21, 51).

§ 842. Kaotatud. (R./T. — 19, 21, 51).

§ 852. Täiendatud järgmiselt: Vande asemel võib tarvitada kas vannutatava isiku sooyil või kohtu heaksarvamise järele pühalikku tõutust tunnistada täit tõtt puhta südametunnistuse järele. (R./T. — 19, 11, 28).

Seadus: 1) eeluurimise ärajätmise kohta üksikutel kordadel; 2) kohtu alla andmise korra muutmise kohta.

(R./T. — 19, 5, 13).

I.

Kui asjaolud juba miilitsa*) protokollide põhjal ära on selgitatud, siis seab kohtuprokurör ehk tema abi nimetatud protokollide põhjal süüdistusakti kokku ka nende kuritegude kohta, mis esimesel astmel rahukogu alla käi-

*) Politsei.

vad, ilma et oleks tarvis asja eeluurimiseks kohtu-uurija kätte saata.

Märkus: Kriminaalkohtup. sead. § 249 muudetakse, niipalju kui ta eelseisva määruse vastu käib.

II.

Kohtuprokurör ehk tema abi annab kokkuseatud süüdistusakti otsekohe rahukogu kätte asja kohtulikuks arutamiseks ja otsustamiseks, ilma et tarvis oleks iseäralist otsust ringkonnakohtu, kui endise kohtupalati aset täitva asutuse poolt asja kohtu kätte andmise üle (предание суду). Niisama ei ole tarvis ringkonnakohtu otsust lõpetatud asja uuesti ülesvõtmise kohta.

Kohtu käskotsused.

(R./T. — 19, 5, 11).

§ 1. Kriminalasjus, kus kõrgema karistusena rahatrahv ehk arest, kas üks nendest ehk mõlemad koos, seaduses on ette nähtud, võib rahukohtunik, ilma et ta asja hariliku korra järele avalikul kohtuistumisel arutusele nimetaks, kaebealust kohtu käskotsuse läbi süüdlaseks mõista ja talle karistust määrata, kui ta ettepandud süüdistusmaterjali põhjal kindlale äratundmisele jõuab, et üleastumine ehk süütegu kaebealuse poolt on korda saadetud.

§ 2. Kohus ei või käskotsusi anda neis asjus, mis poolte omavahelise leppimisega lõppeda võivad, ei ka mitte neil juhtumistel, kui kaebealuse vastu tasunõue on tõstetud kahjude ja kulude pärast, mis süüteo läbi on tekkinud, ehk kui tarvis on seadusvastase teo ja tema tagajärgede kõrvaldamiseks veel muid abinõusid tarvitusele võtta, nagu konfiskeerimist, patentide ja mõnesuguste õiguste äravõtmist jne.

§ 3. Kohtu käskotsus peab eneses sisaldama:

a) aasta, kuu ja päeva, millal käskotsus tehtud;
b) kaebealuse eesnime ja perekonnanime;
d) oletused (motiivid), mis käskotsuse aluseks võetud;
e) resolutsiooni ühes seaduste üleslugemisega, mille põhjal otsus tehtud. Peale selle peab otsuses äratähendatud olema süüdlaseks mõistetud isiku õigus seitsme päeva jooksul pärast käskotsuse kättesaamist asja arutust paluda harilises kohtukorras, hoiatusega, et vastasel korral käskotsus seadusjõusse astub.

§ 4. Kohtu käskotsusest saadetakse viibimata ärakirjad miilitsale*) ehk ametiasutusele, kes asja algatasid, kui ka süüdimõistetule kätte.

*) Politseile.

§ 5. Ametkohtadel ja miilitsal*), kes asja algatasid, kui ka süüdimõistetud isikul on õigus seitsme päeva jooksul, pärast käskotsuse ärakirja kättesaamist, asja arutust paluda harilises kohtukorras.

§ 6. Käskotsus omandab, kui ülemaltähendatud tähtajal asja uut arutust ei ole palutud, seadusjõusse astunud kohtuotsuse maksvuse.

§ 7. Kui asja uut arutust on palutud, nimetab rahukohtunik asja arutusele harilise korra järele ja teeb otsuse, mille järele käskotsus oma jõu kaotab.

§ 8. Kui asi kaebealuse palve peale uuesti arutusele on võetud, ei loeta rahukohtuniku poolt tehtud otsust mitte tagaselja otsuseks, olgugi et kaebealune arutusele ei ilmunud.

§ 9. Käskotsuses kohtumaksu (kohtu maksude ja kulude seadus 8. jaan. 1919. a. § 16) süüdimõistetule peale ei panda. Tuleb aga asi uuele arutusele harilises korras ja leitakse kaebealune jällegi süüdlane olevat, siis kannab ta kõik kohtukulud ja maksud.

Ajutine seadus kohtupidamise korra muutmise kohta mõnesuguste süütegude asjus.

§ 1. Süüteoasjus, mis on ette nähtud Rahuk. nuhtl. sead. §§ 38, 39, 42, 42^1, 42^2 (viimased kolm 1917 a. redaktsioonis — собр. узак. nr. 123), 43 ja 117, on politsei kohustatud süüdlasi otsekohe vahi alla võtma ja asja kohta üksikasjaliku protokolli kokku seadma, tunnistajaid üle kuulates.

Märkus. Vahi alla võtmise määrusest saadab politsei ajaviitmata ärakirja kohalikule prokuratuuri esitajale. (R./T. — 20, 147/148, 309).

§ 2. Asja kohta kokkuseatud protokoll ühes vahi alla võtmise määrusega saadetakse 24 tunni jooksul, vahi alla võtmisest arvates, vastavale rahukohtunikule. (R./T. — 20, 147/148, 309).

§ 3. Kui ettepandud süüdistusmaterjal täiendamist ei nõua, siis otsustab rahukohtunik asja kohtu käskotsuse korras hiljemalt järgmisel äripäeval peale protokolli kättesaamist. Kohtu käskotsus on lõpulik, saadetakse kohe täide ja tema peale ei ole edasikaebamist. (R./T. — 20, 147/148, 309).

§ 4. Kui aga ettepandud süüdistusmaterjal liig puudulik on, siis määrab kohtunik asja arutamisele üleüldi-

*) Politseil.

ses kohtupidamise korras, toimetades kohtu eest kõrvalhoidmise tõkistusabinõude valimisel sama üleüldise korra järele. (R./T. — 20, 147/148, 309).

§ 5. Kaotatud. (R./T. — 25, 187/188, 104).

§ 6. Käesolev seadus ei laiene nende süütegude peale, mis on korda saadetud enne seaduse avaldamist. (R./T. — 20, 147/148, 309).

Kohtumaksude ja -kulude seaduse täiendamise seadus*).

(R./T. — 25, 57/58, 24).

III.

Kriminaalkohus paneb oma otsuses igale süüdlaseksmõistetud kaebealusele, eraldi muudest kohtukuludest, veel iseäralise kohtumaksu peale, asjaoludele vastavas suuruses järgmisel määral: a) asjus, mis esimeses astmes rahukohtunikule alluvad, 2 kuni 10 kroonini, mõlemis astmes eraldi; b) asjus, mis esimeses astmes rahukogule alluvad, 5 kuni 100 kroonini, mõlemis astmes eraldi.

Seadus vande muutmise kohta kohtu asjus.

(R./T. — 19, 70, 135).

1. Vanne on kõigile isikutele, kes tsiviil- ehk kriminaal-kohtupidamiskorras ettenähtud juhtumustel vannet on kohustatud andma, — ühesugune, nende isikute usutunnistuse peale vaatamata.

2. Vannet võtab vandekohuselistelt isikutelt vastav kohtuvõimu esitaja (rahukohtunik, kohtu-eesistuja, kohtuuurija) ilma vaimuliku juure kutsumata.

3. Vannet nõutakse üleüldistel alustel ka tsiv. kp. s. §§ 96., 396. ja krim. kp. s. §§ 99., 712. nimetatud isikutelt. samuti ka kõigilt neilt, kes 14 aastat vanaks on saanud, nende usutunnistuse peale vaatamata.

4. Tunnistajate, ekspertide, tõlkide ja ümbruskonna elanikkude окольные люди ülekuulamisel võetakse vannet järgmise vormeli järele:

„Mina tõotan ja vannun, et ma käesolevas asjas oma südametunnistuse järele ainult puhast tõtt tunnistan, suguluse, sõpruse, isiklise kasu või vaenu peale vaatamata, ja et ma midagi ei salga, mis ma tean, meeles pidades, et seadus valetunnistust raske karistusega nuhtleb.“

Vande andmine sünnib püsti seistes, kuid kätt ei tõsteta mitte üles.

*) Seaduse I ja II osa muudavad Kr. kp. s. ja Ts. kp. s. üksikuid paragrahve.

Mõnede seaduste ja sundmääruste rikkumiste eest määratavate administratiiv-karistuste seadus.

(R./T. — 25, 183/184, 99).

§ 1. Rahukohtu nuhtlusseaduse §§ 58., 59., 59[1]. 61. ja 123. üleastujad, samuti puhtuse ja tervishoiu, avalikkude kohtade, parkide, aedade ja puiestikkude korrashoiu ning automobiilide ja teiste sõidu- ja veoriistade liikumise kohta käivate sundmääruste rikkujad võetakse vastutusele ja karistatakse kas üldises kohtu korras, või käesoleva seaduse järgi administratiiv-korras.

Administratiiv-korras ei või karistada sellesama süüteo eest kohtu korras vastutusele võetud isikuid; samuti ei või sellesama süüteo eest kohtulikule vastutusele võtta käesoleva seaduse põhjal administratiiv-korras karistatuid.

§ 2. Õigus administratiiv-korras karistada § 1. ettenähtud süütegude eest on politsei jaoskonnaülematel, kelle tegevuse piirkonnas süütegu korda saadetud.

Sama õigus on avalikkude kohtade, parkide, aedade ja puiestikkude kohta antud sundmääruste rikkumise asjas tähendatud kohtade, parkide, aedade ja puiestikkude järelvaatajatel.

§ 3. Politsei jaoskonnaülem võib karistada süüdlast § 1. tähendatud süütegude eest rahatrahviga kuni 30 kroonini, — sõidu- ja veoriistade juhtisid sõidu- ja veoriistade liikumise kohta antud sundmääruste rikkumise eest peale selle veel sõiduõiguse äravõtmisega kuni 7 päevani.

Avalikkude kohtade, parkide, aedade ja puiestikkude järelvaatajad võivad karistada § 1. tähendatud avalikkude kohtade, parkide, aedade ja puiestikkude korrashoiu kohta antud sundmääruste rikkujat rahatrahviga kuni 1 kroonini.

§ 4. Trahvikäsu täitmise puhul annab trahvimääraja ametnik trahvimaksjale vastava kviitungi, mille vormi kinnitab Siseminister.

§ 5. Kui süüdlane otsekohe ära ei maksa § 2. tähendatud ametnikkude poolt määratud trahvi, teeb trahvija vastava protokolli, milles tähendatakse:

a) protkolli kokkuseadmise aeg ja koht;
b) süüdistatava isiku nimi, perekonnanimi ja elukoht;
c) süüteo kordasaatmise aeg ja koht;
d) seadus või sundmäärus, mille rikkumises süüdistatakse;
e) süüteo kirjeldus ja süüdistatava seletus ning

f) määratud trahv.

Protokolli saadab trahvija kohalikule politseiülemale.

§ 6. Politseiülem leides, et trahv määratud õieti ja seaduslikult, teeb korralduse määratud trahvi sissenõudmiseks administratiiv-korras, vastasel korral tühistab ta trahvimääruse.

§ 7. Politseiülema korralduse peale trahvimääramise asjus (§ 6) võib trahvialune kaevata rahukohtunikule, kes asja läbi vaatab harilikus kohtukorras ja süüdlast võib karistada vastavate seaduste põhjal ka kõrgemal määral.

§ 8. Kaebused esitatakse kas otsekohe rahukohtunikule või politseiülemale 7 päeva jooksul, arvates politseiülema korralduse (§ 6) kuulutamise päevast süüdlasele. Politseiülem on kohustatud edasi saatma kaebust ühes toimetusega rahukohtunikule 3 päeva jooksul.

Kaebuse tõtstmine ei takista politseiülema poolt tehtud trahvi-sissenõudmise korralduse täitmist.

§ 9. Sissenõutud rahatrahvid lähevad:

a) Rahukohtu nuhtlusseaduse §§ 58., 59., 59[1]., 61. ja 123. ettenähtud süütegude asjus riigile ja

b) § 1. tähendatud sundmääruste rikkumiste asjus vastavale omavalitsusele.

Juhtumisel, kui trahv kohtu poolt tühistatud või vähendatud, maksetakse trahv või vastav vahe tagasi.

Raudteedel maksvatest politseimäärustest üleastumiste karistuse seadus.

(R./T. — 25, 29/30, 6).

§ 1. Rahukohtu nuhtlusseaduse § 76[2]-st üleastujad võetakse vastutusele ja karistatakse kas üldises kohtu korras, või käesoleva seaduse järgi administratiiv korras. Ei või administratiiv korras karistada sellesama üleastumise eest isikuid, kes vastutusele võetud kohtu korras; samuti ei või sellesama üleastumise eest kohtulikule vastutusele võtta isikuid, kes käesoleva seaduse põhjal administratiiv korras määratud trahvi ära maksnud.

§ 2. § 1-ses tähendatud üleastumiste eest karistatakse süüdlast administratiiv korras rahatrahviga kuni viie kroonini iga üleastumise eest. Teedeministril on õigus sundmäärustes kindlaks määrata erilisi trahvimäärasid üksikute üleastumiste liikide jaoks.

§ 3. Õigus administratiiv korras karistada § 1-ses tähendatud üleastumiste eest on raudteepolitsei jaoskonna-

ülematel, jaamaülematel või viimaste asetäitjatel ning rongijuhtidel, nende ametkohuste täitmisel.

§ 4. Trahvikäsu täitmise puhul annab trahvimäärav ametnik trahvimaksjale vastava kviitungi.

§ 5. Kui üleastuja § 3-das tähendatud ametnikkude poolt määratud trahvi otsekohe ära ei maksa, teeb trahvimäärav ametnik üleastumise kohta protokolli, kus tähendab ka määratud trahvi, ja saadab selle protokolli raudteepolitsei ülemale. Leiab raudteepolitsei ülem, et trahv määratud õieti ja seaduslikult, teeb ta korraldus määratud trahvi sissenõudmiseks administratiiv korras, vastasel korral saadab asja otsustamiseks vastavale rahukohtunikule. Ei või üle anda kohtule arutamiseks asja, millele raudteepolitsei ülema poolt administratiiv korras käik antud, olgugi, et süüdlase maksujõuetuse tõttu võimalik ei ole trahvi sisse nõuda.

Töökaitse seaduste rikkumise eest administratiiv-karistamise seadus.

(R/T. — 29, 30, 206).

I.

§ 1. Tööstusliku töö seaduse §§ 212, 213, 214, 570, Nuhtluseseaduse § 1359[1], Tööstuseettevõtete nädalapuhkepäevade seaduse (RT 4 — 1926) § 8. ja Tinavalge tarvitamise kohta maalritööstuses käiva seaduse (RT 46 — 1928) § 7. üleastujaid karistatakse käesoleva seaduse järgi administratiiv-korras.

§ 2. Paragrahv 1. ettenähtud süütegude kohta teeb tööinspektor Kriminaalkohtupidamise seaduse §§ 1131, 1134, 1135, 1136, 1140, 1141, 1142 ja 1143 tähendatud korras protokolli ning esitab selle vanemale tööinspektorile ühes oma arvamisega süüdlasele pealepandava karistusesumma suuruse üle.

Tööstusettevõtete nädalapuhkepäevade seaduse (RT 4 — 1926) § 8. ja Tinavalge tarvitamise kohta maalritööstuses käiva seaduse (RT 46 — 1928) § 7. ettenähtud süütegude kohta võivad protokolle kokku seada eelmises lõikes ettenähtud korras ka linna- ja maavalitsuste organid, kes esitavad need vanemale tööinspektorile.

§ 3. Vanem tööinspektor määrab süüdlasele karistuse ning teatab sellest temale allkirja vastu.

Vanema tööinspektori trahvimääruse peale võib süüdlane 14 päeva jooksul, arvates trahvimääruse kuulutamise päevast, kaevata vastava jaoskonna rahukohtunikule, kes

asja läbi vaatab harilikus kohtukorras. Kaebus saadetakse vanema tööinspektori kaudu, kes selle ühes kõige asja kohta käiva materjaliga edasi saadab rahukohtunikule.

§ 4. Kui süüdlane 14 päeva jooksul (§ 3) ei ole esitanud kviitungit trahvi tasumise kohta või kaebust, teeb vanem tööinspektor korralduse trahvi sissenõudmiseks korras, mis maksma pandud vastuvaidlematute riigi sissenõudmiste kohta.

§ 5. Käesoleva seaduse korras määratud rahatrahvid arvatakse Tööstusliku töö seaduse § 114. tähendatud kapitali hulka.

Ajutine kodukord armuandmise palvete läbivaatamise ja otsustamise asjus.

(R./T. — 28, 41, 236).

§ 1. Vabariigi Valitsus võtab oma arutamisele põhiseaduse § 60 p. 8 põhjal ja korras kõik need pööramised, mis sisaldavad armuandmise palvet, kuigi nad teadmatuse tõttu ei ole adresseeritud Vabariigi Valitsuse nimele, vaid Riigikogu, Riigikogu rühma, armuandmise palvete läbivaatamise komisjoni, mõne üksiku ministri või ka mõne kohtuasutuse nimele.

§ 2. Eelmises paragrahvis ette nähtud palvekirjad tulevad asutustest, kuhu nad saadetud, otseteed edasi saata Kohtuministrile läbivaatamiseks.

Samuti tulevad otseteed Kohtuministeeriumi saata vangistusasutustes vahiall peetavate armuandmise palved vangistuse seaduse § 232 korras.

§ 3. Armuandmise palvega võivad esineda, peale süüdimõistetu enese ja peale kohtu seaduses ette nähtud korras, ainult süüdimõistetu seaduslikud eestkostjad ja hooldajad, samuti ka volinikud erivolituse põhjal.

Teiste kõrvaliste isikute poolt antud armuandmise palveid vastu ei võeta.

§ 4. Surmamõistetute armuandmise palved esitatakse Kohtuministri poolt Vabariigi Valitsusele esialgselt seisukoha võtmiseks, kas otsuse täidesaatmist peale tema seadusjõusse astumist seni seisma panna, kuni armuandmise küsimus sisulikult lahendatud, või mitte.

Juhtumustel, kui asi kiire ja ei ole võimalik Valitsuse koosolekut ära oodata, lahendab selle küsimuse Riigivanem oma võimuga.

Sellekohasest Vabariigi Valitsuse või Riigivanema otsusest teatab riigisekretär ajaviitmata kohtuotsust täitjale

prokurörile, palve saadetakse aga selle järele Kohtuministrile sisulise ettepaneku tegemiseks.

§ 5. Armuandmise palvete läbivaatamiseks nõuab Kohtuminister välja kohtutoimetuse ainult tähtsamatel kordadel (näit. surmanuhtlus, eluaegne sunnitöö, poliitilised ja riigiäraandlikud rasked kuriteod jne.), muudel kordadel sünnib kohtutoimetuse väljanõudmine oludekohaselt Kohtuministri äranägemisel palves sisalduvate andmete järgi.

Jaatavate ettepanekute puhul on kohtutoimetusega tutvunemine vajalik.

Armuandmise palve, mis esitatud ühes ja samas asjas enne ühe aasta möödumist endise armuandmise palve otsustamisest arvates ja milles ei ole uusi asjaolusid ette toodud, paneb Kohtuminister Vabariigi Valitsusele ette eitavalt otsustamiseks.

§ 6. Armuandmise ettepaneku tõukeks võivad olla:

a) selle kriminaal-seaduse äramuutmine või pehmendamine, mille põhjal armupaluja süüdi mõistetud või karistust kannab;

b) kohtuotsus armuandmise palve avaldamise kohta;

d) asjaolude ilmsikstulemine, mis kohtuarutusel ei olnud, kuid mis armuandmist õigustavad, kui need asjaolud asja uuesti ülesvõtmise seaduslikkude põhjuste hulka ei kuulu (Krim. kp. s. § 935);

e) asjaolude tekkimine, mis teevad karistuse täideviimise otstarbetuks või ebaõiglaseks (näit. vangi pimedaksjäämine, täieline halvatus jne.);

g) eelkäiv Vabariigi Valitsuse põhimõttelik otsus teatavat liiki süüdlastele karistust mõnesuguste sündmuste puhul ja nende palvel kergendada või ära jätta.

Käesolev loetlus ei ole lõpulik.

§ 7. Ettepanekud valitsusele tehakse Kohtuministri poolt: jaatavad ettepanekud üksikult, eitavad ettepanekud grupiviisi, varustatult otsuse kavaga seatud vormide järgi.

Ärakirjad ettepanekutest saadetakse tutvunemiseks Sise- ja Sõjaministrile.

§ 8. Armuandmise korras vähendatud karistus peab omama ulatuse, sisu ja muude tingimuste poolest vastama nendele nõuetele, mis on kindlaks määratud maksvates nuhtlusseadustes ette nähtud karistuste kohta.

§ 9. Vabariigi Valitsuse otsused armuandmise asjus kirjutatakse alla Riigivanema, Kohtuministri ja riigisekretäri poolt.

Ärakiri otsusest ühes palvekirjaga saadetakse Kohtuministrile; jaatava otsuse puhul — täidesaatmise korralduste tegemiseks, eitava otsuse puhul — teatamiseks palujale.

D. TSIVIILPROTSESSI NORMID.

Tsiviilkohtupidamise seaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri.

§ **31.** Kaotatud p. 2. (R../T. — 20, 26/27, 95).

§ **58.** Nõude kirja järele kutsub rahukohtunik kostja kohtusse kas kutsekirjaga, kui nõudja on üles annud kostja elukoha, või kuulutuse teel ajalehtedes § 293 ettenähtud juhtumustel. (R./T. — 24, 83/84, 59).

§ **58**[1]. Kohtusse kutsumist kuulutuse teel toimetatakse käsitades §§ 294—298, 301, 302 ja 309—311 määrusi. (R./T. — 24, 83/84, 59).

§ **104.** Tunnistajatele määratakse tasu § 861 ja sõiduraha § 862 järele. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ **104**[1]. Kaotatud, (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ **124**[2]. Ekspertidele määratakse tasu § 860 ja sõiduraha § 862 järele. ((R./T. — 24, 81/82, 47).

§ **150.** Tagaselja otsuse ärakiri saadetakse kostjale saatekirjaga. Kui tagaselja otsus on tehtud kostja vastu, keda kuulutuse teel ajalehtedes kohtusse kutsuti (§ 293), siis kuulutatakse tagaselja resolutsioon „Riigi Teatajas“ ja § 295 tähendatud eraajalehes. ((R./T. — 24, 83/84, 59).

§ **151.** Kahe nädala jooksul pärast tagaselja otsuse kättesaamist on kostjal õigus esitada rahukohtunikule kaja tagaselja otsuse peale, paludes nõudjat välja kutsuda ja asja uuesti läbi vaadata.

Kui tagaselja resolutsioon on kuulutatud ajalehtedes (§ 150), siis võib kostja nimetatud palvega kohtusse pöörata kahe nädala jooksul arvates kuulutamise päevast „Riigi Teatajas“. (R./T. — 24, 83/84, 59).

§ **155.** Apellatsiooni kaebuse esitamise tähtaeg kohtu esimese tagaselja otsuse peale arvatakse nii nõudjale kui ka kostjale, kas sellest päevast, mil kostja tagaselja otsuse ärakirja kätte sai, või sellest päevast, mil kostjale otsuse täitmise kutse kätte anti, selle järele kumb neist varem sündis.

Kui tagselja resolutsioon on kuulutatud ajalehtedes (§ 150), siis arvatakse apellatsiooni kaebuse tähtaeg resolutsiooni kuulutamise päevast „Riigi Teatajas". Kui tagaselja otsuse peale esitatud kaja tagajärjel on uus kohtuotsus tehtud, siis arvatakse selle otsuse peale antava apellatsiooni kaebuse tähtaeg üldalustel — otsuse väljakuulutamise päevast. (R./T. — 24, 83/84, 59).

§ 158[1]. Kohtuotsused, mille järgi vallasvarast sissenõutav summa ei ületa 200 krooni, samuti määrused nõude eelkindlustuse üle samas summas, ja mille täitmine sünnib linnas, kus puudub kohtupristav, või väljaspool linna piire, täidab kohalik politseikomissar, abikomissar või konstaabel.

Politseiametnikud toimivad otsuste ja määruste täitmisel seaduste alusel, mis kohtupristavite kohta maksvad, selle vahega, et nad kohtupristavite taksis ettenähtud tasu saavad pooles suuruses. (R./T. — 29, 30, 209).

§ 161[1]. Täiendatud p. 5-ga: Notariaalses korras protestitud tsekid. (R./T. — 27, 54, 55).

§ 161[3]. Täiendatud p. 7-ga: Notariaalses korras protestitud tseki järgi,—tsekipidajale, kelle nimel maksmatus tõestatud, samuti tseki širreerijale, kes esineb tseki järgi makstud regress-nõudmisega (tsekiesaduse § 17 ja 18). (R./T. — 27, 54, 55).

§ 161[4]. Täiendatud p. 5-ga: Notariaalses korras protestitud tseki järgi, — kõigi tseki järgi kohustatud isikute vastu. (R./T. — 27, 54, 55).

§ 161[5]. Aktide sundtäitmise palvetes rahamaksmise üle tuleb täpselt tähendada akti järgi sissenõutav kapitalisumma, tagatis ja kokkulepitud või seaduslikud protsendid, veksli järgi ka protestiga seotud kulud ja seaduses määratud tasumaks (vekslliseadus 1903 a. väljaannne, §§ 45, 53, 102, 103); protestitud tseki järgi samuti protestiga seotud kulud ning tšeki trahv (tšeki seaduse § 20 ja 23). (R./T. — 27, 54, 55).

§ 161[6]. Palve juures on sissenõudja kohustatud esitama sundtäitmisele kuuluva akti ja käesoleva seaduse § 848 tähendatud kohtulõivu poolel määral; protestitud veksli järgi peale selle veel protestiakti, protestitud tšeki järgi — protestiakti ja tšekiseaduse § 23 ettenähtud trahvi nõudmisel veel tunnistuse tšekimaksja poolt, et tšekk jäi maksmata tšekiandja arvel raha puudumise pärast. (R./T. — 27, 54, 55).

§ 161[10]. Kaotatud p. 2. (R./T. — 26, 11, 7).

§ **162.** Rahukohtuniku kõigi otsuste peale võidakse anda apellatsiooni kaebus rahukogule kuu aja jooksul otsuse kuulutamise päevast arvates. (R./T. — 24, 85/86, 62).

§ **186.** Kassatsiooni kaebused on lubatud: 1) seaduse mõtte lausa rikkumise või ebaõige tõlgitsemise korral;

2) kohtupidamise kommete ja vormide rikkumise korral, mis sedavõrd tähtsad, et nende täitmatajätmise pärast ei või lugeda otsust kohtuotsuse jõuliseks;

3) seadusega rahukogule antud võimkonna või võimupiiride rikkumise korral.

Kassatsiooni kaebusi ei lubata asjus, kus nõudehind ei ulata üle 50 krooni. (R./T. — 24, 85/86, 62).

§ **190.** Rahukogu, kui teise astme kohtuotsuse tühistamise palvele lisatakse juure kõik dokumendid, millel palve põhjeneb ja kautsjon kohtulõivu suuruses taotletavalt või vaieldavalt summalt, kuid mitte alla 500 sendi. Kautsjoni puudumisel toimetatakse § 164[3] järele Kaebuse tagajärjeta jätmise korral läheb kautsjon riigi kasuks, kaebuse rahuldamise korral antakse kautsjon kaebajale tagasi. Kautsjoni maksmisest on vabastatud riigi- ja omavalitsuseasutused, isikud, kellele antud vaesus õigus, ja maksujõuetuks tunnustatud võlgnikud. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ **200.** Kohtu kulusid võetakse asjatoimetamise eest rahukohtunikkude juures ja rahukogus, kui teise astme kohtus §§ 839—890 alustel, käsitades §§ 200[4]—200[8] eeskirju. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ **200[1].** Kaotatud. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ **200[2].** Kaotatud. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ **200[3].** Kaotatud. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ **200[4].** Kohtumaksudest on vabastatud nõudmised, mille hind ei ulata üle 10 krooni. (R./T. — 24, 81/82, 47 ja 25, 57/58, 24).

§ **201.** Kaotatud. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ **293.** Kostja, kelle elukoht nõudjale teadmata, kutsutakse kohtusse kuulutuse teel ajalehtedes. Samas korras kutsutakse kohtusse kostja, kelle elukoht on riigis, kuhu kutse saatmine vastava konventsiooni puudusel või muil põhjustel võimata. (R./T. — 24, 83/84, 59).

§ **295.** Kohtukutse kuulutatakse „Riigi Teatajas“ ja ühes suuremas igapäevilmuvas eraajalehes.

Eraajalehes kuulutamise kulu maksab nõudja kohtule sisse ühes § 857 ettenähtud tasuga kuulutuse eest „Riigi Teatajas“. (R./T. — 24, 83/84, 59).

§ **296.** Kohtuminister määrab kindlaks ja avaldab iga aasta lõpul „Riigi Teatajas“, missuguses eraajalehes koh-

tud järgmise aasta jooksul kuulutusi (§ 295) peavad avaldama. (R./T. — 24, 83/84, 59).

§ **343.** Prokuratuuri esitaja võib oma äranägemise järgi arvamist avaldada järgmistel juhtumistel:

1) vaidlusküsimustes alluvuse kohta kohtu ja valitsusasutuste vahel;
2) vaidlustes dokumentide võltsimise kohta ja üldse juhtumistel, kui tsiviilasjas selguvad asjaolud, mille arutamine kuulub kriminaalkohtule;
3) abieluasjus ja asjus sünni seadustamise kohta, kui kostjat ei ole, ja
4) kahjutasu nõudmise asjus riigi- ja omavalitsuse teenijate vastu. (R./T. — 26, 85, 90).

§ **348.** Peale seaduses ettenähtud juhtude võib kohus asjatoimetuse kiirustamise huvides panna oma liikme peale kõigi asja kohta tarvilikkude tõendiste ülesvõtmise (§§ 366—565) ja pooltelt kirjalikkude seletuste nõudmise (§ 335^1) käesoleva seaduse alusel.

Kohtuliige võib, pidades silmas §§ 500^1-a—500^3 eeskirju, panna eelmises lõikes tähendatud üksikute ülesannete teostamise kohaliku rahukohtuniku peale. (R./T. — 31, 29, 186).

§ **349.** Kohtuliikmele, kelle peale pandud eelmises (348) paragrahvis tähendatud ülesanded, lähevad üle nõudmise kindlustamise suhtes õigused, mis §§ 598—600 ettenähtud kohtu esimehel; samuti on temal õigus teha määrusi asjatoimetuse seismapanemise üle § 681 ettenähtud juhtudel. (R./T. — 31, 29, 186).

§ **350.** Eelmistes (348 ja 349) paragrahvides tähendatud ülesannete täitmisel on kohtuliige kohustatud:

1) tarviduse korral asja selgituseks pooli ette kutsuma ja kuulama ära nende seletusi;
2) asja võimalikult sedavõrd täielikult valmistama ette, et kohus võiks selle otsustada ühel istungil. (R./T. — 31, 29, 186).

§ **351.** Neil juhtudel, kus seaduses selleks pole nähtud ette teist tähtaega, võib kohtuliikme või tema ülesandeid teostava rahukohtuniku tegevuse peale nende kaudu kaevata rahukogule erakaebuse korras 7 päeva jooksul, arvates kaevatava toimingu päevast. Kaebused saadab rahukohtunik edasi rahukogule vastava kohtuliikme kaudu. Kohtuliige esitab kõik antud kaebused rahukogule pärast tema peale pandud ülesannete lõpulikku täitmist. Leiab ta aga, et kaebus vajab asja huvides kiiret lahendust, sadab ta selle rahukogule edasi viivitamata. (R./T. — 31, 29, 186).

§ 386[1]. Kaotatud. (R./T. — 31, 29, 186).

§ 562. Rahamäär loetakse sentides ja suurendatakse sajakordselt. (R./T. — 24, 74, 34).

§ 726. Kui tagaselja otsus on tehtud kostja vastu, keda kuulutuse teel ajalehtedes kohtusse kutsuti (§ 293), siis kuulutatakse tagaselja resolutsioon „Riigi Teatajas“ ja § 295 tähendatud eraajalehes. (R./T. — 24, 83/84, 59).

§ 728. Kaja esitamise tähtaeg arvatakse kas sellest päevast, mil kostja tagaselja otsuse ärakirja kätte sai, või sellest päevast, mil kostjale otsuse täitmise kutse kätte anti, selle järele kumb neist varem sündis. Kui tagaselja resolutsioon on kuulutatud ajalehtedes (§ 726), siis arvatakse kaja esitamise tähtaeg resolutsiooni kuulutamise päevast „Riigi Teatajas“. (R./T. — 24, 83/84, 59).

§ 800. Otsuse tühistamise palvele lisatakse juure kõik dokumendid, millel palve põhjeneb, ja kautsjon kohtulõivu suuruses taotletavalt või vaieldavalt summalt, kuid mitte alla 5 krooni ja mitte üle 150 krooni. Kautsjoni puudumisel toimetatakse § 756 järele. Kaebuse tagajärjeta jätmise korral läheb kautsjon riigi kasuks, kaebuse rahuldamise korral antakse kautsjon kaebajale tagasi. Kautsjoni maksmisest on vabastatud riigi ja omavalitsusasutused, prokurörid, isikud, kellele antud vaesusõigus, ja maksujõuetuks tunnustatud võlgnikud. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 804. Pärast asja ettekandmist ja § 343 ettenähtud tingimusel ning juhtumistel prokuröri arvamise ärakuulamist teeb Riigikohus otsuse. (R./T. — 26, 85, 90).

§ 814[1]. Muudetud p. 2 järgmiselt: Abielu maksvusetuks tunnustamise ja lahutamise asjus. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ 828. Palve või kaebuse saabumisel postiga arvestatakse see postitempli kuupäev, mil palve või kaebus on antud Eesti Vabariigi postiasutisse. (R./T. — 32, 17, 126).

§ 835[1]. Tähtaega kaja kui ka apellatsiooni kaebuse esitamiseks tagaselja otsuse peale, mis avaldatud kuulutuse teel ajalehtedes (§§ 150 ja 726), võib kohus kostjale uuendada, peale eelmises § (835) ettenähtud juhuste, ka sel korral, kui viivitus kaebuse esitamises kohtule tekkis sellest, et kostja ei saanud teateid tema vastu tehtud ja ajalehtedes kuulutatud tagaselja otsusest. Tähtaja uuendamise palvet võib kostja kohtule esitada kolme aasta jooksul, arvates kohtu tagaselja resolutsiooni kuulutapäevast „Riigi Teatajas“.

Märkus. See § ei ole maksev abielulahutamise asjus. (R./T. — 24, 83/84, 59).

§ 844. Kaotatud (R./T. — 28, 45, 262).

§ 848. Nõude palve pealt võetakse kohtulõivu:
1) kui nõudehind ei ulata üle 1000 krooni — 3% nõudehinnast;
2) kui nõude hind on üle 1000 krooni, kuid mitte üle 10.000 krooni — esimese 1000 krooni pealt 30 krooni ning ülejääva summa pealt 2,5%;
3) kui nõudehind on üle 10.000 krooni — esimese 10.000 kr. pealt 255 krooni ning ülejääva summa pealt 2%.

Sama lõivu võetakse ka vastunõuete pealt, kolmandate isikute palvete pealt asjaosaliseks astumise kohta iseseisva nõudmisega, apellatsiooni-kaebuste pealt, ning kajade pealt tagaselja otsuste vastu. Summa alla ühe sendi loetakse täieks sendiks. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 848[1]. Kohtulõivu võetakse ka tsiviilnõudmistes, mis süüteo asjus esitatud Tsiviilkhotupidamise seaduse §§ 848, 200[7], 880 ja 888 alustel, kusjuures tsiviilnõudjal on igal tingimusel vaesuseõigus. (R./T. — 25, 57/58, 24).

§ 848[2]. Tulevase nõudmise kindlustamise palve pealt (§ 1824 ja järgm.) võetakse § 848 ettenähtud kohtulõivu pooles suuruses, mis arvesse võetakse nõudmise esitamise korral kohtulõivu maksmisel. (R./T. — 25, 57/58, 24).

§ 849. Asjus, mis ei ole hinnatavad, võetakse kohtulõivu kohtu määramise järele otsuse tegemisel: rahukohtunikkudele alluvais asjus 1.—15. kroonini ja rahukogudele, kui esimese astme kohtutele alluvais asjus 10.—500. kroonini. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 849[1]. Hoiuasjus, mis ette nähtud §§ 1928—1939, 1940—1955, 1956—1970, 2019—2023, 2024—2029, 2030—2034, 2035—2046, 2075—2078, 2081—2086 ja 2087—2093 võetakse kohtulõivu järgmiselt: 1) kui kohtu toimetusel oleva varanduse või õiguse väärtust võidakse hinnata rahas, siis ½% sellest hinnast, kuid mitte alla 1 krooni ja mitte üle 100 krooni; 2) kui nimetatud varandduse või õiguse väärtust rahas hinnata ei saa, siis 1.—100. krooni kohtu määramise järele. Mõlemal juhtumusel määratakse kohtulõiv kindlaks kohtuotsuses ja nõutakse sisse asjaalgatajalt või huvitatud isikult või kohtu toimetusel olevast varandusest. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 853[1]. Kohtulõivu maksetakse järgmiselt: 1) kui lõivu summa ei ulata üle 50 krooni — kohtumarkides ehk sularahas; 2) muil juhtumustel — sularahas. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 853[2]. Kohtumargid on ühe-, viie-, kahekümneviiesendilised ja ühe- ning viiekroonised.

Kohtumarkide kuju määrab kindlaks Kohtuminister, kokkuleppel Rahaministriga. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 853[3]. Kohtumarke müüakse Eesti Panga osakondades ja kohtuasutustes. Kohtuasutustele antakse kohtumarke avansina Kohtu- ja Rahaministri kokkuleppel kindlaks määratud summa peale. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 854. Otsuste, dokumentide ning muude paberite ärakirjade, täitmiselehtede, tunnistuste, teatiste j. n. ed. väljaandmisel asjaosalistele võetakse kantseleimaksu nende valmistamise eest 25 senti lehekülje pealt. Maksu võetakse kohtumarkides (§ 853[2]). (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 855. Kaotatud. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 857. Kui nõudjal ei ole võimalik kostja elukohta ülesanda, siis peab ta maksma 2 krooni väljakutse avaldamise eest „Riigi Teatajas". (R./T. 24, 81/82, 47).

§ 860. Ekspertidele määratakse nende nõudmisel tasu kohtule avaldatud arvamise eest 1—30 kroonini §§ 529 ja 530 eeskirjade järele, peale selle uurimistoimetuse kulud. Üksikutel kordadel, kui ekspertiis iseäranis keeruline ja rohkesti tööd nõuab, võib kohus tasu määrata ka suuremas summas.

Märkus. Teadusliku kohtu-ekspertiiskabineti poolt toimetatud uurimise eest määratakse tasu selle (860) paragrahvi alusel. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 861. Tunnistajatele määratakse tasu 60 sendist kuni 4 kroonini §§ 407 ja 408 eeskirjade järele, päevapalga ja muude kohalikkude olude kohaselt. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 862. Ekspertidel ja tunnistajatel, keda kutsutakse nende elukohast välja 5 kilomeetrist kaugemale, on õigus saada peale §§ 860 ja 861 ettenähtud tasu veel sõiduraha 12 senti iga kilomeetri pealt, nii sinna kui ka tagasi, kui aga võimalik on sõiduks tarvitada raudteed või veeteed, siis raudtee või laeva alama klassi piletihind sinna ja tagasi. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 863. Kaotatud. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 863[1]. Kaotatud. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 878. Pooltelt kulude katteks sissemakstud raha ülejääk antakse neile nõudmise korral tagasi; summat alla 1 krooni postiga kätte ei saadeta. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 879. Riigi- ja omavalitsusasutused on vabastatud tempelmaksust, kohtulõivust ja kantselei maksust, muud kohtukulud kannavad nad üldisel alusel. (R./T. — 24, 81/82, 47).

§ 940. Kaotatud. (R./T. — 26, 11, 7).

§ 973. Punktid 8 ja 10 on muudetud järgmiselt:

P. 8. Asjad, mis on vajalikud isiklikuks igapäevaseks tegevuseks võlgnikule enesele tema elukutse, teenistuse, käsitöö või tööstuse alal niivõrd, kuivõrd nende asjade hinnatud koguväärtus ei ületa 500 krooni.

P. 10. Põllumajapidamiseks hädatarvilik vallasvara järgmisel arvul: a) teravilja iga hektaari külitava põllumaa kohta 200 kilogrammi, arvates teravilja alla külitava põllumaa normiks $^{4}/_{5}$ kogu põllupinnast; b) kartuliseemet iga hektaari kartuli alla mineva põllumaa kohta 32 kvintaali, arvates kartuli alla mineva põllumaa suuruseks $^{1}/_{5}$ kogu põllupinnast; c) põllumajapidamistes, mille põllumaa suurus on kuni 8 ha, — 1 tööhobune, 2 veist, 2 siga, 1 ühehobuse ader, 1 kartuliader, 1 vedruäke, 1 äke, 1 rull, 1 töövanker, 1 regi; d) põllumajapidamistes, mille põllumaa suurus 8—20 ha — 2 tööhobust, 4 veist, 3 siga, 1 kahehobuse ader või 2 ühehobuse atra, 1 kartuliader, 1 vedruäke või kultivaator, 2 äket, 1 rull, 2 töövankrit ja 2 rege; e) põllumajapidamistes, mille põllumaa suurus ületab 20 ha — 3 tööhobust, 6 veist, 4 siga, 1 kahehobuse ader või 2 ühehobuse atra, 1 kartuliader, 1 vedruäke või kultivaator, 3 äket, 1 rull, 3 töövankrit ja 2 rege. (R/T. — 31, 105, 745).

Käesoleva paragrahvi punktide 8 ja 10 eeskirjad on maksvad ka nende varade kohta, mis arestitud enne 11. detsembrit 1931. Võlgniku palvel kuuluvad neis paragrahvides tähendatud varad aresti ja müügi alt vabastamisele.

Märkus. Punktides 8 ja 10 tähendatud vallasvara kuulub nõudja palvel arestimisele elatisrahade (alimentide), haigekassamaksude ja mitte rohkem kui ühe aasta teenistuse või töötasu sissenõudmisel. (R./T. — 32, 12, 102).

§ 974. Muu vallasvara puudumisel põllumajapidamistes võidakse panna aresti alla, arvatud välja eelmise (973) paragrahvi punktides 9 ja 10 loetletud vallasvara:

1) põllutööriistad, masinad ja igasugused põllumajapidamises tarvilikud riistad;
2) töö- ja koduloomad;
3) teravilja ja teiste maasaaduste tagavarad, mis tarvilikud inimeste ja tööloomade toitmiseks kuni uue lõikuseni. (R./T. — 31, 105, 745).

§ 978. Pristav on kohustatud kutsuma aresti peale panemise juurde kaks tunnistajat või kohaliku politsei esitaja:

a) kui maja välised uksed on lukus ja nende lahti tegemisest keeldutakse;

b) kui ei avata uksi seesmistes tubades või keeldutakse lukustatud ruumide lahtitegemisest;
c) kui arest pannakse peale võlgniku äraolekul.

Märkus. Mitteilmumise eest ilma sedusliku takistuseta karistatakse tunnistajat R. Tr. S. § 29 järgi. (R./T. — 25, 197/198, 128).

§ **1010.** Hoidja määratakse nõudja ja võlgniku kokkuleppel, vastasel korral aga pristavi poolt.

Pristav võib hoidjaks määrata ka võlgniku, kellel ei ole õigust hoiule võtmisest keelduda. Ei ole nõudja nõus võlgniku hoidjaks määramisega ja paneb omalt poolt ette isiku, kes on nõus varandust hoiule võtma ja kelle kohta ei ole olemas § 1012 ettenähtud takistusi, võib pristav selle isiku hoidjaks määrata. (R./T. — 25, 197/198, 128).

§ **1012.** Pristav ei või ilma mõlema poole kirjalikult antud nõusolekuta hoidjaks määrata:

a) isikut, kes seaduse järgi ei või olla tunnistajaks;
b) oma abikaasat ja esimese ning teise astme sugulasi ning hõimlasi;
c) nõudjat ja nõudja või võlgniku abikaasat, kodakondseid ja kahe astme hõimlasi, samuti sugulasi otsejoones kõigis astmeis ja külgjoones kahes astmes, olgu siis, et võlgnikku kodus ei ole ja kedagit teist ei leidu, kes nõus oleks võtma varanduse hoiule. (R./T. — 25, 197/198, 128).

§ **1033.** Rahamäär loetakse sentides ja suurendatakse sajakordselt. (R./T. — 24, 74, 34).

§ **1047.** Müümine peab sündima kella 9 ja 6 vahel päeval. (R./T. — 25, 197/198, 128).

§ **1048.** Kui müümise algul keegi ostjatest ei ilmu või ilmub ainult üks, siis peab müümist toimetav pristav ootama ostjaid vähemalt 2 tundi. (R./T. — 25, 197/198, 128).

§ **1070.** Uus enampakumine määratakse ilma vara teistkordse hindamiseta ja toimetatakse esimese enampakkumise eeskirjade kohaselt selle vahega, et teine enampakkumine algab poolest hinnatud hinnast. (R./T. — 31, 105, 745).

§ **1070[1].** Juhul, kui ei toimunud vara teistkordne enampakkumine, on sissenõudjal õigus ühe kuu jooksul, arvates enampkkumise päevast, teatada kohtupristavile müümata jäänud vara enesele jätmisest poole hinnatud hinnaga.

Ühe kuu möödumisel annab kohtupristav vara sissenõudjale üle juhul, kui sissenõudja selleks avaldanud soovi, vastasel korral aga vabastab vara aresti alt.

Kui sissenõudja oma sooviavalduse peale vaatamata ei ilmu kohtupristavi kutse peale viimase poolt määratud päeval kohtupristavilt vara vastu võtma, vabastatakse vara aresti alt. (R./T. — 31, 105, 745).

§ **1086.** Rahamäär loetakse sentides ja suurendatakse sajakordselt. (R./T. — 24, 74, 34).

§ **1143.** Rahamäär loetakse sentides ja suurendatakse sajakordselt. (R./T. — 24, 74, 34).

§ **1144.** Rahamäär loetakse sentides ja suurendatakse sajakordselt. (R./T. — 24, 74, 34).

§ **1149.** Rahamäär loetakse sentides ja suurendatakse sajakordselt. (R./T. — 24, 74, 34).

§ **1214.** Kui sissenõutud summast ei jätku kõigi sissenõudmiseks esitatud nõuete täielikuks rahuldamiseks, siis jaotab selle summa vastav kohus või kohtupristav kreeditoride vahel (§§ 1214[1]—1214[2]). Samasse kohtusse saadab kohtupristav kohtuotsuse täitmiseks sissenõutud summad. (R./T. — 29, 32, 236).

§ **1214[1]**. Kui võlglaselt sissenõutud summadest, — väljaarvatud kinnisvara müügist sissetulnud summad, mis jaotatakse § 1214[2] ettenähtud korras, — pärast § 1215-a ettenähtud nõuete rahuldamist, ei jätku kõigi sissenõudmiseks esitatud nõuete täielikuks rahuldamiseks, siis määrab kohtupristav 3 päevalise tähtaja võlgniku ja kreeditoride omavaheliseks vabatahtlikuks kokkuleppimiseks sissenõutud summa jaotamise kohta kreeditoride vahel. Ei järgne määratud tähtajaks kokkulepet, seab kohtupristav kokku jaotuse kava hiljemalt 2 nädala jooksul, arvates eeltähendatud tähtajast, ja paneb § 1217-a ettenähtud kuulutuse üles oma kantseleis ja vastava kohtu ruumis. Asjaosalised võivad 7 päeva jooksul, arvates kuulutuse väljapanekust, avaldada kohtupristavile vaidlusi kava vastu. Ei ole antud vaidlusi, või kui asjaosaliste poolt esitatud kokkulepe, siis saadab kohtupristav asjatoimetuse vastavale rahukohtunikule või rahukogule sissenõutud summa väljamaksmiseks § 1215-a eeskirjade ja esitatud kava või kokkuleppe kohaselt. Kui aga antud vaidlusi kava vastu, siis esitab kohtupristav asjatoimetuse samuti vastavale kohtule, kes kinnitab kava ja lahendab vaidlused harilikus korras. (R./T. — 29, 32, 236).

§ **1214[3]**. Kaotatud. (R./T. — 29, 32, 236).

§ **1215-a.** Esitatud summast tasutakse vastava rahukogu, rahukogu alalise liikme või rahukohtuniku määruse põhjal viivitamata sissenõudmise kulud. Ülejäänud summast rahuldatakse nõudmised järgmises järjekorras:

1) nõudmised, mille kindlustamiseks panditud müüdud vallasvara (B. E. S. § 1469 ja järgm.);
2) tööliste ja teenijate palganõudmised, kelle palgasumma kuus ei ületa 60 krooni, kuid mitte rohkem kui 180 krooni igal üksikul isikul.

Ülejääk jaotatakse teiste kreeditoride vahel proportsionaalselt neile saada tulevatele summadele. (R./T — 29, 32, 236).

§ 1222[13]. Rahamäär loetakse sentides ja suurendatakse sajakordselt. (R./T. — 24, 74, 34).

§ 1222[14]. Märkuses tähendatud rahamäär loetakse sentides ja suurendatakse sajakordselt. (R./T. — 24, 74, 34).

§ 1289. Tunnistatud maksvusetaks järgmised sõnad: „Не подлежатъ ни вѣдомству мировыхъ установленій, за исключеніемъ положительно означенныхъ въ законѣ случаевъ, ни производству сокращеннымъ порядкомъ. Они также". (R./T. — 20, 26/27, 95).

§ 1338. Kaotatud. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ 1356[1]. Abielu maksvusetuks tunnustamise ja lahutamise asjad toimetatakse kohtutes üldistel alustel järgmiste eranditega. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ 1356[2]. Eelmises paragrahvis nimetatud asjad alluvad rahukogule esimese astme kohtuna ja nimelt:
1) abielu maksvusetuks tunnustamise asjad (Abielu seaduse §§ 12—20) — abielu sõlmimise kohe järele;
2) abielu lahutamise asjad (Abielu sead. §§ 21—33):
   a) kui kostja elab väljamaal või tema elukoht teadmata või kui ta on vahi all — nõudja elukoha järele;
   b) kui abielu lahutatakse mõlemate poolte ühisel tahtmisel (Abielu sead. § 30) — ühe poole elukoha järele nende oma valikul;
   d) kõigil muil juhtumistel — kostja elukoha järele. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ 1356[3]. Abielu maksvusetuks tunnustamise ja lahutamise nõudmispalvekirjad peavad olema palujate eneste nimel kirjutatud ja nende poolt alla kirjutatud.

Neil palvekirjadel, mis esitatakse Abielu seaduse §§ 14 ja 21—30 ettenähtud juhtumistel, peab paluja allkiri tõestatud olema kas notaariuse, rahukohtuniku, politsei või vallavalitsuse poolt. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ 1356[4]. Alaealised abikaasad, samuti ka need abikaasad, kes on pillamise pärast eestkostmise all, võivad iseseisvalt algatada ja ajada abielu maksvusetuks tunnusta-

mise ja lahutamise asju, olla kostjaks neis asjus ja anda tarvilikke volikirju.

Samuti ei ole mehenaisel neis asjus abielulist nõuandjat vaja. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ 1356[5]. Palūja isiklikul palvel algatatud (§ 1356[3]) abielu maksvusetuks tunnustamise ja lahutamise asja edasiajamiseks võidakse volikirja välja anda, kusjuures see eneses erivolitust käesolevaks asjaks peab sisaldama. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ 1356[6]. Kohtulõiv (posliin) abielu maksvusetuks tunnustamise asjus vaieldatavuse alusel (Abielu sead. §§ 14—16) ja lahutamise asjus määratakse kohtu poolt ühistel alustel nende asjadega, mis ei ole hinnatavad, kuna abielu maksvusetuks tunnustamise asjad tühistamise alusel (Abielu sead. §§ 12 ja 13) on kohtulõivust, tempel- ja muudest kohtumaksudest vabad. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ 1356[7]. Abielu maksvusetuks tunnustamise asjus tühistamise alusel (Abielu sead. § 12 ja 13) võtab prokurör osa, vaatamata selle peale, kas asi algatati tema või asjast huvitatud eraisiku palvel, kogub ja esitab tõendusmaterjaale, avaldab enne otsuse tegemist oma arvamist ja võib kohtuotsuse peale edasi kaevata üldises korras. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ 1356[8]. Abielu maksvusetuks tunnustamise ja lahutamise asjus on kohtuistungid kinnised. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ 1356[9]. Abielu maksvusetuks tunnustamise ja lahutamise asjus võib kohus nõuda igas asjaolekus poolte isiklist etteilmumist ning poolte poolt ettepandud tõendustest rippumata oma äranägemise järele asja kohta tõendusi koguda. Ts. Kp. S. § 373 pp. 1—3 nimetatud tunnistajad kuulatakse üle ka tagandamise korral, kuid ilma vandeta. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ 1356[10]. Kui abielu maksvusetuks tunnustatakse või lahutatakse ilma ühegi poole süüdlaseks tunnustamata, siis määratakse kohtukulud mõlemate poolte kanda ühetasaselt. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ 1356[11]. Kohus saadab oma otsuse ärakirja ajaviitmata peale esimese astme otsuse seaduse jõusse astumist (Ts. Kp. Sead. § 892 pp. 1 ja 2) ehk teise astme otsuse täitmisele pööramise aja kätte jõudmist (§ 814[1] ibidem) vastavale asutusele või isikule, kelle juures abielu sõlmiti, äramärkimiseks sellekohastes raamatutes. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ 1356[12]. Nõudmispalved abielu lahutamise üle abikaasade omavahelise kokkuleppe põhjal (Abielu sead.

§ 30) määrab kohus arutusele alles kolme kuu pärast, arvates nende esitamise ajast.

Pooled peavad isiklikult ilmuma kohtuistungile uuesti oma kokkulepet lahkuminemise asjus tõendama. Kui isiklik ilmumine võimata, siis on puudujal poolel õigus ühes mitteilmumise põhjuste teatamisega saata kohtule aegsasti — enne istungi päeva — kirjalikku korduvat tõendust oma vankumata tahtmise üle lahkuminna, mis kirjutatud ja millel allkiri kinnitatud peab olema § 1356[3] korras, mitte enne kahte kuud peale abielu lahutamise palve esitamist.

Kui üks pooltest kohtuistungile ei ilmu ja ei saada mitteilmumise vabandava põhjuse tõendust, samuti ka ülevalnimetatud kokkuleppe korduvat tõendust, siis lõpetatakse asi ära ja võidakse uuesti alustada käesolevas paragrahvis ettenähtud korras.

Kohtuotsused abielu lahutamise üle abikaasade omavahelise kokkuleppe põhjal (Abielu sead. § 30) astuvad kohe seadusjõusse ja nende peale ei ole edasikaebust. (R./T. — 23, 33/34, 22).

§ **1400**[1]. Käesoleva seaduse §§ 1368—1400 on maksvad alljärgnevate muudatustega ka asjus, mis lepingupoolte kokkuleppel vahekohtule alluvad Vahekohtu klauselite protokolliga ühinemise seaduse (Riigi Teataja nr. 30 — 1928 a.) põhjal. (R./T. — 28, 47, 281).

§ **1400**[2]. Vahekohtu kirja (§ 1369 ja 1385) aset täidab eelmises (1400[1]) paragrahvis tähendatud asjus poolte vahel sõlmitud lepingu klausel või erikokkulepe, mille järgi antakse vahekohtu lahendada lepingust tekkinud või tekkida võivad tüliküsimused. (R./T. — 28, 47, 281).

§ **1400**[3]. Leping (§ 1400[2]), millest tekkinud või tekkida võivad tüliküsimused, antakse vahekohtu lahendada ühes selles sisalduva vahekohtu klauseliga, samuti ka erikokkulepe vahekohtu kohta peab olema kirjalik.

Lepingu klauselis või erikokkuleppes vahekohtu kohta peab olema tähendatud vahekohtunikkude nimed ja perekonnanimed või isik või asutus, kellele õigus antakse ühe või mõlema poole palvel vahekohtunikke nimetada lepingust tekkinud tüliküsimuste lahendamiseks. (R./T. — 28, 47, 281).

§ **1400**[4]. Lepingu klausel või erikokkulepe vahekohtu kohta kaotab maksvuse, kui isik või asutus, kellele pooled andsid õiguse vahekohtunikke nimetada, neid ei nimeta kahe nädala jooksul, arvates vastava palve (§ 1400[3]) kättesaamisest, või kui vahekohtunikkudeks nimetatud isikud ei avalda nõusolekut vahekohtu ülesandeid oma

peale võtta kahe nädala jooksul, arvates ajast, mil üks või mõlemad pooled esitasid neile tüliküsimuse lahendamiseks. (R./T. — 28, 47, 281).

§ **1400**[5]. Kui lepingu klauselis või erikokkuleppes ei ole vahekohtule määratud tähtaega otsuse tegemiseks, peab vahekohus asja otsustama kahe kuu jooksul, arvates ajast, mil üks või mõlemad pooled esitasid temale tüliküsimuse lahendamiseks. (R./T. — 28, 47, 281).

§ **1806**. Punkt 1-ses tähendatud nõude hinnaks lugeda 1000 krooni. (R./T. — 20, 119/120, 248 ja 25, 171/172, 85).

§ täiendatud järgmise p. 7-ga:

Ülalpidamise (alimentide) nõuded vaatamata nõude hinna peale. (R./T. — 25, 171/172, 85).

§ **1911**. Adopteerimise ja adopteerimisest loobumise asjade arutamisest võib prokuratuuri esitaja oma äranägemise järgi osa võtta. (R./T. — 26, 85, 90).

§ **1956**. Balti Eraseaduse §§ 2446—2452 tähendatud korraldused kirjalikkude testamentide avamise ning kirjalikkude kui ka suusõnaliste testamentide ja teiste viimsete tahtmisavalduste (surma juhtumiseks tehtud kingituste, pärijaks nimetamise lepingute ja koditsiilide) väljakuulutamise kohta tehakse selle rahukohtuniku poolt, kus päranduse jätjal oli viimne elukoht enne surma. (R./T. — 23, 43, 38).

§ **2011**. Kuulutus päranduse avamise üle (Balti Eraseaduse §§ 373, 2597, 2629, 2651 ja 2652) tehakse selle rahukohtuniku poolt, kus päranduse jätjal oli viimane elukoht enne surma.

Märkus. Kuulutus avaldatakse „Riigi Teatajas" ja pannakse üles nähtaval kohal kohturuumis ning peale selle, kui päranduse jätja viimne elukoht oli maal või kui päranduse hulka kuulub maalolev kinnisvara, siis ka kohalikus vallamajas, kus päranduse jätjal oli viimne elukoht enne surma ja kus asub kinnisvara. Kui päranduse väärtus ei ulata üle 500 krooni, siis ei ole kuulutamine „Riigi Teatajas" sunduslik. (R./T. — 23, 43, 58).

§ **2011**[1]. Kui päranduse jätja viimne elukoht oli väljamaal, siis tehakse §§ 1956 ja 2011 ettenähtud korraldused ja kuulutused Tallinna 1 jaoskonna rahukohtuniku poolt. (R./T. — 23, 43, 58).

§ **2024**. Kui päranduse jagamise asjas pärijad kodusel teel kokku ei lepi, siis võivad nad päranduse jagamist nõuda vastava rahukohtuniku juures või vastavas rahukogus (2024[1]) §§ 2026—2028 ettenähtud korras. Kohtu al-

luvus määratakse kindlaks neil alustel, mis on maksvad nõudeasjus. (R./T. — 23, 43, 58).

§ **2024**[1]. Päranduse jagamise nõudmised antakse sellele rahukohtunikule või rahukogule, kelle poolt või kelle piirkonnas toimetati pärandusasja (§§ 1956, 2011 ja 2011[1]). Kui päranduse hulka kuulub kinnisvara, siis antakse päranduse jagamise nõudmised sellele rahukohtunikule või rahukogule, kelle piirkonnas asub nimetatud kinnisvara, või kui neid mitu on, siis üks nendest. (R./T. — 23, 43, 58).

§ **2024**[2]. Päranduse jagamise asjas, mis alluvad rahukogule (§ 2024), võivad pärijad omavahelisel kokkuleppel pörata enne asja alustamist rahukogus vastava rahukohtuniku poole (§ 2024[1]) palvega päranduse jagamise kava kokku seada ja pärijatele vastuvõtmiseks ette panna. (R./T. — 23, 43, 58).

§ **2024**[3]. Kui pärijad rahukohtuniku poolt kokkuseatud jagamise kavaga nõus on, siis otsustab rahukohtunik kava kinnitada ja annab oma otsusest pärijatele teada allkirja vastu.

Ei ole pärijad rahukohtuniku poolt kokkuseatud kavaga nõus, siis lõpetab rahukohtunik asjatoimetuse ja pärijatel jääb õigus päranduse jagamist nõuda vastavas rahukogus harilikus korras. (R./T. — 23, 43, 58).

§ **2081**. Väljakutse kinnistuseraamatutesse kantud hüpoteekide kustutamiseks võib teha:

1) kui hüpoteegivõlg võlgniku teadaande järgi juba tasutud, kuid selle võla kustutamiseks kinnistuseraamatus võlgnikul ei ole võimalik saada seadusega nõutavat (B. E. S. § 1600, 1890 a. järg) kreeditori nõusolekut tema või ta elukoha mitteteadmisel;

2) kui kreeditor võtab õigeks võla tasumise ja avaldab nõusoleku võla kustutamiseks kinnistusraamatus, kuid temale väljaantud võladokumenti ei saada ta esitada selle kaotsimineku tõttu (B. E. S. § 3540);

3) kui võlgnik ei saa kreeditori või ta elukoha mitteteadmisel tasuda hüpoteegi võlakohustust, mille maksutähtaeg juba möödunud, ja

4) kui võlgnik ei saa kreeditori või ta elukoha mitteteadmisel üles öelda ja tasuda hüpoteegi võlakohustust, mille järgi võla tasumine tingitud selle kohustuse ülesütlemisest. (R./T. — 29, 33, 245).

§ **2082**. Väljakutse toimetuse avab kohus eelmise (2081) paragrahvi pp. 1, 3 ja 4-das ettenähtud juhtudel panditud kinnisvara omaniku palvel ja sama paragrahvi

p. 2 ettenähtud juhul kinnisvara omaniku või kreeditori palvel. (R./T. — 29, 33, 245).

§ 2083. Eelmises (2082) paragrahvis tähendatud palvega ühes esitatakse kustutamisele kuuluva hüpoteegikohustuse algdokument või selle ärakiri ja kinnistuse jaoskonna teatis kinnistuseraamatusse viimsena kantud kreeditori õigusjärglaste kohta. Palves tähendatakse ka kinnistuseraamatusse kantud kreeditori need õigusjärglased, kes ei ole küll teatises nimetatud, kuid on teada palujale. § 2081 p. 3 ettenähtud juhul, esitatakse palvega ühes kreeditori nõude täielikuks rahuldamiseks jätkuv rahasumma ja sama paragrahvi p. 4 ettenähtud juhul võlasumma ning maksmata protsendid möödunud aja eest kuni tähtajani, mil võlgnik oleks õigustatud tasuma oma võla kreeditorile, kui ülesütlemine oleks sündinud võlasumma ja protsentide kohtule esitamise päeval. (R./T. — 29, 33, 245).

§ 2084. Väljakutse kuulutuses tähendatakse: § 2081 pp. 1 ja 3 ettenähtud juhtudel, et väljakutsutud isikute tähtajaks mitteilmumisel tunnustatakse võlg tasutuks; sama paragrahvi p. 2 ettenähtud juhul, et võla dokument tunnustatakse hävinenuks; sama paragrahvi p. 4 ettenähtud juhul, et võlg loetakse ülesõelduks, arvates paluja poolt kohtule võlasumma ja protsentide esitamise päevast, ja tunnustatakse väljakutsutud isikute tähtajaks mitteilmumisel tasutuks, ning peale selle kõigil juhtudel, et palujale antakse õigus nõuda hüpoteegi kustutamist kinnistuseraamatus. (R./T. — 29, 33, 245).

Tsiviil-kohtupidamise seaduse ühtlustamise seadus.

(R./T. — 24, 77/78, 38).

§ 1. Tsiviil-kohtupidamise seaduse §§ 1799—2097 pannakse maksma ka Petserimaal ja Naroova-tagusel maaalal.

§ 2. Kõigil neil juhtumistel, kus nimetatud paragrahvides räägitakse Balti eraseadusest ja kohalikkudest talurahva seadustest, tuleb Petserimaal ja Naroova-tagusel maa-alal vastavalt tarvitada sealmaksvaid tsiviilseaduse määrusi.

§ 3. Käesolev seadus ei muuda nende asjade kohtu alluvust, mis kohtutele on esitatud enne selle seaduse maksmahakkamist.

Maksujõutetuks tunnistatud võlgnikkude vahiall pidamise kohta käiva Vene Ajut. Valitsuse 1917 a. 15. mai määruse muutmisseadus.

(R./T. — 24, 83/84, 51).

Vene ajutise valitsuse määrus 15 maist 1917 a. kaubanduse alal maksujõuetuks tunnustatud võlgnikkude vahi all pidamise kaotamise kohta enne kohtu poolt maksujõuetuse liigi kindlaksmääramist (Seadluste ja valitsuse korralduste kogu nr. 123, 31 maist 1917 a., artikkel 660) — tunnustatakse maksvusetaks. Kõik Tsiviilkohtupidamise seaduse, Kaubanduslikukohtupidamise seaduse ja teiste seadustikkude normid, mida 1917 a. 15 mai määrus ära muutis, astuvad uuesti jõusse, kuivõrd nad ei ole vastuolus hiljemalt väljaantud seadustega.

Määrus arestitud varanduse hoidmise ja hindamise eest tasu maksmise kohta 1932, 1933 ja 1934 aastal.

Alus: Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1006, 1015, 1845, 1997 (VSK XVI k. 1914 a. väljaanne).
(R./T. — 32, 2, 19).

I.

Tasu maksmine arestitud varanduse hoidmise eest.

§ 1. Arestitud varanduse hoidmise eest määratakse tasu, kui selle suuruses ei lepita nõudja ja võlgniku vahel kokku või kui see varandus jääb kolmanda isiku kätte hoiule, varanduse müügist saadud summa järgi:

1) hoidmise eest kuni ühe kuuni:
   a) müügisummast kuni 100 kroonini — 5%,
   b) järgneva 101 kuni 1.000 krooni pealt — 1%,
   c) üle 1.000 krooni suurusest osast — ½%;

2) aja eest üle ühe kuu lisatakse p .1 ette nähtud esimese kuu hoiutasudele iga järgmise kuu eest juurde ¼% tervest müügisummast, kusjuures poolikud kuud loetakse terveteks, tingimusel, et kogu hoiutasu ei tõuseks üle ühe neljandiku hoiuloleva varanduse väärtusest.

§ 2. Loomade hoidmise eest määratakse kolmekordne tasu § 1 normide kohaselt.

§ 3. Kui varandus on müüdud alla hinnatud väärtuse, samuti ka juhul, kui enampakkumist ei toimetata, makstakse hoiutasu ülaltähendatud määral varanduse hinnatud väärtuse järgi.

§ 4. Kui varanduse hoidmiseks on vaja üürida eriruume või palgata järelevaatajaid või valvureid, siis tasutakse hoidjale ka tähendatud kulud.

§ 5. Eelmises paragrahis tähendatud kulude summa määrab kindlaks kohtupristav varanduse hoiuleandmisel hoiu aja ja kohalikkude hindade kohaselt, tehes selle kohta märkuse algnimekirjal, millel hoidja allkiri varanduse vastuvõtmise kohta, ja ka temale väljaantavas ärakirjas (Tsiv. kp. s. § 1013).

§ 6. Paragrahvides 4 ja 5 tähendatud alustel tasutakse hoidjale ka kulud varanduse hoidmisel väljaspool eluruume, s. o. laevade, metsamaterjalide j. n. e. hoidmisel.

§ 7. Varanduse üleviimise tarviduse korral arestimise kohast hoiukohta tasutakse üleviimise kulud kohapealsete veohindade piirides.

§ 8. Hoiulolevate loomade toidukulud tasutakse kohalikkude hindade järgi.

§ 9. Loomade toidukuludest võib arvutada maha loomadest nende hoiul olemise ajal saadud tulud, millise summa kohta hoidja on kohustatud andma aru Tsiv. kp. s. § 1018 põhjal.

§ 10. Paragrahvides 1—9 tähendatud kulud tasutakse Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1060 ja 1066 ette nähtud korras.

§ 11. Juhul, kui hoidja enne varanduse müümist enampakkumisel, loobub selle varanduse edaspidisest hoidmisest, makstakse temale hoiuraha § 1 tähendatud tasumäärade pooles suuruses pärast seda, kui varandus müüdud.

§ 12. Juhul, kui arestitud varanduse enampakkumisel müük mõnesugusel põhjusel ära jääb, nõutakse hoidja tasu hinnatud väärtuse järgi Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1066 tähendatud isikutelt kohtupristavi kaudu sisse täiel määral kohtukulude ja pristavite tasu sissenõudmiseks määrtud korras (Kohtute seaduse § 313 märk. lisa § 18, RT 36 — 1927 art. 28).

II.

Asjatundjatele tasu maksmine varanduse hindamise eest.

§ 13. Igale asjatundjale määratakse nii vallas- kui ka kinnisvara hindamise eest tasu tööaja järgi, nimelt:

1) kui hindamine ei ole kestnud üle kolme tunni ööpäeva kohta — 2 krooni;

2) kui hindamine on kestnud kuni kuue tunnini — 4 krooni;

3) kui hindamine on kestnud üle kuue tunni — 6 krooni.

Autoriteetsetele isikutele teaduse ja kunsti alal määratakse tasu 10 krooni öö-päeva eest, rippumata hindamiseks kulutatud aja kestusest.

§ 14. Peale § 13 tähendatud tasu saavad hindajad päevaraha 1 kroon päevas. Kõrgema haridusliku tsensusega isikutele makstakse päevaraha 3 krooni päevas.

§ 15. Hindajad, kes kutsutakse välja oma elukohast, mis asub väljaspool linna piirkonda, või linnast välja, saavad peale §§ 13 ja 14 tähendatud tasu sõiduraha maanteed mööda sihtkohta ja tagasi kahe hobuse peale postitaksi järgi ja, tarbekorral, raudteel või laeval 2. klassi pileti hinna järgi edasi-tagasi.

§ 16. Sõiduraha, niisama ka §§ 13—15 ette nähtud tasu makstakse hindajatele ette peale nende esitamist kohtupristavile isiku poolt, kes nõudnud hindajate kutsumist.

§ 17. Teised hindajatele määratud tasud makstakse kohe peale hindamise lõppu sellest summast, mis sisse makstakse kohtupristavile hindajate kutsumise nõudmise avaldamisel, ning mille suuruse määrab kindlaks kohtupristav, arvesse võttes ligikaudselt hindamise aja.

§ 18. Käesolev määrus hakkab aksma 1. jaanuarist 1932.

Raudtee tegevuse alal tekkinud nõuete kohtualluvus ja aegumine ning raudtee vastu sihitud otsuste täidesaatmise kord*).

(R./T. — 31, 22, 128).

I peatükk.

Kohtualluvus.

§ 110. Nõue veolepingu alal kui ka muu tasunõue raudtee ekspluateerimisel tekkinud kahju eest tuleb kahjusaajal esitada raudteevalitsusele ning kohtulikku nõuet mitte enne alata, kui raudteevalitsus tasumaksmise kas täielikult või osaliselt lükanud tagasi või kui tasunõude esitamisest on möödunud üks kuu.

§ 111. Paragrahvis 110 nimetatud nõue esitatakse kirjalikult; nõudes peab tähendatama nõude alus ja nõutava summa suurus, nõudja elukoht ja raudteejaama ni-

*) Väljavõte Raudteede seadusest.

metus, kus nõudja soovib tasu väljamaksmist. Nõue antakse kas otsekohe raudteevalitsusse, kellelt kahjutasu nõutakse, või ühele selle raudtee jaamaülemaist. Nõudel peavad juures olema nõuet tõendavad dokumendid või kinnitatud ärakirjad neist.

Nõudekirja vastuvõtmise üle annab raudteevalitsus või vastaval korral jaamaülem tunnistuse, milles tähendatakse kirja esitamise aeg ja kirjale juurdelisatud dokumendid.

§ 112. Raudteevalitsus on kohustatud teatama tasunõudjale ülesantud aadressi järgi, kas ta on nõus rahuldama nõuet või mitte; nõusoleku korral teeb raudteevalitsus korralduse tasusumma väljamaksmiseks, vastasel korral saadab nõudele juurdelisatud dokumendid tagasi.

§ 113. Isik, kes alustab raudtee vastu kohtuliku nõude, ilma et oleks esitanud § 111 ettenähtud korras nõuet samale raudteevalitsusele või oleks oodanud ära § 110 ettenähtud tähtaja möödumist, kaotab sel puhul, kui raudteevalitsus kohtus tema nõude tunnustab täielikult või osaliselt õigeks, õiguse saada raudteelt kohtu- ja asjaajamiskulude katmist vastavalt raudtee poolt õigekstunnustatud nõudesummale. Peale selle peab nõudja raudteele tasuma viimase poolt õigekstunnustatud summale vastavalt kohtu- ja asjaajamiskulud.

§ 114. Raudtee poolt või raudtee vastu alatud nõuded alluvad kohtutele, vastavalt nõude liigile ja suurusele, §§ 115—117 ettenähtud korras. Juhtudel, mis pole nähtud ette nimetatud paragrahvis, talitatakse kohtualluvuse määramisel üldise korra järgi.

§ 115. Raudtee vastu sihitud kohtulikud nõuded, mille aluseks on reisijate, pagasi või kauba vedu, või raudtee ekspluateerimisel juhtunud surm, tervislik vigastus või aineline kahju, esitatakse nõudja äranägemisel kas vastavata raudteevalitsuse, saate- või sihtjaama asukoha, või sündmuse koha järgi.

Kui raudtee vastu alatava protsessi aluseks on kahjutasunõue kaupade ärasaateks vastuvõtmise korra rikkumise eest enne veolepingu sõlmimist, siis esitatakse nõue raudteevalitsuse või saatejaama asukoha järgi.

§ 116. Raudtee vastu sihitud kohtulikud nõuded, mille aluseks on kauba või pagasi vedu otseühendusliku veolepingu järgi, esitatakse nõudja äranägemisel kas saate- või sihttee vastu või selle raudtee vastu, kelle süü läbi kaup või pagas läinud kaduma või rikuti, vastavalt saate- või sihtjaama või raudteevalitsuse asukohale.

§ 117. Raudteede omavahelised kohtulikud nõuded, mille aluseks on otseühenduslikud veolepingud, esitatakse sellele kohtule, kelle piirkonnas asub kostjana esinev raudteevalitsus.

§ 118. Raudtee palvel, kelle vastu on tõstetud kohtulik nõue otseühendusliku veo alal, kutsub kohus asja juurde kolmandate isikutena ka teised raudteed, kes võtnud osa veost.

§ 119. Raudtee vastu sihitud kohtulikkude nõuete asjus saadetavad kohtukutsed, tagaselja tehtud otsuste ärakirjad ja kõik muud kostjale kätteandmiseks määratud kirjad saadetakse kostjana esinevasse raudteevalitsusse.

II peatükk.

Nõuete aegumine.

§ 120. Veolepinguist järelduvate nõuete kui ka raudtee ekspluateerimise tõttu tekkinud muude kahjude eest tasunõude esitamise tähtajaks on üks aasta, välja arvatud § 102 ettenähtud juhud. Aasta jooksul aegub ka raudtee õigus nõuda reisijate ning kaubaomanikkude poolt temale tehtud kahju katmist kui ka vähemvõtete tasumist. Sama aegumise tähtaeg on maksev ka raudteede nõuete kohta, mis tekivad vastastikuste arvete õiendamisel otseühenduslikkude vedude alal.

§ 121. Paragrahvis 120 ettenähtud üheaastane aegumise tähtaeg arvatakse: 1) tasunõude asjus pagasi või kauba rikke või osalise kaotsimineku eest — pagasi või kauba väljaandmise päevast; 2) tasunõude asjus pagasi või kauba täieliku kaotsimineku eest — nende kohaletoimetamiseks määratud tähtaja möödumisest (§§ 34 ja 44); 3) rohkem- ja vähemvõtete nõude asjus — kauba väljaostmise päevast (§ 70); 4) lunamaksude asjus (§ 61) lunamaksu sissemaksmise päevast; 5) kõigi muude nõuete asjus — sellest päevast, mil nõude aluseks olev sündmus juhtunud, kui aga sündmuse tagajärjel oli jälgimine kriminaalkohtu korras, siis kriminaalasja lõpetamise või kohtuotsuse seadusjõusse astumise päevast.

§ 122. Paragrahvi 120 nimetatud üheaastane aegumise tähtaeg raudtee vastu sihitud nõuete suhtes on maksev ka alaealiste ja üldse eeskoste all olevate isikute kohta. Nõude aegumine (§ 120) katkeb kirjaliku tasunõude esitamisega vastutavale raudteele, või kui neid on mitu, siis ühele neist § 111 ettenähtud korras. Sel puhul ei arvata nõude aegumise tähtaja hulka aega, mis möödunud kirjaliku nõude esitamisest kuni raudtee vastuse teatamiseni nõudjale ning esitatud dokumentide tagasiandmi-

seni. Teistkordne nõude esitamine raudteele ei katkesta aegumist.

Päeva, millest arvatakse aegumine, ei loeta aegumise tähtaja hulka.

III peatükk.

Üldtarvitamiseks avatud eraraudtee omanikkudelt väljamõistetud summade sissenõudmise kord.

§ 123. Eraraudtee omanikult väljamõistetud summade sissenõudmisi ei või pöörata mingitele raudtee üksikuile päraldistele ega ka raudtee kassades olevaile rahalistele summadele.

§ 124. Asutused ja võimud, kes kohtuotsuseid viivad täide või kellel on õigus esitada seaduse poolt vastuvaidlematuks tunnustatud nõudeid, saadavad saadaolevate summade nõuded raudtee omanikule.

§ 125. Kui eraraudtee omanik kolme kuu jooksul, arvates väljamõistetud või vastuvaidlematu nõude kättesaamise päevast, ei toimeta nõutavat summat selle ametkoha või võimu kätte, kelle ülesandeks on täita nõuet, siis on nõudjal õigus paluda vastavat kohut tunnustada võlgnev raudteeomanik maksujõuetuks.

§ 126. Eraraudtee omaniku maksujõuetuks tunnustamise korral on riigil õigus võtta oma kätte selle raudtee ekspluateerimine.

§ 127. Riik, võttes eelmise (126) paragrahvi põhjal oma kätte raudtee ekspluateerimise, jätkab selle raudtee ekspluateerimist omaniku arvel, kusjuures riik vastutab kolmandate isikute poolt esitatavate, ekspluateerimisest olenevate nõuete eest.

Mõnesuguste kadumaläinud väärtpaberite hävinenuks tunnustamise seadus.

(R./T. — 26, 33, 58).

§ 1. Kohtu kutsekoras võidakse hävinenuks tunnustada nimeta väärtpabereid, mis nende valdajad ära kaotanud pärast 1. augusti 1914. a. kuni käesoleva seaduse maksmahakkamiseni ja mis välja antud kuni 7. novembrini 1917. a. Vene valitsuse, krediitasutuste, omavalitsuste ja nende kassade ning Eesti aktsiaseltside ja osaühisuste poolt, samuti aktsiaseltside ja osaühisuste poolt, mille varandused kohtu kutsekorra algamise ajal Eesti riigis hoolekande, administratsiooni või sekvestri all on.

Kohtu kutsekorda toimetatakse ts. kp. s. §§ 2054—2071 järgi käesolevas seaduses ettenähtud muudatuste ja täiendustega.

Kohtu kutsekorda ei või alustada: 1) kupongide ja 2) Eesti-Vene rahulepingu põhjal Vene valitsuse poolt Eesti valitsusele üleantud aktsiate, osatähtede ja teiste väärtpaberite peale.

§ 2. Paragrahv 1. nimetatud väärtpaberite kohta, mis krediitasutustes arvetel, on viimastel õigus kohtu kutsekorda alustada, kui väärtpaberid selles asutuses kaduma läinud.

§ 3. Palved nimeta väärtpaberite hävinenuks tunnustamise asjus antakse Tallinna-Haapsalu rahukogule ühe aasta jooksul, arvates käesoleva seaduse maksmahakkamise päevast.

§ 4. Palvele lisatakse juurde väärtpaberite ärakiri, on see aga võimatu, siis kõik väärtpaberi sisu ja tarvilikkude tundemärkide selgitamiseks tarvilikud andmed.

§ 5. Tsiviilkohtupidamise seaduse § 2059. ettenähtud juhtumisel määrab kohus peale väärtpaberipidaja ja huvitatud isikute väljakutsumise veel:

1) maksvusetaks tunnustada kõik „Riigi Teatajas" väljakuulutatud väärtpaberiga ettevõetud operatsioonid, kui need alustatakse pärast kuulutamise ilmumist;
2) ära keelata väärtpaberi väljaandnud asutusele maksmist või mingisugust muud täitmist selle väärtpaberi järgi toimetada, niisama ka välja anda uusi kupongilehti või dividendi saamise lehti, kui niisugused selle juurde kuuluvad, ja tähendatud asutusi kohustada kinni pidama ettenäidatud väärtpaberit, andes ettenäitajale sellekohase kviitungi, ja üles andma väärtpaberi rahukogule ühes teadetega ettenäitaja ees-, isa- ja perekonnanime, kodakondsuse ja elukoha kohta.

Oma määruse saadab kohus „Riigi Teatajale" avaldamiseks.

§ 6. Uute aktsiate väljaandmise korral § 1. nimetatud aktsiaseltside või osaühisuste poolt on isikul, kes kohtus niisuguse aktsiaseltsi või osaühisuse aktsiate asjus kutsekorra alustas, õigus osa võtta pärast väljakutsumise kuulutuse ilmumist „Riigi Teatajas" uutest väljaannetest ühesugustel alustel teiste aktsionääridega. Tema poolt väljamakstud uue väljaande aktsiaid võib ta kätte saada, samuti ka dividendi saada nende järgi ja aktsionääride peakoosolekust osa võtta ainult siis, kui pärast kutsetoimetuse tähtaega kohus otsustab hävinenuks tunnustada vana aktsia.

Ei tunnusta kohus vana aktsiat hävinenuks, siis on aktsiaseltsi või osaühisuse juhatusel õigus, peakoosoleku sellekohasel otsusel ettetellijale uute aktsiate eest väljamakstud raha tagasi maksta, alates väljamaksmise päevast, aktsiaid aga realiseerida oma äranägemise järgi peakoosoleku poolt kinnitatavatel tingimustel.

§ 7. Isikud, kelle palvel kohtu kutsetoimetus ette võetud, peavad pärast väljakutsumise tähtaja lõppu, aga enne kohtuotsuse tegemist, kohtule esitama tunnistuse sellest asutusest, kes välja andis kadumaläinud väärtpaberi, et vahepeal kunni väljakutsumise tähtaja lõpuni selles asutuses keegi ei ole üles andnud oma õigusi kadumaläinud väärtpaberite kohta.

§ 8. Kui kohus leiab nõudmise põhjendatud, otsustab ta Ts. kp. s. § 2066. ettenähtud korras tunnustada väärtpaberi hävinenuks ja kõik avaldamata õigused kustunuks. Vastasel korral lükkab kohus nõudmise tagasi.

Oma seadusjõusse astunud otsusest kuulutab kohus „Riigi Teatajas" ja teatab Kaubandus-tööstusministeeriumile.

§ 9. Väärtpaberi hävinenuks tunnustamine kohtu poolt annab isikule, kelle palvel kohtu kutsetoimetus ette võetud, õiguse nõuda asutuselt, kes väärtpaberi välja andis:

1) kas kapitaali väljamaksmist, kui kaotatud väärtpaber väljaostmisele määratud, või
2) uue väärtpaberi väljaandmist hävinenuks tunnustatud väärtpaberi asemel, ühes väljaandja märkusega väärtpaberil, et see välja antud dublikaadina.

Dublikaadiga on seotud kõik hävinenuks tunnustatud väärtpaberi õigused ja kohustused, kusjuures aktsiad antakse välja kupongidega esimese kupongilehe järgneva tähtaja peale.

Uue väärtpaberi väljaandmise kulud kannab paluja.

§ 10. Seadusjõusse astunud kohtuotsusega hävinenuks tunnustatud väärtpaberi pidaja võib kahjutasu nõuda üldistel alustel ainult isikult, kes palus kohut väärtpaberi hävinenuks tunnustada.

E. NOTARIAAL-ALA NORMID.

Notariaalseaduse muudetud ja täiendatud §§ tekst ja kaotatud §§ nimekiri.

§ 5. Notaariusteks võivad olla ainult Eesti Vabariigi täisealised kodanikud, kes kohtu poolt vangistusega ehk raskemalt karistatud pole ja mingisugust muud maksulist ametit riigi- ehk omavalitsuse alal ei pea. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 8. Notaariuste ametisse nimetamisel maksavad nad nende seadusvastasest tegevusest ametalal tekkida võivate kahjude kindlustuseks kautsjoni: Tallinnas ja Tartus 2 000 krooni ja muudes kohtades 1 000 krooni.

Kui notaariuste taksirahadest saadav aastane sissetulek ulatub üle 4 000 krooni Tallinnas ja Tartus ja üle 2 500 krooni muudes kohtades, siis on notaariused kohustatud maksma kautsjoni suurendamiseks ühe viiendiku üleulatavast summast, kuni kautsjoni kogusumma tõuseb Tallinnas ja Tartus 7 500 kroonini ja muudes kohtades 6 000 kroonini.

Kautsjoni ja ta suurendamiseks maksetavad summad kantakse vastava rahukogu deposiidi arvele kas sularahas, riigi väärtpaberites või ka niisugustes erakrediitasutuste väärtpaberites, mis kautsjoni-kõlbulikuks on tunnistatud Kohtuministri poolt kokkuleppel Rahaministriga. Väärtpaberite hinnad kautsjoniks võtmiseks määrab iga poolaasta kohta Rahaminister.

Märkus. Ametisolevad notaariused maksavad selle paragrahvi esimeses lõikes ettenähtud kautsjoni kuue kuu vältel käesoleva seaduse maksmahakkamisest arvates. (R./T. — 26, 34, 63).

§ 15. Notaariuse koha saamiseks nõutakse eksami ärategemist iseäralise, Kohtuministri poolt nimetatud, komisjoni ees seaduste tundmises ja notariaal-asjaajamise oskuses.

Eksami tegemisest võib Kohtuminister vabastada neid, kes juba varemalt iseseisvalt notaariuse kohuseid on täitnud. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 16. Notaariused nimetatakse ametisse kohalise rahukogu ettepanekul Kohtuministri poolt ja astuvat kohuste täitmisele peale pühaliku ametitõotuse andmise. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 17. Notaariused loetakse riigiametnikkudeks kohtuministeeriumi võimkonnas, kuid riigikassast nad palka ei saa. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 26. Notaariusel peavad olema järgmised raamatud:

1) register kõigi tema juures tehtavate tööde ja notariaal-maksude sissekirjutamiseks;

2) aktiraamat;

3) tähestikuraamat, tehtud notariaal-tööde juhatuseks registrisse;

4) õigus- ja maksuvõimetute isikute nimekiri.

Märkus. Raamatute vormid määrab ära Kohtuminister. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 28. Kaotatud. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 29. Iga aktiraamatu äratarvitatud lehe pealt maksab notaarius 2 senti aktiposhlini, aasta aruande juures. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 30. Kaotatud ühes märkusega. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 67. p. 2. Notaariuse nimi ja kontoriasukoht.

§ 70. Sõna „Русскомъ" asemele astub „Eesti", sõnad „Носъ переводомъ . Русскій kaotatud. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 87 p. 2. Kaotatud. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 91. Kaotatud lause „не знающій по русскій". (R./T. — 19, 24, 59).

§ 97 ja 98. Kaotatud. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 193 p. 2. Kaotatud. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 201—207. Kaotatud. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 209. Notaariuste maksu-taks kinnitatakse Ajutise Valitsuse poolt Kohtuministri ettepanekul. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 210. Kaotatud. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 271. Kõik notariaal-aktid Eesti Vabariigis tehakse käesoleva seaduse ja alljärgnevates paragrahvides märgitud eeskirjade alusel. (R.T. — 30, 46, 291).

§ 279. Viimane pool kaotatud. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 280. Kaotatud. Märkused 1. ja 2. jäävad. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 285. Akti võib teha peale Eesti keele, ka muis kohalikkudes keeltes, kuid neile aktidele, mis kohalikkudele kohtutele, ametikohtadele ehk kreposti jaoskondadele ettepanemiseks on määratud, tuleb notaariuse poolt õigekstunnistatud eestikeelne tõlge juure lisada. Kui akt ehk leping ainult väljaspool Eesti Vabariigi piirisid täidetud võib saada, siis võib akti ehk lepingut kui ka tema kinnitust ehk tõestust vastavas keeles teha. Võõrakeelse allkirja ümberpanek on ainult siis tarvilik, kui sellel keelel tähestik on.

Märkus. Kreposteerimise alla käivad aktid, mis on tehtud teistes keeltes enne selle seaduse avaldamist ja mõnesugustel põhjustel omal ajal kreposteeritud ei saanud, võivad kreposteerimisele antud saada ilma ümbertõlkimiseta. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 288. Kinnistusejaoskonnas on ülem, tarviduse järgi üks või kaks sekretäri ja abisekretäri ning tarviline arv kantseleiametnikke. Linnade kinnistusejaoskondades, kus kinnistamiseasjade arv väike, võib sekretäri ja abisekretäri amet jääda ära. (R./T. — 30, 53, 349).

§ 291. Kinnistusejaoskonna sekretärideks võivad olla isikud, kes vastavad käesoleva seaduse § 5. nõuetele. Kinnistusjaoskonna sekretäridelt nõutakse peale selle veel eksami ärategemist Kohtuministri poolt asutatud iseäralise komisjoni ees seaduste tundmises ja kinnistus- ning notariaal-asjaajamise oskuses. Eksami tegemisest võib Kohtuminister vabastada neid, kes juba varemalt kinnistusejaoskonna sekretäri ehk tema abilise kohuseid on täitnud. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 292. Kinnistusejaoskonna sekretärid nimetab ametisse ja vallandab ametist Kohtu- ja siseminister kinnistusejaoskonna ülema ettepanekul ja abisekretärid — kinnistusejaoskonna ülem (R./T. — 30, 53, 349).

§ 293. Sekretäri surma, haiguse, ametist vallandamise või kõrvaldamise korral täidab ajutiselt ta kohuseid abisekretär. Abisekretäril on õigus kinnistusejaoskonna ülema sellekohase korralduse põhjal täita sekretäri kohuseid ka sekretäri ametikohusel oleku ajal.

Tööjaotuse sekretäride vahel määrab Kohtu- ja siseminster kinnistusejaoskonna ülema ettepanekul. (R./T. — 30, 53, 349).

§ 294. Kinnistusjaoskonna sekretärid annavad pühaliku ametitõotuse harilikus korras. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 340[1]. Väljaspool linnu ja aleveid asuvatesse kinnisvaradesse puutuvate kinnistamiste juures, — mille sihiks:

a) jagada kinnisvara, millel kinnistusregistris on eraldi osa, mitmeks iseseisvaks kinnisvara-üksuseks (§ 311);

b) lahutada iseseisvast kinnisvara-üksusest osa või päraldis teise iseseisva kinnisvara-üksusega liitmise otstarbel (§ 311);

c) üheks liita ühe ja sama isiku päralt olevad mitu iseseisvat kinnisvara-üksust (§ 312) ja

d) maksmapanna kinnisvara osa peale kasutamisõigus omandusõiguse alusel (§ 309) —

esitatakse kinnistusejaoskondadele peale § 340. ettenähtud lisade veel kinnistatavate üksuste kohta üksikasjalikud riigi kinnisvarade maksuameti poolt õigekstunnistatud plaanid ja väljaantud tunnistused kinnisvara suuruse kohta. (R./T. — 25, 197/198, 122).

§ 342. Sõna „Русскомъ“ asemel lugeda sõna „Eesti Vabariigi“. (R./T. — 19, 24, 59).

§343. Sõna „Русскомъ“ ja „Русскій“ asemel lugeda „Eesti“. (R./T. — 19, 24, 59).

§ 363. Täiendatud järgmiste märkustega:

Märkus 1. Talurahva põllupanga kasuks enne 1. jaanuari 1909 a. ingrosseritud obligatsioonid kustutatakse maha immobiili omaniku kulul sama panga valitsuse poolt väljaantavate tunnistuste põhjal laenu äratasumise üle.

Nende tunnistuste vorm määratakse kindlaks Kohtuministri poolt kokkuleppel Rahaministriga. (R./T. — 21, 101, 143).

Märkus 2. Doni põllupanga kasuks kinnistusraamatuisse kantud obligatsioonid kustutakse kinnisvara omaniku kulul tunnistuste põhjal, millised annab Doni põllupanga likvideerimise komisjon laenu tasumise kohta.

Tunnistuste vormi määrab Kohtu- ja siseminister kokkuleppel Majanduseministriga. R./T. — 31, 29, 188).

§ 364[1]. Kinnistusejaoskonnad saadavad iga kuu 15. päevaks teated riigi kinnisvarade maksuametile kõigi eelmisel kuul olnud § 340[1] tähendatud kinnistuste kohta, äratähendades vastavate kinnisvarade koosseisu ja pindala. (R./T. — 25, 197/198, 122).

§ 369 p. 2 lisa: muudetud — vaata „Rahukogu kinnistusosakonna kantseleimaksu seadus“ (lhk. 168).

Ajutine notariaalseadus.

(R./T. — 19, 24, 59).

I.

Kuni uue notariaal-seaduse väljatöötamiseni hakkab Eesti Vabariigi piirides maksma Vene notariaal-seadus 1914. a. väljaanne.

II.

Asjaajamise keeleks kreposti jaoskondades ja notaariuste kontorites on Eesti keel.

III.

Ärakaotatud aktiraamatu asemele veksli protestide sissekirjutamiseks tuleb notarial-registris protesti sisse-

kirjutamise juures terve vekslitekst ära kirjutada ja protestitekst veksli peale mahutada, tarvilisel korral paberit juurde kleepides.

IV.

Ärakaotatud aktiraamatu sissekirjutused tehakse registris, avades selletarvis eri lahtrid: a) aktisumma, b) tempelmaksu ja d) notaariuse vaevatasu jaoks.

V.

Käesolev seadus astub jõusse 2 nädalat pärast väljakuulutamist. Pärast seda tähtaega võivad notariuse ametit pidada ainult need, kes selleks luba on saanud, selles seaduses *) määratud korras.

Juhatuskiri notaariuste kohta.

I. Endised notaariused.

§ 1. Endised vene- ja okupatsiooniaegsed notaariused, kes ajutise notariaal-seaduse V osas ettenähtud tähtajaks Kohtuministeeriumi poolt ametisse kinnitatud pole, lõpetavad oma tegevuse; tähendatud päeval teevad nad oma registris ja raharaamatus lõpukirja; oma ametipitserid, raamatud ja aktid annavad nad kohalisele kreposti jaoskonnale ära tähtajaks, mille rahukogu määrab igale üksikule notariusele tema palve peale, pooleli tööde likvideerimiseks, hoiulevõetud dokumentide tagasiandmiseks ja aruande valmistamiseks. Eesti kohtute ja renteide poolt ülevõetud notaariuste kautsjonid antakse omanikkudele tagasi, käesoleva määruse § 7. korras; väljaviidud kautsjonite tagasitoomiseks võivad notaariused palveid avaldada vastava ametiasutuse ees. (R./T. — 19, 24).

II. Uued notaariused.

§ 2. Notariaal-seaduse § 4. põhjal avatakse, kokkuleppes Sise-, Kaubandus- ja Tööstusministeeriumiga, järgmised notariuste kohad:

a) Tallinna-Haapsalu rahukogu ringkonnas:

Tallinnas	9	Hiiu saarel	1
Nõmmel	1	Kuresaares	1
Raplas	1		
Haapsalus	1		15
Lihulas	1		

b) Rakvere-Paide rahukogu ringkonnas:

Rakveres	3	Jõhvis	1
Paides	1	Narvas	3
Türil	1		
Tapal	1		10

*) S. o. Notariaalseaduse §§ 5 ja 15—17 ettenähtud korras.

d) Tartu-Võru rahukogu ringkonnas:

Tartus	5	Valgas	2
Mustvees	1	Tõrvas	1
Otepääl	1	Elvas	1
Räpinas	1		
Võrus	2		16
Petseris	2		

c) Viljandi-Pärnu rahukogu ringkonnas:

Viljandis	3	Pärnus	3
Vändras	1	Mustlas	1
Põltsamaal	1		
Mõisakülas	1		10
		Kokku	51

(R./T. — 19, 24; 26, 78; 27, 109; 28, 80; 28, 96; 28, 97. 29, 3; 29, 89; 31, 50; 31, 66; 31, 89).

§ 3. Notariaal-seaduse § 8. põhjal määratakse notaariuse kautsjonid, kokkuleppes Siseministeeriumiga järgmiselt:

Tallinnas ja Tartus	2 000 kr.
Mujal	1 000 kr.

(R./T. — 19, 24 ja 26, 34, 63).

§ 4. Kautsjoniks võetakse vastu: *)

a) sularaha; sularahas kautsjonid makstakse kohalisesse rahukogusse sisse enne ametiluba väljaandmist; kohus paneb need summad riigipanka tähtajata hoiuarvele; jooksvad protsendid iga notaariuse kautsjoni pealt maksab riigipank aasta lõpul välja kohtu orderi järele; kuni riigipanga avamiseni hoitakse need summad kohalises renteis rahukogu deposiidis;

b) rahaministeeriumi poolt aktsepteeritavad %- ja dividendipaberid sama ministeeriumi poolt määratud kursihinna järele; need paberid hoitakse iga notaariuse jaoks eraldi pakis kohalises renteis alles; jooksvad kukongid lõikab rentei rahukogu orderi järele ära ja annab notaariusele välja;

d) blanko-obligatsioonid rahukogu hindamise ja otsuse järele; obligatsioonid hoitakse samuti alles nagu väärtpaberidki.

Märkus 1. Ühte kautsjoni võib rahukogu lubaga teise vastu ümber vahetada.

Märkus 2. Kõikide kautsjonite üle annab rahukogu notaariustele kviitungi, kus iga panditud summa väärtpaber ehk obligatsioon üksikas-

*) Vaata ka Notariaalseaduse § 8.

jaliselt kirjeldatud ja hind, mille eest ta kautsjoniks võetud, ära tähendatud olgu. (R./T. — 19, 24).

§ 5. Notaariused, kelle kautsjon kahjude tasumiseks osalt ehk täies väärtuses ära tarvitatud, peab seda täiendama ehk uuendama ja ei või nii kaua ametit pidada; notaarius, kes seda 6 kuu jooksul teinud pole, tagandatakse ametist rahukogu poolt. (R./T. — 19, 24).

§ 6. Tõuseb notaariuse aastane ametisissetulek:

Tallinnas ja Tartus . . . . . üle 4 000 krooni,
mujal . . . . . „ 2 500 „

siis maksavad nad üle selle määra saadud sissetuleku pealt iga aasta lõpul aruande juures 20% oma kautsjoni täiendamiseks, niikaua, kuni kautsjoni summa tõuseb

Tallinnas ja Tartus . . . . . 7 500 krooni,
mujal . . . . . 6 000 „

(R./T. — 19, 24 ja 26, 34, 63).

§ 7. Notaariuse surma, ametist äraastumise ehk tagandamise puhul kutsub rahukogu, kuulutuse teel „Riigi Teatajas", isikuid, kellel notaariuse vastu, tema seadusvastase tegevuse tagajärjel kahjutasu nõudmisi on, oma nõudmisi üles andma ja annab kautsjoni selle osa, mis nõudmiste rahuldamisest ülejääb, notaariusele enesele ehk tema kinnitatud pärijatele välja. (R./T. — 19, 24).

§ 8. Notaariuse maksujõuetuks tunnistamise puhul annab rahukogu eelmises §-is ettenähtud ülejäägi notaariuse muude võlgade katmiseks; notaariuse vastutus ametitegevuse eest ei ole mitte piiratud ainult kautsjoniga. (R./T. — 19, 24).

§ 9. Palvekirjad notaariuse koha saamiseks kirjutatakse Kohtuministri nime peale, kuid antakse sellele rahukogule, kus ringkonnas soovitud koht on; rahukogu saadab palvekirja ministeeriumisse edasi ühes oma heaksarvamisega; palvekirjas peab ära tähendatud olema lühikene elulugu ja haridusline tsensus. (R./T. — 19, 24).

§ 10. § 2. ettenähtud kohtades, kus notaariusi ei ole, võib notaariuste kohuseid rahukogu ettepanekul kohaliste rahukohtunikkude peale panna; rahukohtunik notariaalkautsjoni ei maksa, muis asjus toimetab ta notaariuste kohta käivate seaduste ja määruste järele. R./T. — 19, 24).

§ 11. Paneb notaarius ajutiselt oma kontori kinni, siis peab ta, kui ta omale asemikku ei leia, oma ametipitseri, aktiraamatu, registri, tähestiku ja lõpetamata aktid ühes dokumentidega, ajaviitmata lähema rahukohtuniku kätte hoiule andma, sellest rahukogule teatades. (R./T.—19, 24).

§ 12. Kohe peale ametisse astumist saadavad notaariused oma ametipitseri mulje ja allkirja eksemplari kõikidele rahukogudele ja kreposti jaoskondadele teadmiseks; sedasama teevad ka nende asetäitjad notaariustele lubatud ametipuhkuse ajal. (R./T. — 19, 24).

III. Notariaal-raamatud ja aruandmise kord.

§ 13. Registrid valmistatakse vastupidavast paberist hariliku kantseleipoogna suuruses kõvas köites; lahtilöödud raamatu kahel leheküljel avatakse järgmised lahtrid: a) akti nr., b) kuupäev, d) aktitegija täieline nimi, päritolevus ja elukoht, e) akti summa, g) tempelmaks, h) kinnistuslõiv, i) aktilõiv, k) notaariuse vaevatasu, l) akti sisu, m) aktitegija allkiri akti vastuvõtmise üle.

Register nummerdatakse lehtede viisi ära, nööritakse läbi ja kinnitatakse rahukogu esimehe poolt. (R./T. — 25, 57/58).

§ 14. Sissekirjutused tehakse järjestikku, ilma et vaheruumi pärastisteks sissekirjutusteks jäetaks; tehtud parandused tulevad sissekirjutuse lõpul sama käekirjaga õiendada enne uut sissekirjutust. (R./T. — 19, 24).

§ 15. Notaariuse vaevatasulahtrisse (§ 13. p. *h)* kirjutatakse üles tegelikult kokkulepitud ja saadud summa. (R./T. — 19, 24).

§ 16. Aktiraamat valmistatakse niisamuti ja samasuuruses kaustas nagu registergi, ainult lehed nummerdatakse lehekülgede viisi; temas avatakse igal leheküljel järgmised lahtrid: a) akti nr., b) akti sõnasõnaline tekst, d) märkused; parandused akti tekstis peavad ära õiendatud olema enne aktitegija allkirja, järgnevad parandused enne vastavaid (tunnistajate ja notaariuse) allkirju. (R./T. — 19, 24).

§ 17. Register valmistatakse iga aasta peale; mittetäiskirjutatud aktiraamatut võib ka järgmisel aastal edasi tarvitada, numeratsiooni uuendades. (R./T. — 19, 24).

§ 18. Iga kuu lõpul teeb notaarius registrisse lõpukirjutuse, äratähendades, mitu akti kuu jooksul tehtud, kui suure kogusumma peale, kui palju tempelmaksu sisse nõutud ja vaevatasu saadud; selle lõpukirja põhjal saadab notaarius ühe nädala jooksul kuu aruande kohalisele rahukogule, kus peale ülesloetud andmete, ka tähendatud olgu, kui palju tehtud aktide seas oli: a) aktiraamatusse kirjutatud aktisid, b) näiteaktisid (javka), d) vekslipro testisid ja e) kõiksugu muid tõekstunnistusi;

punkt *a* ja *b* all ettenähtud aktide juures tuleb eraldi ära tähendada, kui palju nende seast kreposteerimis-aluseid oli. (R./T. — 19, 24).

§ 19. Iga aasta algul saadab notaarius kahe nädala jooksul, peale hariliku kuu-aruande, ka terve aasta-aruande eelmises § ettenähtud andmetega ja § 6. ettenähtud kautsjoni täiendusega. (R./T. — 19, 24).

§ 20. Iga kuu lõpul saadab notaarius ühe nädala jooksul Eesti Pangale aruande ühes ärakirjaga tehtud veksliprotestide üle, kus ära tähendatud olgu: a) registri nr., b) protestimise kuupäev, d) protestitud summa, e) veksli väljaandja isiku eesnimi, perekonnanimi ja elukoht või firma nimetus ja asukoht, g) vastutajad (blankopealekirjutajad) järgimööda, h) kelle nõudel protestitud. (R./T — 26, 59).

§ 21. Aktiraamatusse kirjutab notaarius iga aasta lõpul lõpukirja, ära tähendades, kui palju aasta jooksul aktisid tehtud ja kui palju täis- ehk poolikuid lehti ära tarvitatud; sellest saadab ta aruande rahukogule, juurde lisades rentei kviitungi ajutise notariaal-seaduse § 29.*) ettenähtud aktiposhlini äratasumise üle. (R./T. — 19, 24).

§ 22. Rahukogu võib perioodilisi raamatute ja asjaajamise revideerimisi notaariuste kontorites ette võtta, selleks kohtunikke volitades.

Revideerija teeb registrisse revideerimise ja leitud vigade üle märkuse ja annab sellest rahukogule aru. (R./T. — 19, 24).

§ 23. Register ja aktiraamat antakse peale täissaamist ühes tähestikuga 6 kuu jooksul kohalise kreposti jaoskonna arhiivi hoiule; kreposti jaoskonna ülem võib notaariuse palve peale nende äraandmise tähtaega pikendada. (R./T. — 19, 24).

§ 24. Kreposti jaoskonna sekretärid annavad notariaal-toimetuste pealt samasuguseid aruandeid, nagu notaariusedki. (R./T. — 19, 24).

§ 25. Kinnistatavate aktide üle saadavad notarid ja kinnistusjaoskonna sekretärid maksudevalitsusele igale tegevuskuule järgneva 2 nädala jooksul kuuaruanded, milles ära tähendatakse iga akti kohta:

a) järjekorra number;
b) aktitegemise aeg;
d) registrinumber;
e) akti nimetus ning aktiosaliste täielised nimed ja elukohad, kusjuures esimesena tähendatakse kinnisvara võõrandaja ja teisena selle omandaja nimi;

*) S. o. Notariaalseaduse § 29 os.

g) aktis tähendatud kinnisvara kirjeldus, kiinistusnumber ja üksikasjaline asukoht (maakond, vald, linn, tänava nimetus ja politsei number);
h) maapinna suurus hektaarides ja ruutmeetrites või tiinudes ja ruutsüldades;
i) akti summa;
k) kinnisvara viimane ostuhind;
l) kinnisvara seaduslik hind;
m) omavalitsuse hindamine;
n) puhtakasu hindamine;
o) pantimisel hindamine;
p) hindamine tule vastu kindlustamisel;
r) aktis tähendatud varanduse kõrgeim seaduslik hind;
s) tempelmaks (eraldi — sularahas tasutud tempelmarkidega kustutatust);
t) kinnistuslõiv;
u) kantselei aktilõiv;
v) riigimaksude kogusumma;
ä) Eesti Panga osakonna või selle agentuuri nimetus, kuhu riigimaksud on makstud, tasumise aasta ja kuupäev ning kviitungi number;
ö) mõnesugused märkused. (R./T. — 31, 50, 391).

§ 26. Maksuametid, kelle ülesandeks on selle järele valvamine, et pošlinid õieti välja arvataks ja õigel ajal ära tasutaks, on volitatud notaariuste kontorites ja kreposti jaoskonna sekretäride juures revideerimisi toimetama; leitud väärnähtustest teatavad nad kohalisele rahukogule. (R./T. — 19, 24).

§ 27. Notaariused ja kreposti jaoskonna sekretärid on kohustatud selle järele valvama, et kõik dokumendid, mis neile ette pandakse, seduslikult tempelmakstud oleks; puudulikult tempelmakstud dokumendi, mida nad ise seaduse põhjal tempelmaksuga katta ei saa, saadavad nad ajaviitmata kohalisele maksuametile tempeltrahvi sissenõudmiseks. (R./T. — 19, 24).

§ 28. Sissetulevate ja väljaminevate ametliste kirjade jaoks peavad notaariused journalisid. (R./T. — 19, 24).

§ 29. Tähtsama-sisuliste aktide (pärandus-leping, testament) tegemise juures on notaarius kohustatud aktitegijatelt küsima, kas nad mitte ei soovi akti aktiraamatusse sisse kanda lasta, ära seletades selle tähtsust. (R./T. — 19, 24).

§ 30. Notaariused, kreposti jaoskonna sekretärid ja notaariuste kohuste täitjad rahukohtunikud peavad olema vähemalt kuus tundi igal äripäeval oma kontorites rahvale kättesaadavad; rahukohtunikud on sellest kohustu-

sest vabad ametliste ärasõitmiste ja kohtuistumiste päevadel. (R./T. — 19, 24).

IV. Notaariuse ametimärgid.

§ 31. Igal notaariusel on ümmargune ametipitser järgmise sisuga: ümberringi „Eesti Vabariigi Kohtuministeerium" ja keskpaigas „Notaarius N. N. (Tallinnas").

Rahukohtunikud ja kreposti jaoskonna sekretärid tarvitavad notariaal-ameti kohute täitmise juures: esimesed — oma kohtupitserit, teised — kreposti jaoskonna ametipitserit. (R./T. — 19, 24).

Notaariuste tasu taks.

(R./T. — 24, 110).

1. Notariaal-aktide (Not.-sead. § 79 ja järgm. ja § 279 — 1919 a. red.) tegemise eest:

a) kui akti väärtus on kuni 1 000 000 sn. . . 0,2%
vähemalt aga . . . . . 500 sn.
b) kui akti väärtus on üle 1 000 000 sn. —
esimese 1 000 000 sn. pealt . . . . . 2000 „
ja sellest üleulatava summa pealt . . . 0,1%
arvates poolikut tuhandet täie tuhande ette
d) kui akt ei ole hinnatav . . . . . 1000 sn.

2. Vekslite ja võlakohustuste viseerimise eest (Not.-sead. § 128 p. 6 ja § 146):

a) kui dokumendi väärtus on kuni 1 000 000 sn. 0,1%
vähemalt aga . . . . . 100 sn.
b) kui dokumendi väärtus on üle 1 000 000 sn.
— esimese 1 000 000 sn. pealt . . . . . 1000 „
ja sellest üleulatava summa pealt 0,05%
arvates poolikut tuhandet täie tuhande ette.

3. Vekslite protesteerimise eest (Not.-sead. § 128 p. 6, § 146 ja Veksli sead. §§ 67—72 ja 111):

a) kui veksli summa on kuni 1 000 000 sn. . . . 0,1%
vähemalt aga . . . . . 100 sn.
b) kui veksli summa on üle 1 000 000 sn. — esimese 1 000 000 sn. pealt . . . . . 1000 „
ja sellest üleulatava summa pealt 0,05%
arvates poolikut tuhandet täie tuhande ette;
d) veksliandja vastulause kandmise eest veksliprotesti (Veksli sead. § 69 p. 4) . . . . . 100 sn.
e) protestist teatamise eest, iga teate eest . . . 20 „

4. Lepingute ja muude tehingute (not.-sead. § 128 p. 6 ja 7, § 273 ja 279 — 1919 a. red.) viseerimise eest:

a) kui tehingu väärtus on kuni 1 000 000 sn. . . 0,2%
vähemalt aga . . . . . 300 sn.

b) kui tehingu väärtus on üle 1 000 000 sn. — esimese 1 000 000 sn. pealt . . . . . 2000 „
ja sellest üleulatava summa pealt 0,1%
arvates poolikut tuhandet täie tuhande ette;
d) kui tehing ei ole hinnatav . . . . . 500 sn.

5. Allkirjade omakstunnustamine (Not.-sead. § 128 p. 2 ja § 133) kodustel lepingutel ja muudel tehingutel:
a) kui tehingu väärtus on kuni 1 000 000 sn. . . 0,1%
vähemalt aga . . . . . 200 sn.
b) kui tehingu väärtus on üle 1 000 000 sn. —
esimese 1 000 000 pealt . . . . . 1000 „
ja sellest üleulatava summa pealt 0,05%
arvates poolikut tuhandet täie tuhande ette;
d) kui tehing ei ole hinnatav . . . . . 200 sn.

6. Volikirjade ja edasivolituste viseerimine (Not.-sead. § 128 p. 6), samuti ka allkirja omakstunnustamine volikirjadel ja edasivolitustel, iga volikirja pealt 200 sn.
posti ja pensioni volikirjad . . . . . 100 „

7. Meriprotestide (Kaub.-Sead. § 460) tegemise eest ühes vandelevõtmisega . . . . . 1000 sn.

8. Ärakirjade ja äratõmmete õigekstunnustamise eest (Not.-sead. § 128 p. 1 ja § 132):
a) esimese leheküljе pealt . . . . . 50 sn.
b) iga järgmise leheküljе pealt . . . . . 25 „
arvates leheküljel 35 rida.

9. Aktiraamatust äratõmmete teisendite valmistamise ja väljaandmise eest (Not.-sead. § 118), iga aktiraamatu rea pealt . . . . . 2 sn.
vähemalt aga . . . . . 100 „

10. Dokumentide ja kirjutuste kandmise eest aktiraamatusse (Not.-sead. § 137) iga aktiraam. realt 3 sn.
vähemalt aga . . . . . 150 „

11. Dokumentide ettenäitamise aja tõestamise eest (Not.-sead. §. 128 p. 3 ja § 136) . . . . . 100 sn.

12. Isikute elusolemise tõestamise eest (Not.-sead. § 128 p. 4 ja § 139) . . . . . 100 sn.

13. Kirjalikkude õienduste andmise eest notariaalregistrisse kantud toim. üle (Not.-sead. § 124 p. 2) 100 sn.

14. Isikute vahel teadaannete edasitoimetamise ja selle üle tunnistuse väljaandmise eest (Not.-seaduse §§ 141—145) . . . . . 300 sn.
vastuse kandmise eest tunnistusse . . . . 100 „

15. Dokumentide ja pitseeritud dokumentide pakkide hoidmise eest (Not.-sead. § 148):

iga dokumendi eest kuus . . . . . 50 sn.
iga pitseeritud dokumentide paki eest kuus . 75 „
Maks võetakse kuue kuu eest ette.

16. Ametitalituste eest väljaspool notaariuse kontorit — peale eelpool tähendatud maksude . . . . 300 sn.

17. Väljasõidu korral saab notaarius:

a) lina- või alevipiirides sõiduraha voorimeeste taksi järele;

b) kaugemale sõites: raudteel — II kl. pileti hinna ühes platskaardiga öö ajal, laeval — I kl. pileti hinna, maanteel — sõiduraha 2 hobuse pealt hobuseposti taksi järele; peale selle päevarahadena 500 sn. poole öö-päeva pealt (aeg kuni 12 t.) ja 1000 sn. terve öö-päeva eest (aeg 12—24 t.).

Võru-Petseri kinnistusejaoskonna seadus.

(R./T. — 29, 29, 188).

§ 1. Võru- ja Petserimaal ja seal asuvates linnades olevate kinnisvarade kinnistamiseks asutatakse Tartu-Võru rahukogu ringkonda Võru-Petseri kinnistusejaoskond asukohaga Võrus.

§ 2. Võru-Petseri kinnistusejaoskonna ülemaks on Võru 1. jaoskonna rahukohtunik.

Kinnistusejaoskond teotseb Notariaalseaduses ettenähtud korras ja alustel.

§ 3. Tartu-Võru kinnistusejaoskond annab üle uuele kinnistusejaoskonnale kõik kinnistuseraamatud, -toimetused ja -registrid, mis puutuvad Võru- ja Petserimaal ja seal asuvates linnades olevatesse kinnisvaradesse. Kinnistuseraamatute lahutamise ärahoidmiseks kus võimalik, võib algdokumentide asemel anda üle nende tõestatud ärakirjad.

Samuti annab üle uuele kinnistusejaoskonnale Petseri ja Narvataguste kinnisvarade kinnistamise komisjon kõik Petserimaal ja Petseris olevate kinnisvarade kohta kokkuseatud kinnistuseraamatud, -toimetused ja -registrid nende valmissaamise järjekorras.

§ 4. Tarvilikud määrused käesoleva seaduse elluviimise, eriti kinnistuseraamatute, -toimetuste ja -registrite üleandmise tähtaegade määramise kohta annab Kohtuminister.

§ 5. Üleandmisest kuulutatakse Kohtuministri korraldusel Riigi Teatajas ja sellest ajast peale omab Tartu-Võru kinnistusejaoskond nimetuse „Tartu-Valga kinnistusejaoskond“.

Kuresaare kinnistusejaoskonnas 1917 a. hävitatud kinnistuseraamatute ja -registrite jaluleseadmise seadus.

(R./T. — 28, 46, 268).

§ 1. Kuresaare kinnistusjaoskonnas 1917 a. hävitatud kinnistuseraamatute ja -registrite jaluleseadmiseks asutatakse Tallinna-Haapsalu rahukogu juures, asupaigaga Kuresaares, erikomisjon, kes koosneb esimehest ja kahest liikmest. Esimeheks on Kuresaare kinnistusjaoskonna ülem, liikmed määrab Kohtuminister.

§ 2. Komisjoni asju ajab Kuresaare kinnistusejaoskonna kantselei.

§ 3. Kinnisvarade kinnistuseraamatute ja -registrite jaluleseadmine sünnib kirjalikul palvel, mille komisjonile võivad esitada kinnisvara pärisomanik (dominus directus), omaniku õigustega kasutaja (dominus utilis), samuti ka isik, kes kinnisvara omandanud lepingu põhjal ja kellel endiselt omanikult korroboreerimiseks nõusolek või kelle omanduseks kinnisvara tunnustatud kohtuotsuse põhjal.

§ 4. Kinnistuseraamatu ja -registri jaluleseadmise palves tuleb tähendada:

1) paluja perekonna- ja eesnimi, ning elukoht;

2) kinnisvara nimetus, asukoht, kinnistuse- ja järjekorranumber, kui need teada, ning kinnisvara koosseisu kirjeldus;

3) paluja õigus selle kinnisvara peale ühes vastavate põhjendustega;

4) kinnisvara kaasomanikud, kui nad olemas, ja isikud, kelle kasuks selle kinnisvara peale kinnistatud pandi- või mõni muu asiõigus või märkus.

Palvekirjale lisatakse juurde kõik algdokumendid, millega paluja tõendab oma õigusi, ja notariaalsed ärakirjad neist dokumentidest.

Notariaalseaduse §§ 340[1] ja 371 p. 2. ettenähtud maaplaanide esitamine ei ole sunduslik.

§ 5. Pärast kinnistuseraamatu ja -registri jaluleseadmise palvekirja vastuvõtmist kutsub komisjoni esimees kuulutustega §§ 6. ja 7. ettenähtud korras asjasthuvitatud isikuid, kolme kuu jooksul, arvates kuulutamise päevast Riigi Teatajas, komisjonile avaldama oma õigusi, mis neil on selle kinnisvara peale.

§ 6. Kutse kuulutused peavad sisaldama:

1) paluja perekonna- ja eesnime ja elukoha, samuti kinnisvara omaniku perekonna- ja eesnime ja elukoha, kui paluja ei ole ise omanik;

2) palve sisu kokkuvõtte;
3) kinnisvara koosseisu lühikese kirjelduse ja asukoha;
4) kinnisvara peal lasuvate õiguste ülesandmiseks määratud tähtaja, ja
5) hoiatuse, et õiguste ülesandmata jätmise tagajärjeks on nende kustumine.

§ 7. Kuulutuse avaldab komisjoni esimees Riigi Teatajas ja kõigis kohalikkudes eestikeelsetes ajalehtedes, Kuresaare linnas asuvate kinnisvarade kohta peale selle veel kohalikus saksakeelses ajalehes.

Peale selle pannakse maalasuvate kinnisvarade kohta kuulutused välja vastavas vallavalitsuses ja linnasasuvate kohta — linnavalitsuses.

§ 8. Asjasthuitatud isikute palved ja teadaanded, mis komisjonile esitatud pärast kuulutuse tähtaega, kuid enne asja otsustamist, loetakse õigel ajal esitatuks.

§ 9. Pärast kolme kuu möödumist, arvates kuulutuse ilmumise päevast Riigi Teatajas, määrab komisjoni esimees asja arutamisele komisjoni avalikul istungil, kuhu kutsutakse paluja ja tema poolt ülesantud teised asjasthuvitatud isikud või asutused, kelle asukoht komisjonile teada, ja kutse kuulutuse peale ülesandnud teised asjasthuvitatud isikud.

§ 10. Kui esitatud dokumendid ei ole küllaldased kinnistuseraamatu ja -registri jaluleseadmiseks või kui dokumendid puuduvad, võib komisjon asjasthuvitatud isikute palvel või omal algatusel määrata kinnisvara üle vaatamise kohapeal ja tunnistajate või ümbruselanikkude ülekuulamise, mida toimetab kas komisjon terves koosseisus või üksikud liikmed komisjoni määramisel.

§ 11. Eelmises (10) paragrahvis tähendatud toimingud täidetakse Tsiviilkohtupidamise seaduses ettenähtud korra järgi erandiga, et tunnistajaks ei või olla Tsiviilkohtupidamise seaduse § 373. ettenähtud isikud ka siis, kui nende vastu tagandust pole avaldanud asjaosalised.

§ 12. Olenemata asjaosaliste poolt esitatud andmetest korjab komisjon ka iseseisvalt temale kättesaadavaid tõendusi, nõudes neid kohtu-, riigi-, omavalitsuse- ja eraasutustest, kes kõik kohustatud ta nõudmist täitma. Ühtlasi teatab komisjon ka palujale, missugused tõendused puuduvad ja annab talle tarbekorral tunnistused nende tõenduste saamiseks riigiasutustest või kohtutest. Paluja kirjalikul palvel on kohtu-, riigi- ja omavalitsuseasutused ja -ametnikud kohustatud andma kinnistuseraamatu ja -registri jaluleseadmiseks tarvilikke andmeid ka komisjoni tunnistuseta.

Eriti korjab komisjon andmeid Maaseadusega riigi omanduseks võõrandatud maid koormavate hüpotekaarvõlgade kohta ja kannab need kinnistuseregistrisse ka niisugustel juhtudel, kui võlausaldajad ei esine sellekohaste teadaannetega.

§ 13. Läbi vaadates kõik esitatud ja korjatud tõendused ja ära kuulates ilmunud asjaosaliste seletused avalikul istungil, komisjon otsustab, kas kinnisvara ja seda puutuvad tõestatud õigused kinnistada või sellekohased nõudmised tagasi lükata. Kinnistamise otsused peavad vastama Notariaalseaduse § 354. nõuetele.

Otsused teeb komisjon häälteenamusega.

§ 14. Vaidlused, mis tekivad kinnisvara omaniku ja isikute vahel, kellel kinnisvara peale õigused, ei takista kinnisvara ja tema peale tõendatud õiguste kinnistamist, vaid kuuluvad kohtulikule lahendamisele.

§ 15. Pärast komisjoni otsust kinnistada kinnisvara, kustuvad asiõigused ja omandusõigust kitsendavad märkused, mis olid küll avaldatud komisjonile, kuid tema poolt sisse kandmata jäeti, samuti ka need, mis jäid komisjonile teatamata, välja arvatud § 12. teises lõikes ettenähtud erand. Need asiõigused ja märkused võib pärast komisjoni otsust kinnituseregistrisse kanda harilikus korras ja harilikus vanuse järjekorras.

§ 16. Juhul, kui kinnisvara koormatud mitme eesõigustatud laenuga, on riiklikul laenul esimene koht vanuse järjekorras, kuna muude laenude järjekorra määrab nende endine kinnistamisaeg.

§ 17. Asjatoimetus käesoleva seaduse piirides on vaba tempelmaksust, aktimaksust ja kantseleilõivust. Samuti on vabad maksudest ja lõivudest tunnistused, mis riigi- või omavalitsuseasutused annavad kinnistuseraamatute ja -registrite jaluleseadmiseks välja ja palvekirjad, mis esitatakse neis asjus ametiasutustele. Kuulutused avaldatakse Riigi Teatajas ja eralehtedes riigi kulul.

§ 18. Komisjoni otsus, millega tagasi lükatud kinnistuseraamatute ja -registrite jaluleseadmise palve, teatatakse palujale ta elukoha järgi ühes edasikaebamise korra tähendamisega. Palujal on õigus sarnase otsuse peale kaevata Tallinna-Haapsalu rahukogusse ühe kuu jooksul Notariaalseaduse §§ 365.—367. ettenähtud korras.

§ 19. Kui pärast otsuse tegemist selgub, et selles eksitus ette tulnud, on komisjon kohustatud ka ilma, et asjasthuvitatud oleksid esinenud sellekohase kaebusega, parandama uue otsusega eksitust. Enne uue otsuse tege-

mist tulevad ärakuulata komisjoni avalikul istungil paluja ja teiste asjasthuvitatud isikute seletused.

Uus otsus ei või riivata isikute huvisid, kelle õigused kinnistatud pärast esimese ja enne uue otsuse tegemist, välja arvatud juhud, kui nende isikute pahatahtlikkus kinnistuse avalduse esitamisel tehtud kindlaks kohtulikus korras.

§ 20. Komisjoni otsuse põhjal, millega rahuldati kinnisvara kinnistuseraamatu ja -registri jaluleseadmise palve, kantakse kinnisvara kinnistuseregistrisse ja ärakiri algdokumendist, mille alusel komisjon tegi otsuse, antakse tagasi palujale pealkirjaga registrisse sissekandmise üle, kuna paluja poolt esitatud algdokument, milles kinnistuseotsus tervikult tähendatud, liidetakse kinnistuseraamatusse. Juhul, kus dokumentide puudusel kinnisvara registrisse kantakse tõenduste põhjal, mis saadud § 10. alusel, antakse palujale ärakiri komisjoni seadusejõusse astunud otsusest, kuna teine ärakiri samast otsusest liidetakse kinnistuseraamatusse.

§ 21. Kinnitusejaoskonna ülema poolt enne käesoleva seaduse jõusseastumist Kohtuministeeriumi poolt antud juhtnööride järgi tehtud otsused kinnistuseregistri jaluleseadmise üle jäävad jõusse ega kuulu komisjoni ümberotsustamisele.

§ 22. Isikud, kellel on kinnisvara peale asiõigused ja omanduseõigust kitsendavad märkused, võivad nende üle kinnistusejaoskonnale teadaanded esitada ka enne kinnistuseraamatu ja -registri jaluleseadmise palve esitamist § 3. tähendatud isikute poolt. Seesuguste teadaannete jaoks peetakse kinnistusejaoskonnas erinimekiri, kuhu kantakse ka andmed nende asiõiguste ja märkuste kohta, mis tekivad kinnisvarade peale pärast käesoleva seaduse jõusseastumist, kuid enne nende kinnistamist.

§ 23. Teadaanded kinnisvarade peal lasuvate asiõiguste ja märkuste kohta (§ 22) võetakse komisjonis läbivaatamisele ja otsustamisele koos palvetega, mis komisjonile esitatud kinnisvara registrisse kandmise nõudmisega.

Teadaandjad asiõiguste ja märkuste kohta kutsutakse asja läbivaatamisele komisjoni avalikul istungil § 9. ettenähtud koras.

§ 24. Võla sissenõudmise pööramisel kinistuseregistrisse kandmata kinnisvara peale saadab kinnistusejaoskonna ülem kohtupristavile viimase nõudmisel vastava väljavõtte § 22. ettenähtud nimekirjast ja annab ühtlasi sissetulnud teadaanded selle kinnisvara peal lasuvate asi-

õiguste ja märkuste kohta komisjonile läbivaatamiseks ja otsustamiseks. Komisjon kutsub asjasthuvitatud isikud asja läbivaatamisele avalikul istungil ja otsustab, omaniku omanduseõigust puutumata, kas tunnustada asiõigusi ja märkusi või neid kõrvaldada. Komisjoni otsuse peale võib kaevata § 18. ettenähtud korras. Pärast asiõigust või märkust tunnustava otsuse seadusejousse astumist saadab komisjon sellest ärakirja kohtupristavile, kellel sellega avaneb võimalus kinnisvara müügilemääramiseks enampakkumise teel.

§ 25. Tarvilikud summad komisjoni tööde läbiviimiseks ja ta koosseisule tasu maksmiseks määratakse riigi eelarves.

Kinnistusejaoskondadele antud juhatuskirja muutmise määrus.

(R./T. — 31, 109, 771).

I.

Kinnistusejaoskondadele antud juhatuskirja (Seaduste ja määruste kogu 1889 a. nr. 129 art. 1045) §§ 1—4 muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 1. Kinnistuseraamatud peetakse (Not. sead. § 306) kinnistusejaoskonna piirkonnas asuvatele linna-, alevi- ja maakinnisvaradele eraldi.

§ 2. Linnades asuvatele kinnisvaradele peetakse iga linna jaoks eraldi kinnistuseraamat, välja arvatud Rakvere ja Paide ning Haapsalu ja Paldiski linn, mille jaoks jätkatakse seni peetavaid ühiseid kinnistuseraamatuid. Ühes ning samas linnas mõne linnaosa või hüpoteegiringkonna jaoks eraldi peetav kinnistuseraamat peetakse ka edaspidi eraldi.

§ 3. Alevites asuvatele kinnisvaradele peetakse ühine kinnistuseraamat kinnistusejaoskonna piirkonnas asuvate kõigi alevite kinnisvarade jaoks.

§ 4. Kinnistusejaoskondades seni peetavad kinnistuseraamatute registrid (Not. sead. § 308) peetakse edasi samal alusel.

Igale territooriumile, mis seaduses ette nähtud korras on tunnustatud linnaks või aleviks, on kinnistusejaoskonnad kohustatud avama uue kinnistuseregistri vastava linna- või alevivalitsuse avaldusel selles linnas või alevis asuvate kinnisvarade jaoks.

II.

Paragrahi 5 märkused tunnustatakse maksvuse kaotanuks.

Rahukogu kinnistuseosakonna kantselei maksu seadus.

§ 1. Notariaalseaduse § 369 p. 2 lisas ette nähtud kinnistuseosakondade kantselei maksu võetakse järgmiselt:

1)	kinnistuseregistris uue hüpoteegi numbri avamise eest	5 kr.	— sn.
2)	kinnistuseakti väljaandmise eest	3 „	— „
3)	krediiditunnistuse väljaandmise eest . .	3 „	— „
4)	kinnistusepealkirja tegemise eest . . .	1 „	50 „
5)	kinnistuseakti ärakirja väljaandmise eest	2 „	— „
6)	kinnistuseosakonna ülema otsuse ärakirja väljaandmise eest Notariaalseaduses § 363 ettenähtud juhtumustel . . .	1 „	50 „
7)	igasuguste ärakirjade ja teatiste väljaandmise eest iga poogna pealt	1 „	— „
8)	iga kinnistuseraamatu, iga kinnistusetoimetuse ja kinnistuseregistri iga kinnisvara osa vaatamise eest	— „	50 „

§ 1[1]. Eelmises (1) paragr. ette nähtud maksu võetakse kohtumarkides. (R./T. — 29, 71, 490).

Laevakinnistusseadus.

(R./T. — 24, 67, 23).

I. Õiguste kinnitamisest laevade peale.

§ 1. Õigusi laevade peale võib asiõigusena kinnistada nende sissekandmise teel avalikkudesse laeva-kinnistuseraamatutesse.

Laeva-kinnistuseraamatusse sissekantud laevu nimetatakse kinnistatud laevadeks. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 2. Kinnistuseraamatutesse kantakse kõik Eesti lipu all sõitvad merilaevad mahutusega 60 kub.-meetrit või rohkem ning omanikkude soovil ka vähemad meri- ja kõik muud laevad.

Kinnistada võib ka ehituselolevaid laevu, mille ehitus nii kaugele viidud, et laeva ülemine tekk valmis. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 3. Juriidiliste tehingute laeva-kinnistuseraamatutesse kandmisel on vastavalt maksvad Balti eraseaduse §§ 3002—3020. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 4. Kinnistatud laevade omanduseõiguse üleminek sünnib vastavate kinnisvara kohta käivate seaduste, eriti B. e.-s. §§ 809—813 alusel. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 5. Kinnistatud laevu või nende mõttelisi osasid võib pantida ilma laeva valdamise üle andmata. Niisugust pantimist nimetatakse laevahüpoteegiks. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 6. Laevahüpoteegi kohta maksavad vastavalt üldised pandiõiguse, eriti kinnisvara hüpoteegi eeskirjad (B. e.-s. §§ 1569—1602) käesolevas seaduses ettenähtud muudatuste ja täiendustega. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 7. Laevahüpoteegiga kindlustatud lepinguid kui ka laevade omandamise ja võõrandamise lepinguid võib sõlmida välisvaluutas. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 8. Laevahüpoteegiga koormatud laeva võõrandamine isikule, kel puudub õigus Eesti liinu all sõita, ilma hüpoteegi kreeditori loata ehk hüpoteegi võla tasumata on keelatud. Erandid võib teha sellekohaste konventsioonide alusel. (R./T. — 24, 77/78, 40).

II. Laevakinnistuse toimetamisest.

§ 9. Õiguste kinnistamisel laevade peale maksavad vastavalt Not. sead. §§ 286—369 (Sead. kogu XVI k.) käesolevas seaduses ettenähtud muudatuste ja täiendustega. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 10. Kinnistuseasju toimetab üleriikliselt kinnistuseosakond Tallinna-Haapsalu rahukogu juures. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 11. Õiguste kinnistamiseks laevade peale peetakse eri kinnistuseraamatuid ja -registrit, mille vorm määratakse kindlaks Vabariigi Valitsuse poolt Kohtuministri ettepanekul ja avaldatakse „Riigi Teatajas". (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 12. Kinnistuseregistrisse kantakse § 14. tähendatud dokumentide põhjal järgmised andmed:

a) Notariaal seaduse § 319 ettenähtud teadete asemel:

1) laeva nimetus, laeva liik laevatunnistuse järgi ja missugusest materjalist laev ehitatud;

2) laeva kodusadam;

b) Notariaal seaduse § 320 ettenähtud teadete asemel:

3) laeva mahutus ning pikkus, laius ja sügavus mõõdutunnistuse järgi;

4) laeva ehitamise koht ja aeg ning väljamaalt ostmise korral ka ostmise aeg;

5) laeva kinnistuseraamatusse ja registrisse kandmise aeg;

6) p.p. 1—3 sissekirjutuste mudatused;

7) laeva mahakustutamine kinnistuseregistrist. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 13. Notariaal seaduse § 323 p. 2 ettenähtud summad võivad olla tähendatud välisvaluutas. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 14. Avaldusele laeva kinnistuseraamatutesse sisse kandmiseks lisatakse juure peale Notariaalseaduses ette nähtud dokumentide:

1) tõendus, et laevaomanikul õigus on Eesti lipu ülestõstmiseks (Kaub. sead. §§ 122—122[7]; sead. nr. 45 — 1919 a.);

2) laevatunnistus (Kaub. sead. § 103; sead. nr. 45 — 1919 a.);

3) mõõtkiri (sead. nr. 66 — 1924 a.).

Esimeses lõikes pp. 1. ja 3. tähendatud tunnistusi võib kinnistuseosakonnale esitada ka notariaalses ärakirjas.

Ehituselolevate laevade kinnistuseraamatutesse kandmiseks tuleb ette panna eelpool tähendatud dokumentide asemel meriasjanduse peavalitsuse poolt välja antud sellekohane akt. Nimetatud akti kokkuseadmise ja väljaandmise kord määratakse kindlaks Vabariigi Valitsuse määrusega, mis avaldatakse „Riigi Teatajas". (R./T. — 24, 149, 99).

§ 15. Laeva võõrandamisel isikule, kel puudub õigus Eesti lipu all sõita, on laeva võõrandaja kohustatud kinnistuseosakonnale ette panema võõrandamise lepingu või selle notariaalse ärakirja ühe kuu jooksul, kui võõrandamise leping on sõlmitud kodumaal, kui aga väljamaal, siis kolme kuu jooksul — kinnistuseregistrist laeva mahakustutamiseks. Kui laeval olid hüpoteegi võlad, siis tuleb samal alusel ette panna tõendused käesoleva seaduse § 8 nõuete täitmise üle.

Laeva kinnistamisel isiku nimele, kel puudub õigus Eesti lipu all sõita, lõpetatakse vastav kinnistuseraamatu toimetus kinnistuseosakonna sellekohase otsusega ja tehakse vastavasse kinnistuseregistrisse käesoleva seaduse § 12 p. 7 ettenähtud kustutamise märkus. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 16. Kinnituseasjade toimetamise juures kinnistuselõivu (Уст. о пошл. § 235—276) ei võeta. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 17. Kinnistatud laevade kohta käivatelt juriidilistelt tehingutelt võetakse tempelmaksu sel määral, nagu tehingutelt iga muu vallasvara üle. Kui tehing on tehtud välisvaluutas, siis arvatakse tempelmaksustatav välisvaluuta summa Eesti sentidesse ümber tehingu toimimise päeva kursi järele Eesti Pangas ja võetakse tempelmaks sellelt summalt. (R./T. — 24, 77/78, 40).

III. Kohtupidamisest kinnistatud laevade suhtes.

§ 18. Nõuete kindlustamisel kinnistatud laevaga, sissenõuete pööramisel kinnistatud laeva peale, kinnistatud laeva müügist saadud summade jaotamisel ning kinnistatud laeva võõrandamisel või laevahüpoteegi kustutamisel toimepandava väljakutse juures tulevad käsitamisele vastavad kinnisvara kohta käivad Tsiv. kpd. sead. eeskirjad, eriti §§ 1831—1834, 1845—1888, 1889—1892, 2072—2074, 2081—2086, käesolevas seaduses ettenähtud muudatuste ja täiendustega. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 19. Nõude ja sissenõude kindlustamiseks võib kinnistatud laeva peale ka aresti panna sellekohaste vallasvara kohta käivate eeskirjade alusel, kuid see ei takista laeva koormata või võõrandada käesolevas seaduses ettenähtud korras.

Laeva arreteerimisele asudes teatab sellest kohtupristav ajaviitmata laeva väljasõidu üle valvajale asutusele korralduse tegemiseks, et arreteeritud laev ei saaks sadama piirkonnast välja sõita. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 20. Sõiduvalmis kinnistatud laeva, see on, kui vastava meriveo lepingu järgi laevale koorem või reisijad peale võetud ning sadamast väljasõiduks vajalised dokumendid juba nõutatud, ei või arreteerida. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 21. Laeva üleskirjutamist toimetatakse Tsiv. kpd. sead. § 987 eeskirjade järgi. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 22. Tsiv. kpd. sead. § 999 ettenähtud kaebamise kitsendus ei käi nende võlgnikkude kohta, kes laeva üleskirjutamise juures ei viibinud. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 23. Tsiv. kpd. sead. §§ 1143—1144 ettenähtud korra asemel tuleb laeva väljapakkumise aeg nõnda ära määrata, et müügikuulutuse „Riigi Teatajas" ilmumise päevast kuni väljapakkumise päevani vähemalt üks kuu vahet oleks. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 24. Kuulutus laeva avaliku müügi üle pannakse välja peale Tsiv. kpd. sead. §§ 1032, 1148, 1149 ettenähtud kohtade veel meriasjandusę peavalitsuses ja Tallinna börsil. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 25. Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1890 punktide 1—5 asemel maksab järgmine eesõigustatud nõuete järjekord:

1) riigile makstavad kohtukulud ja muud kulud, mis tekkinud võlausaldajate ühistes huvides laeva alalhoidmise või laeva müümise ja ta hinna jagamise otstarbel; tonnaashi-, tuletorni- või sadamamaksud ja teised sama

liiki avalikud kulud ja maksud; lootsi-, valvamis- ja hoiutasud, arvatud laeva viimasesse sadamasse jõudmise päevast;

2) laevajuhi, laevapere ja laeval teenistuses olevate teiste isikute teenistuselepingust tekkivad nõuded;

3) päästmise ja abiandmise eest võlgu olevad tasud ja üldavariis laeva peale langev kontributsioon;

4) kahjutasud kokkupõrke või mõne muu mereõnnetuse eest, samuti ka tasud kahjude eest, mis tehtud sadamate, dokkide ja sõiduteede ehitistele; kahjutasud kehaliste vigastuste eest reisijaile ja laevaperele; kahjutasud laadungi või pagasi kaotuse või vigastuse eest;

5) nõuded, mis tekivad laevajuhi poolt ta seaduslikkude volituste piirides väljaspool laeva kodusadamat sõlmitud lepinguist või teostatud operatsioonidest laeva alalhoidmise või reisi jätkamise asjalikkude vajaduste otstarbel, vahet tegemata, kas laevajuht on samal ajal laevaomanik või mitte ja kas nõue on tema enda või varustajate, parandajate, laenuandjate või teiste lepingusõlmijate oma;

6) laevahüpoteekidega kindlustatud nõuded;

7) konossementidel põhjenevad võlad. (R./T. — 30, 100, 649).

IV. Karistustest

§ 26. Nuhtlusseaduse §§ 1699—1711 käsitamisel on kinnistatud laevadel kinnisvara tähendus. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 27. Süüdlane käesoleva seaduse § 8 rikkumises langeb N. s. § 1700 ettenähtud karistuse alla. (R./T. — 24, 77/78, 40).

§ 28. Süüdlast selles, et tema § 15. ettenähtud tähtaja jooksul ei ole kinnistusosakonnale vastavaid dokumente ette pannud, karistatakse rahatrahviga mitte üle 500 krooni. (R./T. — 24, 77/78, 40).

Petseri ja Narvataguste maade kinnisvarade kinnistamise seadus.

I.

Kinnistusekomisjoni asutamine.

§ 1. Kinnistuseraamatute ja -registrite sisseseadmiseks endisest Pihkva ja Petrogradi kubermangust Eesti külge liidetud maa-alade jaoks asutatakse Kohtuministeeriumi ametkonnas kinnistusekomisjon. (R./T. — 29, 16, 111).

§ 2. Komisjon koosneb esimehest ja liikmetest.

Esimehe määrab Kohtuminister isikutest, kes kõrgema juriidilise haridusega ja kohtu või advokatuuri alal tegevad olnud vähemalt viis aastat.

Liikmeid määratakse tarvilikul arvul. Osa neist määrab Kohtuminister isikutest, kes kõrgema juriidilise haridusega ja kohtu või advokatuuri alal tegevad olnud vähemalt kaks aastat; teise osa liikmeid määrab Kohtuminister kokkuleppel Põllutööministriga maamõõtjatest, kellel vastav kogemus maakorraldusetöödes.

Teenistuse aeg komisjonis arvestatakse pensioni väljateenimisel ja komisjoni liikmetel-õigusteadlastel ka kohtuniku ja advokaadi staaži väljaarvamisel, lugedes õiguseteadlaste teenistust võrdseks kohtuniku teenistusele. (R./T. — 29, 16, 111).

§ 3. Komisjoni esimehe võimkonda kuulub:

1) krediitide käsutamine;

2) komisjoni eeltööde korraldamine, nagu majandusülesannete täitmine, ruumide ja kantselei korraldamine, trükitööde tellimine, inventari muretsemine jne.;

3) komisjoni tööde juhtimine korraldava üldkoosoleku poolt antud juhtnööride kohaselt;

4) üldkoosolekute kokkukutsumine;

5) järelvalve komisjoni osakondade ja liikmete tegevuse üle;

6) kantselei juhtimine. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 4. Komisjon tegutseb üldkoosolekuna ja osakondade ning üksikute liikmete kaudu. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 5. Komisjoni üldkoosolekud on kahte liiki, korraldavad ja kohtulikud. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 6. Korraldavast üldkoosolekust võtavad osa kõik komisjoni liikmed. Koosolekule võidakse esimehe korraldusel kutsuda nõuandva häälega maakorralduse komisjoni alaline liige, maksuinspektor ja maavalitsuse esitaja. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 7. Korraldava üldkoosoleku võimkonda kuulub:

1) komisjoni tegevuse jaoks juhtnööride väljaandmine;

2) komisjoni esimehe asetäitja valimine, kelleks võib olla ainult juriidilise haridusega liige;

3) maa-ala hüpoteegiringkondadeks jaotamine;

4) osakondade moodustamine, nende juhatajate ja liikmete määramine; juhatajaks võib olla ainult juriidilise haridusega liige;

5) hüpoteegiringkondede jaotamine osakondade vahel

6) kõikide nende küsimuste lahendamine, mis komisjoni esimees ette paneb;

7) kaebuste lahendamine, mis osakondade juhatajate ja liikmete distsiplinaar vastutuse kohta käivad. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 8. Üldkoosoleku kohtulikud istungid on teiseks astmeks, kuhu võib kaebada osakondade otsuste ja korralduste peale korras, mis käesoleva seaduse teises osas ette nähtud. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 9. Üldkoosoleku kohtulikkudest istungitest võtavad osa komisjoni esimees või tema asetäitja ja vähemalt kaks liiget; istungist ei võta osa selle osakonna juhataja ja liikmed, kelle otsus on arutamisel. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 10. Kui töörohkus nõuab ja komisjoni liikmete arv lubab, võib komisjoni üldkoosoleku kohtulikke istungid kahes või mitmes koosseisus pidada. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 11. Komisjoni osakondade ülesandeks oma ringkonnas on:

1) teadete kogumine maaüksuste omanikkude ja pidajate üle, samuti ka nende üle, kellel on maaüksuse peale mõni asiõigus, peale omandusõiguse;

2) avalikkude kuulutuste läbi isikute väljakutsumine, kellel on omandusõigus või mõni muu asiõigus kinnistusele kuuluvate maaüksuste peale; nende ülekuulamine ja tõenduste vastuvõtmine;

3) nimekirjade kokkuseadmine maaüksuste, nende omanikkude ja pidajate kohta ning nende kohta, kellel on mõni muu asiõigus maaüksuste peale;

4) Notariaalseaduse §§ 353. ja 354. ettenähtud otsuste tegemine. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 12. Komisjoni osakonna üksikute liikmete peale võib osakond panna järgmised toimetused:

1) eelmises paragrahvis tähendatud nimekirjade revideerimise koha peal;

2) maaüksuste pidajate ja võõra maa peale õiguste avaldajate seletuste ärakuulamise ja protokolleerimise;

3) avalduste tegijate poolt esitatud tõenduste revideerimise;

4) dokumentide vastuvõtmise;

5) järelvaatuse toimetamise ja ümbruselanikkude ning tunnistajate ülekuulamise. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 13. Komisjonil on pitser, millega varustatakse kõik komisjoni või tema osakondade poolt väljaantavad dokumendid. (R./T. — 27, 2, 6).

II.

Kinnituseraamatute sisseseadmise kord.

A. Üldmäärused.

§ 14. Kinnistuseraamatud ja -registrid seatakse kokku praegumaksva süsteemi järgi (Notariaalseaduse §§

303.—335.), kusjuures aga kinnistuseraamatute pidamine kinnisvara juriidiliste omaduste järgi kaotatakse (Not. sead. § 306). (R./T. — 27, 2, 6).

§ 15. Hüpoteegiringkondade jaotamise aluseks võetakse praegused vallad, kusjuures täpne piiridest kinnipidamine kohustav ei ole. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 16. Hüpoteegiringkondade piirid määratakse lõpulikult kindlaks komisjoni üldkogu otsusega tema peale pandud tööde lõpul; otsus peab sisaldama piiride täpset kirjeldust ja ta kuulutatakse „Riigi Teatajas". (R./T. — 27, 2, 6).

§ 17. Kord kindlaks määratud hüpoteegiringkondade piirid ei muutu administratiivpiiride muutmise korral (R./T. — 27, 2, 6).

§ 18. Komsjon käsitab oma asjaajamises juhtumistel, mis ei ole ettenähtud käesolevas seaduses, Tsiviilkohtupidamise, Kohtute ja Notariaalseaduse määrusi. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 19. Lähemad juhtnöörid käesoleva seaduse elluviimiseks annab Kohtuminister. (R./T. — 27, 2, 6).

B. Asjatoimetamise kord kinnistusekomisjonis.

§ 20. Komisjon kuulutab üldiseks teadmiseks oma tegevuse algamisest ja kutsub üles kõiki isikuid, kellele kuuluvad omandus- või teised asiõigused maaüksuste peale, mis asuvad komisjonile alluvas maa-alas, nende õigusi üles andma komisjonile, pärast osakondade avamist aga kohalikule osakonnale ühes algdokumentide või muude kirjalikkude tõenduste esitamisega või niisuguste puudumisel teiste nende käes olevate tõenduste äratähendamisega, kuue kuu jooksul, kuulutuse „Riigi Teatajas" ilmumise päevast arvates. Kuulutuses olgu tähendatud, et komisjoni otsuse põhjal võidakse kinnistuseraamatutesse kanda ainult need õigused, mis nimetatud tähtajal üles antud, kuna kõik ülesandmata õigused komisjoni poolt sisse kandmata jäävad. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 21. Kuulutused avaldatakse ühekordselt esimehe korraldusel „Riigi Teatajas", kohtukuulutuste ajalehes (Ts. kp. s. § 295.) ja venekeelses tõlkes ühes venekeelses ajalehes komisjoni määramise järgi ning pannakse välja Eesti ja Vene keeles kohalikkude vallamajade ja kirikute juures komisjoni tegevuse piirkonnas. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 22. Teadaanne peab sisaldama maaüksuse nime, kui niisugune olemas on; tema pidaja ees-, isa- ja perekonnanime; pidamise õigusliku aluse, kusjuures, kui viimane ei põhjene omandusõiguse peal, nõutakse omaniku kohta samade teadete äratähendamist nagu pidaja kohta

ja peale selle veel omaniku aadressi äratähendamist. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 23. Pidajaks loetakse see, kes maaüksust tegelikult kasutab, olgugi, et ta tunnistab omanikuks teist isikut. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 24. Saadud teadaanded revideeritakse tarbekorral juurdluse teel asjaosaliste ja teiste kohalikkude isikute ülekuulamise läbi ja täiendatakse ning parandatakse vastavalt saadud teadetele. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 25. Kui omandus- või mõni muu asiõigus põhjeneb kirjalikul dokumendil, siis tähendatakse, mis liiki see dokument on (algdokument või ärakiri, kinnistus, notariaal või kodune akt jne.), kelle poolt ja millal välja antud ja kus alal hoitakse. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 26. Kogutud andmete järgi seatakse kokku maaüksuste esialgsed nimekirjad, mis pärast osakondade loomist nendele üle antakse alluvuse järgi. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 27. Nimekirjad seatakse kokku hüpoteegiinrgkondades: 1) maal — külade, endiste mõisade ja eramaatükkide (pustuste) järgi, ja 2) linnas ja külades — tänavate järgi; neid nimekirje parandatakse tarviduse järgi kogu komisjoni tegevuse kestel. (R./T. — 28, 47, 282).

§ 28. Osakond saadab igale nimekirjas tähendatud omanikule või tema puudumisel pidajale, isiklikult nimelise kutse osakonna ruumidesse ilmuda teatavaks päevaks ja tunniks tarvilikkude seletuste andmiseks ja tõenduste esitamiseks oma õiguste kohta. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 29. Ilmumine kutse põhjal on sunduslik. Juriidiliste isikute kohta käsitatakse Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 26 ja 27.

Esitavad omanikud oma õiguste kohta notariaalselt tõestatud lepingud, Maakorralduse seaduse (R. T. nr. 23 — 1926) alusel väljaantud plaanid, Vene talurahvaseaduses ettenähtud korras väljaantud omandusõigust tõendavad dokumendid või Maaseaduse (R. T. nr. 79/80 — 1919) alusel kokku seatud maa võõrandamise ja ülevõtmise aktid, võidakse nad jätta üle kuulamata. (R./T. — 28, 47, 282).

§ 30. Isikut, kes kutset kätte saades kindlaksmääratud tähtpäevaks ei ilmu, ilma mõjuvate põhjendusteta, karistatakse rahatrahviga kuni 2.500 sn. ning kutsutakse välja uueks tähtpäevaks. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 31. Kui isik teise kutse peale ka ei ilmu, võetakse nimekirja järgi tema valdamisel olev kinnisvara hoolekande alla Ts. kpd. s. §§ 1940. ja järgmistes ettenähtud korras, kui peremeheta vara, mille üle osakond vastava

korralduse tegemiseks teatab kohalikule vaestelaste kohtule. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 32. Ilmunud isikute samasust tõendatakse Notariaalsead. §§ 72.—74. ettenähtud korras. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 33. Ilmunud kinnisvaraüksuse pidaja ja omanik vannutatakse ja vandetõotus kirjutatakse vandeandja ja vandevõtja poolt alla ning lisatakse akti juurde. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 34. Pidajale pannakse ette üles anda, kellelt ta oma õigusi tuletab, täpse tähendamisega, kus nimelt viimane elab. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 35. Kui eelmises paragrahvis nimetatud omaniku elukoht teada ja Eesti Vabariigi piirides on, kutsutakse ta välja samal viisil, kui nimekirja ülesvõetud isik. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 36. Omaniku ülekuulamine, kelle elukoht teadmata või kes asub väljaspool Eesti Vabariigi piire, võib ära jääda. Sel korral kuulatakse üle omaniku esitaja, kui see olemas ja maaüksuse pidaja. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 37. Omanikule või tema esitajale pannakse ette:

1) oma elukoht üles anda, mille järgi Ts. kp. s. § 282. vastavalt äraantud kutse loetakse kutsutavale kätteantuks;

2) tema kinnisvara kohta käivaid dokumenta ja muid tõendusi komisjoni osakonnale esitada. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 38. Dokumentide kohta, mis avaldajal võimalik ei olnud kätte saada, on tema kohustatud teatama, kus neid alal hoitakse. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 39. Komisjonil ja tema osakondadel on õigus nõuda teateid ja dokumenta kõikidelt isikutelt ja riigi-, omavalitsus- ning eraasutustelt. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 40. Dokumentide vastuvõtmise üle antakse kviitung. Avaldatud õiguste kinnistuseraamatutesse kandmise korral antakse avaldajale tema poolt esitatud dokumentide asemele uued kinnistusaktid; vastasel korral saab avaldaja oma dokumendid tagasi. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 41. Omanikud ja pidajad kuulatakse üle kõikide nende andmete selgitamiseks, mis kinnistuseregistri kõiki nelja osasse kantakse ning Notariaalsead. §§ 315.—328. ära tähendatud, niipalju kui need andmed praegu veel maksvaid õigusi puudutavad. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 42. Komisjoni osakond võib üksikuid kaasomanikke jätta üle kuulamata, kui ta peab seisukorra küllalt selgitatuks teiste poolt antud ütelustega. (R./T. — 28. 47, 282).

§ 43. Avaldatud õiguste kitsendustest, asiõigustest, hüpoteekidest jne. teatab komisjoni osakond isikutele, kellele need õigused kuuluvad, või kelle kasuks õiguste kitsendused tehtud, ja paneb neile ette 2 nädala jooksul esitada komisjoni osakonnale nende õigustesse puutuvad dokumendid või muud tõendused.

Komisjoni osakonnal on õigus esimeses lõikes tähendatud tähtaega asjaomaste isikute palvel pikendada mõjuvatel põhjustel. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 44. Isikutele, kes nõuavad endi kasuks niisuguste õiguste kinnistuseraamatutesse kandmist, mis ei ole küllalt tõestatud dokumentidega ega ümbruseelanikkude seletustega, pannakse ette nende õiguste tõestamiseks üles anda tunnistajaid. (R./T. — 29, 16, 111).

§ 45. Pärast avaldajate seletuste ärakuulamist ja dokumentide vastuvõtmist teeb komisjoni osakond määruse nende tõenduste kohta, millega tuleb täiendada toimetust. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 46. Iga maaüksuse kohta toimetatakse maaüksuse ettenäitamisel ümbruseelanikkude ülekuulamist §§ 50—57 ettenähtud korras, kusjuures ei ole suanduslik maaüksuse kõigi lahusolevate tükkide ettenäitamine. Eesti Vabariigi maakoralduse asutiste poolt krunditud ja nende poolt krundituks tunnustatud maaüksuste ettenäitamine võib ära jääda. (R./T. — 29, 16, 111).

§ 47. Avaldaja võib oma õiguste tõestamiseks anda üles tmnnistajaid, kellele tarbekorral maaüksus ette näidatakse. (R./T. — 29, 16, 111).

§ 48. Avaldaja poolt ülesantud tunnistajaid, kes väljaspool kohaliku rahukohtuniku ringkonda elavad, võidakse üle kuulata nende eneste või avaldaja palvel rahukohtuniku kaudu, kelle ringkonnas nad elavad. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 49. Osakond teeb korralduse selle kohta, missugused maaüksused järkjärgult teataval tähtajal üle vaadatakse, teatab sellest kohalikule vallavalitsusele ja kutsub sama vallavalitsuse kaudu välja nende toimetuse kohale ülevaadatavate üksuste omanikud ja need tunnistajad, keda koha peal üle kuulatakse. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 50. Vastav valla- või linnavalitsus seab kokku nimekirja, kuhu kantakse kuus isikut kohalolevatest kauaaegsetest kohalikkudest elanikkudest, ja kui neid ei jätku, siis teistest kohalikkudest elanikkudest, kelle elukohad komisjoni osakonna teadaandes tähendatud maaüksuse ümbruses. Nimekirja ei kanta isikuid, kes teenivad ülevaatusele kuuluvate maaüksuste omanikkude juures,

omaniku teenistuses seisvate isikute abikaasa ja tagandamisele kuuluvaid sugulasi ning hõimlasi (Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 511 ja 373, VSK XVI k.). Nimekiri esitatakse osakonnale aegsasti.

On esitatud nimekiri puudulik, võib kohapeal juurdlust toimetaja seda täiendada. (R./T. — 29, 16, 111).

§ 51. Vastav valla- või linnavalitsus saadab oma esindaja juurdluse juurde ning teatab sellest juurdlust toimivale osakonnale või osakonna liikmele. Valla- või linnavalitsuse esindaja mitteilmumine ei takista juurdluse toimimist. (R./T. — 28,47, 282).

§ 52. Nimekirja võetud isikud kutsutakse välja juurdluse tähtajaks. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 53. Omanikul või ta esindajal on õigus nimekirja kantud ümbruseelanikkudest tagandada kaks isikut põhjust nimetamata. Kui omanik või ta esindaja ei tarvita seda õigust, siis tagandatakse loosiga. Tagandamisest ülejäänud neli ümbruseelanikku võtavad osa ülevaatusest pärast vannutamist. (R./T. — 28, 47, 282).

§ 54. Juurdluse toimetaja kuulab üle iga maaüksuse kohta eelmise paragrahvi korras tagandamata jäänud ümbruseelanikud, omandusõiguse ja muude asjaõiguste selgitamiseks maaüksuse peale. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 55. Kui omandusõigus tõestatud § 29. loetletud dokumentidega, eellepingutega või koduste lepingutega, mida mõlemad pooled õigeks võtnud, siis kantakse ümbruseelanikkude nimekirja neli isikut, kelle hulgast omanikul või ta esindajal õigus tagandada kaks isikut põhjust nimetamata. Kui omanik või ta esindaja ei tarvita seda õigust, siis tagandatakse loosiga. Tagandamisest ülejäänud kaks ümbruseelanikku võtavad osa ülevaatusest pärast vannutamist.

Kui selgub omaniku või ta esindaja ülekuulamisel või teistest kogutud andmetest, et Eesti Vabariigi kestuse ajal Maakorralduse seaduse alusel väljaantud maaplaani eksplikatsioonis märgitud omandusõiguses ei ole sündinud muudatusi, ja kui ülekuulatud kõik eksplikatsioonis tähendatud omanikud või nende esindajad, siis võib osakond loobuda nimetatud plaanides tähendatud kinnisvarade ülevaatusest ja ümbruseelanikkude ülekuulamisest. (R./T. — 28, 47, 282).

§ 56. Juurdluse toimetaja võib, kui seisukord eelpooltähendatud tõendustega küllalt selgitatud ei ole, juurdlust täiendada, üle kuulates oma äranägemise järgi selle maaüksuse piirimehi või teisi kõrvalisi isikuid. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 57. Tunnistajate (ümbruseelanikkude) ütelused protokolleeritakse Eesti keeles, juhtumisel aga, kui nad Vene keeles antud, siis Vene keeles.

Protokollid kirjutatakse alla juurdluse toimetaja, tunnistaja, maaüksuse omaniku ja valla esitaja poolt. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 58. Kui kohalikul järelvaatusel ilmsiks tuleb maaüksus, mille omanik või tema elukoht teadmata või väljaspool Eesti Vabariigi piire, ilma et temal kohapeal oleks seaduslik esitaja, siis tehakse selle kohta protokoll ja komisjoni osakond teatab sellest vastavale vaestelastekohtule tähendatud kinnivara hoolekande alla võtmiseks. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 59. Vaidlused piiride kohta juurdluse alla ei käi ja kõrvaldatakse toimetusest. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 60. Pärast juurdlust määratakse asi osakonnas arutamisele ja kutsutakse ette omanik ja kõik isikud, kes õigusi on avaldanud käesoleva maaüksuse kohta. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 61. Asja kuulamisel käsitatakse Ts. kp. s. §§ 324., 327.—329., 335., 338. ja 339. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 62. Komisjoni osakond otsustab:

1) keda tuleb maaüksuse omanikuna kinnistuseregistrisse kanda;

2) kas ja missugused õigused tulevad samasse registrisse kanda kolmandate isikute kasuks. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 63. Otsuses tähendatakse maaüksuse kinnistusenumber, nimi, andes niisuguse kui seda seniajani ei olnud, asukoht ja suurus, niipalju kui seda võimalik oli juurdlusega selgeks teha. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 64. Maaüksused, mis ei seisa kellegi valduses, kantakse registrisse kui peremehetud; samuti peremehetuks kirjutatakse ka need üksused, mille kohta §§ 31. ja 58. käivad. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 65. Kui valdaja poolt avaldatud omandusõiguse kohta vaidlusi ei teki, siis on kinnisvara registrisse kandmiseks küllalt, kui avaldaja omandusõigus on kirjalikult tõendatud kohaliku vallavalitsuse või teise riikliku asutuse poolt või vande all antud tunnistajate üteluste või dokumentide põhjal on tõenäoliseks tehtud, et avaldaja isiklikult või tema eelkäija pidamise aega juurde arvates, on kinnisvara pidanud omandusvaldusel vahetpidamata vähemalt 10 aastat. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 66. Kui korda ei lähe tõendustega kindlaks teha tingimusi, mille tõttu omandusvaldamine muutub omandusõiguseks, pidaja valdamise algusmoment aga on kind-

laks tehtud, siis kantakse viimane kinnistuseregistrisse omandusvaldajana, seejuures tema valdamise algmomenti ära tähendades. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 67. Isik, kelle nimele kinnisvara eelmise paragrahvi järgi registrisse kantud, võib, kui kümne aasta jooksul tema valduse algmomendist arvates keegi vaidlust pole tõstnud, paluda kohalikku rahukogu teda omanikuks tunnustada iganemise tõttu (S. K. X k. I j. § 533). (R./T. — 27, 2, 6).

§ 67[1]. Tegelikult kruntidena peetavate hingemaade eraomandusena kinnisvarade registrisse kandmiseks on küllalt, kui külakogu otsustanud üle minna kruntidele, tähendades iga peremehe krundi, ja kui vaidlusi pole selle otsuse vastu. Muud hingemaad kinnistatakse ühiseks omanduseks peremeeste nimele osades, mis märgitud viimases külakogu otsuses. (R./T. — 28, 47, 282).

§ 68. Kui juurdlusel selgub, et valdaja avalduse peale vaatamata tema valdus ei ole iseseisev, vaid oleneb teatavast omanikust, siis kutsub komisjoni osakond asja arutamisele mõlemad isikud, tekkinud vastolu lahendamiseks. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 69. Kui kutsutud isik (§ 68) avaldaja õiguste vastu vaidleb, siis talitab komisjoni osakond järgmiste, §§ 70. ja 71. järgi, kui aga tema vastu ei vaidle, või võimalik ei olnud temale kutset kätte anda, siis toimetatakse §§ 66. ja 67. järgi. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 70. Kinnisvara õiguste kohta tekkinud vaidlused ei takista otsuse tegemist pärast poolte tõenduste läbikatsumist. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 71. Puutub vaidlus omandusõigusesse, siis otsustab komisjoni osakond, kumb vaidlevatest pooltest kantakse kinnistuseregistrisse omanikuna; teise poole õiguste kindlustamiseks kantakse ühtlasi kinnistuseregistrisse vastav keelumärkus (Notar. sead. § 316 p. 3). (R./T. — 27, 2, 6).

§ 72. Kui vaidlus tekib omaniku ja isiku vahel, kes nõuab õiguste kinnistamist selle maaüksuse kui võõra vara peale, siis otsustab komisjoni osakond, kas nõuet rahuldada või rahuldamata jätta ja viimasel juhtumisel, kas teda kindlustada keelumärkuse registrisse kandmise teel või jätta kindlustamata. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 73. Samuti toimetab komisioni osakond, kui on tekkinud vaidlus õiguste järjekorra üle vara peal lasuvate võõraste õiguste vahel. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 74. Paragrahvide 71.—73. põhjal registrisse kantud kindlustuse märkused kustutatakse omaniku nõudel:

1) pärast 3 kuu möödumist arvates sissekandmise päevast, kui isik, kelle huvide kaitseks märkus sisse kantud, ei ole esitanud kohtutunnistust, et ta on nõudmise tõstnud kindlustatud õiguse tunnustamiseks:

2) vastava kohtumääruse põhjal kindlustuse mahakustutamise kohta. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 75. 10. okt. 1919. a. ja 29. juuni 1922. a. maaseaduste läbi tingitud muudatused õiguste suhtes teatava maaüksuse kohta kantakse kinnistuseregistrisse siis, kui nad tegelikult maksma pandud ja täide viidud, see on, kui valdus endiselt õigusekandjalt tegelikult üle läinud uuele kandjale; endise õigusekandja poolt avaldatud õigused kindlustatakse vastava märkuse kinnistusregistrisse kandmisega; maareformi peal põhjenevate, kuid veel täideviimata õiguste teostamine jääb endisel alusel Põllutööministeeriumi hooleks. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 76. Kinnistusekomisjon ei võta arutusele küsimust lepingu maksvuse kohta, mille peale maaüksuse valdaja oma õiguse põhjendab 29. juuni 1922. a. maaseaduse § 4. ja selle paragrahvi juures olevate märkuste 1. ja 2. põhjal.

Vaidluse tõstmise korral lepingu maksvuse kohta eelpooltähendatud seaduse paragrahvi põhjal kinnistab komisjon üksuse omanduse valdaja nimele, kui tema tiitlid teistele seadusenõuetele vastavad ja kannab registrisse vaidluse kindlustamiseks keelumärkuse. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 77. Eelmises paragrahvis tähendatud vaidluse tõstmise õigus kustub samal alusel, kui kõikide teiste kinnistuseraamatutesse kantud õiguste vastukäiv vaidluse tõstmise õigus. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 78. Kinnistusekomisjoni ja ta osakondade otsused kuulutatakse ilmunud isikutele lõppvormis kohe pärast asja arutamist; ilmumata isikutele, kellel kutse käes, loetakse otsus kuulutatuks samal päeval.

Keerulistes ja pikemat nõupidamist vajavais asjus võib otsuse väljakuulutamise edasi lükata 7 päevani; otsuse väljakuulutamise päevast teatab eesistuja avalikult samal istungil. (R./T. — 29, 16, 111).

§ 79. Osakonna otsuse peale võib edasi kaevata komisjoni kohtulikule üldkoosolekule kahe nädala jooksul, arvates kuulutamise päevast.

Kaebused antakse osakonnale korras, mis Tsiviil kp. s. §§ 786., 788.—790. ette nähtud. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 80. Kaotatud. (R./T. — 28, 47, 282).

§ 81. Asja arutamisel komisjoni üldkogus käsitatakse Tsiv. kp. s. §§ 767.—774. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 82. Komisjoni üldkoosoleku otsuse peale ei võida edasi kaevata. (R./T. — 27, 2,6).

§ 83. Pärast edasikaebuse tähtaja möödumist komisjoni osakonna otsuse peale või pärast üldkoosoleku otsustamist, kuulutatakse Riigi Teatajas (Tsiviilkohtupidamise seaduse § 295, VSK XVI k.) omanikkude nimekirjad, kusjuures iga omaniku kõrval tähendatakse üksuse nimi ja kinnistusenumber.

Tähendatud kuulutusega avaldatakse üleskutse kõigile isikutele, kes arvavad omal kuulutustes tähendatud kinnisvarade peale omanduse- või teisi õigusi olevat, et nad nende maksmapanemiseks tõstaksid nõudmise vastavas kohtus 3 kuu jooksul, arvates kuulutuse Riigi Teatajas ilmumise päevast; vastasel korral loetakse nende õigused kustunuks.

Ühtlasi avaldatakse komisjoni poolt ühes eestikeelses ja ühes venekeelses ajalehes komisjoni määramise järgi teadaanne kinnistuseraamatute maksmahakkamise ja kinnisvarade omanikkude nimekirjade Riigi Teatajas avaldamise kohta, milles tähendatakse tähtaeg, milleni võidakse esitada eelmises lõikes ettenähtud nõudmisi. Peale selle pannakse välja see teadaanne Eesti ja Vene keeles kohalikkude vallamajade ja kirikute juures komisjoni tegevusemaa-alal. (R./T. — 29, 16, 111).

§ 84. Kuulutuse avaldamise päevaks peavad kinnistuseregistrisse kantud olema kuulutuses tähendatud kinnisvarade üksuste kohta lõpulikult kindlaksmääratud andmed. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 85. Kinnistuseraamatud hakkavad maksma pärast § 83. ettenähtud kolmekuulise tähtaja möödumist. (R./T. — 28, 47, 282).

§ 86. Pärast kinnistuseraamatu maksmahakkamist (§ 85) annab komisjon kõigile õigustatud isikutele nende nõudmisel vastava kinnistuseakti, mis sisaldab osakonna või üldkoosoleku seadusiõusse astunud otsuse resolutsiooni. (R./T. — 28, 47, 282).

§ 87. Kinnistuseraamatute maksmapanemise ajast arvates kaotavad maksvuse kinnistuseaktidena kõik komisjonilt väljaantavate uute kinnistuseaktide vastu ümbervahetamata jäänud endised kinnistuseaktid, mille põhjal ei tõstetud nõudmisi. (R./T. — 27, 2, 6).

§ 88. Eelmistes paragrahvides tähendatud komisjoni ja ta osakondade toiming samuti kinnistuseakti andmine on maksuta.

Komisjonile käesoleva seaduse maksmahakkamiseni esitatud tempelmaksustamata või puudulikult tempelmaksustatud dokumendid vabastatakse tempelmaksust ja tempeltrahvist. (R./T. — 28, 47, 282).

§ 89. On õigustes kinnisvara peale sündinud muutused enne kinnistamise otsuse tegemist ja on palutud nende muutuste kinnistamist kuni tähendatud otsuse tegemise päevani, siis kannab komisjon kinnistuseraamatusse viimase õigusomandaja nimele need õigused, mis tema omandanud nende muutuste tagajärjel. Kui tähendatud kinnisvara suhtes juba tehtud § 46 ettenähtud toimetused, siis ei ole sunduslik neid enam korrata.

On õiguste muutus sündinud pärast § 22-ses ettenähtud teadaande esitamist või viimase puudumisel pärast kinnisvara valdaja ülekuulamist, siis peab maaüksuse reaalse osa omandaja muutuse tagajärjel omandatud õiguse kinnistuseraamatusse kandmiseks esitama plaani omandatud maaüksuse kohta. (R./T. — 29, 16 111).

§ 90. Pärast eelmises (89) paragrahvis ettenähtud osakonna otsuse tegemist tuleb esitatud kinnistamise palve ühes nõusoleku avaldusega isiku poolt, kelle varandus koormatakse, Notariaal-seaduse § 345 (VSK XVI k.) tähendatud avalduseraamatusse kanda. Õiguse muutmine kinnistatakse niipea kui isik, kelle kinnisvarasse see kinnistamine puutub, on lõplikult selle kinnisvara omanikuks tunnustatud. Avalduseraamatud peetakse iga hüpoteegi ringkonna jaoks eraldi. (R.T. — 29, 16, 111).

§ 91. Pärast kinnistuseraamatute maksmahakkamist (§ 83.) toimetatakse kinnistamist Notariaalsead. §§ 336.—369. ettenähtud korras. (R./T. — 27, 2, 6).

Sõjaministeeriumile sundvõõrandatud maade kinnistamise korra seadus.

§ 1. Sõjaministeeriumile suurtükiväe poligoni asutamiseks tarvilikkude maatükkide võõrandamise seaduse (R./T. — nr. 43 — 1923), Sõjaministeeriumile laskemoonaladude ehitamiseks ja Tallinna garnisonile laske-, laagri- ja õppeplatsi asutamiseks tarvilikkude maatükkide võõrandamise seaduse (R./T. nr. 111/112 — 1925) ja Petserimaal sõjaministeeriumile kaitseväe laske- ja laagriplatsi asutamiseks tarvilikkude maa-alade sundvõõrandamise seaduse (R./T. —nr. 11 — 1926) põhjal sõjaministeeriumile sundvõõrandatud maad kinnistatakse Eesti Vabariigi nimele samuti vastutasuks antud maad maasaaja nimele sõjaministri või tema voliniku avalduse põhjal, millele

juurde lisatakse vastav leping või sundvõõrandamise akt ja kinnisvara plaan.

Allkirjad lepingutel ja kinnistamiseks tarvilikkudel avaldustel Notariaal seaduse (VSK XVI k. I j.) nõuete kohaselt ja korras tõestab sõjaministeeriumi poolt selleks määratud ametnik. Sama ametnik peab allkirjade tõestuste, avalduste ning lepingute registreerimiseks sõjaministeeriumi varustusvalitsuse ülema poolt kinnitatud, nummerdatud, nööritud ja varustusvalitsuse pitseriga pitseeritud registrit ja tähestikku.

Lõpetatud raamatud hoitakse alal sõjaministeeriumi arhiivis.

§ 2. Esimeses (1) paragrahvis tähendatud sundvõõrandatavate maade, samuti ka vastutasuks antud maade uute omanikkude nimele kinnistamisel vabastatakse pooled kinnistuselõivust ja kõigist muudest kinnistamisega seotud avalikkudest riiklikkudest maksudest.

Maaseadusega võõrandatud maid koormavate hüpotekaarvõlgade korraldamise seadus.

(R./T. — 28, 46, 275).

I.

Maaseaduse täiendamise ja muutmise seaduse (R./T. nr. 95/96 — 1925) §§ 1. ja 7. muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 1. Maaseaduse (R./T. nr. 79/80 — 1919) põhjal riigi omanduseks võõrandatud maad kantakse kinnistuseregistrites Eesti vabariigi nimele põllutööministri nõudmisel.

Võõrandatud maid koormavad hüpotekaarvõlad, mis olid võõrandatud kinnisvaradele ingrosseeritud enne 25. okt. 1919 ja mis ei ole kustutatud kinnistusregistris kuni 15. juunini 1925, jäävad riigi kanda ühes maksmata protsentidega kuni 25. okt. 1919.

Kõik teised omandusõigust kitsendavad ja kinnisvara koormavad sissekanded, mis maaseaduse §§ 6. ja 7. pole jäetud jõusse, kustutatakse kinnistusregistrites.

Riigi kanda võetud võlgade suhtes on endised võlgnikud vabad igasugusest vastutusest võlausaldajate ees.

§ 7. Tagasiantav maatükk (§ 3) eraldatakse riiklikust maatagavarast riigimaade planeerimise korras ning kantakse eriüksusena kinnistusregistrisse omaniku või ta õigusjärglase nimele põllutööministri poolt allakirjutatud teadaande põhjal, millele juurde lisatakse vastav tagasiandmise akt, millele alla kirjutanud põllutööministeerium ja maatüki tagasisaaja.

Tagasiantava maatüki pinnaandmed kantakse kinnistusregistrisse põllutööministeeriumi poolt kinnitatud plaani põhjal.

Tagasiantava maatüki kohta arvab põllutööministeerium välja võõrandatud üksusele, millest tagasiantav maatükk lahutatakse, ingrosseeritud ja riigi kanda võetud võlgadest proportsionaalse osa vastavalt tagasiantava maatüki puhtakasumäärale.

Tagasiantava maatüki peale langeva võla osa tasub maatüki tagasisaaja riigile enne maatüki kinnistamist oma nimele. Mittetasumise korral kinnistatakse võlgujäänud summa riigi kasuks esimese pandi õigusena maatüki tagasiandmise akti põhjal. Võla pealt arvatakse 6% ning see peab tasutama 5 a. jooksul.

Tagasiantava maatüki peale langev võlasumma, mis riigile tasutud või riigi kasuks kinnistatud, arvestatakse vastavalt võõrandatud maa eest tasu maksmisel.

II.

Sama seadust täiendatakse § 1^1 järgmiselt:

§ 1^1. Eelmises paragrahvis tähendatud riigi kanda võetud võlad, mis kustutatud kinnistusregistrites pärast 15. juunit 1925, või mille nõudedokumendid varustatud notariaalsete kustutusepealkirjadega pärast 25. oktoobrit 1919, kuid alles kustutamata, arvatakse Riikliku maatagavara loomiseks võõrandatud maade eest tasumaksmise seaduse (R./T. nr. 26 — 1926) § 5. ettenähtud korras ja alustel tasusummast maha, kuid tasutakse maksvates seadustes ettenähtud kursiga isikutele kes esitanud nõudedokumendid kustutamiseks või esitavad need notariaalsete kustutuspealkirjadega.

Eestimaa ja Liivimaa maade krediitseltside kasuks ingrosseeritud võlgadest arvatakse maha ja tasu määramisel ei arvestata summad, mis nimetatud seltsidele tasutud kuni 25. okt. 1919 kinnisvaral lasuva võla katteks.

On Maaseaduse tagajärjel tekkinud vahekorra lahendamiseks Vabariigi Valitsus sõlminud kokkuleppe, arvatakse tasusummast maha võlad ühes protsentidega, mis tasu määramise ajaks võõrandatud kinnisvarade end. omanikkude poolt tasumata.

Maaseadusega võõrandatud maadele kinnistatud hüpoteekide kustutamise seadus.

(R./T. — 31, 94, 690).

§ 1. Käesoleva seaduse jõusseastumisega loetakse kinnistusraamatutest kustutatuks kõik Maaseadusega

võõrandatud ja Eesti Vabariigi nimele kinnistatud maadele enne 25. oktoobrit 1919 ingrosseeritud hüpoteegid. Kustutamise kohta kantakse ilma poolte avalduseta ja võladokumentide esitamiseta kinnistusregistrisse vastav märkus Kohtu- ja siseministri poolt kinnitatud vormi järgi.

Kinnistusjaoskonnad saadavad Eesti Maapangale väljavõtted kinnistusregistritest kustutatud hüpoteekide kohta hiljemalt kuue kuu jooksul, arvates käesoleva seaduse jõusseastumise päevast. Need väljavõtted on vabad kõigist maksudest ja antakse tasuta.

§ 2. Kustutatud hüpoteekidega kindlustatud võla tasub Eesti Maapank, kes toimib riigi esindajana käesoleva seaduse §§ 3 ja 4 ettenähtud alustel.

§ 3. Eesti Maapank avaldab kuulutusega Riigi Teatajas kinnistuseüksuste nimekirjad, millele ingrosseeritud hüpoteegid loetakse kustutatuks käesoleva seaduse § 1 põhjal, ja kutsub võladokumentide pidajaid esitama kuue kuu jooksul, arvates nimekirja avaldamise päevast, vastavad dokumendid Eesti Maapangale väljamaksmiseks. Kuulutuses hoiatatakse ühtlasi, et esitamata dokumentide järgi saada tulevad summad maksetakse Tallinna-Haapsalu rahukogu deposiiti, millega võlg tunnustatakse tasutuks, ja et protsentide maksmine nende järele lõpetatakse, arvates kuulutuses määratud tähtaja möödumise päevast.

Kuulutuse avaldamisega loetakse nimekirjas tähendatud kinnisvaradele enne 25. oktoobrit 1919 ingrosseeritud võlad ülesõelduks. Esitatud võladokumentide järgi saada tulevad summad maksetakse välja § 4 ettenähtud korras ja alustel hiljemalt kahe kuu jooksul, arvates esitamise päevast. Summad esitamata võladokumentide järgi maksab Eesti Maapank Tallinna-Haapsalu rahukogu deposiiti, kust need maksetakse välja võladokumendi esitamisel kolme aasta jooksul, arvates deposiiti maksmise päevast. Selle tähtaja jooksul väljavõtmata jäetud summad lähevad riigi kasuks.

§ 4. Eesti maapank, võrrelnud esitatud dokumente kinnistusjaoskonnast saadud andmetega, teeb kindlaks maksvate seaduste (Määrus väljamaa rahade asjus § 6, R./T. 30/31 — 1919) alusel iga üksiku hüpoteegi järgi väljamaksmisele kuuluva summa ja tasub võla asundusekapitali summadest. Algvõlaga koos tasutakse ka maksmata võlaprotsendid, kui nende nõudmine ei ole aegunud BES § 3636 põhjal.

III. MÕNESUGUSED LISAD.

Administratiiv-kohtu kord.

I.

Administratiiv-kohtud ja nende alluvus.

§ 1. Kohtulik võim administratiiv-asjus on: rahukohtunikkudel, rahukogudel ja kõrgemal Riigikohtul. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 2. Protesteerida ja kaevata administratiivasjus võib: valla-, alevi-, linna- ja maavolikogude ning vähemusrahvuste kultuurnõukogude, valla-, alevi-, linna- ja maavalitsuste ning vähemusrahvuste kultuurvalitsuste, nende osakondade (komisjonide), samuti valla- ja alevivanemate, linnapeade ja maavalitsuste esimeeste ning valla-, alevi-, linna ja maavalitsuste üksikute liikmete, üksikute ministrite, ministeeriumide ja nende peavalitsuste ja viimastele võrdsete allüksuste, politsei-prefektide, raudtee politsei komissari, politsei komissaride ja teiste seaduses eraldi tähendatud valitsuseasutuste ning üksikute ametnikkude otsuste, korralduste ja määruste peale ja tegevuseta oleku vastu, kui selles avaldub maksvate seaduste või määruste rikkumine, ettekirjutatud kohuste täitmata jätmine või põhjendamatu viivitus. (R./T. — 29, 16, 110).

§ 3. Õigus protesteerida on valitsuse komissaridel ja teistel ametnikkudel, kellel seaduse järele ülesandeks on tehtud omavalitsuse ja teiste riigiasutuste seaduslikkuse järele valvata. Õigus kaevata on kõigil isikuil, seltsidel, ühisustel ja omavalitsuse asutustel, kui nende õiguslised ehk varanduslised huvid administratiiv-asjus seadusvastaselt on puudutatud. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 4. Rahukohtunikkudele alluvad: protestid ja kaebused kohalikkude valla- ja alevivolikogude, kohalikkude valla ja alevivalitsuste, nende osakondade (komisjonide), nende üksikute valitavate ametnikkude ning politseikomissaride tegevuse peale. (R./T. — 29, 16, 110).

§ 5. Rahukogudele alluvad: 1) protestid ja kaebused linna- ja maavolikogude ning vähemusrahvuste kultuur-

nõukogude määruste ja otsuste peale; 2) protestid ja kaebused linna- ja maavalitsuste ning vähemusrahvuste kultuurvalitsuste, nende osakondade (komisjonide), kui ka üksikute valitavate ametnikkude tegevuse peale. (R./T. — 29, 16, 110).

§ 6. Riigikohtule alluvad: 1) kaebused üksikute ministrite, ministeeriumide, nende peavalitsuste või viimastele võrdsete allüksuste ja teiste kõrgemate administratiiv-asutuste või ametnikkude otsuste, korralduste ja määruste vastu; 2) revisjoni-protestid ja revisjoni-kaebused rahukohtunikkude ja rahukogude otsuste peale administratiiv-asjus. Riigikohtu otsused on lõplikud. (R./T. — 29, 16, 110).

§ 6¹. Kõigi teiste asutuste ja ametnikkude tegevuse peale administratiiv-asjus antavate kaebuste ja protestide alluvus kohtutele määratakse vastavates seadustes. (R./T. — 29, 16, 110).

§ 7. Vaielused selle üle, missuguse kohtu alla üks ehk teine administratiiv-asi käib, lahendatakse järgmiselt: kui vaielus on tõusnud ühe ja sama rahukogu ringkonna rahukohtunikkude vahel, siis otsustab seda nende rahukogu; on vaielus tõusnud mitme rahukogu ringkonna rahukohtunikkude vahel, siis selle ringkonna rahukogu, kus asi peale algas; vaielusi rahukogude vahel otsustab ära kõrgem Riigikohus. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 8. Admniistratiiv-asutused ja ametnikud, kes arvavad, et nende võimupiirkonda ja otsustamise alla kuulub administratiiv-asi, mille rahukohtunik ehk rahukogu on oma kohtulikule arutusele võtnud, teadustavad sellest rahukohtunikule ehk rahukogule. Vaielused, mis sel puhul tekkida võivad administratiiv-asutuse ehk ametniku ja rahukohtuniku vahel, otsustab vastav rahukogu; vaielused administratiiv-asutuste ehk ametnikkude ja rahukogude vahel otsustab kõrgem Riigikohus. (R./T. — 19, 10, 23).

II.

Protestide ja kaebuste kohtusse sisseandmise kord.

§ 9. Kaebtused ja protestid antakse kohtule sisse tähtaegadel, mis seaduses eraldi on kindlaks määratud; neil juhtumistel aga, kus seaduses tähtaega ära tähendatud ei ole, — kuu aja jooksul, arvatud sellest päevast, millal protesti ehk kaebtust väljakutsuv määrus, korraldus ehk otsus avalikult teada anti, ehk kui ta teadaandmise ehk väljakuulutamise alla ei käinud, sellest päevast, millal määrus, korraldus, otsus, samuti ka tegevus, tege-

vusetus ehk hooletus kaebajale ehk protestitõstjale teadvaks sai. Viivituse peale kaebtuse ehk protesti tõstmiseks tähtaeg piiratud ei ole. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 10. Protestid ja kaebtused antakse kohtule kirjalikult sisse. Neis peab sisalduma: 1) kohtu nimetus, kellele nad antakse; 2) protesteerija ehk kaebaja eesnimi, perekonnanimi ja täielik aadress; 3) ametniku ehk asutuse nimetus ja asukoht (aadress), kelle vastu kaebtus sihitud; 4) asjaolu lühikene kirjeldus ühes selle korralduse, määruse, otsuse ehk tegevuse äratähendamisega mille vastu protest ehk kaebtus sihitud; 5) täpipeale äratähendamine, mis just protesteerija ehk kaebaja nõuab; 6) juurdelisatud paberite nimetus; 7) protesteerija ehk kaebaja allkiri. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 11. Protestile või kaebusele tulevad ligi lisada tõendused kas algkirjas või ärakirjas, millele kaebaja toetub. Ei ole kaebajal võimalik esitada mõnda tõendust, peab ta kaebekirjas seletama selle sisu, ühes põhjuste tähendamisega, mispärast tal ei ole võimalik seda esitada ja kus see leidub. Peale selle lisatakse kaebusele või protestile juure ärakiri kaebusest või protestist selle asutuse või ametniku tarvis, kelle peale kaevatud või kelle vastu protest esitatud. (R./T. — 29, 16,110).

§ 11[1]. Kaebused ja protestid kirjutatakse vastava kohtu nimele ja esitatakse § 9. tähendatud tähtaegadel sellele riigi- või omavalitsuseasutusele või ametnikule, kelle peale kaevatakse. Viimane saadab kaebuse või protesti ühes asjasse puutuva materjaliga vastavale kohtule 7 päeva jooksul, arvates kaebuse või protesti saamise päevast. Kui otsus motiveerimata, siis tuleb kaebust edasisaatval asutusel omalt poolt juurde lisada vastav seletus.

Kaebused, mis sisaldavad palvet kaevatava otsuse, korralduse või määruse seismapaneku kohta, saadetakse kaevatava asutuse poolt kohtule edasi viivitamata, juurde lisades kaevatavat otsust, määrust või korraldust kas alg- või ärakirjas. Teised eelmises lõikes tähendatud materjalid saadetakse täiendavalt ettenähtud tähtajaks. (R./T. — 29, 16, 110).

§ 11[2]. Kaebus või protest saadetakse § 11[1] tähendatud administratiiv-asutuse poolt tagasi:

1) kui ta esitatakse seatud tähtaegade möödumisel;

2) kui ta esitatakse volinikult, kes selleks ei ole volitatud, või

3) kui kaebusel või protestil puudub allkiri. (R./T. — 29, 16, 110).

§ 11³. Kaebusele või protestile ei anta käiku:

1) kui ta esitamisel ei ole täidetud tempelmaksmise eeskirju, või

2) kui ta esitamisel ei ole täidetud § 11 nõudeid.

Käesolevas paragrahvis tähendatud juhtudel määratakse nimetatud nõuete täitmiseks seitsmepäevaline tähtaeg, arvates sellekohase määruse kuulutamise päevast kaebajale või protesteerijale.

Kui tähendatud tähtaja jooksul ei ole täidetud nimetatud nõudeid, saadetakse kaebus või protest tagasi. (R./T. — 29, 16, 110).

§ 11⁴. Kaebuse või protesti tagasisaatmise või seismajätmise kohta §§ 11² ja 11³ tähendatud juhtudel peab vastav asutus (§ 11¹) seadma kokku sellekohase määruse. Selles määruses tähendatakse asi, mille kohta ta tehtud ja tagasisaatmise või seismajätmise põhjus ja edasikaebamise kord ja tähtaeg. (R./T. — 29, 16, 110).

§ 11⁵. Eelmises paragrahvis tähendatud määruste peale esitatakse erakaebused otseteed kohtule, kellele allub kaebuse või protesti otsustamine, seitsme päeva jooksul, arvates määruse kuulutamisest kaebajale või protesteerijale.

Otseteed vastavale kohtule esitatakse ka kaebused ametnikkude tegevuseta oleku vastu, kui selles avaldub maksvate seaduste või määruste rikkumine, ettekirjutatud kohuste täitmata jätmine või põhjendamatu viivitus. (R./T. — 29, 16, 110).

§ 11⁶. Kaebuste tähtaegade uuendamise palved esitatakse sellele asutusele, kelle peale kaevatakse, kes nad otsustab Tsiviilkohtupidamise seaduse § 835 (VSK. XVI k.) alusel 7 päeva jooksul, arvates palve saamise päevast.

Asutuse eitava otsuse peale võib edasi kaevata erakaebe korras vastavale administratiiv-kohtule. (R./T. — 29, 16, 110).

§ 12. Kui protesti andev komissar ehk teine ülevalve ametnik leiab, et tarvilik on protesteeritud määrust ehk tegevust esialgselt seisma panna, siis peab ta, ühes protesti sisseandmisega kohtule, ka kaebealusele ametnikule ehk asutusele sellekohase nõudmise ette panema seismajätmise üle. Seismajätmise nõudmist peab kaebealune täitma, kuni kohtu poolt kaebealuse palve peale mitte vastupidine korraldus järgnenud ei ole. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 13. Kaebtuse sisseandmine kohtule ei takista iseenesest mitte otsuse, määruse jne. täitmist, mille vastu kaebtus tõstetud, kuid kaebaja palve peale on kohtul õi-

gus oma otsuse põhjal, täitmist esialgselt seisma panna. (R./T. — 19, 10, 23).

III.

Asjade arutusele nimetamise kord.

§ 14. Pärast kaebuse või protesti kohtusse jõudmist määrab kohus asja arutamisele ning teadustab istungi ajast kutsekirjadega kaebuse või protesti andjale ja kaebealusele, ning kaebuste korral omavalitsuse- ja § 2 tähendatud politseiasutuste ja -ametnikkude tegevuse peale ka vastavatele järelvalve-asutustele ja ametnikkudele, kellel on õigus igal ajal astuda asjasse osalise poolena. (R./T. — 29, 16, 110).

§ 15. Asja arutuse tähtaeg kohtus tuleb niiviisi ära määrata, et ta mitte varem ei oleks kui 7 päeva ja mitte hiljem kui üks kuu aega pärast kutsekirja kättesaamist kaebealuse poolt. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 16. Kaebealusel, samuti ka maakonnakomissaril ehk ülevalve ametnikul on õigus kohtule seletuskirju sisse anda kuni asja arutuseni. Seletuskirjadele tuleb ärakirju juurde lisada, nagu seda kaebtuse ja protesti kirjade puhul nõutakse. Kui vastaspool ehk ka maakonna komissar resp. ülevalve ametnik seletuskirjade ärakirjad liig hilja enne kohtuistumist ehk istumise päeval alles kätte said, siis võib nende palve peale kohus, kui ta asjaolude järele seda tarviliseks peab, asja arutust edasi lükata. (R./T. — 19, 10, 23).

IV.

Asjade arutamine.

§ 17. Asjade arutamine sünnib avalikul kohtuistumisel. Asja kinniste uste taga arutada võib kohus ainult oma sellekohase otsuse põhjal neil kordadel, kus asja kinnine arutus Tsiviilkohtupidamiseseaduses ette nähtud. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 18. Ilmunud asjaosalised võivad ise ehk volinikkude läbi kohtule seletusi anda ja tõendusi ette panna. Nende mitteilmumine ei takista asja arutamist ja otsuse-tegemist. Nende äraolekul tehtud otsust ei loeta tagaseljaotsuseks. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 19. Ühe ehk teise fakti asjaosaliste poolt tõekstunnistamine ehk õigeksvõtmine ei ole kohtule asja otsustamise juures mitte köitev ega kohustav, vaid kohus hindab niisugust tõekstunnistust nagu iga teist tõendusmaterjali. Asjaosalisi vannet vanduda lasta ja selle põhjal asja otsustada on keelatud. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 20. Administratiiv-kohtul on õigus asjasse puutuvaid tõendusi üleüldisel alusel läbi katsuda, tunnistajaid üle kuulata jne., sealjuures mitte piiratud olles ainult nende tõendustega, mis asjaosalised ise ette toovad, vaid ta võib ka iseseisvalt asja selgituseks abinõusid tarvitusele võtta ja tõendusi koguda. Nii võib kohus: kohtu-, valitsus-, era- ja seltskonna asutustelt ja kolmandatelt isikutelt tarviliste dokumentide ja teadete ettepanemist nõuda; asjaosaliste poolt ülesandmata tunnistajaid ja eksperte välja kutsuda ja üle kuulata; paiga peal ülevaatamist ette võtta; asjaosalistele kuulutada, missuguseid tõendusi nad peavad ette tooma, mille saamiseks ta neid tarviliste tunnistustega varustab. (R./T. — 19, 10, 23).

V.

Asjade otsustamine.

§ 21. Kohus teeb otsuse oma sisemise äratundmise järele, mis seaduse ja kogu asjaolude peale peab põhjuma, kusjuures kohus piiratud ei tarvitse olla ainult nende tõendustega ja faktiliste andmetega, mis asjaosalised ette tõid. Kohtuotsus võib ka asju puudutada, mis asjaosalised omis nõudmistes sugugi nimetanud ei ole, kui need asjad ettetoodud nõudmistega lahutamata on seotud. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 22. Administratiiv-kohus võib otsustada: 1) protesti ehk kaebust ilma tagajärjeta jätta; 2) protesteeritud ehk kaevatud korraldusi, määrusi, otsusi ehk tegevust kas täielikult ehk osalt tühjaks tunnistada, tarvilisel korral ette kirjutades, tühjakstunnistatud akti asemel uus korraldus, määrus ehk otsus välja anda, ehk uus tegevus ette võtta antud juhatuste järele; 3) ette kirjutada vastavale asutusele ehk ametnikule kas teatud tegevus ette võtta ja täita, kui see talle seaduse ehk valitsusvõimu kohustava määruse läbi sunduslik, ehk kui seda paratamata tarvis on seadusliku korra ja kaebaja õiguste jalule seadmiseks, — ehk jälle teatud tegevusest hoiduda ja loobuda, ja 4) ametnikke seaduses ettenähtud kordadel ametist tagandada. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 23. Asja arutamisel karistusväärilise süüteo tundemärkide ilmsiks tulemine, niisama ka kriminaal eeluurimise algamine ametiasjus kordasaadetud süüteo puhul ei takista protesti ehk kaebtuse äraotsustamist administratiiv-kohtus. (R./T. — 19,10, 23).

§ 24. Protesti ehk kaebuse tõstmine administratiiv-kohtus ei takista protesteeritud ehk kaevatud otsuse, määruse, korralduse ehk tegevuse tühjakstunnistamist kui ka

muutmist, kaebealuse enese ehk temast kõrgema administratiiv-võimu poolt. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 25. Kui administratiiv-kohus ära näeb, et kohtualune otsus, määrus, korraldus ehk tegevus niivõrd tühjaks tunnistatud ehk muudetud on, et seega protesti ehk kaebuse alus ära langeb, siis lõpetab ta asja toimetuse ära. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 26. Administratiiv-kohtu otsused avaldatakse ja kuulutatakse eraisikutele ja -asutustele selles korras, nagu Tsiviilkohtupidamise seaduses ette nähtud. Otsuste kuulutamine maakonna komissarile, valitsusasutustele, kui ka valla-, alevi-, linna- ja maakonna omavalitsus-asutustele ja nende ametnikkudele sünnib neile otsusest ärakirja kättesaatmise teel. (R./T. — 19, 10, 23).

VI.

Otsuse peale edasikaebamine.

§ 27. Niihästi rahukohtuniku kui ka rahukogu otsuste peale võib ravisjoni kaebtuse ehk -protesti teel kõrgemasse Riigikohtusse edasi kaevata ühe kuu jooksul otsuse kuulutamise päevast arvates. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 28. Revisjonikaebtus ehk -protest kirjutatakse kõrgema Riigikohtu nime peale ja antakse vastavale rahukohtunikule, ehk rahukogule sisse, kõrgemale Riigikohtule edasisaatmiseks ühes kohtuaktiga. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 29. Revisjoni protesti võib tõsta maakonna komissar ehk ülevalve ametnik; revisjoni kaebust anda võivad teised asjaosalised. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 30. Revisjoni protest ehk -kaebtus peab eneses sisaldama: 1) põhjuseid, mispärast protestitõstja ehk kaebaja otsusega rahul ei ole, 2) palvet, et kõrgem Riigikohus otsust tühjaks tunnistaks ehk muudaks. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 31. Revisjoni-protestile või -kaebusele tuleb kaevatava asutuse või ametniku tarvis lisada ligi ärakiri protestist või kaebusest, kui ka viimastele juurdelisatud dokumentidest. Peale selle tuleb revisjoni-kaebuse juures esitada § 37 ettenähtud revisjonimaks. (R./T. — 29, 16, 110).

§ 32. Rahukohtunik ehk rahukogu saadab revisjoni-protesti ehk -kaebuse ühes kohtuaktiga kõrgemasse Riigikohtusse edasi niipea kui ärakirjade kättesaamise üle asjaosaliste poolt allkirjad kohtusse on tagasi jõudnud. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 33. Kuu aja jooksul pärast ülemalnimetatud ärakirjade kättesaamist võivad asjaosalised seletuskirju re-

visjoni-kaebuste ja -protestide vastu kõrgemale Riigikohtule saata. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 34. Kõrgem Riigikohus asja läbivaatamise juurde asjaosalisi välja ei kutsu. Asja arutamise ajal kõrgemasse Riigikohtusse ilmunud asjaosalised ehk nende volinikud võivad suusõnalisi seletusi anda. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 35. Kõrgem Riigikohus vaatab asja sisuliselt läbi ning otsustab kaebust ehk protesti tagajärjetaks jätta, kui see mitte põhjendatud ei ole; leiab ta aga kaebuse ehk protesti põhjendatud olevat, siis teeb ta otsuse tühjaks ehk muudab teda ja teeb uue otsuse kas ise ehk saadab asja uueks otsustamiseks esimese järgu kohtusse tagasi. Asja uuesti otsustamine sünnib teise rahukohtuniku ehk rahukogu poolt, või sama rahukogu poolt teises koosseisus. (R./T. — 19, 10, 23).

VII.

Maksud ja kulud administratiiv-asjus.

§ 36. Administratiiv-asjus võetakse kohtulõivu:

1) rahukohtunikule antavalt kaebuselt 2 krooni;
2) rahukogule antavalt kaebuselt 5 krooni;
3) riigikohtule antavalt kaebuselt 10 krooni.

Kaebuse rahuldamisel täielikult või osaliselt antakse kohtulõiv kaebajale tagasi sellekohase kohtumääruse põhjal.

Isikud, kellele antud vaesuseõigus, on vabad kohtulõivust.

Asjaajamise eest pooltele tasu ei määrata. Kohtukulud (Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 839—867) kaotaja pool on kohustatud vastaspoolele tasuma Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 868—873 ettenähtud alustel. (R./T. — 32, 17, 127).

§ 37. Eraisikud ja -asutised maksavad administratiiv-asjus tempelmaksu, kantseleimaksu ning tunnistajate ja asjatundjate tasu samal määral nagu tsiviilasjus ja revisjonikaebuse esitamise puhul revisjonimaksu:

1) rahukohtuniku otsuse peale antavalt revisjonikaebuselt 2 krooni;
2) rahukogu otsuse peale antavalt revisjonikaebuselt 10 krooni.

Kaebuse rahuldamisel täielikult või osaliselt antakse revisjonimaks tagasi.

Isikud, kellele antud vaesuseõigus, on maksudest vabad. (R./T. — 32, 17, 127).

§ 38. Riigi- ja omavalitsusasutused on vabastatud tempelmaksust, kantseleimaksust, kohtulõivust ja revis-

jonimaksust; muud kohtukulud kannavad nad üldisel alusel. (R./T. — 32, 17, 127).

VIII.

Otsuste täitmine administratiiv-asjus.

§ 40. Otsus astub seadusjõusse, kui esimese järgu kohtus ta vastu seaduses määratud tähtajal revisjoni kaebust ehk protesti pole antud ehk kui kõrgem Riigikohus lõpliku otsuse on teinud, ilma asja uesti läbivaatamisele andmata esimese järgu kohtusse. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 41. Otsus saadetakse viibimata täide pärast tema seadusjõusse astumist. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 42. Esimese astme kohus teatab otsuse seadusjõusse astumisest kaebealusele ametnikule ehk asutusele, ning ühtlasi ka maakonna komissarile ehk teisele ülevalve ametnikule. Kaebealune ametnik ehk asutus on kohustatud otsust viibimata täide saatma ja tema järele käima: vastasel korral langeb ta seadusliku karistuse alla. Komissari resp. järelvalve ametniku kohus on aga selle järele valvata, et otsus tõeste saaks täidetud. (R./T. — 19, 10, 23).

§ 43. Palve kohtuotsuse seletamise asjus käib selle kohtu läbivaatamise alla, kes otsuse on teinud. (R./T. — 19, 10, 23).

IX.

Lisamärkus.

§ 44. Neil juhtumistel, mis selles seaduses pole ette nähtud, tuleb Tsiviilkohtupidamise seaduse määruste järele käia. (R./T. — 19, 10, 23).

Administratiiv-sissenõudmise seadus.

(R./T. — 32, 2, 15).

1. peatükk.

Üldeeskirjad.

§ 1. Administratiiv-korras nõutakse sisse:

1) riigi ja omavalitsuse avalikud maksud, lõivud ja nendega seotud trahvid, viivituse- ja lisarahad ning protsendid;

2) muud maksud, trahvid, võlad, kahjud ja nende protsendid, mis vastavate seaduste või seadluste järgi alluvad sissenõudmisele administratiiv-korras.

§ 2. Administratiiv-sissenõudmist käesoleva seaduse järgi toimetab politsei, kui seaduses ettenähtud korras selleks ei ole määratud erilist asutust või ametnikku.

§ 3. Riiklikud asutused võivad toimetada sissenõudmist politsei asemel ametnikkude kaudu, kes selleks eriti määratud vastava ministri poolt Majanduseministri nõusolekul. Sellest teatatakse Riigi Teatajas.

§ 4. Omavalitsuste volikogud Kohtu- ja siseministri nõusolekul võivad otsustada nõuda sisse omavalitsuse ringkonnas oma ametnikkude kaudu nii omavalitsuse kui ka neid riigimakse, millest omavalitsused saavad osa.

Kohtu- ja siseminister võib omavalitsustele teha ka sunduslikuks eelmises lõikes nimetatud maksude sissenõudmise korra.

§ 5. Paragrahvides 3 ja 4 nimetatud ametnikkudel on sissenõudmiste teostamisel käesolevas seaduses ettenähtud politsei õigused ja kohused. Kui nad ei kanna ametlikku vormiriiet, siis peavad nad ametitalituste juures kandma Kohtu- ja siseministri poolt kinnitatud rinnamärki rigi vapiga. Maksuinspektoril on õigus revideerida omavalitsuste ametnikkude tegevust riigimaksude sissenõudmise alal.

§ 6. Kohtuasutuste poolt määratud trahvide ja teiste summade sissenõudmisel toimib politseiametnik, kellele kohtupristavi asemel pandud otsuse täitmine, Kohtuteseaduses ja Tsiviilkohtupidamise seaduses ettenähtud korras ja alusel.

§ 7. Krediidiasutustes laenude kindlustuseks panditud varad realiseeritakse võla katteks nende asutuste kohta käivate seaduste kohaselt.

§ 8. Riigi- ja teiste maksude administratiiv-korras sissenõudmist teise riigi kasuks Eesti Vabariigis asuvailt isikuilt või nende varadest toimetatakse käesoleva seaduse alusel ainult siis, kui välisriikidega on sõlmitud sellekohased konventsioonid.

§ 9. Politsei asub administratiiv-sissenõudmise teostamisele ainult sissenõudmist korraldava asutuse kirjalikul nõudmisel, mis antud eraldi iga üksiku maksuvõlglase kohta.

Nõudmises märgitakse, kelle poolt, kellele ja mis aja eest maks määratud, selle seaduslik alus administratiiv-korras sissenõudmiseks, maksumäär, ja kuhu tuleb maksta sissenõutud summa, samuti viivituseprotsent ja lisaraha, kui neid võetakse, ja märkus, et maksuvõlglane ei ole vabatahtlikult õiendanud oma maksuvõlga määratud tähtajaks.

Maksuvõlglasel on õigus nõuda sissenõudmist korraldava asutuse kirja ettenäitamist.

§ 10. Kui maks nõutakse politsei kaudu, siis saadetakse maksunõudmised maksuvõlglase elukoha politseikomissarile, kuna vallavalitsused maksunõudmised oma valla elanikkudelt saadavad vahetult kohalikule konstaablile.

§ 11. Kui politseiametnik leiab, et nõue on esitatud seaduslikul alusel, asub ta võla sissenõudmisele; vastasel korral saadab nõude asutusele tagasi, näidates põhjused, mis ei võimalda nõude täitmist.

§ 12. Sissenõutava võlasumma tasumiseks juhib politsei võlglase asutusse, kust nõudmine saadetud, Eesti Panga osakonda või postkontorisse raha ärasaatmiseks. Politsei võtab ka ise raha vastu:

1) kui maksetav summa on alla 500 krooni;
2) piiramata summas:
   a) oksjonipäeval või vara müügil,
   b) kui maks nõutakse sisse kolmanda isiku juures keelu alla pandud rahasummadest või sissetulekuist.

§ 13. Raha vastuvõtmise kohta annab politseiametnik maksjale pitseriga varustatud vormilise kviitungi sellekohasest kviitungiraamatust, kuna ta raha annab edasi vastavasse kassasse või saadab postiga, linnas samal või hiljemalt järgmisel tööpäeval, maal hiljemalt ühe nädala jooksul.

§ 14. Kui maksuvõlg tasutud, saadab politsei maksunõudelehe tagasi asutusele, kust saadetud nõudeleht, märkusega, millal, kuhu ja missuguse kviitungi vastu raha makstud. Saanud tagasi maksunõudelehe, kontrollib see asutus juhul, kui pole lisandatud kviitungit, ühe kuu jooksul, kas maks on õieti tasutud ja kas raha ka tõelikult saadud.

§ 15. Kaebused sissenõudva ametniku tegevuse kohta esitatakse administratiivkohtu korras rahukohtunikule, kelle piirkonnas toimetatakse sissenõudmist, kahe nädala jooksul, arvates kaevatava toimingu päevast.

Sundsissenõudmise võib panna seisma ainult maksumäärav asutus või rahukohtunik, kui vastavas erilises maksuseaduses ei ole nähtud ette teist korda.

2. peatükk.

Sissenõudmine kinnisvarast.

§ 16. Sissenõudmisele võlgniku kinnisvarast asutakse ainult siis, kui ei ole vallasvara või sissetulekuid, millest võiks täielikult katta võlasumma.

§ 17. Sissenõudmisel kinnisvarast on sissenõudev ametnik kohustatud pöörduma kinnistusejaoskonna poole Notariaalseaduse § 316 punkt 4 põhjal vastava märkuse kandmiseks kinnistuseraamatutesse.

§ 18. Sissenõudmist kinnisvarast, kinnisvara üleskirjutamist ja hindamist toimetatakse Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1845—1864 eeskirjade järgi käesolevas seaduses ettenähtud eranditega.

Asjatundjaid kutsutakse hindamise juurde ainult siis, kui seda nõuavad sissenõudja, võlgnik või hüpoteegi võlausaldajad.

Üleskirjutuse ja hindamise akt esitatakse rahukogu esimehele vastavate korralduste tegemiseks kinnisvara müümiseks.

§ 19. Üleskirjutatud kinnisvara jääb avaliku müügini võlgniku valdusse.

§ 20. Sissenõuete pööramisel kinnistatud laevale toimetatakse käesoleva seaduse §§ 17—18 ja Laevakinnistuseseaduse kohaselt.

§ 21. Kui kohtupristav on juba pööranud nõudmise kinnisvarale või kui kohus on kinnisvara määranud müügile, siis saadetakse nõue kas kohtupristavile või kohtule arvesse võtmiseks saadud summa jagamisel (Tv. kp. s. § 1890).

3. peatükk.

Sissenõudmine vallasvarast.

A. Vara üleskirjutamine ja arestimine.

§ 22. Täitmisele kuuluv nõudmine esitatakse maksuvõlgnikule või ta seaduslikule esindajale (hooldajale, asutuse juhatajale j. n. e.) ta elukohas või ettevõtte asukohas ettepanekuga tasuda võlasumma või esitada kviitung vastavalt asutuselt, Eesti Panga osakonnalt või postkontorilt nõutava summa sissemaksmise või ärasaatmise kohta, milleks antakse tähtaega kuni ühe kuuni. Maksuvõlgniku või ta seadusliku esindaja äraolekul alalisest elukohast jäetakse ta kodustele kirjalik teadaanne sama tähtaja määramisega võla tasumiseks. Kui ei lähe korda kutset võlgnikule anda kätte käesolevas paragrahvis ettenähtud korras, siis käiakse Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 967^{1} —967^{13} järgi.

§ 23. Kui tekib kahtlus, et võlgnik, saades § 22 ettenähtud tähtaja, võiks kõrvaldada vara, millest saaks nõuda sisse võlga, siis ametnik arestib viivitamata selle vara.

§ 24. Kui maksuvõlgnik nõude esitamisel keeldub võla tasumisest või määratud tähtajal (§ 22) ei esita nõuta-

vat summat rahas või kviitungit vastavalt asutuselt võla tasumise kohta, asub sissenõudev ametnik sundsissenõudmisele võlgniku vara arestimisega.

§ 25. Vara arest teostatakse vara üleskirjutamisega. Üleskirjutamise protokoll peab sisaldama Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 980—993 ettenähtud andmed üleskirjutatud vara kohta. Samas protokollis märgitakse kõik ettevõetud toimingud, võlgniku ja teiste isikute avaldused neile kuuluvate õiguste suhtes üleskirjutatud asjadele ja üleskirjutaja märkused, miks ei ole arvestatud neid avaldusi.

Protokollile kirjutavad alla juuresolev maksuvõlgnik ja üleskirjutamist toimetav ametnik. Võlgnikule antakse ta soovil ärakiri protokollist. Võlgniku äraolek ei takista vara arestimist.

§ 26. Arestitakse ainult niipalju vara, et selle müügiks hinnatud väärtusega kattub võlasumma, kuid arestimisel ei või lahutada asju, mis ei ole jagatavad või mis seetõttu langeksid väärtuses.

Võlgnikul on õigus nõuda, et üleskirjutamisel jääksid arestimata mõned asjad, kui teised hindamise järgi küllaldaselt kindlustavad võla sissenõudmise.

§ 27. Arestitud asjade või nende hoiupaikade külge kinnitatakse papist või paberist sedelid pitseriga ja üleskirjutamise protokolli järjekorranumbriga või riputatakse nimetatud sedelid niidiga või nööriga asja või hoiupaiga külge, misjuures tuleb hoiduda asjade rikkumisest.

§ 28. Arestimisele ja üleskirjutamisele ei kuulu Tsiviilkohtupidamise seadusę § 973 nimetatud asjad. Samuti kohaldatakse üleskirjutamisel sama seaduse § 974, 975 ja § 1842 ühes märkusega.

§ 29. Kui on näha ette, et arestitud vara müümisega paratamatult võetakse võlgnikult võimalus pidada edasi äri või tööstust, ja kui tal ei puudu hea tahtmine tasuda võlga, siis võib maksu sissenõudmist korraldav asutus võlgniku palvel pikendada maksutähtaega, teatades sellest sissenõudvale ametnikule.

§ 30. Vara jääb arestimata, kui on selgesti näha, et sissenõudmise kulud ületavad müügist saadava summa. Selle kohta koostatakse vastav akt kahe tunnistaja juuresolekul, milles märgitakse vara koosseis ja umbkaudne väärtus.

§ 31. Arestida ei või alimente, mis võlgnikule enesele määratud kohtuotsusega, samuti ka teisi perioodilisi summasid, mis võlgnik saab toetusena sihtkapitalidest, heategevailt asutistelt j. n. e., kui need summad on määratud

ta enese, abikaasa või laste ülalpidamiseks ning ei ületa 40 krooni isiku kohta kuus. Summadest, mis ületavad selle normi, toimetatakse kinnipidamist Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1086 ettenähtud määral.

§ 32. Arestist on vabad:

1) pensionid, toetusrahad ja muud maksud, mis määratud vastavate seadustega õnnetuste puhul kannatanud töölistele ja nende perekonnaliikmeile Tööstusliku töö seaduse alusel;

2) sõja- ja tööinvaliidide pensionid;

3) õppestipendiumid;

4) riigiteenijaile ja nende perekondadele surma ja sünnituse puhul määratud toetused ja lasteabirahad;

5) riigi- ja omavalitsuse teenijate sõidu- ja päevarahad ametisõitude puhul;

6) tööpuuduse juhtudel tööpuuduse all kannatavaile töölistele riigi ja omavalitsuste arvel korraldatavate hädaabitööde eest maksetav töötasu.

§ 33. Sissenõudmisel ühelt abikaasalt toimetatakse vallasvara üleskirjutamist ja müümist silmas pidades vastavate tsiviilseaduste eeskirju abikaasade varanduslikkude vahekordade kohta.

§ 34. Sissenõudmine riigi või omavalitsuse teenistuses seisva isiku vastu esitatakse vastavale asutusele palgast ja muist rahalistest tasudest kinnipidamiseks Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1086 ettenähtud määral ainult siis, kui ametnik, saanud teadaande, määratud tähtajal ei tasu maksuvõlga. Teenistuse vahekorrast riigi- või omavalitsuseasutusega tekkivad võlad nõutakse sisse palgast teenija ülemuse korraldusel.

§ 35. Lesele määratud pensionist võidakse nõuda sisse surnud abikaasa riigi- või omavalitsuse võlgasid ainult Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1088 ettenähtud juhul ja määral.

§ 36. Erateenistuses oleva isiku teenistuse- ja töötasu arestitakse Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1086 ettenähtud määral. Tööstustööliste suhtes on maksev Tööstusliku töö seaduse § 57.

§ 37. Kui on teada, et teiste isikute või asutuste käes või hoiul on maksuvõlglasele kuuluvaid rahasummasid või asju või varasid, või tal on saada neilt perioodilisi maksusid, siis võetakse neilt isikuilt või asutuste juhatajailt allkirjad, millega nad deklareerivad, millised on need summad või varad, ja kohustuvad andma neid kõiki sundsissenõude summa ulatuses mitte võlgnikule, vaid

sissenõudvale ametnikule või maksma viimase juhatuse järgi vastavasse deposiiti.

Käesoleva paragrahvi määrused ei muuda krediidiasutuste põhikirjades ja nende kohta käivates seadustes ettenähtud erandeid ja eesõigusi.

§ 38. Asutus või isik, kes keeldub andmast eelmises (37) paragrahvis ettenähtud allkirja või annab valeandmeid tema käes olevate võlgniku varade või rahasummade või temalt saadaolevate perioodiliste maksude kohta või annab välja võlgnikule arestitud vallasvara või rahasummad või üldse talitab vastupidiselt antud allkirjale, vastutab seetõttu saamatajäänud summade eest kahekordselt.

§ 39. Pärast võla ja kulude tasumist politsei vabastab viivitamata üleskirjutatud vara nii arestist kui ka avalikust müügist.

§ 40. Kui üleskirjutamisele asumisel selgub, et kohtupristav arestinud võlglase vara, siis kirjutatakse üles ainult need asjad, mis arestist vabad; kui aga nende hindamise väärtus on vähem, kui kattaolev summa, siis arestitakse ka varemalt üleskirjutatud vara ilma uue hindamiseta ja tehakse märkus üleskirjutamise akti ärakirjale. Sellest teatatakse kohtupristavile, kes on kohustatud jätma välja andmata müügist saadud raha ja esitama see jagamiseks Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1214 ja järgmiste korras.

§ 41. Kui administratiiv-sissenõudmine sünnib ühel ajal riigi- või omavalitsuseasutuste mitme nõudmise katteks, kusjuures saadud summaga ei kattu tähendatud nõudmised, siis sissenõudev ametnik jagab saadud summa nende asutuste vahel proportsionaalselt võlgade summale.

Kui ühel ajal teostavad administratiiv-sissenõudmisi politsei ning mõni teine §§ 3 ja 4 ettenähtud ametnik, siis toimetab müüki ja jagab raha see ametnik, kes kõige enne arestinud vara.

§ 42. Võlgniku vara avalikuks tegemiseks, niivõrd kui seda vaja arestimiseks, on sissenõudval ametnikul õigus avada lukustatud uksi, ruume ja hoiupaiku, kus arestitav vara varjul, kui neid ei avata vabatahtlikult või kui võlgnik ei ole kohal. Nende toimingute juurde kutsutakse 2 tunnistajat, kes ka kirjutavad alla koostatavale aktile.

Seadusliku takistuseta mitteilmumise eest karistatakse tunnistajat Rahukohtu nuhlusseaduse § 29 järgi.

§ 43.*) Isik, kes leiab, et temale kuulub mõnesugune õigus võlgniku valdusel oleva üleskirjutatud vara või

*) See paragrahv on õiendatud R.T. — 32, 11, 91.

selle vara osa peale, peab tähendatud vara avaliku müügi või müügil saadud raha väljaandmise ärahoidmiseks tõstma nõude arestimise koha kohtus võlgniku ja vastava riigi- või omavalitsuseasutuse vastu, kes teinud sissenõudmise korralduse.

B. Vara hindamine.

§ 44. Arestitud vara hinnatakse üleskirjutamisel ja hind märgitakse protokollis eraldi iga asja või grupi kohta.

§ 45. Hinna määrab üleskirjutav ametnik, kes vajaduse korral või ka võlgniku soovil võib kutsuda juurde asjatundjaid. Asjatundjate suhtes on maksvad Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1004—1006.

§ 46. Vara hindamisel võetakse aluseks keskmisi hindu, kaupade juures ka käepärastolevaid arveid.

C. Vara hoid.

§ 47. Arestitud vara jäetakse kuni oksjonini võlgniku kätte hoiule, kellel ei ole õigust mõjuva põhjuseta keelduda hoiulevõtmisest.

Kui on kahtlus, et võlgnik toimetab kõrvale arestitud vara või kui võlgnik ei ole kohal, siis võib asju anda hoiule ka kõrvalistele isikuile ja paigutada teistesse ruumesse või viia hoiule politseijaoskonda.

§ 48. Varahoidjaiks ei või määrata:

1) sissenõudva ametniku abikaasat ja esimese ning teise astme sugulasi ning hõimlasi;

2) isikut, kes seaduse järgi ei või olla tunnistajaks.

§ 49. Hoidja ei vabane vastutusest enne, kui on andnud tagasi asjad allkirja vastu.

§ 50. Hoidja vastutuse ja tasu ning vara hoidmise muude kulude suhtes on maksvad Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1015—1020. Omanik ei saa tasu hoidmise eest.

§ 51. Sissenõudev ametnik on kohustatud võimalikult hoiduma sellest, et vara hindamisest ja hoiule andmisest tekkivad kulud ei ületaks 25% selle väärtusest.

§ 52. Kui arestitud asjad jäävad võlgniku hoiule, võib ta neid tarvitada endiselt, kui seeläbi tunduvalt ei vähene asjade väärtus.

D. Üleskirjutatud asjade müük.

§ 53. Arestitud asjad määratakse müügile enampakkumise teel vara asupaigas või hoiukohas. Kergesti ja suurema kuluta transporteerivad asjad müüakse prefektuuris, politseijaoskonnas või vallamajas või eraldi sel-

leks määratud ruumes, kui seega loodetakse saada kõrgemat hinda.

Avaliku müügi tähtaeg määratakse Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1027 ja 1028 ettenähtud korras.

§ 54. Enampakkumise kuulutuste suhtes on maksev Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1030—1032, 1035 ja 1039 ettenähtud kord. Kui vara hinnatud väärtus ületab 100 krooni, kuulutatakse müügist ühes kohtukuulutuste jaoks määratud eraajalehes, juhul aga, kui vara hinnatud väärtus ületab 300 krooni, eeltähendatud eraajalehes ja Riigi Teatajas. Samuti toimitakse ka enampakkumise äramuutmisel või uue määramisel. Võlgnik võib ka omal kulul mahutada kuulutusi ajalehtedesse igal juhul.

§ 55. Alla 5 krooni summade sissenõudmisel tuleb siis, kui saanud vajalikuks üleskirjutamine ja müük enampakkumisel, toimetada müüki võimalikult ühel ja samal päeval mõne teise enampakkumisega ning müügiks määratud asjad tulevad koguda ühisesse müügikohta.

§ 56. Müük enampakkumisel teostub Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1046—1050 ja 1052—1056 korras.

§ 57. Vara üleskirjutaja või selle müüja enampakkumisel, samuti võlgnik ise või ta eestkostja või volinik ei või võtta osa enampakkumisest.

§ 58. Kirjanduslikkude, muusikaliste, kunsti- ja päevapilditeoste ja käsikirjade müümisel on maksvad Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1040—1042 eeskirjad.

§ 59. Enampakkumise tagajärgede kohta on maksvad Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1057—1061.

§ 60. Müük enampakkumisel loetakse mittekordaläinuks Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1062 ettenähtud juhtudel, mille järele määratakse müügiks uus tähtaeg.

§ 61. Müük enampakkumisel loetakse tühiseks, kui asjad on ostnud isikud, kel see keelatud (§ 57).

§ 62. Paragrhavides 60 ja 61 ettenähtud juhtudel lähevad ostjate poolt sissemakstud summad sissenõutava võla katteks.

§ 63. Teistkordsel müügil võib vara müüa ka alla hinnatud väärtuse.

Asjad, millele ei leidu ostjat kahel enampakkumisel, antakse võlgnikule tagasi, kui maksunõudev asutus ei soovi neid jätta endale hinnatud summa eest.

§ 64. Protsendipabereid, aktsiaid ja osatähti ning teisi väärtpabereid võib enampakkumisel müüa kuni 25% alla nende nimeshinna või hinna, mis Majanduseminister

Riigi Teatajas iga poolaasta kohta kuulutanud nende paberite pantimiseks. Kui enampakkumisel ei leidu ostjaid selle hinnaga, siis saadetakse need väärtpaberid Tallinna börsikomiteele müümiseks vaba hinnaga.

Väärtpaberite omanikule-võlgnikule peab võimaldatama võõrandada, kuni enampakkumisel müümiseni, tema enese korraldusel pabereid eelpool tähendatud hinnaga ja sel tingimusel, et müügist saadud summa enne paberite väljaandmist deponeeritaks Eesti Panga osakonda maksu sissenõudmist korraldava asutuse arvele.

§ 65. Väärtpaberite ja pantkirjade müümisel annavad sissenõudvad ametnikud ostjale tarvilikud tunnistused nende paberite uue omaniku nimele ümberkirjutamiseks, kui see vajalik.

§ 66. Kui ei lähe korda nõuda sisse maksu võlgnikult või kui ta hoiab kõrvale võla maksmisest või varjab oma sissetulekuid või teisi maksuvõimalusi, siis võetakse temalt, kui võlg ületab 200 krooni, maksu sissenõudmist korraldava asutuse nõudel allkiri Eesti Vabariigi piirest mittelahkumise kohta ja saadetakse see Kohtu- ja siseministeeriumile vastava korralduse tegemiseks piiri sulgemiseks võlgnikule ja temale välispassi mitteandmiseks. Allkiri on maksev seni kui võlg tasutud, või kuni maksu sissenõudmist korraldav asutus teatab, et ta võlgniku väljasõiduks ei tee takistusi.

§ 67. Kui on olemas võlgniku suhtes seaduses ettenähtud maksujõuetuse tunnused, siis võib sissenõudev asutus esitada võlgniku maksujõuetuks tunnustamise palve vastavale kohtule üldises korras.

4. peatükk.

Erieeskirjad.

§ 68. Juhtudel, kus on tarvilik kinnis- või vallasvara üleskirjutamine või hindamine nende pantimiseks riigile või riigi administratiivnõudmiste kindlustamiseks või kautsjoniks (tollitrahvid ja maksud, aktsiisimaksud j. n. e.), toimetatakse üleskirjutamist ja arestimist ning hindamist käesoleva seaduse kohaselt.

§ 69. Juhtudel, kus riigiasutustele on panditud vallas- või kinnisvara või nende asutuste deposiitidesse kautsjonitena makstud rahasummad või väärtpaberid, kaetakse neist pantija või võlgniku kohustused asutuste eneste korraldusel. Kinnisvarade müük toimub § 18 ettenähtud korras.

§ 70. Riigile ja omavalitsustele võlguolevaile summadele arvatakse juurde 6% aastas, kui vastavas seaduses ei ole nähtud ette eriprotsendimäära.

Protsent arvatakse maksutähtpäevast kuni maksmise päevani, kusjuures poolikud kuud arvatakse terveteks.

Pärandusmaksu seadus.

I. Üleüldised määrused.

§ 1. Varandused, mis ilma tasuta ühe isiku käest teise kätte üle lähevad päranduse teel [seaduse, testamendi, pärandusleping ehk väljasuremise (по вымороч-ному праву) põhjal], käivad pärandusmaksu alla järgmiste määruste järele. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 2. Pärandusemaksust on vabad:

a) varandused, mille väärtus on alla 1.000 kr, kui need lähevad isikuile, kes tähendatud § 3 p. a, — alla 500 kr., kui need lähevad isikuile, kes on tähendatud § 3 punktides b ja d;

b) varandused, mis lähevad riigi-, kogukonna-, kaitseliidu, heategevuslikkude, teaduslikkude ja hariduslikkude asutiste heaks; kahtluse korral määrab nende asutiste iseloomu Majanduseminister;

d) Eesti vabadusesõjas surmasaanud isikute varandused, mis antakse edasi päranduse teel § 3 p. a all ettenähtud kõige lähemaile sugulastele. (R./T. — 31, 62, 496).

§ 2^1. Kodune sisseseade, mis ei too tulu, kui ta ei olnud pärandusejätjal äriesemeks ega kuulu kinnisvarade ega äriliste ettevõtete päraldiste hulka ning oma väärtuse poolest kogusummas ei ületa 2.000 kr. on vaba pärandusemaksust sel korral, kui pärijaiks ilmuvad isikud, kes nähtud ette § 3 p. a. Koduse sisseseade väärtuse ja selle iseloomu kohta annavad pärijad kohalikule maksuinspektorile deklaratsiooni, mida maksuinspektor kontrollib, vajaduse korral asjatundjate abil.

Maksuinspektori poolt tehtud hindamine võetakse maksustamise aluseks.

Kaebused maksuinspektori hindamise otsuse vastu esitatakse otsekoheste maksude peakomiteele kahe nädala jooksul, arvates otsuse ärakirja saamise päevast, maksuinspektori kaudu. Otsekoheste maksude peakomitee võib toimetada ümberhindamist, vajaduse korral asjatundjate abil.

Otsekoheste maksude peakomitee otsuse peale võib kaevata edasi Riigikohtusse ühe kuu jooksul, arvates otsuse ärakirja saamise päevast, kusjuures kaebused esitatakse edasikaevatava instantsi kaudu.

Asjatundjad, keda kutsub maksuinspektor või otsekoheste maksude peakomitee, valitakse asjatundjate nime-

kirjast. Asjatundjate nimakirja kinnitab Majanduseminister. (R./T. — 31, 62, 496).

§ 3. Päranduse maksu võetakse järgmisel määral:

a) varandustelt, mis lähevad üle päranduse jätja abikaasale, ülenevaile või alanevaile sugulastele või adopteeritud lastele, järgmise tabeli alusel:

Kui ühele isikule ülemineva päranduse väärtus on:

			kuni	2.000	kr., siis	2%
üle	2.000	kr.	„	4.000	„ „	3%
„	4.000	„	„	6.000	„ „	4%
„	6.000	„	„	10.000	„ „	5%
„	10.000	„	„	20.000	„ „	6%
„	20.000	„	„	30.000	„ „	7%
„	30.000	„	„	40.000	„ „	8%
„	40.000	„	„	60.000	„ „	9%
„	60.000	„	„	80.000	„ „	10%
„	80.000	„			„	12%

b) varandustelt, mis lähevad üle päranduse jätja minijale või väimehele, võõraspojale või -tütrele, õele või vennale (lihane õde, vend või poolõde või -vend) ja õe või venna lastele, järgmise tabeli alusel:

Kui ühele isikule ülemineva päranduse väärtus on:

			kuni	1.000	kr., siis	5%
üle	1.000	kr.	„	3.000	„ „	6%
„	3.000	„	„	6.000	„ „	7%
„	6.000	„	„	10.000	„ „	8%
„	10.000	„	„	20.000	„ „	9%
„	20.000	„	„	30.000	„ „	10%
„	30.000	„	„	40.000	„ „	12%
„	40.000	„	„	60.000	„ „	14%
„	60.000	„	„	80.000	„ „	16%
„	80.000	„			„	18%

d) varandustelt, mis lähevad üle kõigile muile isikuile, järgmise tabeli põhjal:

Kui ühele isikule ülemineva päranduse väärtus on:

			kuni	1.000	kr., siis	10%
üle	1.000	kr.	„	3.000	„ „	12%
„	3.000	„	„	6.000	„ „	14%
„	6.000	„	„	10.000	„ „	16%
„	10.000	„	„	15.000	„ „	18%
„	15.000	„	„	20.000	„ „	20%
„	20.000	„	„	30.000	„ „	22%
„	30.000	„	„	40.000	„ „	24%
„	40.000	„	„	60.000	„	26%
„	60.000	„	„	80.000	„ „	28%
„	80.000	„			„	30%

(R./T. — 31, 62, 496).

§ 4. Varanduste pealt, mis üle lähevad ühele isikule pärisomanduseks, teisele aga samal ajal eluaegseks kasutamiseks, võetakse päranduse maksu kumbagi saaja käest eraldi (§ 36). (R.T./ — 20, 67/68, 199).

§ 5. Varandustelt, mis lähevad üle korraga mitmele isikule, arvutatakse päranduse maks igaühe osalt eraldi. Ühe isiku kätte üleminev päranduseosa on vaba päranduse maksust koguväärtuse juures: a) alla 1.000 kr., kui pärijaiks ilmuvad isikud, kes on tähendatud käesoleva seaduse § 3 p. a, b) alla 500 kr., kui pärijaiks ilmuvad isikud, kes loendatud käesoleva seaduse § 3 punktides b ja d. (R./T. — 31, 62, 496).

§ 6. Varanduse hulka, mis päranduse maksu alla käib, kuulub kõik aktiivne ja vaieluse all olev varandus ühes võlanõudmisega, kuid võlanõudmise ja vaielusaluse varanduse pealt võetakse maksu alles võla kättesaamise ehk vaieluse lõpetamise juures; selleks tehakse võlapaberite peale vastav keeldmärkus. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 7. Päranduse maksu alla kuuluva varanduse väärtus antakse üles pärijate ehk testamenditäitjate poolt; kui ülesantud väärtus vähem on kui §§ 30—36 ettenähtud seaduslik hind, siis arvatakse maks viimase pealt. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 8. Päranduse maksu alla kuuluvast pärandustombust tulevad maha arvata:

a) päranduse jätja poolt maksmata jäänud teenijate palgad ja tema ravitsemiskulud;

b) matmiskulud;

d) võlgu olevad riigi- ja omavalitsusemaksud;

e) päranduse vara peal lasuvad kinnitatud võlad ühes %% kunni surmapäevani, misjuures võlg arvatakse maha ainult tema eest panditud varanduse väärtusest;

f) päranduse jätja isiklikud võlad. Pärandaja võlg pärijale arvatakse ainult siis maha, kui ta on tehtud vähemalt kolm kuud enne surma ja kui võla-allkiri on seaduslikus korras tõestatud;

g) ärivõlad korralikult peetud äriraamatute põhjal. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 9. Päranduse maksu järelevalvet teostab see maksuinspektor, kelle tegevuspiirkonnas asub päranduse vara. Kui päranduse vara asub mitme maksuinspektori tegevusepiirkonnas, siis teostab järelevalvet maksuinspektor päranduse jätja viimse alalise elukoha järgi. Kui päranduse jätja viimne alaline elukoht oli välismaal, siis teostab järelevalvet Tallinna-Harju maksuinspektor.

Kõik kohtud, administratiivasutused, ametnikud ja omavalitsused on kohustatud teatama vastavale maksu-

inspektorile igast päranduse avanemisest, lisandades andmeid päranduse koosseisu üle. (R./T. — 31, 62, 496).

II. Maksu väljaarvamine ja tasumine.

§ 10. Pärandusmaks arvatakse välja järgnevate juhtnööride järele.

§ 11. Iga päranduse kohta, mis maksu alla käib, peavad pärijad ehk testamenditäitjad, ühes pärandusõigustes kinnitamise palvega, 6 kuu jooksul surmapäevast arvates, ka tedaande pärandustombu üle sisse andma. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 12. Teadaandes peab sisalduma:

a) pärandusjätja ees-, isa- ja perekonnanimi, suremise aeg, koht ja viimane alaline elukoht;

b) täieline päranduse nimekiri, kus üles antud peab olema kõik liikumata varandus, kapitalid, võlanõudmised, väärtpaberid ja maksu alla käiv muu liikuv varandus; ühtlasi peab äratähendatama iga üksiku varanduse seaduslik hind ja väärtpaberite nimetus ning iga nende liigi nimeline ja seaduslik koguväärtus;

d) pärijate nimekiri, igaühe pärandusosa ja sugulusvahekord pärandusjätjatega. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 13. Teadaanne antakse sisse päranduse asukoha järele sellele kohtule, kelle alla kuulub testamendi kinnitamine ehk pärijate kinnitamine pärimisõigustes seaduse järele, ühes ärakirjaga vastava maksuinspektori jaoks. (R./T. — 20, 67/68, 199 ja 31, 62, 496).

§ 14. Teadaande mitte õigel ajal sisseandmise eest arvatakse viivitusrahana pärandusmaksu summale 1% trahvi iga täie ehk pooliku möödalastud kuu eest juure; teadaandes meelega ülesandmata jäetud pärandusmaksu alla kuuluva pärandusosa eest arvatakse maksu kahekordselt. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 15. Kui vastav maksuinspektor leiab, et teadaandes on nimetamata jäetud mingisugune pärandusemaksu alla kuuluv varandus, siis teatab ta sellest kohtule pärandusnimekirja täiendmiseks. (R./T. — 20, 67/68, 199 ja 31, 62, 496).

§ 16. Nende andmete ja tarvilisel korral juurenõutavate lisateadete põhjal arvab kohus pärandusmaksu summa välja, juhtnööriks võttes §§ 30—36 ettenähtud hindamismäärusi. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 17. Kohtuotsusest saadetakse ärakirjad palujale ja vastavale maksuinspektorile, kes — otsusega mitte rahul olles — edasi kaevata võivad erakaebuse korras. (R./T. — 20, 67/68, 199 ja 31, 62, 496).

§ 18. Kohtuotsuse seadusjõusse astumisest pärandusmaksu väljaarvamise kohta saadetakse ajaviitmata teade vatavale maksuinspektorile pärandusmaksu sissenõudmiseks, harilikus riigimaksude sissenõudmise korras. R./T. — 20, 67/68, 199 ja 31, 62, 496).

§ 19. Kui pärijad või testamenditäitjad ei ole esitanud kohtule § 11 ettenähtud tähtajal teadaannet pärandustombu üle, siis kogub maksuinspektor ise tarvilikud teated, määrab nende põhjal pärandusmaksu summa ja teatab sellest maksualusele; kui 2 nädala jooksul ei ole tõstetud vaidlusi maksu väljaarvamise kohta, siis nõuab maksuamet pärandusmaksu sisse.

Kaebuse korral saadab inspektor esitatud kaebuse või kaebused ühes oma otsusega ja asjaomaste dokumentidega ühe kuu jooksul otsekoheste maksude peakomiteele. (R./T. — 31, 62, 496).

§ 20. Pärijad ehk testamendi täitjad on kohustatud pärandusmaksu ära maksma ühe kuu jooksul vastava kohtuotsuse seadusjõusse astumise päevast arvates.

Selle tähtaja möödalaskmise korral arvab vastav maksuinspektor võlasummale viivitusraha juure — 1% iga möödalastud terve ehk pooliku kuu eest. (R./T. — 20, 67/68, 199 ja 31, 62, 496).

§ 21. On testamendi läbi pärijale peale pandud kohustus välja maksta kolmandatele isikutele summad, mis üksiku saaja kohta üle 3000 s. ulatavad, siis maksab pärija ka nende pealt pärandusmaksu ära, kuid tal on õigus kolmanda saaja käest, kelle eest ta maksu ära maksnud, seda maha tõmmata maksmiste juures. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 22. Kui pärandus läheb ühe pärija kätte omanduseks, teise kätte aga eluaegseks kasutamiseks, siis maksab eluaegne kasutaja oma pärandusmaksu § 20 ettenähtud tähtajal ära, omanik aga alles peale eluaegse kasutamise lõppu ühe kuu jooksul, ehk, kui ta oma omandusõiguse enne seda võõrandab, sellekohase akti kinnitamisel.

Märkus: Selle paragrahvi põhjal võlgujääv pärandusmaksu summa kreposteeritakse keeluna vastava varanduse peale. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 23. Pärija ehk testamenditäitja palvel võib otsekoheste maksude peavalitsus pärandusemaksu tähtaega pikendada:

a) liikumata varanduse pealt — kunni viie aastani, kusjuures igal aastal ühesugused osad tulevad ära tasuda ühes 6% võlgujääva summa pealt kunni järgmise maksuni;

b) liikuva varanudse pealt — kunni ühe aastani, kusjuures 6% pikendatud maksu pealt tuleb ette ära tasuda. Kummalgi korral tuleb aga tarvidust mööda võlga kindlustada. Pikendatud tähtajad loetakse sellekohase otsuse tegemise päevast arvates. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 24. Kohus annab pärijatele ja testamendi täitjatele välja kohtuotsuse ärakirja ehk kinnitatud testamendi ühes vastava pealkirjaga mitte enne, kui pärandusemaks makstud ehk võlgujääv summa otsekoheste maksude peavalitsuse nõudmise kohaselt kindlustatud. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 25. Riigi- ja omavalitsusasutused ja -ametnikud on kohustatud, tehes ehk vastuvõttes akte pärandusvara kohta, samuti ka välja andes ehk üle kandes pärandiskapitaale ja -varandusi, sisse kasseerima võlguolevat pärandusmaksu summat, kui maksutähtaeg mitte pikendatud ei ole; sissevõetud summad tulevad renteisse ära anda ja sellest vastava maksuinspektorile teatada. (R./T. — 20, 67/68, 199 ja 31, 62, 496).

§ 26. Kui hiljem ilmsiks tuleb, et pärandustombus on seesugused varandused, mis esialgses teadaandes ei olnud ära tähendatud ja sellepärast pärandusmaksu alla ei kuulunud, siis tuleb siin lisamaksu välja arvata ja sisse nõuda harilikkudel alustel (§ 14). (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 27. Kui pärast pärandusmaksu äratasumist juhtub, et pärandus seaduslikul alusel maksumaksja käest ära võetakse ja teisele isikule antakse, ehk et tema kõrval ka veel teised isikud pärijateks kinnitatakse, siis on maksumaksjal õigus vastavat pärandusmaksu summat tagasi saada; seesugused palved antakse vastava maksuinspektorile 6 kuu jooksul, sellekohase kohtuotsuse seadusjõusse astumise päevast arvates. (R./T. — 20, 67/68, 199 ja 31, 62, 496).

§ 28. Ärasurnud väljamaalaste pärandus Eesti Vabariigi piirides, vaatamata selle peale, kas see väljamaalasele või Eesti Vabariigi kodanikule pärandatakse, käib pärandusmaksu alla harilikkudel alustel. Kui vastava rahvusvahelise lepingu põhjal pärandustomp tuleb väljamaa diplomaatilise esitaja hoiu alla anda, siis arvatakse maks välja ja nõutakse sisse enne üleandmist.

Märkus: Kui seesuguse üleandmise juures pärijate sugulusvahekord pärandajaga veel ei ole selgeks tehtud, siis arvatakse pärandusmaksu § 3 p. e põhjal; ülearu summa maksetakse pärast tagasi, kui pärija selgeks teeb, et tema vähem oli kohustatud maksma. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 29. Õigus kaebust tõsta §§ 1—28 rikkumise kohta iganeb ära kümne aasta jooksul. (R./T. — 20, 67/68, 199).

III. Varanduste seaduslik hind.

§ 30. Põllumajanduse otstarbeks tarvitatava varanduse (maapind väljaspool linna- ehk alevipiirisid, mis põllu, heinamaa, karjamaa, aiamaa, metsa jne. all) seaduslikuks hinnaks loetakse:

1) pangahindamist maa pandiks võtmise juures pikaajalise laenu vastu;
2) hindamist maksude võtmiseks riigi- ehk omavalitsuse heaks;
3) viimast ostuhinda, ehk
4) hinda iseäralise tabeli järele juure lisades maa peal olevate hoonete tulekinnituse hindamist, — selle järele, missugune neist hindadest kõige kõrgem.

P. p. 1, 2, 3 ja 4 tähendatud hindamised kinnisvarade ülemineku arvatakse Eesti sentidesse ümber, arvates ühe veneaegse rubla asemel nelikümmend Eesti senti. See ümberarvamine käib nende hindamiste kohta, mis rublades tehtud enne 1. jaanuari 1918 a.

Maahindade tabel.	Tiinumaa hind sentides.
1) Harjumaa	2.400.—
2) Läänemaa:	
I raioon: Hiiu ja Vormsi saar, Nuke poolsaar ja Rikholdi vald ühes Odensholmi saarega	1.400.—
II raioon: ülejäänud maakonna osad . .	2.000.—
3) Järvamaa	2.800.—
4) Virumaa:	
I raioon: maakonna osa põhja ja lääne poole järgmist liini: Naroova jõesuu kuni raudteesillani Narvas, sealt raudteed mööda kuni Narva maantee ülekäiguni Vaeküla mõisa juures, edasi teed mööda kuni Vinni mõisani, sealt üle Kulina, Roela, Paasvere ja Venevere kuni Tartu maakonna piirini	2.800.—
II raioon: ülejäänud maakonna osad lõuna ja ida poole seda liini kuni Naroova jõeni	1.400.—
III raioon: maakonna külge liidetud osad idapoole Naroova jõge	1.800.—
5) Tartumaa:	
I raioon: maakonna osa lõunapoole järgmist liini: Emajõgi Restu mõisast kunni Pühajärveni järve idapoolne kallas kunni Nuustaku alevini, teed mööda üle Otepää,	

Neeroti, Tamme, Kaarli, Krüüdneri, Vissi, Mutiku, Prangli jaama, üle Konsu jõe kunni postiteeni; edasi teed mööda kunni Võru maakonna piirini. Peale selle maakonna lõuna-ida nurk Ahja jõe, Emajõe ja Võru maakonna piiri vahel . . . 3.000.—

II raioon: ülejäänud makonna osad . . . 4.000.—

6) Võrumaa . . . . . 3.000.—

7) Petserimaa:

I raioon: maakohad lõunapoole raudteed . 4.000.—

II raioon: maakohad põhjapoole raudteed . 1.800.—

8) Valga maakond . . . . . 3.000.—

9) Viljandi maakond . . . . . 3.800.—

10) Pärnu maakond:

I raioon: Kihno saar ja maakonna osa põhja-lääne poole Pärnu jõge välja arvatud Vändra ja Tori kihelkonnad . . . . . 2.600.—

II raioon: ülejäänud maakonna osad . . . 3.200.—

11) Külgeliidetud Volmari maakonna osad . . 4.000.—

12) Saaremaa:

I raioon: Muhu saar ja lõuna-ida poolne maakonna osa, kunni maanteeni Kuresaarest Muhu saarele . . . . . 1.800.—

II raioon: ülejäänud maakonna osad . . . 1.400.—

(R./T. — 20, 67/68, 199 ja 22, 89, 65).

§ 31. Kõigi muude liikumata varanduste (liikumata varandused linnades ja alevites, ning väljaspool linna- ja alevipiire olevad tööstuslikud ning ärilised ettevõtted, nagu vabrikud, poed, veskid, üürimajad jne.) seaduslikuks hinnaks loetakse:

1) hindamist maksude võtmiseks riigi ehk omavalitsuse heaks;
2) viimast ostuhinda;
3) tulekinnituse hindamist, juure lisades sellele $^1/_5$ krundi ja vundamendi eest;
4) panga hindamist, kui varandus pikaajalise laenu vastu panditud;
5) hinda, mis saadakse kasvatamise teel $16^2/_3$ peale varanduse kasutoovust hindamise järele liikumata varanduste maksu määramisel linnades ja alevites, selle järele, missugune neist hindamistest kõrgem.

Märkus: Kui edasi antakse käesolevas §-is ettenähtud varandus ühes maaga, mille väärtus on kaks ehk rohkem korda suurem, kui tema peal olevate hoonete oma, siis tehakse eraldi hindamine kumbagi jaoks § 30 ja 31 põhjal.

P. p. 1, 2, 3, 4 ja 5 tähendatud hindamised, mis on tehtud Vene rublades kuni 24 veebruarini 1918 a., loetakse Eesti sentides ja kasvatatakse Tallinna linna VI politsei jaoskonna piirkonnas 60 kordseks, Tallinna muudes osades, Tartu ja Pärnu linnas 50 kordseks, mujal 40 kordseks. Hindamised, mis on tehtud peale 24 veebruari 1918 a. kuni 2 maini 1919 a. Vene rublades, Ida ehk Saksa markades, kasvatatakse Tallinna linna VI politsei jaoskonna piirkonnas 20 kordseks, Tallinna muudes osades 15 kordseks, mujal 10 kordseks. Hindamised, mis on tehtud Eesti markades peale 2 maid 1919 a. kuni 1 maini 1920 a., kasvatatakse Tallinna linna VI politsei jaoskonna piirkonnas 3 kordseks, Tallinnia muudes osades, Tartu ja Pärnu linnas 2 kordseks, mujal 1½ kordseks.

Märkus 1. Juhtumisel, kui seaduslik hindamine tõuseb maksja arvates üle tõelise kinnisvara väärtuse, on maksja õigustatud nõudma kohaliku maksuinspektori ümberhindamist varanduse ülemineku; ümberhindamine sünnib selle nõudja kulul.

Märkus 2. Andmed hindamiseks kogub maksuinspektor linna arhitekti ja linna hindaja kaasabil. Nimetatud isikud saavad töötasuks ¼% edasikaebatud hindamisest. Tasu ei või olla mitte alla 1000 sn. ega tõusta üle 5000 sendi ja tuleb enne hindamist maksta otsekoheste maksude peavalitsuse deposiiti.

Märkus 3. Saadud materjaal esitatakse komisjonile, mille koosseis on liikumata varanduste maksuseaduses kindlaks määratud. Komisjoni poolt tehtud hindamine võetakse maksustamise aluseks.

Märkus 4. Kaebtused hindamiskomisjoni otsuste vastu antakse sisse otsekoheste maksude peavalitsusele või otsekoheste maksude peakomiteele rahaministeeriumi juures, alluvuse järele. Otsekoheste maksude peakomiteele alluvad asjad ainult sel juhtumisel, kui maksu summa tõuseb üle 50 000 sendi.

Märkus 5. Otsekoheste maksude peavalitsuse või otsekoheste maksude peakomitee otsuse peale võib riigikohtusse edasi kaevata ühe kuu jooksul, otsuse kättesaamise päevast arvates, kusjuures kaebtused edasikaevatava instantsi kaudu sisse antakse.

Märkus 6. Kui linnades või alevites asuvate kinnisvarade ehitused tule läbi hävitatud on, siis võetakse maksustamise aluseks kas aktis ülesantud hind või kohaliku omavalitsuse poolt tehtud krun-

di hindamine ja nimelt, missugune neist suurem on. (R./T. — 20, 67/68, 199 ja 23, 1/2, 5).

§ 32. Riigikassa vekslite ja võlakohustuste seaduslikuks hinnaks loetakse nende nimeline väärtus; igasuguste väljamaa paberrahade ja metallrahade seaduslikuks hinnaks loetakse nende kursihinda Eesti rahadega võrreldes. Muude protsent- ehk dividend-paberite seaduslikuks hinnaks loetakse hindasid, mis rahaministeeriumi poolt kindlaks on määratud ja „Riigi Teatajas" välja kuulutatud; mis selles nimekirjas puudub, hinnatakse kursiväärtuse ehk, viimase puudusel, nimelise väärtuse järele. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 33. Määramata ehk igavese aja peale kohuslikuks tehtud perioodiliste maksude seaduslikuks hinnaks loetakse nende keskmist aastamaksu, kasvatatult 20 peale; niisuguste perioodiliste maksude seaduslikuks hinnaks, millede kestvus ripub ära ettenägemata sündmustest, loetakse aastamaksu, kasvatatult 10 peale. (R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 34. Kindla aja peale määratud perioodiliste maksude seaduslik hind arvatakse välja järgmise tabeli abil (kapitaliseerimine 5%-ga):

Maksu kestvuse aastate arv	Iga maksusendi väärtus sentides	Maksu kestvuse aastate arv	Iga maksusendi väärtus sentides
1	1,00	32	16,59
2	1,95	33	16,80
3	2,86	34	17,00
4	3,72	35	17,19
5	4,55	36	17,37
6	5,33	37	17,55
7	6,08	38	17,71
8	6,79	39	17,87
9	7,46	40	18,02
10	8,11	41	18,16
11	8,72	42	18,29
12	9,31	43	18,42
13	9,86	44	18,55
14	10,39	45	18,66
15	10,90	46	18,77
16	11,38	47	18,88
17	11,84	48	18,98
18	12,27	49	19,08
19	12,69	50	19,17
20	13,09	51	19,26
21	13,46	52	19,34
22	13,82	53	19,42
23	14,16	54	19,49

24	14,49	55	19,57
25	14,80	56	19,63
26	15,09	57	19,70
27	15,38	58	19,76
28	15,64	59	19,82
29	15,90	60	19,88
30	16.14	61	20,00
31	16,37		

(R./T. — 20, 67/68, 199).

§ 35. Eluaegsete maksude (eluaegse rendi) seaduslik hinna väljaarvamiseks kasvatatakse iga-aastast maksu järgmiselt:

Kui maksusaaja on			alla	15	a.				vana,	siis	17		peale.
„	„	„	üle	15	„	kuni	20	a.	„	„	16½		„
„	„	„	„	20	„	„	25	„	„	„	16		„
„	„	„	„	25	„	„	30	„	„	„	15½		„
„	„	„	„	30	„	„	35	„	„	„	15		„
„	„	„	„	35	„	„	40	„	„	„	13½		„
„	„	„	„	40	„	„	45	„	„	„	13		„
„	„	„	„	45	„	„	50	„	„	„	12		„
„	„	„	„	50	„	„	55	„	„	„	11		„
„	„	„	„	55	„	„	60	„	„	„	9½		„
„	„	„	„	60	„	„	65	„	„	„	8½		„
„	„	„	„	65	„	„	70	„	„	„	7½		„
„	„	„	„	70	„	„	75	„	„	„	6½		„
„	„	„	„	75	„	„	80	„	„	„	5½		„
„	„	„	„	80	„	„	85	„	„	„	5		„
„	„	„	„	85	„	„	90	„	„	„	4½		„
„	„	„	„	90	„	„	95	„	„	„	4		„
„	„	„	„	95	„						3		„

§ 36. Eluaegseks kasutamiseks määratud varanduse seaduslik hind arvatakse eelmise (§ 35) tabeli järele kasutaja vanaduse kohaselt välja, kusjuures kasutaja igaaastaseks sissetulekuks (eluaegseks maksuks) loetakse 5% kasutatava varanduse seaduslikust hinnast. (R./T. — 20, 67/68, 199).

Veksliseadus.

(R./T. — 32, 17, 125).

I.

Üldeeskirjad.

§ 1. Vekslid on kas liht- või käskvekslid. Lihtvekslite kohta käivad eeskirjad on maksvad ka käskvekslite kohta ühes viimaste kohta ettenähtud eriliste eesikirjadega, mis sisalduvad käesoleva seaduse kolmandas osas.

Käesoleva seaduse eeskirjade järgi vekslite kirjutamise hõlbustuseks võib tarvitada lisandatud veksli- ja pealkirjanäidiseid.

§ 2. Kohustuda nii liht- kui ka käskvekslitega võivad kõik, kellele seadusega ei ole keelatud võtta endale võlakohustusi.

II.

Lihtvekslid.

1. peatükk.

Lihtvekslite kirjutamine.

§ 3. Veksel kirjutatakse selleks määratud tempelpaberile ja temas märgitakse:

1) veksli kirjutamise koht ja aeg (aasta ja kuupäev);

2) veksli nimetus tekstis sõnaga „veksel" või, kui veksel pole eestikeelne, vastav nimetus selles keeles, milles veksel kirjutatud;

3) veksliandja avaldus veksli tekstis, et ta kohustub maksma veksli järgi;

4) selle isiku nimi või firma, kellele veksel antakse, — teda nimetatakse esimeseks veksliomandajaks;

5) maksmisele kuuluv rahasumma;

6) maksutähtpäev;

7) veksliandja allkiri.

§ 4. Vekslisumma kirjutatakse sõnadega. Kui vekslisumma on kirjutatud sõnadega mitu korda, kuid mitte ühesuurusena, siis loetakse kohustavaks väiksem summa.

§ 5. Vekslil võib olla ainult üks maksutähtpäev terve vekslisumma kohta. See tähtpäev määratakse:

1) kas kindlale päevale, aasta ja kuupäeva näitamisega, või

2) kindla aja möödumisele pärast veksli kirjutamist, või

3) ettenäitamisele, või

4) kindla aja möödumisele pärast ettenäitamist.

Kui veksli tähtpäev on määratud kuu algule, keskele või lõpule, siis loetakse veksel kirjutatuks esimesele, viieteistkümnendale või viimasele kuupäevale.

§ 6. Vekslitele, mille tähtpäev on määratud ettenäitamisele või kindla aja möödumisele pärast ettenäitamist, on lubatud märkida eritähtaeg, mille jooksul veksel näidatakse ette: esimesel juhul — maksmiseks, teisel juhul — ettenäitamise päeva märkimiseks. See tähtaeg ei või olla pikem kui kaksteistkümmend kuud, arvates veksli kirjutamise päevast (§§ 38 ja 42).

§ 7. Veksli maksukohaks loetakse vekslil märgitud kirjutamise koht, kui vekslil veksliandja allkirja ees ei ole näidatud teist maksukohta. Peale maksukoha võib vekslil märkida ka ruumi, kus peab teostuma maksmine.

§ 8. Veksliandja võib määrata erilise maksja veksli maksmiseks.

§ 9. Kui veksliandja ise ei saa kirjutada alla vekslile kirjaoskamatuse tõttu või muul põhjusel, siis võib tema palvel teine isik kirjutada alla, kuid ainult notariaalse tõestusega, et veksel on kirjutatud alla veksliandja palvel.

§ 10. Vekslile võib kirjutada alla ka mitu veksliandjat. Samuti võib vekslil määrata mitu esimest omandajat (§ 3 p. 4). Ei ole aga lubatud vekslisumma killustamine mitme veksliandja ega mitme esimese omandaja vahel.

§ 11. Vekslis ei ole lubatud teha märkmeid selle kohta, et maksukohustus antakse tingimisi.

§ 12. Vekslis märgitud tingimused protsentide maksmise või tagandi või vekslipidaja vabastamise kohta mõne käesolevas seaduses ettenähtud eeskirja täitmisest ei ole maksvad.

§ 13. Parandused vekslis, mis muudavad selle sisu oluliselt (§ 3), märgitakse veksliandja allkirja ees. Vekslisumma parandused ei ole üldse lubatud.

§ 14. Dokumenti, mis ei vasta mõnele §§ 3, 4, 5, 9, 10, 11 ja 13 ettenähtud nõudele, ei loeta veksliks ja seesugusele dokumendile tehtud allkirjadel ega pealkirjadel ei ole vekslijõudu. Samuti ei ole vekslijõudu allakirjutatud veksliplangil seni, kuni ta pole täidetud § 3 ettenähtud vekslisisuga.

2. peatükk.

Lihtvekslite andmine ja edasiandmine.

§ 15. Et veksel astuks jõusse esimese omandaja suhtes, selleks on vaja, et veksliandja annaks selle üle esimesele omandajale.

§ 16. Veksel loetakse üleantuks veksliandja poolt esimesele omandajale, kui veksel on viimase valduses, välja arvatud juhud, kus selgub, et üleandmist tõeliselt ei olnud ja omandaja seda teadis.

§ 17. Esimesel veksliomandajal on õigus anda edasi veksel teisele isikule omanduseks. Sama õigus on ka igal järgneval veksliomandajal. Veksel võidakse anda edasi ühele või mitmele omandajale, kuid vekslisummat killustamata. Veksel võidakse ka anda edasi sellele, kes juba võtab osa vekslist. Viimane võib veksli uuesti anda edasi, kuid mitte veksliandjale, kellele veksel võidakse anda tagasi ainult kustutamiseks.

§ 18. Veksli edasiandmine märgitakse pealkirjaga, mida nimetatakse edasiandepealkirjaks. Edasiandepealki-

ri peab sisaldama veksli edasiandja allkirja ja on kas nimeline, kui selles on märgitud uus omandaja, või blankopealkiri, kui selles teda ei ole märgitud. Viimasel juhul on igal veksliomandajal õigus anda edasi veksel ka ilma uue pealkirjata.

§ 19. Blanko- kui ka nimelised edasiandepealkirjad kirjutatakse veksli teisele küljele, kusjuures esimene edasiandepealkiri, kui see on nimeline, võidakse kirjutada veksli esiküljele kas tervelt või ainult alata sealt. Kui veksli teine külg on kirjutatud täis, siis pikendatakse seda külge lisalehega ja jätkatakse pealkirjade kirjutamist nõnda, et esimene lisalehele kirjutatav pealkiri algaks veksli tempelpaberil. Nende eeskirjade täitmata jätmisel muutub veksli edasiadmine maksvusetuks. Pealkirja parandused on lubatud, kuid need peavad olema tõendatud pealekirjutaja allkirjaga. Täielikult läbikriipsutatud edasiandepealkiri loetakse kustutatuks.

§ 20. Igal veksliomandajal on õigus muuta blankopealkiri nimeliseks, märkides veksli järgmise omandaja.

§ 21. Vekslipidajal on õigus veksli edasiandmisel edasiandepealkirja mahutada sõnu „ilma minu vastutuseta" või muud samasisulist märget (§ 50). On see märge kriipsutatud läbi, siis loetakse ta kustutatuks ainult sel juhul, kui läbikriipsutamine on tõendatud isiku allkirjaga, kes tegi vastutamatusepealkirja.

§ 22. Veksliandja, samuti iga pealekirjutaja võib veksli edasiandmist keelata erilise märkmega. Seesuguse keelu vastu tehtud edasiandepealkiri ei ole maksev isiku suhtes, kes keelas veksli edasiandmise.

3. peatükk.

Lihtvekslite pidajad ja nende volinikud.

§ 23. Vekslipidajaks loetakse veksli valdaja, kui ta vekslil on märgitud esimese omandajana või kui veksel temale on antud edasi edasiandepealkirjaga, kuid tingimusega, et juhul, kui on mitu edasiandepealkirja, kõik need kujundaksid katkestamatu rea, alates esimese omandaja pealkirjast ja lõppedes nimelise või blanko-pealkirjaga. See rida tunnustatakse katkestamatuks, kui iga pealekirjutaja pealkiri järgneb vahenditult nimelisele pealkirjale, milles ta on märgitud omandajana, või blankopealkirjale, kusjuures läbikriipsutatud pealkirju, samuti ka pealkirjade tegemise aega ei võeta arvesse. Vekslipidaja ei ole kohustatud tõenduma eelmiste pealkirjade ehtsuses.

§ 24. Vekslipidajal on kõik vekslist järgnevad õigused sõltumata eelmise pidaja õigustest, välja arvatud ju-

hud, kui eelmine pidaja vastu oma tahtmist on kaotanud valduse veksli peale ja vekslipidaja seda teadis.

25. Vekslipidaja võib anda teistele vekslivolituse. Seesugune volitus antakse vekslil erilise pealkirjaga, mida nimetatakse volituspealkirjaks ja mis peale volituse peab sisaldama volitatava nime ja volitaja allkirja. Nende pealkirjade õigsuse kindlakstegemiseks kohaldatakse § 23 ettenähtud edasiandepealkirjade eeskirjad. Vekslivolitus ei kustu ei volitaja surmaga ega ta teguvõime kitsendamisega.

§ 26. Volituspealkirjaga volitatu loetakse õigustatuks esitama vekslit maksmiseks või sissenõudmiseks, võtma vastu veksli järgi saadaolevat raha ja võtma ette volitaja õiguste kaitseks kõiki tarvilikke toiminguid. Seesugune volinik võib anda edasi oma volituse teistele uue volituspealkirjaga, kui algvolituspealkiri ei sisalda edasivolitamise keeldu.

4. peatükk.

Vastutus lihvekslite järgi.

§ 27. Veksli andmisega võtab veksliandja endale vastutuse veksli maksmise eest.

§ 28. Peale veksliandja lasub vastutus veksli järgi ka kõigil vekslile allakirjutajail ja pealekirjutajail, nagu oleks igaüks neist eraldi võtnud endale iseseisva kohustuse, välja arvatud käesolevas seaduses otse ettenähtud juhud. Veksli järgi vastutaja ei ole õigustatud kontrollima pealkirjade ehtsust.

§ 29. Iga üksik veksli järgi kohustatu, nende hulgas ka veksli allkirjast või pealkirjast osavõtja, vastutab nii täie vekslisumma kui ka kõige muu eest, mida vekslipidajal on õigus nõuda neilt käesoleva seaduse põhjal.

§ 30 .Veksli mittemaksmisel, kui see on tõestatud seatud korras (§ 48), on vekslipidajal õigus oma äranägemisel esitada nõue veksli järgi saadaoleva summa ulatuses (§ 29) kas kõigi veksli järgi vastutajate vastu koos (§ 28) või mõnede vastu neist samuti koos või ühe vastu, kusjuures viimasel kahel juhul vekslipidaja ei kaota oma õigusi nende vastu, kelle vastu ta ei ole veel esitanud nimetatud nõuet.

§ 31. Kui keegi kirjutab vekslile alla või peale veksliandja või veksli järgi kohustatud mõne teise isiku volinikuna, kuid ilma vastava volituseta, siis vastutab ta isiklikult samuti, nagu vastutaks volituse olemasolul see, kelle volinikuna ta alla või peale kirjutas. Samal määral

vastutavad eestkostjad ja teised seaduslikud esindajad, kes seesugustena õigustamatult kirjutasid alla vekslile.

§ 32. Kui selgub, et allkiri vekslil (§ 3 p. 7, §§ 18 ja 25) on võltsitud või ei ole kohustav isikule, kes selle kirjutanud või kelle nimel see kirjutatud, või et vekslile on kirjutanud alla isik, kel puudus õigus kohustuda vekseliga, siis ei kõrvalda see vastutust vekslil leiduvate teiste allkirjade järgi (§§ 27 ja 28).

§ 33. Veksli järgi esitatud nõudmise vastu võib vastutaja end kaitsta ainult niisuguste vastuväidetega, mis põhjenevad käesoleva seaduse eeskirjadel või vastutaja ja vekslipidaja vahendituil suhteil.

§ 34. Kui veksel anti edasi isikule, kes oli osaline vekslis juba enne selle edasiandmist temale (§ 17), siis ei ole sellel isikul õigust esineda nõudmisega veksli järgi nende vastutajate vastu, kelle ees ta ise vastutas enne veksli omandamist.

§ 35. Kui vekslipidaja jätab täitmata mõne toimingu, mis käesoleva seaduse põhjal tingib veksli järgi kohustatud isikute vastutuse, siis lõpeb see vastutus, kuigi seesugune täitmatajätmine sündis vääramatu jõu tõttu või üldse vekslipidaja süüta.

5. peatükk.

Maksmine lihvekslite järgi.

§ 36. Enne tähtpäeva ei ole vekslipidaja õigustatud nõudma maksmist veksli järgi ega ole kohustatud võtma vastu maksu. Kokkuleppel ennetähtpäevalise maksmise kohta on veksli järgi maksmine lubatud nii kogusummas kui ka osadena, mis mõlemal korral sellekohaselt märgitakse vekslile. Kes aga enne tähtpäeva on maksnud ebaõigele vekslipidajale, see ei vabane veksli maksmise kohustusest tähtpäeval.

§ 37. Veksli maksutähtpäeva saabumine arvutatakse olenevalt tähtpäevadest (§ 5) järgnevate eeskirjade kohaselt:

1) kindlale päevale määratud veksli maksutähtpäev saabub selsamal päeval;

2) veksli kirjutamisest kindla aja möödumisele määratud maksutähtpäev loetakse saabunuks:

a) aja määramisel päevadega — viimasel neist päevist, kusjuures ei arvutata veksli kirjutamise päeva;

b) aja määramisel nädalatega — tähtpäevalise nädala sel päeval, mis nimeselt vastab veksli kirjutamise päevale;

c) aja määramisel kuudega — tähtpäevalise kuu sel päeval, mis kuupäevalt vastab veksli kirjutamise päevale,

— kui aga tähtpäevalisel kuul ei ole vastavat kuupäeva, siis selle kuu viimasel päeval;

d) aja määramisel kuudega koos ühe või mitme päevaga — viimasel neist päevist;

3) ettenäitamisele määratud makstutähtpäev saabub veksli maksmiseks ettenäitamise päeval. Kui veksel ei ole näidatud ette maksmiseks kaheteistkümne kuu jooksul, arvates kirjutamise päevast, siis saabub maksutähtpäev veksli kirjutamise kuupäevale vastavalt kaheteistkümnenda kuu päeval, — kui aga kaheteistkümnendal kuul ei ole seesugust kuupäeva, siis sama kuu viimasel päeval;

4) pärast ettenäitamist kindla aja möödumisele määratud maksutähtpäev saabub päeval, mis arvutatakse käesoleva paragrahvi punkt 2 eeskirjade järgi, kusjuures arvutamise aluseks võetakse veksli kirjutamise päeva asemel veksli ettenäitamise päev.

§ 38. Maksutähtpäeva saabumine vekslite järgi, millistele § 6 põhjal on määratud eritähtaeg, arvutatakse järgnevate eeskirjade kohaselt:

1) vekslitel tähtpäevaga ettenäitamisel loetakse maksutähtpäev saabunuks sel päeval, mil veksel tähendatud eritähtaja jooksul maksmiseks näidati ette, niisuguse ettenäitamise teostamata jätmisel aga — eritähtaja viimasel päeval;

2) vekslitel tähtpäevaga kindla aja möödumisel pärast ettenäitamist loetakse maksutähtpäev saabunuks, kui veksli ettenäitamisest, mis toimus selleks määratud eritähtaja jooksul, on möödunud ka vekslil tähendatud maksmise aeg pärast ettenäitamist, kusjuures veksli ettenäitamise päev tõestatakse vekslil erilise märkmega, millele kirjutab alla veksliandja või eriline maksja. Kui seesugust märget ei olnud võimalik saada, siis tuleb veksel protestida enne selle tähtaja möödumist, mille jooksul veksel võidakse näidata ette, ja sel korral tunnustatakse veksli ettenäitamise päevaks protestimise päev. Igaühel, kelle käes on veksel, on õigus seda näidata ette tähendatud märkme tegemiseks ja, kui märget ei anta, lasta veksel protestida märkme mittesaamise pärast. Kui vekslit ei ole näidatud ette märkimiseks või ei ole esitatud protestimiseks, siis arvutatakse maksutähtpäev viimasest eritähtaja päevast, mis oli määratud veksli ettenäitamiseks.

§ 39. Kui veksel on antud kohas, kus maksev teistsugune ajaarvutus kui maksukohas ja kui vekslile ei ole tehtud teistsugust korraldust ajaarvutuse kohta, siis võetakse maksutähtpäeva määramise aluseks veksli kirjutamise koha ajaarvutus ja arvutatakse ümber maksmise koha ajaarvutusele.

§ 40. Tähtpäeva saabumisel (§§ 37—39) esitatakse veksel maksmiseks kas veksliandjale või, kui tema määranud erilise maksja (§ 8), siis viimasele, täites esitamise tähtpäevade kohta §§ 41 ja 42 eeskirjad.

§ 41. Veksel, mille tähtpäev on määratud kindlale päevale või kindla aja möödumisele pärast veksli kirjutamist või kindla aja möödumisele pärast ettenäitamist, esitatakse maksmiseks tähtpäeva saabumise päeval või ühel kahest järgnevast tööpäevast.

§ 42. Veksel tähtpäevaga ettenäitamisel, kui sellel on märgitud ka eritähtaeg (§ 38 p. 1), esitatakse maksmiseks enne selle tähtaja möödumist, seesuguse tähtaja mittemärkimise korral aga hiljemalt kaheteistkümne kuu jooksul, arvates veksli kirjutamise päevast.

§ 43. Maksunõudmine veksli järgi esitatakse maksukohas (§ 7) asjaomasele isikule tema kontoris või muus äriruumis või — kui tal neid ei ole — ta korteris, kui vekslil ei ole näidatud maksmiseks erilist ruumi.

§ 44. Veksli maksmiseks esitamisel on vekslipidajal õigus nõuda ainult vekslisummat. Kui aga veksel tähtpäevaga kindla aja möödumisel pärast ettenäitamist on juba protestitud ettenäitamise päeva kohta märkme mittesaamise pärast (§ 38 p. 2), siis tasutakse maksmisel ka selle protestiga seotud kulud.

§ 45. Vekslipidijal on õigus nõuda maksmist veksli järgi ainult seaduslikult liikvel olevas rahas. Välismaal välisvaluutas kirjutatud veksli järgi maksukohaga Eestis, samuti ka Eestis kirjutatud veksli järgi maksukohaga välismaal, arvutatakse vekslisumma Eestis maksmiseks esitamisel Eesti rahasse vekslil märgitud kursiga või, kui see märkimata, — maksukoha kursiga selles korras, mis vekslikursi arvutamisel tarvitusel kohapeal või lähemal börsil. Kursi arvutamisel võetakse aluseks eelmise tööpäeva kurss.

§ 46. Vekslipidajal ei ole õigust keelduda vastu võtmast osalist maksu, mida temale pakutakse veksli maksmiseks esitamisel, kuid sel korral jääb veksel, millel märgitakse toimetatud maksmine, vekslipidaja kätte ja maksja nõudmisel vekslipidaja on kohustatud andma kviitungi makstud summa kohta. Täie summa tasumisel veksli järgi vekslipidaja on kohustatud veksli andma üle maksjale ja viimase nõudmisel ka vekslile tähendama saadud summa ja maksja nime.

§ 47. Kui vekslit ei esitatud maksmiseks või kui veksli esitamisel vekslipidaja ei võtnud vastu pakutud summat, siis on veksliandjal või teda asendaval maksjal

õigus pärast tähtaja möödumist, mis on nähtud ette protestimiseks mittemaksmise pärast, anda temalt veksli järgi saadaolev või tema poolt pakutud summa vekslipidaja kahjuohul hoiule asjaomasesse kohtusse maksukoha järgi, pannes kulu vekslipidaja arvele.

6. peatükk.

Lihtvekslite mittemaksmise tagajärjed.

§ 48. Maksmiseks esitatud (§ 40), kuid maksmata jäetud veksel protestitakse mittemaksmise pärast regressõiguse alalhoidmiseks §§ 66—71 eeskirjade järgi.

§ 49. Vekslipidaja, kes laskis veksli protestida mittemaksmise pärast, võib nii veksliandjalt kui ka regressõiguse põhjal pealekirjutajailt nõuda:

1) maksmata vekslisummat ühes kaheksa protsendiga aastas, arvates maksutähtpäevast tasumise päevani;

2) protestidega seotud kulud;

3) tasu veerandprotsenti üldisest (punktid 1 ja 2) maksmata summast.

§ 50. Maksmatajäetud ja selle tõttu protestitud veksli pidajal on õigus § 30 põhjal nõuda tasumist regressõiguse alusel igalt pealekirjutajalt, sõltumatult pealkirjade järjekorrast, kuni täieliku rahuldamiseni. Seesugust nõuet ei või esitada pealekirjutaja vastu, kes regressvastutusest on vabanenud oma allkirja ette mahutatud sõnadega „ilma minu vastutuseta" või muu samasisulise märkmega.

§ 51. Pealekirjutaja, kellele on esitatud maksunõudmine, on kohustatud maksma ainult siis, kui temale antakse vastu veksel ühes protestiaktiga. Sel korral on pealekirjutajal õigus kriipsutada läbi vekslil nii oma kui ka temale järgnevaid pealkirju.

§ 52. Pealekirjutaja, kes on maksnud veksli, võib nõuda regressõiguse alusel omal valikul kas veksliandjalt või eelmistelt pealekirjutajailt:

1) summat, mis ta oli kohustatud maksma vekslipidajale ühes kaheksa protsendiga aastas sellelt summalt, arvates päevast, mil ta maksis veksli, kuni rahuldamise päevani;

2) tasu veerandprotsenti üldsummast.

§ 53. Veksli järgi vastutajal on õigus osta välja vekslipidajalt protestitud veksel vekslipidajal saadaoleva summa eest ühes protsentidega ja kuludega ja nõuda selle väljaostu kohta maksuallkirja veklil. Kui mitu isikut esinevad ettepanekuga veksli väljaostmiseks, siis antakse

eesõigus sellele, kelle maksmise tagajärjel vabaneks vastutusest suurim arv veksli järgi kohustatud isikuid.

§ 54. Kui maksmata veksel jäi protestimata, siis vabanevad pealekirjutajad protesti ärajätmise tõttu vastutusest veksli järgi, kuid veksliandja jääb veksli järgi vastutavaks ja vekslipidajal on õigus nõuda temalt maksmata summat ühes kaheksa protsendiga aastas, arvates nõude esitamise päevast kohtule.

§ 55. Protestitud või protestimata veksel, mille tähtpäev möödunud, võidakse anda edasi pealkirjadega üldisel alusel, kuid sel korral ei vastuta niisugust üleandmist toimetanud pealekirjutajad regressõiguse põhjal, kui see üleandmine toimus pärast protestimist või pärast protestimiseks ettenähtud aja möödumist.

7. peatükk.

Käendajad lihtvekslitel.

§ 56. Maksmist veksli järgi võib kindlustada käendusega nii veksliandja kui ka iga vastutava pealekirjutaja eest. Käendus antakse käendaja allkirjaga erilise pealkirjana, mida nimetatakse käenduspealkirjaks. Kui käenduspealkirjas ei ole näidatud, kelle eest käendus antud, siis loetakse ta antuks veksliandja eest.

§ 57. Vekslikäendust on lubatud anda ainult veksli järgi saadaoleva terve summa, kuid mitte selle osade eest. Käendust võivad anda ka mitu käendajat, kuid vekslisummat killustamata.

§ 58. Veksli käendaja vastutab samuti kui käendatu. Pärast veksli tasumist astub käendaja vekslipidaja õigustesse nii käendatu vastu kui ka nende vastu, kes vastutaksid käendatu ees, kui viimane ise oleks tasunud veksli.

8. peatükk.

Vahendajad lihtvekslitel.

§ 59. Veksli tähtpäeval mittemaksmise korral võib maksmist toimetada vahendaja, kelle mõni pealekirjutaja vekslil selleks nimetanud. Vekslipidaja on kohustatud maksu võtma vastu, kui temale pakutakse veksli järgi saadaolev terve summa ühes kaheksa protsendiga aastas, arvates maksutähtpäevast, ja protestidega seotud kulud.

§ 60. Vahendajaks (§ 59) võidakse nimetada ainult isik, kes maksukohas peab toimetama maksmist veksli tähtpäeval.

§ 61. Vahendajal, kellelt maksu ei võetud vastu, on õigus nõuda, et ta pakkumine märgitaks protestiaktis või

selle täiendavas juurdekirjutises, kuna aga vekslipidaja, kes keeldus maksu vastu võtmast, kaotab regressõiguse veksli järgi nende vastutajate vastu, kes selle maksmisega oleksid vabanenud vastutusest veksli järgi.

§ 62. Vekslipidaja peab hiljemalt protestiakti koostamisele (§ 68) järgneval tööpäeval veksli maksukohas nõudma maksu notari kaudu igalt pealekirjutaja poolt nimetatud vahendajalt. Selle nõudmise tagajärjed tulevad märkida samal tähtajal protestiaktis või selle täiendavas juurdekirjutises. Nende toimingute teostamata jätmisega kaotab vekslipidaja regressõiguse veksli järgi nende vastutajate vastu, kes oleksid vabanenud veksli maksmisest juhul, kui oleksid maksnud need vahendajad, kellelt ei nõutud maksu ja kelle suhtes maksunõudmise tagajärjed on jäänud märkimata protestiaktis või selle täiendavas juurdekirjutises.

§ 63. Vahendajal on pärast veksli maksmist tema poolt õigus nõuda veksli ja protestiakti üleandmist temale ühes tema poolt toimetatud maksmise märkimisega vekslil ja ta astub vekslipidaja õigustesse selle vastu, kelle arvel ta toimetas maksmist, samuti ka viimase ees vastutajate kui ka veksliandja vastu.

§ 64. Kui maksu pakuvad mitu vahendajat, siis antakse eesõigus sellele, kelle maksmine vabastab vastutusest suurima arvu vastutajaid. Kui selgub, et vahendajal, kellelt maksu ei võetud vastu ja kes teatas sellest protestimisel (§ 61), oli ülalnimetatud eesõigus teise vahendaja ees, kellelt maks võeti vastu, — siis kaotab viimane, kuigi ta maksis veksli, regressõiguse nende vastutajate vastu, kes kõrvaldatud vahendaja maksmisega oleksid vabanenud vastutusest (§ 63).

§ 65. Peale vekslis nimetatud vahendajate võib olla ka vahendajaid, kes vekslipidajale pakuvad maksu mõne pealekirjutaja au pärast. Nende suhtes kohaldatakse §§ 59, 61, 63 ja 64 eeskirjad, kusjuures:

1) au pärast vahendamist võib pakkuda enne protestimist või selle ajal, kuid igal juhul enne protestiakti koostamist (§ 68);

2) au pärast maksmist toimetaval vahendajal on õigus nõuda, et protestiaktis või selle täiendavas juurdekirjutises märgitaks, kelle au pärast toimetatakse maksmist.

9. peatükk.

Lihtvekslite protestimine.

§ 66. Veksli protestib vastavail juhtudel avaldatud nõudmise korral notar või ta seaduslik asetäitja.

§ 67. Veksli protestimisel mittemaksmise pärast täidetakse järgnevad eeskirjad:

1) vekslipidaja esitab veksli notarile protestimiseks päeval, mis §§ 41 ja 42 on nähtud ette veksli maksmiseks esitamiseks;

2) samal päeval esitab notar isiklikult või kirjalikult maksunõudmise veksliandjale või veksliandjaile, kui veksel on antud mitme poolt (§ 10), või nende poolt nimetatud erilistele maksjatele (§ 8);

3) kui järgneva päeva kella kolmeks ei maksta vekslit, protestib notar sel päeval veksli, tehes sellekohase sissekande registrisse ja märkme vekslile, kusjuures märkme tegemise ajast loetakse veksel protestituks, kuid protest hakkab maksma pärast sellekohase erilise akti koostamist.

§ 68. Veksli protestiakt koostatakse hiljemalt protestimisele järgneval päeval ja temas märgitakse:

1) isikute nimed, kelle kasuks ja kelle vastu veksel protestitud (§ 67 p. 2);

2) et notar esitas maksunõudmise isikule, kelle vastu veksel protestitud (§ 67 p. 2), või et ta seda nõudmist ei saanud esitada tähendatud isikule ja missugusel põhjusel;

3) esitatud nõudmisele saadud vastuse sisu kokkuvõetult või et vastust ei järgnenud;

4) kus ja millal (aasta ja kuupäev) nõudmine esitati või selgus, et nõudmist ei saadud esitada;

5) veksli protestimise aeg (aasta ja kuupäev — § 67 p. 3);

6) notari või ta asetäitja allkiri ühes pitseriga.

§ 69. Protestiakt kirjutatakse veksli teisele küljele või, kui teisest küljest ei jätku selleks, lisalehele nõnda, et protestiakti tekst algaks veksli teise külje lõpul. Protesti sissekandmisel notariaalregistrisse kirjutatakse kogu vekslitekst ühes kõigi pealkirjadega registrisse. Registrinumber ja protesti eest makstud kulud märgitakse protestiaktis.

§ 70. Kui nõudmine veksli järgi esitatakse mitmele veksliandjale või nende poolt nimetatud erilistele maksjatele, siis võib nende kõigi vastu koostada ühise protestiakti.

§ 71. Ühtaegu protestimisega mittemaksmise pärast saadab notar sellekohase kirjaliku teate neile veksli järgi vastutajaile, kelle aadressid märgitud vekslil või on notarile teada või temale teatatud protestimist nõudja poolt. Seesuguse teadaande kulud arvatakse protestikulude hulka.

10. peatükk.

Tähtajad kohtulikkude nõuete esitamiseks lihtvekslite järgi.

§ 72. Vekslipidaja võib esitada kohtuliku nõude veksli järgi veksliandja vastu viie aasta jooksul, arvates veksli maksutähtpäevast, ja pealekirjutajate ning käendajate vastu ühe aasta jooksul, arvates protestimise päevast veksli mittemaksmise pärast.

§ 73. Pealekirjutaja, kes maksis veksli, võib eelmiste pealekirjutajate vastu esineda kohtuliku nõudega kuue kuu jooksul, arvates päevast, mil ta maksis veksli. Pealekirjutajal, kelle vastu esitatud seesugune nõue, on õigus oma nõudmiste kaitseks tõmmata asjasse kolmandate isikutena eelmisi pealekirjutajaid kas kõik, mõned või ühe neist.

§ 74. Pärast kolme aasta möödumist, arvates veksli maksutähtpäevast, ei ole lubatud kohtulikkude nõuetega esinemine pealekirjutajate vahel ega käendajate vastu.

§ 75. Paragrahvides 72—74 märgitud tähtaegade jooks ei peatu mingil tingimusel; see katkeb ainult nõude esitamisel veksli järgi kohtu või konkursi korras, ja ainult selle isiku suhtes, kelle vastu on esitatud nõue kohtu või konkursi korras. Kolmanda isiku tõmbamine asjasse (§ 73) kostja poolt on samajõuline kohtu või konkursi korras esitatud nõudega, kusjuures kostja poolt regressnõude esitamise tähtaeg algab päevast, mil tema vastu tehtud kohtuotsus on astunud seadusjõusse.

§ 76. Veksli järgi vastutajate vastu nõude kohtule esitamise tähtaja möödalaskmisega vabanevad igasugusest vastutusest sama veksli järgi kõik need, kelle suhtes tähtaeg on lastud mööda.

11. peatükk.

Kaotatud lihtvekslid.

§ 77. Veksli kaotamise juhul võib kaotaja paluda maksukoha asjaomast kohut keelata veksliandjale või erilisele maksjale selle veksli maksmise. Kohus, hoiatades palujat, et ta valeteadete eest langeb kriminaalvastutuse alla, ja veendudes tema poolt veksli kaotamise kohta antud seletuste usutavuses, teeb määruse panna seisma maksmine veksli järgi üheks aastaks, arvates veksli maksutähtpäevast. Edasilükkamatuil juhtudel teeb kohtu esimees omal võimul korralduse kaotatud veksli järgi maksmise seismapanekuks, täites Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 598 ja 600 eeskirju. Kohtu määrus või esimehe korraldus teatatakse veksliandjale või erilisele maksjale.

§ 78. Kui kohus on pannud seisma maksmise kaotatud veksli järgi, võib veksliandja või eriline maksja pärast maksutähtpäeva anda hoiule samasse kohtusse veksli järgi saadaoleva rahasumma selle isiku kahjuohul ja kulul, kes esitas maksmise keelu palve.

§ 79. Kui kohus on pannud seisma maksmise kaotatud veksli järgi ja pärast seda ilmub sama veksli valdaja, siis viimase palvel see kohus, kelle korraldusel maksmine pandi seisma, määrab veksli kadumisest teatanud isikule tähtaja kohtule nõude esitamiseks veksli tagasisaamise kohta. Kui määratud tähtaja jooksul ei esitata seda nõuet, siis muudab kohus määruse või korralduse maksmise seismapanemise kohta, ootamata aastase tähtaja möödumist (§ 77). Kadunuks kuulutatud veksli valdajal on õigus eeltähendatud palvet avaldamata esineda kohtus nõudega veksli kadumisest teatanud isiku vastu.

§ 80. Maksmise keelu palvest sõltumata võib kaotaja paluda asjaomaselt kohtult (§ 77) luba kaotatud veksli järgi maksu saada.

Kohus võib anda veksli kaotajale loa tähendatud maksu saamiseks küllaldase kindlustuse vastu järgmistel juhtudel:

1) kui veksliandja või eriline maksja on veksli järgi saadaoleva summa andnud hoiule ja kohus tunnustab, et vekslikaotaja palve saada veksli järgi maksu on rahuldusevääme;

2) kuigi veksliandja või eriline maksja ei ole tähendatud summat hoiule andnud, kuid pärast nende väljakutsumist ja ülekuulamist kohus veendub kaotatud veksli tõelises väljaandmises ja selle järele veksliandja või eriline maksja annab veksli järgi saadaoleva summa hoiule.

Kindlustuse esitab vekslikaotaja kas sularahas, riigi väärtpaberites või valitsuse poolt kindlustatud obligatsioonides. See kindlustus antakse tagasi, kui viie aasta jooksul, arvates veksli maksutähtpäevast, ei esitata nõudmist veksli järgi maksu saamiseks.

12. peatükk.

Välismaa seaduste kohaldamine lihtvekslitele.

§ 81. Välismaalase õigus kohustuda vekslitega lahendatakse selle riigi seaduste järgi, kelle kodanik ta on. Välismaalane, kel oma riigi seaduste järgi ei ole seda õigust, vastutab siiski Eesti Vabariigi piires endale võetud vekslikohustuste järgi, kui Eesti Vabariigi seadustega temale ei ole keelatud kohustuda vekslitega.

§ 82. Veksli kirjutamise kui ka vekslile kirjutatud pealkirjade vormi nõuded lahendatakse nende toimingute teostamise koha seaduste järgi. Kui aga välismaal Eesti kodaniku või välismaalase poolt väljaantud veksel, samuti ka välismaal vekslile kirjutatud pealkirjad on kooskõlas käesoleva seaduse eeskirjadega, siis ei või asjaolu, et nad ei vasta välismaa seaduste nõuetele, olla aluseks veksli või sellele kirjutatud pealkirjade maksvuse vastu vaidluste tõstmiseks Eesti Vabariigis.

§ 83. Välismal veksliõiguste teostamiseks või alalhoidmiseks tarvilikkude toimingute ettevõtmise korra suhtes kohaldatakse vastava välismaa seadused.

III.

Käskvekslid.

1. peatükk.

Käskvekslite kirjutamine.

§ 84. Käskveksel (tratt) kirjutatakse selleks määratud tempelpaberile ja temas märgitakse:

1) veksli kirjutamise koht ja aeg (aasta ja kuupäev);
2) veksli nimetus tekstis sõnaga „veksel“ või, kui veksel pole eestikeelne, vastav nimetus selles keeles, milles veksel kirjutatud;
3) veklimaksja (trassaadi) nimetus;
4) käsk maksjale maksta veksli järgi;
5) veksli esimene omandaja (§ 3 p. 4);
6) maksmisele kuuluv rahasumma;
7) maksutähtpäev;
8) maksukoht või maksja elukoht;
9) veksliandja (trassandi) allkiri.

§ 85. Lihtvekslite koostamise eeskirjad (§§ 4—13) kohaldatakse ka käskvekslitele järgnevate täiendustega ja muudatustega:

1) veksliandja võib enese määrata esimeseks omandajaks (veksel enese käsul); ta võib enese määrata ka maksjaks, kui on märgitud maksukoht teisal;
2) vekslis võib näidata mitu maksjat;
3) veksliandjal ei ole õigust anda maksukäsku tingimisi, kuid ei ole keelatud teha vekslis märget, et maksmine peab teostuma pärast teatamist veksliandja poolt;
4) vekslis märgitud maksja elukoht loetakse veksli maksukohaks, kui veksliandja ei ole märkinud vekslis oma allkirja ees teist maksukohta.

§ 86. Dokumenti, mis ei vasta mõnele §§ 4, 5, 9, 10, 11, 13 ja 84, samuti ka § 85 punktis 3 ettenähtud nõudele,

ei loeta vekslíks ja seesugusele dokumendile tehtud allkirjadel ega pealkirjadel ei ole vekslijõudu. Samuti ei ole vekslijõudu allakirjutatud veksliplangil seni, kuni ta pole täidetud § 84 ettenähtud vekslisisuga.

2. peatükk.

Käskvekslite andmine ja edasiandmine.

§ 87. Lihtvekslite andmise ja edasiandmise eeskirjad (§§ 15—22) kohaldatakse ka käskvekslitele, kusjuures § 17 eeskiri vekslíandja kohta on maksev ka veksli maksmiseks vastuvõtja kohta.

3. peatükk.

Käskvekslite pidajad ja nende volinikud.

§ 88. Eeskirjad lihtvekslite pidajate ja nende volinikkude kohta (§§ 23—26) kohaldatakse ka käskvekslitele.

4. peatükk.

Käskvekslite vastuvõtmine maksmiseks.

§ 89. Igaühel, kelle käes veksel, on õigus esitada see maksjale vastuvõtmiseks (aktsepteerimiseks).

§ 90. Veksli esitamisel vastuvõtmiseks täidetakse koha ja aja suhtes järgnevad eeskirjad:

1) veksel esitatakse vastuvõtmiseks kohas, mis on näidatud vekslis maksjat märkides, ja kui see koht näitamata, vekslis märgitud maksukohas;

2) veksli võib esitada vastuvõtmiseks igal ajal enne maksutähtpäeva.

§ 91. Maksja võib veksli võtta vastu kas terves summas või osalt. Ta võib ka määrata erilise maksja, samuti ka näidata vekslil ruumi, kus maksmine peab teostuma, kui vekslíandja ei ole määranud erilist maksjat või maksmisruumi.

§ 92. Veksli vastuvõtmine (aktsept) märgitakse maksja poolt allakirjutatud sellekohase pealkirjaga või ainult tema allkirjaga veksli esiküljel.

§ 93. Kui aktseptipealkiri sisaldab kõrvalekaldumisi veksli sisust, välja arvatud summa piiramine (§ 91), või kui aktseptipealkiri on kriipsutatud läbi, loetakse veksel maksmiseks mittevastuvõetuks. Aktseptipealkirjas tehtud parandused tõestatakse veksli vastuvõtja allkirjaga.

§ 94. Veksli vastuvõtmisega võtab vekslimaksja enesele kohustuse maksta summa, mille ulatuses ta võttis vastu veksli maksmiseks (§ 91). Veksli vastuvõtmisega võtab vekslimaksja enesele vekslikohustused ka vekslíandja ees, kuid viimase vastu temal ei ole vekslíõigusi.

§ 95. Kui veksli vastuvõtmiseks esitamisele ei järgne kahekümne nelja tunni jooksul veksli vastuvõtmine või kui veksel võetakse vastu osaliselt, siis on vekslipidajal õigus lasta veksel protestida mittevastuvõtmise pärast. Protestiga vekslipidaja omandab õiguse ennetähtpäevalise rahulduse saamiseks § 98 eeskirjade järgi.

§ 96. Kui veksel võetakse vastu pärast tähtpäeva, siis vastutab vastuvõtja niisama, nagu sel korral, kui ta oleks veksli võtnud vastu enne tähtpäeva.

5. peatükk.

Vastutus käskvekslite järgi.

§ 97. Paragrahvide 27—35 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele järgnevate muudatustega:

1) käskveksli andja vastutab nii veksli maksmise (§ 27) kui ka maksmiseks vastuvõtmise eest;

2) veksli maksmiseks mittevastuvõtmise ja protestimata jätmise korral veksliandja vastutab veksli järgi maksutähtpäevast arvates ühe aasta jooksul vekslipidaja ees vekslisummaga, mis viimasel oli saada maksutähtpäeval. Veksliandja vabaneb vastutusest, kui ta tõendab, et maksutähtpäeval oli tema vara maksja korralduses vekslisumma väärtuses või et maksja võlgnes temale vähemalt selle summa;

3) paragrahvi 35 eeskirja ei kohaldata eelmises (2) punktis märgitud juhul.

6. peatükk.

Maksmine käskvekslite järgi.

§ 98. Paragrahvi 36 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele järgnevate täiendustega:

1) mittevastuvõtmise pärast toimunud protesti (§ 95) põhjal on vekslipidajal õigus, ootamata veksli maksutähtpäeva, nõuda veksli järgi vastutajailt rahuldust ühes protestimisega seotud kuludega samas korras, nagu tähtpäevaks mittemaksmisel;

2) maksmisel enne tähtpäeva on maksjal õigus arvata maha makstavast summast kaheksa protsenti aastas, arvates maksmise päevast kuni veksli maksutähtpäevani;

3) kui vekslipidaja laseb maksjal võtta vastu veksli pärast protestimist mittevastuvõtmise pärast, kaotab ta õiguse nõuda maksmist enne tähtpäeva.

§ 99. Paragrahvide 37—39 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele, kuid käskvekslite suhtes tähtpäevaga ettenäitamisel või tähtpäevaga kindla aja möödumisel pärast

ettenäitamist toimub see kohaldamine järgnevate muudatustega:

1) veksel näidatakse ette maksjale või vastuvõtjale kohas, kus ta peab esitatama vastuvõtmiseks;

2) ettenäitamise päeva võib tõestada nii erilise märkmega vekslil kui ka aktseptiga, milles on näidatud vastuvõtmise päev.

§ 100. Paragrahvide 40—47 eeskirjad kohaldatakse ka käskveklitele järgnevate muudatustega:

1) veksel esitatakse maksmiseks maksjale või, kui vekslil on näidatud eriline maksja, siis temale;

2) paragrahvis 47 tähendatud veksliandja või teda asendava maksja õigus anda vekslisumma kohtusse hoiule kuulub veksli vastuvõtjale või erilisele maksjale.

7. peatükk.

Käskvekslite mittemaksmise tagajärjed.

§ 101. Paragrahvide 48—55 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele järgnevate muudatustega:

1) pärast veksli protestimist mittemaksmise pärast võib vekslipidaja nõuda § 49 märgitud summade maksmist veksli vastuvõtjalt ja regressõiguse põhjal — pealekirjutajailt ja veksliandjalt;

2) paragrahvis 50 nimetatud sõnadel „ilma minu vastutuseta“ või muul samasisulisel märkmel ei ole jõudu, kui see on tehtud veksliandja edasiandepealkirjas vekslile, mis on kirjutatud „enese käsul“ (§ 85 p. 1);

3) pealekirjutajate õigused, mis nähtud ette § 51, kuuluvad ka veksliandjale, kui ta on maksnud veksli;

4) pealekirjutaja, kes on maksnud veksli, võib nõuda § 52 märgitud summasid veksli vastuvõtjalt ja regressõiguse põhjal eelmistelt pealekirjutajailt ja veksliandjalt. Samade summade maksmist on õigustatud nõudma veksli vastuvõtjalt ka veksliandja, kes on maksnud veksli;

5) veksli vastuvõtmise korral on § 54 pealekirjutajate kohta ettenähtud eeskiri maksev ka veksliandja suhtes ja samas paragrahvis veksliandja kohta ettenähtud eeskiri — veksli vastuvõtja suhtes. Veksli mittevastuvõtmise ja protestimata jätmise korral jääb veksliandja vastutavaks vekslipidaja ees § 97 p. 2 eeskirjade järgi.

8. peatükk.

Käendajad käskvekslitel.

§ 102. Paragrahvide 56—58 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele, kusjuures käendus võidakse anda ka veksli vastuvõtja eest. Kui käenduspealkirjas ei ole näi-

datud, kelle eest käendus antud, siis loetakse see antuks veksli vastuvõtja eest.

9. peatükk.

Vahendajad käskvekslitel.

§ 103. Vekslit, mida maksja ei võtnud vastu või võttis vastu ainult osaliselt, võib teine isik vahendajana mõne pealekirjutaja või veksliandja au pärast aktsepteerida täies summas või vastuvõtmata jäetud osas, sõltumatult sellest, kas ta vahendajaks on määratud vekslil või ise avaldab nõusoleku võtta vastu veksel.

§ 104. Vekslipidajal on õigus lükata tagasi vekslivastuvõtmise vahendust. Kui aga vekslimaksja ise teeb ettepaneku võtta vastu aupärast veksel terves summas, siis ei ole vekslipidajal õigust lükata tagasi niisugust ettepanekut; vastasel korral kaotab ta õiguse esitada veksel ennetähtpäevaliseks maksmiseks (§ 95). Maksjal, keda ei lastud võtta vastu vekslit au pärast, on õigus nõuda oma ettepaneku märkimist veksli mittevastuvõtmise pärast koostatavas protestiaktis või selle täiendavas juurdekirjutises.

§ 105. Au pärast vastuvõtmine märgitakse vekslile eripealkirjas vahendaja allkirjaga, kusjuures näidatakse, kelle au pärast veksel on võetud vastu. Kui seda pole näidatud, loetakse veksel vastuvõetuks veksliandja au pärast.

§ 106. Kui veksel on võetud vastu au pärast, siis kaotab vekslipidaja, kes selleks avaldanud nõusoleku, õiguse nõuda ennetähtpäevalist rahuldamist (§ 95).

§ 107. Au pärast veksli vastuvõtmisega võtab vahendaja endale vastutuse kõigi selle järglaste ees, kelle au pärast ta võttis vastu veksli. Veksli esitamisel määratud (§ 108 p. 3) tähtpäeval on vahendaja kohustatud maksma vekslisumma ühes kaheksa protsendiga aastas, arvates maksutähtpäevast, ja protestikuludega; kui ta seda ei täida, vastutab ta samal määral, nagu vastutab vastuvõtja veksli järgi, mis jäi tasumata maksmiseks esitamisel (§ 101 p. 1).

§ 108. Paragrahvide 59—65 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele järgnevate täiendustega:

1) maksuvahendajat võib määrata mitte ainult pealekirjutaja (§ 59), vaid ka veksliandja;

2) vahendaja võib maksta veksli ka veksliandja au pärast;

3) kui vekslil on auvahendaja aktsept, siis tuleb veksel temale maksmiseks esitada enne protestiakti koostamisele järgneva tööpäeva möödumist; auvahendaja keel-

dumisel maksmisest peab selle asjaolu samal tähtajal tõestama protestiaktis või selle täiendavas juurdekirjutises; nende toimingute tegemata jätmisel lõpeb au pärast vastuvõtja vastutus (§ 107) ja vekslipidaja kaotab regressõiguse nende vastutajate vastu, kes maksuga au pärast oleksid vabanenud vastutusest veksli järgi;

4) kui maksu au pärast pakuvad au pärast vastuvõtja ja teised vahendajad, siis on esimesel eesõigus viimaste ees;

5) vahendaja, kes au pärast maksis veksli, astub vekslipidaja õigustesse selle vastu, kelle au pärast ta maksis, samuti ka viimase eelkäijate ja veksli vastuvõtja vastu;

6) kui vahendaja võttis vastu veksli, näidates, kelle au pärast ta võtab vastu, siis pärast veksli maksmist ei nõuta protestiaktis märkimist, kelle eest veksel makstud.

10. peatükk.

Käskvekslite protestimine.

§ 109. Lihtvekslite protestimiseeskirjad (§§ 66—71) kohaldatakse ka käskvekslitele järgnevate täiendustega:

1) maksunõudmise esitab notar vekslis näidatud maksjale või, kui neid mitu, kõigile maksjaile või nende poolt määratud erilistele maksjaile;

2) kui esitatakse veksli ärakiri, siis tehakse protest ärakirja teisel küljel;

3) kui protestid tehakse ühel ning samal päeval, võib ühes protestiaktis sisalduda järgmisi veksliproteste:

a) veksli mittevastuvõtmise pärast;

b) ennetähtpäevalise maksu mittesaamise pärast;

c) vastuvõtmiseks saadetud teisikveksli (§ 113) mitteväljaandmise pärast;

d) teisikveksli mittevastuvõtmise pärast;

e) teisikveksli järgi mittemaksmise pärast.

11. peatükk.

Tähtajad kohtulikkude nõuete esitamiseks käskvekslite järgi.

§ 110. Kohtulikku nõuet veksli järgi võidakse esitada vekli vastuvõtja vastu viie aasta jooksul, arvates maksutähtpäevast, ja pealekirjutajate, käendajate ning veksliandja vastu — ühe aasta jooksul, arvates päevast, mil veksel protestiti mittemaksmise pärast.

§ 111. Paragrahvis 73 määratud tähtpäev kohaldatakse ka kohtulikule nõudele, mille esitanud veksliandja vastu see pealekirjutaja, kes maksis veksli.

§ 112. Paragrahvide 74—76 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele, kusjuures § 74 eeskiri on maksev ka veksliandja kohta.

12. peatükk.

Käskvekslite teisikud ja ärakirjad.

§ 113. Käskvekslit võidakse koostada esimese omandaja nõudmisel mitmes samasisulises eksemplaris, mida nimetatakse teisikvekslileks. Teisikveksli tekstis tuleb näidata, mitmes ta on (esimene, teine, kolmas jne); vastasel korral loetakse iga teisikveksel iseseisvaks veksliks.

§ 114. Kui mõne teisikveksli järgi on makstud, siis kaotavad teised oma jõu. On aga veksli vastuvõtja aktsepteerinud mitu ühe ning sama veksli teisikut, siis vastutab ta oma aktseptide järgi teisikvekslitel, mis maksmisel ei ole antud tagasi, välja arvatud juhud, kui ta tõendab, et vastuvõetud teisikveksli pidaja sai aktsepti ka mõnele teisele sama veksli teisikule või teadis vastuvõetud teisikveksli saamisel mitme teisiku ekslikust vastuvõtmisest. Samal määral vastutavad ka pealekirjutaja, kes andis edasi ühe ning sama veksli mitu teisikut mitmele isikule, ja kõik hilisemad samadele teisikvekslitele pealekirjutajad oma pealkirjade järgi teisikutel, mis maksmisel ei ole antud tagasi.

§ 115. Pärast ühe teisikveksli saatmist vastuvõtmiseks esitamiseks peab saatja teistel teisikvekslitel märkima, kelle käes on hoiul vastuvõtmiseks saadetud teisikveksel. Selle märkme tegemata jätmise tõttu ei kaota saatja kätte jäänud teisikvekslid vekslijõudu.

§ 116. Teisikveksli pidajal, kelle teisikvekslil on märgitud teise, vastuvõtmiseks saadetud teisikveksli hoidja, on õigus nõuda välja hoidjalt tema käes olev teisikveksel ja selle mittesaamisel lasta koostada vastav protest.

§ 117. On teisikvekslil juba vekslipealkirjad, siis on selle pidajal regressnõudeõigus, kui ta protestiga tõestab:

1) et hoidja ei andnud vastuvõtmiseks saadetud teisikvekslit temale;

2) et tema käes olevat teisikvekslit ei ole võetud vastu ega makstud selle järgi.

§ 118. Käskvekslist võib teha ärakirja, mis peab sisaldama veksli ning kõigi sellel olevate allkirjade, pealkirjade ja märkmete ärakirja ja selle lõpul märkuse „siiamaani ärakiri“ või mõne teise samasisulise väljenduse.

§ 119. Ärakirjale märgitakse ka, kelle käes on hoiul algveksel. Selle märkme tegemata jätmise tõttu ei kaota ärakiri vekslijõudu.

§ 120. Veksli ärakirjale võidakse teha uusi pealkirju nii edasiande kui ka volituse ja käenduse kohta. Ärakirjale võidakse teha ka märge veksli vastuvõtmise kohta ärakirjas näidatud pealekirjutaja au pärast. Kui märkmes ei ole näidatud, kelle au pärast veksel on võetud vastu, siis loetakse ta vastuvõetuks esimese pealekirjutaja au pärast.

§ 121. Veksli ärakirja pidajal, kelle ärakirjal on üks või mitu algupärast edasiandepealkirja, on õigus nõuda välja hoidjalt tema käes olev algveksel ja selle mittesaamisel lasta koostada vastav protest.

§ 122. Veksli ärakirja pidajal, kes protestiga tõestab, et hoidja ei andnud temale algvekslit, on regressnõudeõigus nende vastu, kes ärakirjal andsid oma allkirjad.

13. peatükk.

Kaotatud käskvekslid.

§ 123. Paragrahvide 77—80 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele, kusjuures vekslikaotaja palved võivad olla sihitud veksli maksja või veksli vastuvõtja vastu ja veksli järgi, millel on nähtud ette eriline maksja, — ka viimase vastu.

14. peatükk.

Välismaa seaduste kohaldamine käskvekslitele.

§ 124. Paragrahvide 81—83 eeskirjad välismaa seaduste kohaldamiseks on maksvad ka käskvekslite kohta.

IV.

Lõppeeskirjad.

§ 125. Käesoleva seaduse maksmahakkamisega kaotab maksvuse 1903. a. Veksliseadus (VSK XI k. 2. jagu).